

การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

โสภิตา ถาวร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

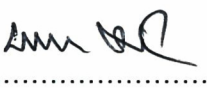
วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

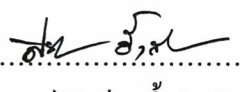
โสภิตา อถาวร.....
นางสาวโสภิตา อถาวร
ผู้วิจัย

สมทรง บรมพัฒน์.....
ศาสตราจารย์สมทรง บรมพัฒน์, Ph.D.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์สุจิตลักษณ์ คีฬดุง, Ph.D.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ปัทมา สมนันท์พงษ์.....
อาจารย์ปัทมา พัฒน์พงษ์, Ph.D.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

อาจารย์ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร, Ph.D.
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

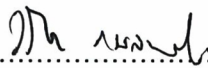
โสภิตา ทาวร.....

นางสาวโสภิตา ทาวร

ผู้วิจัย

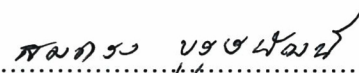
รองศาสตราจารย์สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

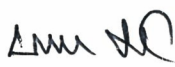
รองศาสตราจารย์วีริษา กมลนาวิน, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

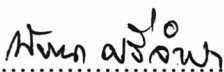
อาจารย์ปัทมา พัฒน์พงษ์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์สมทรง บุรุษพัฒน์, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์โสภณา ศรีจำปา, Ph.D.
ผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ท่านเหล่านั้นประกอบด้วย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุจริตลักษณ์ ศีผดุง ดร. ปัทมา พัฒน์พงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวิน

คณาจารย์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร. อมร แสงมณี รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ โอสถาภิรัตน์ และอาจารย์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยให้มีศักยภาพเพียงพอเพื่อทำงานวิจัยและวิทยานิพนธ์เล่มนี้

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้ *ทุนเมธีวิจัยอาวุโส สกว.* (TRF: Senior Research Scholar) โดยมี ศ.ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ หัวหน้านักวิจัย ดำเนินการภายใต้ทุนวิจัยเมธีอาวุโส สกว. ในโครงการ “ชาติพันธุ์: กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรม” ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในคณะผู้ร่วมวิจัย

ผู้ประสานงานเพื่อการเก็บข้อมูลที่หมู่บ้านนาป่าหนาด ต. เขาแก้ว อ. เชียงคาน จ. เลย อาจารย์เพชรตะบอง ไพศุณย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย นายสวาท สายจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านนาป่าหนาด และผู้บอกภาษาชาวไทดำบ้านนาป่าหนาดที่ได้ช่วยกันรักษาภาษาไทดำไว้ตลอดจนการเสียสละเวลาอันมีค่ามาเข้าร่วมการวิจัยจนทำให้เกิดเป็นวิทยานิพนธ์เล่มนี้

งานวิจัยนี้จะสำเร็จมิได้เลย หากปราศจากมารดาและบิดาผู้ให้กำลังใจและดูแลเอาใจใส่ ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบพระคุณทุกท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือด้านต่างๆ ที่ไม่สามารถกล่าวถึงได้ครบถ้วนในพื้นที่จำกัดนี้

สุดท้ายนี้ หากมีคุณความดีใด ๆ ที่เกิดจากผลงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศบุญกุศลทั้งหลายให้แก่ คุณย่าแะ ฉาวร และคุณปู่วิชัย ฉาวร ผู้ล่วงลับไปแล้ว ผู้คอยเลี้ยงดูและปรารภนาดีต่อผู้วิจัยซึ่งผู้วิจัยเคารพรักมากที่สุดในชีวิต

โสภิตา ฉาวร

การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

PHONOLOGICAL VARIATION AND CHANGE IN TAI DAM

โสภิตา ถาวร 5337516 LCLG/M

ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สมทรง บุรุษพัฒน์, Ph.D., สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, Ph.D.,
ปัทมา พัฒพงษ์, Ph.D.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย โดยดูว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้พยัญชนะและสระในภาษาไทยคำปัจจุบันเกิดการแปรและเปลี่ยนแปลงเสียงไปจากภาษาไทยคำโบราณ การอธิบายถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเสียงจะพิจารณาจากปัจจัยทางสังคม คือ การสัมผัสภาษา (language contact) ทั้งจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว (ภาษาเลย/ ลาวเวียงจันทน์/ ลาวหลวงพระบาง) และอายุ กลุ่มอายุที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยสูงอายุ กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำพบว่า การสัมผัสภาษาจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกภาษา จัดเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญ โดยมีการแปรเสียงไปตามกลุ่มอายุ คือ กลุ่มวัยรุ่นจะรับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยคำเข้ามาใช้มากกว่าผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุที่จะรับอิทธิพลส่วนใหญ่มาจากภาษากลุ่มลาว นอกจากนี้เฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นยังพบการใช้รูปแปร [ɔː] ของสระประสม /aɯ/ ที่สันนิษฐานว่าเป็นการแปรที่เกิดจากปัจจัยภายในภาษา โดยการออกเสียงสระให้ง่ายขึ้น (Vowel simplification)

คำสำคัญ: การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียง / การแปรของพยัญชนะและสระ /
ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงเสียง / ภาษาไทยคำ / ภาษากลุ่มลาว

PHONOLOGICAL VARIATION AND CHANGE IN TAI DAM

SOPITA THAVORN 5337516 LCLG/M

M.A. (LINGUISTICS)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOMSONGE BURUSPHAT, Ph.D.,
SUJARITLAK DEEPADUNG, Ph.D., PATTAMA PATPONG, Ph.D.**ABSTRACT**

This thesis presents the phonological variation and change in Tai Dam, Ban Na Panat village, Khao Kaew sub-district, Chiangkhan district, Loei province, to determine the factors which influence the consonant and vowel variation and change. External social factors, which are the language contact both from Standard Thai and Lao (Loei/ Vientiane/ Luang Prabang) and age, can be considered as the factors which induce the phonological variation and change. The age-groups in this study were divided into 3 age-groups: old, middle-aged, and young. The findings show that, considering the factors which induce the phonological variation and change in Tai Dam, the language contact from Standard Thai and Lao loanwords, which is an external factor, plays an important role. The consonants and vowels varied according to age-group, the younger age-group were influenced by Standard Thai which corresponded with words in Tai Dam, unlike the older age-group who were influenced by Lao. Only one case of vowel variation, concerning the variant [ɤ:] of the diphthong /au/, is hypothesized to be induced by an internal factor, i.e. vowel simplification. This variation is found only in the younger age-group.

KEY WORDS: PHONOLOGICAL VARIATION AND CHANGE / CONSONANT
AND VOWEL VARIATION / PHONOLOGICAL VARIATION
FACTORS / TAI DAM / LAO

147 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย	5
1.7 สภาพทั่วไปของบ้านนาป่าหนาด	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้	8
2.2 การศึกษาการสืบสร้างระบบเสียงภาษาไทยคำโบราณ	17
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเสียงในภาษาไทยคำ	19
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ตามแนวการศึกษา ภาษาศาสตร์สังคม	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	38
3.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย	39
3.3 การเก็บข้อมูล	41
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.5 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ระบบเสียงในภาษาไทย	44
4.1 ระบบเสียงในภาษาไทยบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	44
4.2 การเปลี่ยนแปลงเสียงจากภาษาไทยโบราณมาเป็นภาษาไทยปัจจุบัน ที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	47
บทที่ 5	
การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทย	59
5.1 การแปรของพยัญชนะในภาษาไทยบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	59
5.2 การแปรของสระในภาษาไทยบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	86
บทที่ 6	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
6.1 สรุปผล	107
6.2 อภิปรายผล	111
6.3 ข้อเสนอแนะ	115
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	116
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	124
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	136
ประวัติผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยคำจากงานวิจัยที่เคยศึกษาระบบเสียง ภาษาไทยคำในประเทศเวียดนามและประเทศไทย	20
2.2	เปรียบเทียบสระเดี่ยวภาษาไทยคำจากงานวิจัยที่เคยศึกษาระบบเสียงภาษาไทยคำ ในประเทศเวียดนามและประเทศไทย	26
2.3	เปรียบเทียบสระประสมภาษาไทยคำจากงานวิจัยที่เคยศึกษาระบบเสียงภาษาไทยคำ ในประเทศเวียดนามและประเทศไทย	27
2.4	เปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่มีระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำ	30
4.1	การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นเดี่ยวจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	48
4.2	การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นควบกล้ำจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็น พยัญชนะต้นเดี่ยวภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	49
4.3	การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะท้ายจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นพยัญชนะท้าย ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	50
4.4	การเปลี่ยนแปลงของสระจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นสระในภาษาไทยคำปัจจุบัน บ้านนาป่าหนาด	52
4.5	การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์จากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นวรรณยุกต์ใน ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	56
5.1	การปฏิภาคของเสียงพยัญชนะที่มีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็นภาษาไทยคำ บ้านนาป่าหนาด ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยมาตรฐาน	74
5.2	การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะกัก) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	84
5.3	การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะเสียดแทรก) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	85
5.4	การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะก้องกังวาน) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	85
5.5	การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่มาจาก พยัญชนะควบกล้ำภาษาไทยคำโบราณ	86
5.6	การแปรของพยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
5.7	การปฏิภาคของเสียงสระที่มีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็นภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยมาตรฐาน	99
5.8	การแปรของสระเดี่ยวเสียงสั้นและสระประสมในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	106

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
2.1	แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยถิ่นตามแนวคิดของ Li (1960: 958)	10
2.2	แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ ของ Chamberlain (1975: 50)	12
2.3	แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มเหนือของ Kullavanijaya and L-Thongkum (1998: 282)	14
2.4	ระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำปัจจุบัน	29
2.5	สรุปสัทลักษณะของวรรณยุกต์หลักถิ่นซอนลา ประเทศเวียดนาม (Gedney 1964, Fippinger and Fippinger 1974 และ Burusphat, 2011)	30
2.6	สรุปสัทลักษณะของวรรณยุกต์หลักในประเทศไทย (งานวิจัยอื่นๆ)	30
2.7	สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ (ชาคริต อนันทรวัน, 2521)	31
2.8	สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ (Plungsuwan, 1981)	31
2.9	สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของ Plungsuwan (1981)	33
2.10	เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นบ้านห้วยแม่ซ้ายของผู้พูดที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป กับผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี	37
3.1	รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ (ดัดแปลงจากแนวคิดเกี่ยวกับกล่องวรรณยุกต์ ของ Gedney 1972: 434)	39
3.2	รายการคำชุดเทียบเสียง (minimal set) / คำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ดัดแปลงจาก พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546)	40
4.1	แผนภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	46
4.2	แผนภาพแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบัน ในพยางค์เป็น	46
4.3	แผนภาพแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบัน ในพยางค์ตาย	47
4.4	การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (ชาคริต อนันทรวัน, 2521)	57
4.5	การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในปัจจุบัน	57
5.1	แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะ /ph-/ , /b-/ , /t-/ , /k-/ (< *g-), /h-/ , /c-/ , /-ʔ/ , /d-/ , /l-/ และ /s-/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ	70

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
5.2	แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะ /p-/ , /ŋ-/ , /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ	72
5.3	แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้ของแต่ละรูปแปรใหม่ของพยัญชนะในภาษาไทยคำ จังหวัดเลย	73
5.4	แผนภาพแสดงทิศทางการเปลี่ยนแปลงและการแปรของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	75
5.5	แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /i/ , /e/ , /ɛ/ , /a/ , /u/ , /o/ , /ɔ/ , /io/ , /uə/ และ /Vʔ/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ	95
5.6	แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /u/ , /ɯ/ , /uə/ (<*a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และ /au/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ	97
5.7	แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้ของแต่ละรูปแปรใหม่เฉพาะของสระ /u/ , /ɯ/ , /uə/ (<*a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และ /au/ (<*au) ในภาษาไทยคำ จังหวัดเลย	98
6.1	แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ/ŋ-/ (<*j-) ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทดำเป็นภาษาหนึ่งในภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ (Li, 1960) ซึ่งมีผู้พูดส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนามและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มผู้พูดบางส่วนอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนและบางส่วนอพยพไปทางตอนใต้ของประเทศเวียดนามและแขวงอื่นๆ ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “ภาษาไทดำ” เป็นชื่อที่ใช้เรียกทั่วไป นอกจากนี้ยังมีผู้พูดภาษาไทดำที่กระจายอยู่ตามบริเวณต่างๆ ของประเทศไทยซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ได้แก่ “ภาษาไทดำ ไทยโซ่ง ลาวโซ่ง ไทยทรงดำ ลาวทรงดำ หรือผู้ไทดำ”¹ ในประเทศไทย ไทดำบ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย จัดเป็นไทดำกลุ่มเดียวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน) ของประเทศไทยและมีประวัติการอพยพออกจากเมืองแกงในสิบสองจุไทย ประเทศเวียดนาม เข้ามาประเทศไทยคนละเส้นทางและคนละช่วงเวลากับไทดำถิ่นอื่นๆ ที่มีศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ในช่วงเกือบศตวรรษที่ผ่านมา แม้ว่าไทดำบ้านนาป่าหนาดจะมีกลุ่มผู้พูดภาษาไทดำอยู่เพียงหมู่บ้านเดียวและตั้งบ้านเรือนอยู่ปะปนกับคนไทยอีสานถิ่นเลย ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาเวดลุ่มอันเป็นภาษาของชนกลุ่มใหญ่คือ ภาษาเลย ลาวเลยหรือไทเลย รวมถึงภาษาของชนกลุ่มน้อยที่เป็นภาษาลาวอีสานถิ่นต่างๆ และภาษาลาวอพยพ (เวียงจันทน์, หลวงพระบาง²) ภาษาทั้งหมดนี้ พิณรัตน์

¹ ในงานวิจัยนี้ใช้คำว่า “ภาษาไทดำ” ตามที่เจ้าของภาษาซึ่งหมายถึงคนในหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ใช้เรียกภาษาของตนเอง และใช้ในความหมายที่ครอบคลุมทั้งภาษาไทดำที่มีผู้พูดในประเทศเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

² ในแง่ประวัติศาสตร์ (Taengko, 1987, หน้า 26-28 อ้างอิงจาก Amattayakun, 1976, หน้า 84-86) อธิบายไว้ว่า เดิมจังหวัดเลยคือดินแดนส่วนหนึ่งในอาณาจักรล้านช้างซึ่งพระเจ้าอลองพญาได้สถาปนาขึ้นหลังจากรวบรวมเมืองต่างๆ ในหลวงพระบางและเวียงจันทน์ ทำให้คนเลยเชื้อสายดั้งเดิมจึงมีบรรพบุรุษที่สืบทอดมาจากลาวในสมัยที่อพยพมาอยู่ล้านช้างรวมถึงที่สืบเชื้อสายมาจากลาวหลวงพระบางแตกต่างจากคนไทยอีสานถิ่นอื่นๆ ที่สืบเชื้อสายมาจากลาวเวียงจันทน์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับงานของ Brown (1965) ที่ได้แบ่งกลุ่มภาษาลาวที่พูดบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มหลวงพระบาง 2) กลุ่มเวียงจันทน์ และ 3) กลุ่มช้อ ซึ่ง Brown ได้จัดให้ถิ่นเลยอยู่ในกลุ่มหลวงพระบาง อย่างไรก็ตาม ภาษาทุกถิ่นในกลุ่มลาวจะมีลักษณะทางเสียงของพยัญชนะและสระต่างกันเพียงเล็กน้อยแต่มีความแตกต่างค่อนข้างมากของระบบวรรณยุกต์

อักษรวัฒนาภูล (2546) ได้จัดให้อยู่ในภาษากลุ่มลาว ซึ่งคนไทดำบ้านนาป่าหนาดสามารถพูดและฟังได้เข้าใจหมดทุกคน แต่ชาวไทดำก็ยังยึดมั่นและรักษาภาษาพูดของตัวเองไว้ได้ (เพชรตะบองไพศุณย์, 2553: 3) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเสียง (Phonological change) จากภาษาไทดำโบราณ (L-Thongkum, 2002) ที่ทำให้เกิดภาษาไทดำปัจจุบันถิ่นต่างๆ พบว่า ระบบเสียงพยัญชนะและสระของภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาด (ชาคริต อนันทรารวัน, 2521) มีการเปลี่ยนแปลงจากภาษาไทดำโบราณแตกต่างไปจากภาษาไทดำถิ่นอื่นๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้ทั้งในประเทศเวียดนามและประเทศไทย (งานวิจัยของ Gedney 1964, Fippinger and Fippinger 1974, กาญจนา พันธุ์คำ 2523, Maneewong 1987, วิไลลักษณ์ เดชะ 2530, สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ 2531, รสริน เสือต่อสิทธิ์ 2535, อรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ 2536 และสุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, และคณะ 2546) การเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่พบ ได้แก่ จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ (cw-) ที่มีเพียงหน่วยเสียงเดียวคือ /kw-/ ขณะที่ถิ่นอื่นส่วนใหญ่มี 3 หน่วยเสียง แต่พบจำนวนหน่วยเสียงสระประสมมากกว่าถิ่นอื่นเนื่องจากความสั้นยาวของสระประสมมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลทางเสียงเบื้องต้นพบว่าภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดในปัจจุบันมีการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระเกิดขึ้น ดังนี้

1) ภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดในปัจจุบันมีการแปรทางเสียงไปตามกลุ่มอายุเกิดขึ้น ตัวอย่าง ในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนจะออกเสียงพยัญชนะต้นที่มาจากเสียงกักโฆมะในภาษาไทดั้งเดิม เช่น *b- เป็นเสียงกักโฆมะสถิล [pu³⁴] ‘พลู’ ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นมีการแปรของเสียงกักโฆมะสถิลและเสียงกักโฆมะชนิดเกิดขึ้นคือ [pu³⁴ ~ phu³⁴] หรือในคำว่า /pap³³/ ‘พับ’ ที่พบว่าผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นทุกคนจะออกเสียงแปรไปทั้งคำเป็น [phap³³] เป็นต้น การแปรดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเริ่มมีการออกเสียงพยัญชนะต้นเหล่านี้แตกต่างไปจากลักษณะที่ Chamberlain (1975) และ Hartmann (1980) ได้จัดให้ภาษาไทดำอยู่ในกลุ่มที่มีการกลายจากเสียงพยัญชนะต้นกักดั้งเดิมเสียงก้อง (กักโฆมะสถิล) เป็นเสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม (กักโฆมะสถิล) *b > p

2) ผู้วิจัยพบการแปรของเสียงสระ /auw/ เช่น คำว่า /sauw⁴⁵/ ‘ใส่’ ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนยังคงออกเสียงสระประสมดั้งเดิม [sauw⁴⁵] แต่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงเป็น [aj] และมีการแปรไปเป็นสระเดี่ยว [ɜ:] เกิดขึ้นด้วยคือ [sauw⁴⁵ ~ saj⁴⁵ ~ sɜ:⁴⁵] เป็นต้น การแปรของผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจากสระประสม [auw] ไปเป็นสระเดี่ยว [ɜ:] นี้ ทำให้มีความเป็นไปได้ที่ในอนาคต ภาษาไทดำอาจสูญเสียลักษณะที่รักษาสระประสมในภาษาไทดั้งเดิมที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสระประสม *ie *uo *no *auw > ie uo uo auw ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้แยกภาษาไทดำออกเป็นคนละถิ่นกับภาษาไทแดง ไทขาว และไทลื้อ (Kullavanijaya and L-Thongkum, 1998)

3) ภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่พบทั่วไป คือ พยัญชนะต้นควบกล้ำภาษาไทดำโบราณ *khw-, *ɣw-, *kw-, *gw-, *hɲw- และ *ɲw- ผู้พูดจะออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว [kh-], [k-] และ [ɲ-] ตามลำดับโดยเกิดร่วมกับทุกสระ หากเกิดกับสระกลางต่ำ /a, ə/ จะออกเสียงเป็นสระประสม [uə] เช่น คำว่า ‘กวาง’ *kwaŋ A1 ผู้พูดจะออกเสียงเป็น [kuəŋ²²] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยัญชนะต้นควบกล้ำเริ่มหายไปคงเหลือเพียงพยัญชนะต้นเดี่ยว (cw- > c-)

4) จากงานวิจัยของ ชาคริต อนันทรวัน (2521) พบว่าผู้พูดจะออกเสียงแปรกันระหว่างเสียง [d-] และ [l-] เช่น ในคำว่า [do:m²²] ~ [lo:m²²] ‘ดม’ หรือ [de:ŋ²²] ~ [le:ŋ²²] ‘แดง’ นั้น ปัจจุบันผู้วิจัยเริ่มไม่พบการแปรดังกล่าวแต่พบว่าผู้พูดจะออกเสียงเป็น [d-] ทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงเช่นเดียวกัน

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า การแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระในภาษาไทดำเกิดขึ้นและดำเนินอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงได้ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างถิ่นและภายในแต่ละถิ่นก็เกิดความแตกต่างระหว่างอายุของผู้พูดด้วย ดังที่เพชรตะบอง ไพศุนย์ (2553: 4) ได้กล่าวว่า ไทดำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบันโดยเฉพาะเยาวชนไทดำได้รับภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีโรงเรียนประจำหมู่บ้านทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่กำหนดให้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นสื่อในการสอน อีกทั้งด้านสาธารณูปโภค บ้านนาป่าหนาดในปัจจุบันทุกครอบครัวจะมีวิทยุ โทรทัศน์ ทำให้ระบบสื่อสารมวลชนได้เข้ามามีบทบาทต่อการรับรู้ข่าวสารและมีผลให้เด็กๆ สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ สิ่งเหล่านี้จึงอาจทำให้เยาวชนไทดำใช้ภาษาไทดำน้อยลงและใช้ภาษาของทางราชการและภาษาอื่นมากขึ้น

ในเรื่องนี้ นักภาษาศาสตร์สังคมนิยมต่างเชื่อว่าสาเหตุของการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษาสามารถอธิบายได้จากตัวแปรทางสังคม โดย Labov (1986: 254) นักภาษาศาสตร์สังคมนิยมซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภาษากล่าวไว้ว่า การศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงโดยมุ่งไปที่ประเด็นด้านการสัมผัสภาษาและความแตกต่างด้านการออกเสียงระหว่างอายุจะช่วยให้การอธิบายถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงของภาษานั้นเกิดความชัดเจนขึ้นได้ในระดับหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระในภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบัน โดยเลือกผู้พูดที่มีอายุแตกต่างกันซึ่งจะทำให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่มาสู่ปัจจุบันได้อย่างไร การแปรในปัจจุบันจะสามารถอธิบายสาเหตุและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่ และนอกจากตัวแปรอายุซึ่งเป็นตัวแปรทางสังคมดังกล่าวแล้วนั้น อีกตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่ผู้วิจัยจะนำไปใช้

พิจารณาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดก็คือ การที่มีภาษาต่างกันแต่ใช้พูดในบริเวณใกล้เคียงกัน โดยผู้พูดทวิภาษา (bilingual) หรือหลายภาษา (multilingual) ซึ่งหมายถึงผู้ที่พูดภาษาไทยคำเป็นภาษาแม่ทุกคนสามารถพูดภาษากลุ่มลาว (เลยหรือลาวเวียงจันทน์) และ/ หรือสามารถพูดภาษาไทยมาตรฐานได้ก็อาจเกิดการสัมผัสภาษา (language contact) ที่ลักษณะทางเสียงบางประการอาจจะมีอิทธิพลต่อกันและมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงขึ้นได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระตามกลุ่มอายุในภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้พูดยังมีอายุน้อยลง จะยังใช้รูปแปรทางเสียงที่เป็นรูปแปรที่เกิดขึ้นใหม่ในถิ่นของตนหรือรูปแปรของเสียงในภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าผู้พูดอายุมาก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาระบบเสียงภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาดนี้จะใช้รายการคำศัพท์เพื่อเก็บข้อมูลเสียงพยัญชนะและสระเฉพาะคู่เทียบเสียงเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยระบบเสียงในงานของ ชาคริต อนันทรวัน (2521) ที่ได้ศึกษาไว้นานมากกว่า 30 ปีมาแล้ว เนื่องจากผลการวิจัยมีลักษณะหลายประการที่แตกต่างไปจากงานวิจัยภาษาไทยคำถิ่นอื่นๆ ทั้งระบบพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ทั้งนี้เพื่อดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงของเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาดได้อย่างไร ระบบเสียงภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาดนี้จะสามารถนำไปใช้เพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงระหว่างผู้พูดภาษาไทยคำสามกลุ่มอายุว่ามีการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างไร

สำหรับการศึกษาการแปรเสียงในงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการแปรของเสียงพยัญชนะและสระ ไม่รวมเสียงวรรณยุกต์ เนื่องจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่าการแปรของเสียงพยัญชนะและสระเกิดขึ้นชัดเจนกว่า

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจสาเหตุและปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนการแปรทางเสียงในปัจจุบันที่สามารถนำไปใช้อธิบายสาเหตุและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยคำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. เป็นแนวทางในการศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาตระกูลไท โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง
3. ช่วยกระตุ้นให้คนไทยคำซึ่งเป็นเจ้าของภาษาเกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์ภาษาของตน
4. สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบายทางภาษาระดับท้องถิ่นและระดับชาติของประเทศไทย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

ภาษาไทยคำโบราณ หมายถึง Proto-Tai Dam ผู้วิจัยใช้คำว่า “โบราณ” แทนคำว่า “ดั้งเดิม” เนื่องจากน่าจะสื่อความได้ดีกว่า และเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยของ L-Thongkum (2002) ที่ใช้คำว่า “Old Tai Dam (OTD)”

เสียงปฏิภาค หรือเสียงเทียบ (correspondence) หมายถึง เสียง X ในภาษา A ที่เทียบได้ตรงกับและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบกับเสียง Y ในภาษา B ซึ่งภาษา A และ B นั้นจะต้องเป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน เมื่อนำเสียง X และ Y มาศึกษาเปรียบเทียบเชิงประวัติจะสามารถสืบสร้างหน่วยเสียงในภาษาดั้งเดิมที่มีภาษาปัจจุบัน X และ Y เป็นภาษาลูก (reflexes)

พยางค์เป็น (live syllable) พยางค์ที่มีสระยาวหรือสระประสมที่ไม่มีพยัญชนะท้าย หรือพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวานและมีสระเป็นสระสั้น สระยาว หรือสระประสมก็ได้

พยางค์ตาย (dead syllable) พยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกักและมีสระเป็นสระสั้น สระยาว หรือสระประสมก็ได้

1.7 สภาพทั่วไปของบ้านนาป่าหนาด

บ้านนาป่าหนาดปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็นสองหมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 4 (เรียกว่าบ้านคุ้มใต้) และหมู่ที่ 12 (เรียกว่าบ้านคุ้มเหนือ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ห่างจากอำเภอเชียงคานไปทางทิศใต้ประมาณ 17 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางตลอดสาย คือ ทางหลวงชนบทสายบ้านนาบอน-สงเปือย ช่วงกิโลเมตรที่ 11-14 ซึ่งตัดผ่านกลางหมู่บ้านบ้านนาป่าหนาดมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	บ้านวังอาบช้าง
ทิศตะวันออก	บ้านตาช้อ
ทิศตะวันตก	บ้านนาเบน
ทิศใต้	บ้านหินตั้ง หมู่บ้านต่างๆ เหล่านี้เป็นหมู่บ้านที่พูดภาษากลุ่มลาว (เลยหรือลาวเวียงจันทน์)

บ้านนาป่าหนาดเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2460 โดยชาวไทยตำบลบ้านนาป่าหนาดเข้ามาในประเทศไทยสองครั้ง ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ช่วงที่เกิดสงครามอ่อ ประมาณ พ.ศ. 2423 ไทยตำบลบ้านนาป่าหนาดได้อพยพมาจากเมืองแกงในแคว้นสิบสองจุไทย (หรือเมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนาม ในปัจจุบัน) ผ่านทางเมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาในประเทศไทยและตั้งรกรากที่จังหวัดลพบุรีเป็นเวลา 8 ปี จึงเดินทางกลับสู่ถิ่นฐานเดิม และครั้งที่สองเมื่อประมาณ พ.ศ. 2450 ไทยตำบลบ้านนาป่าหนาดที่เดินทางกลับนั้นไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส จึงอพยพหนีออกจากเวียงจันทน์ขึ้นไปถึงเมืองเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใกล้กับแคว้นสิบสองจุไทย แต่ก็ไม่อาจหนีพ้นจากการคุกคามของฝรั่งเศสได้จึงเดินทางข้ามแม่น้ำโขงกลับเข้ามายังประเทศไทยอีกครั้งและตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนาป่าหนาดจนถึงปัจจุบัน การเข้ามาครั้งที่สองนี้ชาวไทยตำบลบ้านนาป่าหนาดได้พากันมาเองด้วยความสมัครใจ เพื่อต้องการที่จะปกครองตนเอง (เพชรตะบอง ไพศุณย์, 2553: 70)

ชื่อหมู่บ้านแต่เดิมเรียกว่า “บ้านนาป่าคิ้ว” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “บ้านนาป่าหนาด” เนื่องจากบริเวณนี้มีต้นหนาดอยู่มาก ปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดมีครัวเรือนประมาณ 291 ครัวเรือน มีประชากรประมาณ 1,047 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลเขาแก้ว, 9 มิถุนายน 2555: ออนไลน์) ประชากรที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีโอกาสเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากมีโรงเรียนในหมู่บ้าน 2 แห่งคือ โรงเรียนประถมศึกษาหนึ่งแห่ง เปิดสอนตั้งแต่ประถมปีที่ 1-6 และโรงเรียนมัธยมศึกษาหนึ่งแห่ง ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 เปิดสอนตั้งแต่มัธยมปีที่ 1-6 นอกจากนี้ยังมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กศน.ตำบล) หนึ่งแห่งและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของเทศบาลอีกหนึ่งแห่ง บ้านนาป่าหนาดมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. 2526 ซึ่งปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือนแล้ว

ชาวไทยบ้านนาป่าหนาดส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนาเป็นหลัก โดยปลูกข้าวเหนียวปีละครั้งซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อบริโภคกันในครอบครัว บางส่วนทำไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง และปลูกยางพารา นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่นๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้าและรับจ้างทั่วไป

การใช้ภาษาของคนไทยบ้านนาป่าหนาด มีภาษาดั้งเดิมที่ใช้ในหมู่บ้านคือ ภาษาไทดำ และอักษรไทดำ แม้ว่าหมู่บ้านใกล้เคียงจะเป็นคนไทยอีสานถิ่นเลย รวมถึงคนไทยอีสานถิ่นต่างๆ หรือคนลาวอพยพที่มีการไปมาหาสู่กันมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว และชาวไทยดำทุกคนสามารถพูดภาษากลุ่มลาวได้ก็ตาม แต่ชาวบ้านนาป่าหนาดยังคงพูดภาษาไทดำกันภายในครอบครัวและกับบุคคลอื่นที่เป็นชาวไทยดำด้วยกัน ภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานจะใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานราชการหรือเมื่อไปทำงานต่างถิ่นจึงถือได้ว่าเป็นภาษาที่สองที่ทุกคนใช้สื่อสารกับบุคคลภายนอก การใช้ภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานจึงถือเป็นเครื่องแสดงความมีศักดิ์ศรีที่เหนือกว่า โดยเฉพาะภาษาไทยมาตรฐานได้ถูกใช้มากขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นที่มีโอกาสใช้ภาษาไทยมาตรฐานมากกว่ากลุ่มวัยกลางคนและวัยสูงอายุ เนื่องจากภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในโรงเรียน ทั้งนี้ผู้สูงอายุบางคนแม้จะพูดภาษาไทยไม่ได้แต่ก็สามารถฟังเข้าใจได้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ 2) การศึกษาการสืบสร้างระบบเสียงภาษาไทยคำโบราณ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเสียงในภาษาไทยคำและ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ตามแนวการศึกษาภาษาศาสตร์สังคม ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้

นักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไทไว้แตกต่างกันไป ทั้งการใช้เกณฑ์เรื่องคำศัพท์และเกณฑ์ทางเสียง สำหรับงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไทในงานของ Li (1960) ไว้เป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาระบบเสียงของภาษาไทในระบอบมาจนถึงปัจจุบัน ตามด้วยการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ ดังนี้

2.1.1 การแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท ในงานของ Li (1960): การใช้เกณฑ์คำศัพท์และเกณฑ์ทางเสียง (การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม)

การศึกษาภาษาไทเปรียบเทียบในระยะแรกพบได้จากงานของ Li (1960) ที่ได้เสนอการจัดกลุ่มภาษาตระกูลไทไว้โดยแบ่งออกเป็น 3 สาขาใหญ่ ได้แก่ สาขาตะวันตกเฉียงใต้ (The southwestern Group) สาขากลาง (The central group) และสาขาเหนือ (The northern /northeastern group) โดยใช้เกณฑ์ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์การกระจายของคำศัพท์

นักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบต่างมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่า ภาษาที่มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อสาย (genetic relationship) หรือเป็นภาษาลูกใดๆ ในปัจจุบันที่มีภาษาแม่หรือภาษาดั้งเดิม (Proto-language) เดียวกันและควรจัดให้อยู่กลุ่มเดียวกันนั้น ควรมีคำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันหรือคล้ายกัน โดย Li ได้นำตัวอย่างคำศัพท์ที่มีปรากฏอยู่ในทุกภาษามาแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการกระจายของคำศัพท์ได้เป็นกลุ่มคำศัพท์ที่มีใช้ร่วมกันในภาษา 2 กลุ่ม และกลุ่มคำศัพท์ที่พบเฉพาะในภาษากลุ่มเดียว ได้แก่

1.1) กลุ่มคำศัพท์ที่มีใช้ร่วมกันในภาษากลุ่มที่ 1 กับ 2 (คือกลุ่มที่ภายหลังจัดเป็นภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้กับสาขากลาง)

1.2) กลุ่มคำศัพท์ที่มีใช้ร่วมกันในภาษากลุ่มที่ 2 กับ 3 (คือกลุ่มที่ภายหลังจัดเป็นภาษาไทยสาขากลางกับสาขาเหนือ)

1.3) กลุ่มคำศัพท์ที่มีใช้ร่วมกันในภาษากลุ่มที่ 1 กับ 3 (คือกลุ่มที่ภายหลังจัดเป็นภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้กับสาขาเหนือ) แต่ไม่มีใช้ร่วมกับภาษากลุ่มที่ 2 ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่า ภาษากลุ่มที่ 2 ไม่ได้เป็นกลุ่มที่เชื่อมระหว่างภาษาในกลุ่มที่ 1 และกลุ่ม 3

2. เกณฑ์การกระจายของลักษณะทางเสียงที่มีลักษณะพิเศษบางประการในคำศัพท์

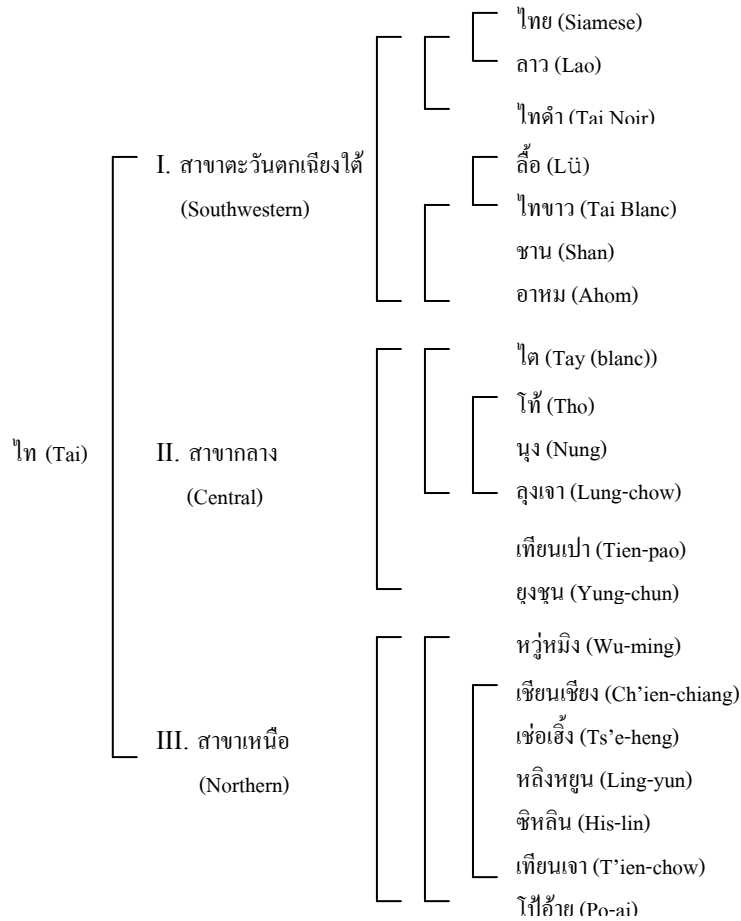
ลักษณะทางเสียงที่พบคือ ลักษณะการกลายเสียงของพยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิม *ph- > p- ที่เกิดในภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้และภาษาไทยสาขากลาง ทำให้แยกภาษาไทยสองสาขาดังกล่าวออกจากภาษาไทยสาขาเหนือ และใช้ลักษณะการกลายเสียงของพยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิมที่เป็นเสียงก้องหรือไม่ก้องโดยพิจารณาได้จากวรรณยุกต์มาใช้แยกภาษาไทยสาขากลางที่มีลักษณะการกลายเสียงของ *b- > p- (วรรณยุกต์ A2) ออกจากภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ที่มีลักษณะการกลายเสียงของ *p- > p- (วรรณยุกต์ A1) จะเห็นได้ว่าลักษณะทางเสียงที่มีลักษณะพิเศษบางประการในคำศัพท์นี้สนับสนุนการแบ่งกลุ่มภาษาไทย โดยใช้เกณฑ์การกระจายของคำศัพท์แบบที่ 1.1) และ 1.2) ซึ่งทำให้สามารถแบ่งภาษาไทยออกได้เป็น 3 กลุ่มเพิ่มขึ้นจากการใช้เกณฑ์การกระจายของคำศัพท์เพียงอย่างเดียว

3. เกณฑ์ลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางเสียงที่มีลักษณะพิเศษในภาษาบางกลุ่ม

ลักษณะที่พบได้แก่ ลักษณะการกลายเสียงของพยัญชนะต้นควบกล้ำ *tr- , *pr- ในภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็นเสียงสปีดิล (unaspiration) t- ทำให้แยกภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้และสาขาเหนือ ออกจากภาษาไทยสาขากลางที่พบว่ามีลักษณะเฉพาะทางเสียง คือ มีพัฒนาการของเสียง *tr-, *pr- ในภาษาไทยดั้งเดิมที่ผ่านขบวนการเปลี่ยนแปลงถึงสองช่วง ทำให้มีลักษณะชนิด (aspiration) เพิ่มเติมเข้ามาเป็น th-, h-, ph- ซึ่งแสดงวิวัฒนาการการกลายเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำที่ต่อเนื่องมากกว่า เป็นต้น ลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางเสียงในภาษาไทยสาขากลางนี้สนับสนุนการแบ่งภาษาไทยตามเกณฑ์การกระจายของคำศัพท์ แบบที่ 1.3) ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าภาษาไทยสาขากลางไม่ได้เป็นกลุ่มที่เชื่อมกลางระหว่างภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้และสาขาเหนือ แต่ควรจัดแยกออกไปเป็นอีกกลุ่มหนึ่งต่างหาก

จากการใช้เกณฑ์ทั้ง 3 ประการ ได้แก่ การกระจายของคำศัพท์ การกระจายของลักษณะทางเสียงที่มีลักษณะพิเศษบางประการในคำศัพท์ และลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางเสียงที่มีลักษณะพิเศษในภาษาบางกลุ่ม มาเป็นเกณฑ์จัดกลุ่มภาษาตระกูลไทของ Li (1960) นี้ แสดงให้เห็น

ได้ว่าการแยกกลุ่มของภาษาไทยออกเป็น 3 กลุ่มอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ภาพที่ 2.1 ที่ Li ได้เสนอไว้ ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยถิ่นย่อยต่างๆ ในภาษาแต่ละกลุ่มด้วย เช่น ภาษาไทดำมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาลาวและไทยมากกว่าภาษาชานและอาหม ทั้งนี้ Li ไม่ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้เป็นตัวแยกภาษาไทยถิ่นย่อยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันดังกล่าวไว้

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยถิ่นตามแนวคิดของ Li (1960: 958)

2.1.2 การแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ : การใช้เกณฑ์ทางเสียง

การนำเรื่องการกลายเสียงมาใช้เป็นเกณฑ์นั้นสามารถอธิบายได้ว่า ภาษาลูกที่แสดงการกลายเสียงแบบเดียวกันก็จะจัดให้เป็นภาษาที่มีวิวัฒนาการเหมือนกันและให้อยู่ในกลุ่มย่อยเดียวกัน นอกจากนี้ ในเรื่องเวลาของการแยกกลุ่มนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่นักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบสามารถนำไปใช้ตัดสินการแยกกลุ่มย่อยของภาษาได้ว่า การแยกกลุ่มมีลำดับการเกิดก่อนหรือหลังกันอย่างไร การใช้เกณฑ์ดังกล่าวนี้พบได้ในงานที่ศึกษาการแบ่งกลุ่มภาษาไทย สาขาตะวันตกเฉียงใต้ ในระยะหลัง ซึ่งมีผู้ศึกษาภาษาในกลุ่มนี้อยู่มาก ในที่นี้จะกล่าวถึง 3 งาน ดังต่อไปนี้

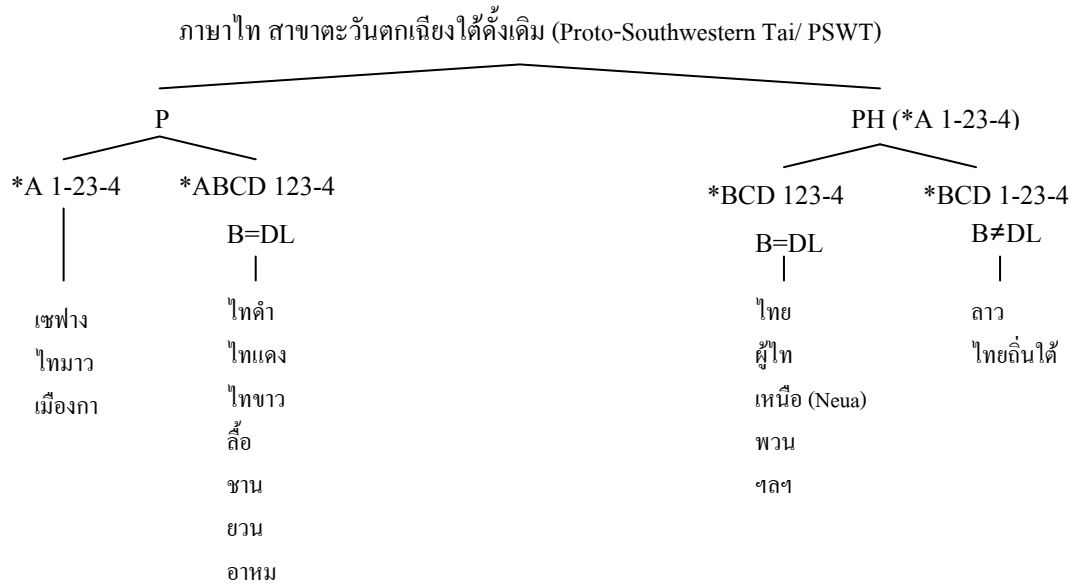
2.1.2.1 Chamberlain(1975): การใช้เกณฑ์การกลายเสียงของพยัญชนะต้น ดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้อง และวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

Chamberlain ได้แบ่งกลุ่มภาษาโดยใช้เกณฑ์ทางเสียงเพียงอย่างเดียว
ดังนี้

1) การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้อง (ใช้ย่อๆ
ว่า P/ PH) เกณฑ์การกลายเสียงนี้ทำให้แบ่งภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1.1)
ภาษากลุ่ม P พยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้องกลายเสียงเป็นพยัญชนะเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่
พ่นลม (*b > p) และ 1.2) ภาษากลุ่ม PH พยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้องกลายเสียงเป็น
พยัญชนะเสียงกัก ไม่ก้อง พ่นลม (*b > ph) การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงก้องมา
เป็นเสียงไม่ก้องนี้ทำให้เกิดการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม (split) ออกเป็น 2 หน่วยเสียง

- 2) การแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *A
- 3) การแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *BCD
- 4) การรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *B - *DL

ในเรื่องวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์พบว่า มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *A จาก
การใช้สัทลักษณะของเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงก้อง-ไม่ก้อง ซึ่งทำให้วรรณยุกต์ดั้งเดิมแต่ละ
เสียงแยกได้เป็น 2 หน่วยเสียงก่อน ตามด้วยสัทลักษณะพ่นลมที่ทำให้วรรณยุกต์ดั้งเดิม *A แยกเสียง
วรรณยุกต์ได้มากขึ้นเป็น 3 หน่วยเสียง ซึ่งเป็นลักษณะที่พบในภาษากลุ่ม PH ทั้งกลุ่มแตกต่างจาก
ภาษากลุ่ม P ที่พบในการแยกกลุ่มย่อยลงไป ได้แก่ ภาษาเซฟาง ไทมาว และเมืองกา ซึ่งเป็น
ปรากฏการณ์ที่พบไม่มากนัก Chamberlain ได้เสนอผลของการใช้เกณฑ์ทั้งสี่ดังกล่าวตามลำดับ
ก่อนหลังในภาพที่ 2.2 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาทะวันตกเฉียงใต้ ของ Chamberlain (1975: 50)

นอกจากนี้ Chamberlain ได้เสนอความเห็นต่างออกไปจากการแบ่งกลุ่มภาษาไทยออกเป็น 3 กลุ่มย่อยของ Li (1960) กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ทางเสียงจากข้อมูลระบบเสียงวรรณยุกต์ทั้งภาษาในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้กับภาษาในกลุ่มกลางเทียบกันแล้วพบว่ามีลักษณะการกลายเสียงและการแยกเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *A ที่คล้ายคลึงกันซึ่งใช้ไม่ได้กับกลุ่มเหนือ จึงน่าจะรวมภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลางเข้าไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ในเรื่องนี้ได้มีผู้เสนอความเห็นที่สนับสนุนไว้ด้วย ได้แก่ Haudricourt (1956, 1968) ซึ่งเรียกภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้และกลุ่มกลางว่า กลุ่มไทยผู้พิชิต (Thai conquerant) หรือภาษาไทยแท้ (Thai proprement dit) ที่แยกออกจากกลุ่มจ้วงหรือภาษาไทยกลุ่มเหนือในงานของ Li (1960) นอกจากนี้ Gedney (บทความไม่ได้ตีพิมพ์) ก็กล่าวไว้ว่าควรรวมทั้งสองกลุ่มเข้าไว้ด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถกล่าวได้อย่างแน่ชัดเนื่องจากยังขาดข้อมูลภาษาไทที่ใช้พูดในบริเวณลุ่มแม่น้ำแดงและมณฑลเกาเบงในเวียดนามเหนือ

ผลจากการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาทะวันตกเฉียงใต้โดยใช้เกณฑ์ทางเสียงเพียงอย่างเดียวในงานของ Chamberlain นี้ให้ผลที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่มภาษาไทยในงานของ Li (1960) แต่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยถิ่นย่อยในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ไว้แตกต่างกันไปบ้าง เช่นในงานของ Li (1960) ภาษาไทคำมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาลาวและไทขมากกว่าลื้อ ไทขาว ชานและอ اهم แต่ในงานของ Chamberlain ได้จัดให้ภาษาไทดำ ไทขาว ลื้อ ชานและอ اهم อยู่ในกลุ่มย่อยเดียวกันของภาษากลุ่ม P แยกออกจากภาษาไทยและลาวซึ่งจัดอยู่ในภาษากลุ่ม PH เป็นต้น

2.1.2.2 Hartmann (1980) : การใช้เกณฑ์การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้อง และวิวัฒนาการของเสียงสระ

Hartmann มีความสนใจที่จะศึกษาการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาไทย สาขาตะวันตกเฉียงใต้ เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกลุ่มย่อยต่างๆ โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่น ได้แก่ ไทยถิ่นกรุงเทพฯ ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน (รวมทั้งภาษาลาว) และไทยถิ่นใต้ เนื่องมาจากการศึกษางานในอดีต (Hass 1958, Brown 1965, Chamberlain 1975 และ Li 1977) พบว่าได้จัดกลุ่มให้ภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่แตกต่างกันออกไป เกณฑ์ที่ Hartmann ใช้มีดังนี้

1) การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้อง มาเป็นเสียงไม่ก้อง (*vd > vl) ที่มีผลทำให้เกิดการแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิม แบ่งเป็น

1.1) การแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสองทาง

(Simple Bi-partition)

1.2) การแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสองทางที่มี

ลักษณะแปรไป (A variant of bipartition) เป็นลักษณะการแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิม *A ที่เกิดจากพยัญชนะบีบเส้นเสียงดั้งเดิม (preglottalized : *ʔb-, *ʔd-, *ʔy-, *ʔ-) กับพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงก้องกลุ่มหนึ่ง และกับพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงไม่ก้องอีกกลุ่มหนึ่ง

2) การกลายเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้องต่อเนื่อง เป็นเสียงไม่ก้อง ฟันลม (*vd > vl > Low aspirates) ที่มีผลทำให้เกิดการแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิมออกเป็นสามทาง (Tripartition)

3) การยืดเสียงสระเป็นสระยาว (Vowel lengthening) จากเกณฑ์การกลายเสียง ดังกล่าวมานี้สามารถนำไปใช้แบ่งกลุ่มย่อยของภาษาไทย สาขาตะวันตกเฉียงใต้ ออกได้เป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่

กลุ่มย่อยที่ 1 สาขาตะวันตกเฉียงใต้ตอนบน (Upper Southwestern Tai) เป็นกลุ่มภาษาที่มีลักษณะการกลายเสียงในข้อ 1.1 ได้แก่ ภาษาไทแดง ไทดำ ไทขาว ลื้อ (เมืองเชียงรุ่ง) และชาน

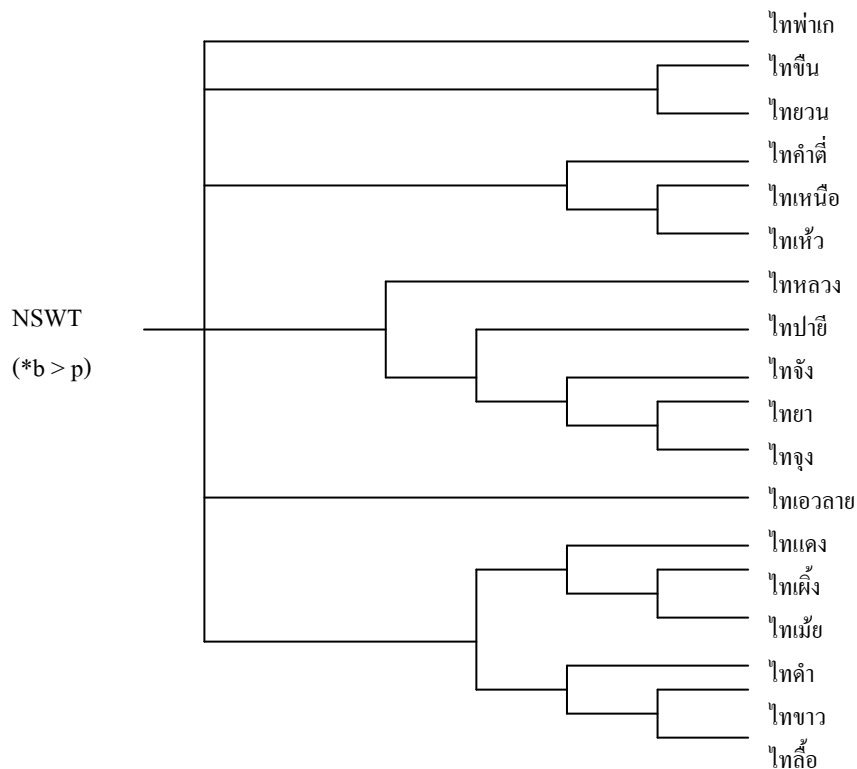
กลุ่มย่อยที่ 2 สาขาตะวันตกเฉียงใต้ตอนกลาง (Middle Southwestern Tai) เป็นกลุ่มภาษาที่มีลักษณะการกลายเสียงในข้อ 1.2 กับ 3 ได้แก่ ภาษาชาน (เชียงตุง) ชิ่น (เชียงตุง) ลื้อ (เมืองยอง) ภาษาไทยถิ่นเขียงราย เขียงใหม่ น่าน แพร่ พะเยา และตาก

กลุ่มย่อยที่ 3 สาขาตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่าง (Lower Southwestern Tai) เป็นกลุ่มภาษาที่มีลักษณะการกลายเสียงในข้อ 2 กับ 3 ได้แก่ ภาษาลาว (หลวงพระบาง เวียงจันทน์) ภาษาไทยถิ่นต่างๆ (ถิ่นกรุงเทพฯ ถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน) และภาษาแสก เป็นต้น

เมื่อพิจารณาภาษาทั้ง 3 กลุ่มย่อยนี้ จะเห็นว่าได้เรียงลำดับจากเหนือลงมาได้ตามสภาพภูมิศาสตร์ คือ สาขาตะวันตกเฉียงใต้ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่างตามลำดับ จากแนวคิดของ Hartmann นี้ได้จัดให้ภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นอีสานและลาวมีความใกล้ชิดกันแยกออกจากภาษาไทยถิ่นเหนือ และจัดให้ภาษาไทยคำแยกออกเป็นคนละกลุ่มกับภาษาไทยถิ่นต่างๆ และลาว ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Chamberlain (1975)

2.1.2.3 การแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มเหนือ ของ Kullavanijaya and L-Thongkum (1998): การใช้เกณฑ์วิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระดั้งเดิม

ในงานนี้ได้แบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มเหนือ (North Southwestern Tai/ NSWT) หรือกลุ่ม P (*b > p) จากภาษาไทยถิ่นทั้งหมด 18 ถิ่นออกได้เป็น 6 กลุ่มย่อยตามเกณฑ์วิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็นเกณฑ์หลัก และใช้เกณฑ์วิวัฒนาการของเสียงพยัญชนะและสระดั้งเดิมมาเป็นเกณฑ์ประกอบ ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แผนภาพแสดงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มเหนือของ Kullavanijaya and L-Thongkum (1998: 282)

เกณฑ์วิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมมีรายละเอียดดังนี้

1. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น A1-234, BC123-4 ทำให้แยกภาษาไทพ่าเกออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งต่างหาก

2. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น A12-34, BC123-4 ทำให้จัดภาษาไทจีนและภาษาไทวนอยู่กลุ่มย่อยเดียวกัน แต่แยกออกเป็นคนละภาษาถิ่นกันด้วยลักษณะการรวมเสียงของวรรณยุกต์ C123=DL4 ในภาษาจีน

3. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น A1-23-4, BC123-4, A23=B4 สามารถรวมภาษาไทคำตี้ ไทเหนือ และไทหัวให้อยู่กลุ่มย่อยเดียวกัน ภาษาไทคำตี้แยกออกจากอีกสองภาษาด้วยลักษณะการรวมเสียงของวรรณยุกต์ A1=B123 และเมื่อนำลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสระ เช่น e-i และ o-u มาเป็นเกณฑ์ประกอบ ทำให้แยกภาษาไทเหนือและไทหัวออกเป็นคนละภาษาถิ่นกันได้ ตัวอย่าง

	ไทเหนือ	ไทหัว
	/e/	/i/
'duck'	pet ³³	pit ³³
'needle'	khem ³⁵	xim ¹⁴
'iron'	lek ³³	lik ²²
	/o/	/u/
'person'	kon ⁴¹	kun ⁴⁴
'bird'	nok ²¹	nuk ³¹
'sour'	som ²²	sum ³¹

4. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น A1-23-4, BC123-4, B4=C123 สามารถรวมภาษาไทหลวง (ไทใหญ่) ไทปายี ไทจ้ง ไทยา และไทจุงอยู่กลุ่มย่อยเดียวกัน และนำลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะและสระมาใช้แยกแต่ละภาษาถิ่นออกจากกันได้แก่

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ ph-f, kh-x และสระ e-i ใช้แยกภาษาไทหลวง (ไทใหญ่) ที่มีพยัญชนะ /ph, kh/ และสระ /e/ ออกจากภาษาอื่นๆ

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ d-l, b-v และสระ iə-i ใช้แยกภาษาไทปายีที่มีพยัญชนะ /d, b/ และสระ /iə/ ออกจากภาษาไทจ้ง ไทจุง และไทยา

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสระ u-o, ɯ-x ใช้แยกภาษาไทจ้งที่มีสระ /u, ɯ/ ออกจากภาษาไทจุงและไทยา

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสระ e-ie, o-u, au-ai ใช้แยกภาษาไทยจที่มีสระ /ie, u, ai/ ออกจากภาษาไทย

5. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น A1-23-4, BC123-4, A1=B123, B4=C4 ทำให้แยกภาษาไทยหลายเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งออกจากภาษาไทยถิ่นอื่นๆ

6. การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เป็น ABC123-4 สามารถรวมภาษาไทยคำ ไทขาว ไทลื้อ ไทแดง รวมทั้งภาษาไทยฝัั้งและไทเมี้ยวอยู่กลุ่มย่อยเดียวกัน ภาษาไทแดง ไทฝัั้งและไทเมี้ยวแยกออกจากอีกสามภาษาคำด้วยลักษณะการรวมเสียงของวรรณยุกต์ B4=C123 และเมื่อนำลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ b-v, d-l และ ph-f มาประกอบ ทำให้แยกภาษาไทยแดงที่มีพยัญชนะ /v, l, f/ ออกจากภาษาไทยฝัั้งและไทเมี้ยว ส่วนพยัญชนะท้าย k-ʔ แยกภาษาไทยฝัั้งที่มีพยัญชนะท้าย /-ʔ/ ออกต่างหาก นอกจากนี้การใช้ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ v-d-b ที่มาจาก *ʔbl- สามารถแยกทั้งสามภาษาคือไทแดง ไทฝัั้ง และไทเมี้ยว ออกจากกันตามลำดับ

ส่วนลักษณะที่ใช้แยกภาษาไทยแดง ไทคำ ไทขาว และไทลื้อออกเป็นคนละภาษาถิ่นกันคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสระประสม ได้แก่

ไทแดง	*ie	*uo	*uo	*au	>	ie	uo	uo	x
ไทคำ	*ie	*uo	*uo	*au	>	ie	uo	uo	au
ไทขาว	*ie	*uo	*uo	*au	>	e	x	o	au
ไทลื้อ	*ie	*uo	*uo	*au	>	e	x	o	ai

จากการศึกษาการแบ่งกลุ่มภาษาไทยสาขาตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มเหนือหรือกลุ่ม P ในงานนี้แสดงให้เห็นภาพความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างภาษาถิ่นย่อยต่างๆ ตลอดจนเกณฑ์ที่นำมาใช้แยกแต่ละภาษาถิ่นย่อยดังกล่าวออกจากกันได้อย่างชัดเจนเพิ่มมากขึ้นจากงานในอดีต โดยใช้เกณฑ์วิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์หลัก และนำลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระมาใช้เป็นเกณฑ์ประกอบกัน

เมื่อพิจารณางานที่ได้ศึกษาการแบ่งกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ที่ผ่านมามีพบว่า มีการใช้เกณฑ์การศึกษาที่แตกต่างกันไปซึ่งจะทำให้ได้ผลของการแบ่งกลุ่มออกมามีทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากลุ่มๆ โดยเฉพาะภาษาไทยคำกับภาษาเวดลุ่ม (ภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน) จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าสนใจพิจารณาได้ว่ามีอิทธิพลให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

2.2 การศึกษาการสืบสร้างระบบเสียงภาษาไทยโบราณ

นักภาษาศาสตร์ที่สืบสร้างภาษาไทยโบราณ คือ L-Thongkum (2002) ซึ่งเป็นผลงานชิ้นเดียวที่ได้ศึกษาภาษาไทยในแนวภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ภาษาปัจจุบันที่ใช้ในการสืบสร้าง

L-Thongkum (2002) ใช้ข้อมูลภาษาไทยจากการลงภาคสนามในปี 1997 ทั้งหมด 10 ถิ่น ดังนี้ ในประเทศเวียดนาม 8 ถิ่น (เก็บข้อมูลโดยนักวิชาการชาวเวียดนาม) ได้แก่ ในแขวงเซินลา (Son La) ที่เมืองลา (La) เมืองนัมมา (Nam Ma) เมืองม่วย (Muay) และเมืองมั่ว (Mua) ในแขวงลายเจิว (Lai Châu) ที่เมืองกว่าย (Kway) และเมืองแทน/ แถง (Thanh) ในแขวงเยินบาย (Yên Bái) ที่เมืองหล่อ (Lo) และในแขวงลาวกาย (Lao Cai) ที่เมืองทาน (Than) และจากการเก็บข้อมูลด้วยตนเองอีก 2 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นที่เมืองน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และถิ่นที่เขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในประเทศไทย

ในการสืบสร้างได้ใช้รายการคำสำหรับเก็บข้อมูลภาคสนาม 4 ชุด ได้แก่ คำสำหรับบันทึกเสียงและวิเคราะห์วรรณยุกต์ทางกลศาสตร์ 60 คำ คำสำหรับวิเคราะห์สระประสม *ie *uo *uə *aw 20 คำ คำสำหรับวิเคราะห์พยัญชนะและสระ 153 คำ และคำสำหรับวิเคราะห์การใช้ศัพท์และเพื่อหาคำรวมเชื้อสาย 3,350 คำ

2.2.2 ผลการสืบสร้าง

L-Thongkum (2002) สามารถสืบสร้างคำศัพท์ในภาษาไทยโบราณได้ทั้งสิ้น 1,827 คำ (55%) จากข้อมูลทั้งหมด 3,350 คำที่เก็บได้ในแต่ละถิ่น ผลการสืบสร้างระบบเสียงภาษาไทยโบราณ สรุปได้ดังนี้ พยัญชนะต้น 39 หน่วยเสียง พยัญชนะต้นควบกล้ำ 6 หน่วยเสียง พยัญชนะท้าย 8 หน่วยเสียง สระเดี่ยวเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง สระเดี่ยวเสียงยาว 6 หน่วยเสียง (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k) สระประสมเสียงสั้น 4 หน่วยเสียง สระประสมเสียงยาว 3 หน่วยเสียง (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k) และวรรณยุกต์ 3 หน่วยเสียงในภาษาไทยดาร์ยะแรก ดังต่อไปนี้

พยัญชนะต้นภาษาไทยโบราณ

กัอกโฆยะ สติถิต	*p-	*t-	*c-	*k-	*ʔ-
กัอกโฆยะ ธนิต	*ph-	*th-		*kh-	
กัอกโฆยะ	*b-	*d-	*j-	*g-	
กัอกบิบเสี้ยนเสียงโฆยะ	*ʔb-	*ʔd-			

เสียงคแทรกอโฆษะ	*f-	*s-	*x-	*h-
เสียงคแทรกโฆษะ	*v-	*z-	*ɣ-	*ɦ-
ก้องกังวานอโฆษะ	*hm-	*hn-	*hɲ-	*hŋ-
	*hw-	*hl-		
ก้องกังวานบีบเส้นเสียงโฆษะ			*ʔɲ-	*ʔŋ-
			*ʔl-	*ʔj-
ก้องกังวานโฆษะ	*m-	*n-	*ɲ-	*ŋ-
	*w-	*l-	*j-	

พยัญชนะต้นควบกล้ำภาษาไทยคำโบราณ

*kw- *gw- *khw- *ɣw- *hŋw- *ŋw-

พยัญชนะท้ายภาษาไทยคำโบราณ

*-p *-t *-k
 *-m *-n *-ŋ
 *-w *-j

สระเดี่ยวภาษาไทยคำโบราณ

สระเดี่ยวเสียงสั้น	สระเดี่ยวเสียงยาว (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k)
*i *ɯ *u	*ii *ɯɯ *uu
*e *ɤ *o	
*ɛ *a *ɔ	*ɛɛ *aa *ɔɔ

สระประสมภาษาไทยคำโบราณ

สระประสมเสียงสั้น	สระประสมเสียงยาว (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k)
*iə *ɯə *uə	*iiə *ɯɯə *uuə *aɯ

วรรณยุกต์ภาษาไทยคำโบราณ

Old stage:	*A = Level	*B = Rising	*C = Falling	*D
Splitting stage:	*A1 = High level	*B1 = High rising	*C1 = High falling	
	*A2 = Low level	*B2 = Low rising	*C2 = Low falling	
Flip-flop stage:	*A1 = Low level	*B1 = Low rising	*C1 = Low falling	
	*A2 = High level	*B2 = <i>High rising</i>	*C2 = High falling	
Present stage:	A1 = Low level	B1 = Low rising	C1 = Low falling	
	A2 = High level	B2 = <i>Mid level</i>	C2 = High falling	

L-Thongkum สืบสร้างวรรณยุกต์ภาษาไทยคำโบราณให้มี 3 หน่วยเสียง ในพยางค์เป็น โดยที่วรรณยุกต์ *DS และ *DL เป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ *B ระยะเวลา (Splitting stage) เกิดการแตกตัวของวรรณยุกต์แบบสองทางจากอิทธิพลของการสูญเสียความถี่ของพยัญชนะต้นกัก/ เสียงแทรกดั้งเดิม (devoicing of initial obstruents) ทำให้ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยคำโบราณ 3 หน่วยเสียง กลายเป็นระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์สูงระดับ-ต่ำระดับ (*A1-*A2) วรรณยุกต์สูงขึ้น-ต่ำขึ้น (*B1-*B2) และวรรณยุกต์สูงตก-ต่ำตก (*C1-*C2) ในระยะที่สาม (Shifting/ Flip-flop stage) วรรณยุกต์สูงทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์ต่ำและวรรณยุกต์ต่ำทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์สูง ในระยะสุดท้าย (Present stage) ทุกวรรณยุกต์ยังคงรักษาลักษณะเดิมในระยะที่สามไว้ ยกเว้นวรรณยุกต์สูงขึ้น (*B2) เปลี่ยนมาเป็นวรรณยุกต์กลางระดับใน B2 นอกจากนี้ยังพบลักษณะการบีบเส้นเสียงในวรรณยุกต์ *C1 เฉพาะในถิ่นเมืองน้ำทาและเขาย้อย ซึ่งถูกจัดให้เป็นกลุ่มไทดำตะวันตก (Western dialect)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเสียงในภาษาไทยคำ

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเสียง (Phonological change) จากภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) ที่ทำให้เกิดภาษาถิ่นต่างๆ พบว่า ระบบเสียงของภาษาไทยคำมีการเปลี่ยนแปลงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันถิ่นต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

2.3.1 พยัญชนะต้น

พยัญชนะต้นภาษาไทยจากงานวิจัยในอดีต ได้แสดงเปรียบเทียบไว้ในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยจากงานวิจัยที่เคยศึกษาระบบเสียงภาษาไทยในประเศเวียดนามและประเทศไทย

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทยปัจจุบัน	ไทดำ ประเทศ เวียดนาม	ไทดำ ประเทศไทย		
	Gedney (1964) Fippinger and Fippinger (1974)	ชาคริต (2521) กาญจนา (2523) Maneewong (1987) กันทิมาและสุวัฒนา (2531) รสริน (2535) อรพันธ์ (2536)	วิล- ลักษณ์ (2530)	สุพัตรา และคณะ (2546)
กักโฆมะ สนิล p t c [tɕ] k ʔ	√	√	√	√
กักโฆมะ ธนิต ph th kh(x) ³ ch [tɕh]	- √ -	√ √ -	√ √ -	√ √ √
กักโฆมะ b d	√ √	√ -	√ √	√ √
เสียดแทรก อโฆมะ f s h	√	√	√	√
เสียดแทรกโฆมะ v	√	-	-	-
ก้องกังวานโฆมะ m n ɲ ɳ w l j/y	√ - √	√ √ √	√ √ √	√ √ √

จากตารางพบว่า ภาษาไทดำในแต่ละถิ่นมีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแตกต่างกัน คือ งานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่ศึกษาภาษาไทดำในประเศเวียดนามมีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวทั้งหมด 19 หน่วยเสียงเช่นเดียวกับที่พบในประเทศไทย ได้แก่ งานของชาคริต อนันทรวัน (2521) กาญจนา พันธุ์คำ (2523) Maneewong

³ Fippinger and Fippinger (1974) พบเสียง /x-/ ในขณะที่งานอื่นๆ พบเสียง /kh-/

(1987) กันทิมา วัฒนประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) รสริน เสือต่อสิทธิ์ (2535) และ อรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ (2536) แต่ในงานของวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) และศุภัตรา จิรนนทนากรณ์, และคณะ (2546) พบจำนวน 20 และ 21 หน่วยเสียง โดยมีหน่วยเสียง /d-/ และ /ch-/ ([tʰɕh-]) เพิ่มขึ้นตามลำดับ หน่วยเสียง /ch-/ ([tʰɕh-]) นี้ ในงานของวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) และ Maneewong (1987) อธิบายว่าเป็นเสียงที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยมาตรฐานจึงไม่ได้วิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเสียงหนึ่งในระบบเสียงพยัญชนะและจากงานของ Maneewong (1987) นี้พบเพียงคำเดียวคือ /c^hɔŋ²/ ‘ช่อง’

เฉพาะในถิ่นที่มีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 19 หน่วยเสียงนี้สังเกตได้ว่าในงานของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่ศึกษาไทดำในประเทศเวียดนามมีหน่วยเสียง /d-/ และ /v-/ แต่ไม่มีหน่วยเสียง /ph-/ และ /w-/ อย่างที่พบในประเทศไทย ซึ่งจากตารางจะเห็นว่าหน่วยเสียง /v-/ ที่พบในงานของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) นั้นได้กลายมาเป็นหน่วยเสียง /w-/ ในภาษาไทยดำประเทศไทยทุกถิ่น เช่น จากงานของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) ได้พบเสียง [w-] ที่บางครั้งผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น [v-] ซึ่งพบเพียงคำเดียวคือ [viaʔ] ‘งาน’

สำหรับหน่วยเสียง /ph-/ ที่ปรากฏเฉพาะภาษาไทดำในประเทศไทยนั้นสอดคล้องกับงานของ L-Thongkum (2002) กล่าวคือ หน่วยเสียง *ph- จากภาษาไทดั้งเดิมจะเปลี่ยนเป็น /f-/ ในภาษาไทดำซึ่งถือเป็นลักษณะเฉพาะ โดยพบว่าผู้ใช้พูดในประเทศเวียดนาม 8 ถิ่นและในลาวอีกหนึ่งถิ่น แต่ไทดำที่เขาย้อยในประเทศไทยได้เกิดการแปรระหว่างเสียง f~ph ขึ้น เช่น faa B1/ phaa B1 ‘ผ่า’ หรือ fit D1/ phit D1 ‘ผิด’ เป็นต้น ในเรื่องนี้อาจอธิบายได้เป็นสองลักษณะ ประการแรก ภาษาไทดำในประเทศไทยยังคงรักษารักษาภาษาเดิมที่เป็น *ph- ไว้ได้จากการอธิบายโดยใช้ “ทฤษฎีคลื่น” (Wave Theory) ตามแนวคิดของ Hartmann (1998) ที่กล่าวว่า กลุ่มคนที่อพยพออกจากถิ่นฐานเดิมจะยังคงรักษารักษาภาษาเดิมไว้ได้ในขณะที่บริเวณถิ่นฐานเดิมจะมีการเปลี่ยนแปลงของภาษาเป็นอย่างมาก หรือประการที่สองอาจเกิดมาจากปัจจัยภายนอกหรือการสัมผัสภาษา (language contact) โดยนำเสียง [ph-] ที่เป็นเสียงปฏิภาคจากภาษาไทยเข้ามาใช้

เมื่อพิจารณาถึงการแปรของเสียงพยัญชนะต้นเดียวในภาษาไทดำพบที่มีการแปรระหว่างเสียง [d-] และ [l-] กับการแปรระหว่างเสียง [v-] และ [b-] ดังนี้

1) งานที่ศึกษาภาษาไทดำในประเทศเวียดนาม

จากการศึกษางานของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) พบทั้งการแปรระหว่างเสียง [d-] และ [l-] กับการแปรระหว่างเสียง [v-] และ [b-] เกิดขึ้น ตัวอย่างที่พบในงานของ Gedney (1964) เช่น การแปรระหว่างเสียง [d-] และ [l-] ในคำ [di1] ~ [li1] ‘ดี’ การแปรของเสียง [b-] และ [v-] ในคำ [bi1] ~ [vi1] ‘หิว’ ซึ่ง Gedney (1964: 303-304) ได้กล่าวว่า “ภาษาไทดำมี

อัตราการเปลี่ยนแปลงสลับไปสลับมาระหว่าง [d-] และ [l-] และระหว่าง [b-] และ [v-] แตกต่างกันไปในแต่ละถิ่น..จึงอาจจะเป็นไปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจาก [d-] เป็น [l-] และ [b-] เป็น [v-] นั้นเพิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้”

ในงานของ Fippinger and Fippinger (1974) พบว่าหน่วยเสียง /d-/ และ /v-/ ประกอบด้วยเสียงย่อยซึ่งมีสัทลักษณะเหมือนกับเสียงย่อยของหน่วยเสียง /l-/ และ /b-/ คือ หน่วยเสียง /d-/ มีเสียงย่อยเป็น [d-] / [d-] และ [l-] หน่วยเสียง /v-/ มีเสียงย่อยเป็น [v-] และ [b-] / [b-] ขณะที่หน่วยเสียง /l-/ และ /b-/ มีการออกเสียงเป็น [l-] และ [b-] / [b-] เสมอ เสียง [l-] และ [b-] / [b-] ที่เป็นเสียงย่อยของ /d-/ และ /v-/ นี้มีผู้บอกภาษาใช้กันจำนวนมาก จึงอาจคาดการณ์ได้ว่าหน่วยเสียงทั้งสองนี้กำลังจะรวมตัวเข้ากับหน่วยเสียง /l-/ และ /b-/ จากงานของ Fippinger and Fippinger (1974) อาจกล่าวได้ว่าเสียง [l-] และ [b-] / [b-] ในภาษาไทยคำถิ่นนี้จะเป็นสมาชิกของทั้งหน่วยเสียง /d-/ และ /l-/ กับหน่วยเสียง /v-/ และ /b-/ ตามลำดับ

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งในงานของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) มีการเปลี่ยนแปลงจาก /d-/ เป็น /l-/ เหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่ของ Gedney (1964) จะให้ /b-/ เปลี่ยนเป็น /v-/ ในขณะที่ Fippinger and Fippinger (1974) ให้ /v-/ เปลี่ยนเป็น /b-/
 2) งานที่ศึกษาภาษาไทยคำในประเทศไทย

งานวิจัยทุกงานไม่พบการแปรระหว่างเสียง [b-] และ [v-] แต่พบว่าใช้เสียง [w-] ทั้งหมด เช่น [wi:] ‘หิว’ ในงานวิจัยของชาคริต อนันทรวัน (2521) และวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) เป็นต้น

สำหรับการแปรของเสียง [d-] และ [l-] ในงานวิจัยส่วนมากได้จัดให้มีเฉพาะหน่วยเสียง /l-/ ได้แก่ งานวิจัยของชาคริต อนันทรวัน (2521) กาญจนา พันธุ์คำ (2523) Maneewong (1987) กันทิมา วัฒนะประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) รสริน เสือส่อสิทธิ์ (2535) และอรพันธ์ อุนากรสวัสดิ์ (2536) โดยให้ [d-] เป็นเสียงย่อยของ /l-/ ซึ่งแปรอิสระกับเสียง [l-] ดังนี้

ก. ชาคริต อนันทรวัน (2521) กล่าวว่า เสียง [d-] ที่พบนี้ เดิมไม่มีในภาษาไทยคำแต่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยกรุงเทพฯ และภาษาอีสาน เสียง [d-] เมื่อเข้าไปปะปนกับภาษาไทยคำจะเปลี่ยนเป็นเสียง [l-] เกือบหมด แต่ก็ยังรักษาเสียงวรรณยุกต์เดิมไว้ ยกเว้นบางคำที่ผู้บอกภาษาจะออกเสียงทั้ง [d-] และ [l-] ในคำเดียวกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Maneewong (1987) ที่กล่าวว่าบรรพบุรุษของไทดำไม่ใช้เสียงนี้ แต่พบว่ามีใช้ในเด็กรุ่นใหม่ที่เขาโรงเรียนซึ่งกำหนดให้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสอน จึงนำเสียง [d-] จากภาษาไทยเข้ามาใช้ปะปนในคำที่ภาษาไทยช่องออกเสียง [l-]

ข. กาญจนา พันธุ์คำ (2523) กล่าวว่า แม้จะเกิดการแปรอิสระขึ้นระหว่าง [d-] และ [l-] แต่เสียงพยัญชนะต้นของคำแต่เดิมจะเป็น /d-/ หรือ /l-/ นั้นสังเกตได้จากเสียงวรรณยุกต์ หากเป็นวรรณยุกต์ 1, 3 หรือ 5 เสียงพยัญชนะต้นของคำจะเป็น /d-/ เช่น A3 [dom¹] ~ [lom¹] ‘ดม’ แต่ถ้าเป็นวรรณยุกต์ 2, 4 หรือ 6 แสดงว่าแต่เดิมมีเสียงพยัญชนะต้นเป็น /l-/ เช่น A4 [dom²] ~ [lom²] ‘ลม’ เป็นต้น

ค. สมทรง บุรุษพัฒน์ (2555) กล่าวว่า ในงานวิจัยของ กันทิมา วัฒนะประเสริฐและศุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) พบการแปรอิสระของ [d-] และ [l-] เฉพาะที่ตำบลคอนตูม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเพียงแห่งเดียว ภาษาไทยโซ่งถิ่นสุพรรณบุรีและสมุทรสาครไม่พบการแปรอิสระของสองเสียงนี้เกิดขึ้น จึงได้สรุปว่าหน่วยเสียง /d-/ และ /l-/ ได้รวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ในถิ่นดังกล่าว เช่นเดียวกับงานของ รสริน เสือส่อสิทธิ์ (2535) ที่ไม่พบการแปรของสองเสียงดังกล่าวแล้วคือ [d-] จะออกเสียงเป็น [l-] ทั้งหมด เช่น /to¹ luan¹/ ‘ไต้เดือน’ เป็นต้น

เฉพาะในงานของวิไลลักษณ์ เศษะ (2530) และสุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, และคณะ (2546) ได้จัดให้มีหน่วยเสียง /d-/ โดยวิไลลักษณ์กล่าวว่า /d-/ มีสองเสียงย่อยคือ [d-] กับ [l-] ซึ่งบางครั้งจะแปรอิสระกัน เช่น [de:ŋ¹] ~ [le:ŋ¹] ‘แดง’ หรือ [de:t³⁵] ~ [le:t³⁵] ‘แดด’ แต่บางครั้งก็เป็น [d-] ได้อย่างเดียว เช่น [din¹⁴] ‘ดิน’ หรือ [dom¹⁴] ‘ดม’ เป็นต้น จะเห็นว่าเสียง [l-] ในภาษาไทยโซ่งถิ่นนี้จะเป็นสมาชิกของหน่วยเสียง /d-/ และ /l-/ ซึ่ง /l-/ จะเป็นเสียงข้างลิ้น [l-] เสมอ

ในเรื่องการแปรอิสระระหว่างเสียง [d-] และ [l-] นี้ Li (1977: 107-108) ได้อธิบายไว้ว่า “เสียง [d-] ที่มาจากเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิม *ʔd- อาจไม่ได้ปรากฏในภาษาไทยบางถิ่นแต่จะยังมีผลต่อการรักษาเสียงวรรณยุกต์ไว้ เสียง [d-] จะเปลี่ยนเป็น [n-] ในภาษาไทยป้อฮ้ายและเปลี่ยนเป็น [l-] ในภาษาไทยถิ่นชาน (Shan) และภาษาไทยดำ (Black Tai)”

เมื่อพิจารณาการแปรอิสระระหว่างเสียง [d-] และ [l-] กับเสียง [b-] และ [v-] ที่มาจากพยัญชนะในภาษาไทยดั้งเดิม *ʔb- และ *ʔv- จากงานวิจัยทั้งหมดพบว่า ในงานวิจัยของ L-Thongkum (2002) Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ให้ผลสอดคล้องกันตรงที่มีการแปรของเสียงทั้งสองคู่ ขณะที่งานอื่นๆ ในประเทศไทยไม่พบการแปรของเสียง [b-] และ [v-] แล้ว ส่วนการแปรของเสียง [d-] และ [l-] นั้นจะพบเฉพาะในบางถิ่น

2.3.2 พยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะต้นควบกล้ำ *kw- *gw- *khw- *yw- *hɲw- *ɲw- ในภาษาไทยคำโบราณ กลายมาเป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำ 3 หน่วยเสียงในภาษาไทยคำส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ได้แก่ /kw-/, /khw-⁴ และ /ɲw-/ พยัญชนะต้นควบกล้ำ /ɲw-/ นี้ ในงานวิจัยของ Gedney (1964) กาญจนนา พันธุ์คำ (2523) รสริน เสือส่อสิทธิ์ (2535) พบเพียงคำเดียวคือ /ɲwa:²/ ‘(เมื่อ)วาน’ และ Maneewong (1987) พบหนึ่งคำคือ /ɲwa:⁴/ ‘to turn left and right’ ในงานของ Fippinger and Fippinger (1974) จากตัวอย่างพบสองคำซึ่งสอดคล้องกับงานข้างต้นคือ /ɲwaa:⁴/ ‘yesterday’ และ /ɲwaa:⁵/ ‘to look around for’ ส่วนงานวิจัยของ กันทิมา วัฒนประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) และอรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ (2536) นอกจากจะพบคำ /ɲwa:²/ ‘(เมื่อ)วาน’ แล้วยังพบคำว่า /me:² ɲwan:²/ เพิ่มขึ้นด้วย

ในงานวิจัยของ ชาคริต อนันทรารวัน (2521) และวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) ไม่พบพยัญชนะต้นควบกล้ำ /ɲw-/ แล้ว โดยเฉพาะในงานวิจัยของชาคริตพบว่ามีพยัญชนะต้นควบกล้ำเพียงหนึ่งหน่วยเสียงคือ /kw-/ ที่มีสองเสียงย่อย [kw-] และ [khw-] แปรอิสระ (free variation) กัน แบ่งเป็นสองลักษณะดังได้เปรียบเทียบกับภาษาไทยคำโบราณและภาษาไทยคำถิ่นอื่นๆ ต่อไปนี้

1) ในคำที่มีพยัญชนะท้ายพยางค์เป็น [-m] และ [-y] จะเกิดการแปรของเสียง [kw-] และ [khw-] ซึ่งพบเพียงสองคำ ดังนี้

ไทยคำโบราณ (OTD)	ไทยคำปัจจุบัน (MTD)		
*gwaam A > *kwaam A 2	> kwaam ⁵⁵	(งานอื่นๆ)	‘ความ, คำพูด’
	> [kwa: m ⁴ ~ khwa:m ⁴]	(ชาคริต)	
*gwaaj A > *kwaaj A 2	> kwaaj ⁵⁵	(งานอื่นๆ)	‘กาย’
	> [kwa: y ⁴ ~ khwa:y ⁴]	(ชาคริต)	

2) ในคำที่ท้ายพยางค์สะกดด้วย [-ŋ] เสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ [kw-] หรือ [khw-] จะแปรอิสระกับเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว [k-] หรือ [kh-] ตามลำดับ ซึ่งผู้บอกภาษามักออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวบ่อยครั้งกว่า ตัวอย่าง

*kwaan A > *kwaan A1	> kwaan ²²	(งานอื่นๆ)	‘กว้าง’
	> [kwa:ŋ ¹ ~ ku:aŋ ¹]	(ชาคริต)	
*kwaan C > *kwaan C1	> kwaan ³¹	(งานอื่นๆ)	‘กว้าง’
	> [kwa:ŋ ³ ~ ku:aŋ ³]	(ชาคริต)	

⁴ Fippinger and Fippinger (1974) พบเสียง /xw-/ ในขณะทำงานอื่นๆ พบเสียง /khw-/

⁵ การเขียนวรรณยุกต์ของคำในภาษาไทยคำปัจจุบันในที่นี้จะยึดตามถิ่นเขาชัย (L-Thongkum, 2002)

*gwaan B > *kwaan B2 > kwaan³³ (งานอื่นๆ) ‘ขว้าง’
> [khwa:ŋ⁴ ~ khu:an⁴] (ชาคริต)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าคำที่มาจากภาษาโบราณเดียวกันแต่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในภายหลังอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบพยัญชนะดังกล่าว ทำให้ภาษาไทยคำมีระบบเสียงที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละถิ่น

2.3.3 พยัญชนะท้าย

ในงานวิจัยส่วนใหญ่ ได้แก่ งานวิจัยของชาคริต อนันทรวัน (2521) วิไลลักษณ์ เศษะ (2530) กันทิมา วัฒนะประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) รสริน เสือส่อสิทธิ์ (2535) และอรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ (2536) พบหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง คือ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -j/ ต่างจากงานวิจัยของ Gedney (1964) Fippinger and Fippinger (1974) และกาญจนา พันธุ์คำ (2523) ที่พบพยัญชนะท้าย 7 หน่วยเสียง คือ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ/ ทั้งนี้เนื่องจากการตีความของสระแตกต่างกัน งานวิจัยของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) ไม่ได้วิเคราะห์ให้สระ /u, i/ เป็นพยัญชนะท้าย /-w, -j/ แต่วิเคราะห์ให้เป็นเสียงท้ายในสระประสมสองเสียงและสามเสียงซึ่งต่างจากงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ตรงที่ไม่ได้วิเคราะห์ให้สระ /ɨ/ เป็นพยัญชนะท้าย /-ɥ/⁶ แต่วิเคราะห์ให้เป็นสระประสม /aɨ/

เมื่อเปรียบเทียบพยัญชนะท้ายจากการสืบสร้างของ L-Thongkum (2002) พบว่ามีพยัญชนะท้าย /-ʔ/ ในภาษาไทยคำปัจจุบันทุกถิ่นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการกลายเสียงของพยัญชนะท้าย *-k ในภาษาไทยคำโบราณที่ตามหลังสระเสียงยาว (*ii *uuu *uu *ee *aa *oo และ *iiə *uuə *uuə)

2.3.4 สระเดี่ยว

งานวิจัยที่ศึกษาภาษาไทยคำในประเทศไทยทั้งหมดพบว่า มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง ได้แก่ สระเดี่ยวเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง คือ /i, e, ɛ(æ), u(i), ɤ(ə), a, u, o, ɔ/ และคู่สระเดี่ยวเสียงยาวที่เปรียบต่างกันอีก 9 หน่วยเสียง ต่างจากงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่พบการเปรียบเทียบระหว่างสระสั้นยาวเฉพาะคู่สระ /a/ และ /aa/ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ L-Thongkum (2002) ที่กล่าวว่า การเปรียบเทียบระหว่างความสั้นยาวของเสียงสระจะหายไป ในภาษาไทยคำปัจจุบันที่ใช้สืบสร้างยกเว้น *aa ที่ยังคงถูกรักษาไว้ทั้งในคำพยางค์เป็นและพยางค์ตาย

⁶ ในงานของ Gedney (1964: 334) ตีความให้สระ ɨ เป็นพยัญชนะท้าย -ɥ

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบสระเดี่ยวภาษาไทดำจากงานวิจัยที่ศึกษาระบบเสียงภาษาไทดำในประเทศเวียดนามและประเทศไทย

หน่วยเสียงสระเดี่ยว ภาษาไทดำปัจจุบัน	ไทดำ ประเทศเวียดนาม		ไทดำ ประเทศไทย	
	Gedney (1964)	ชาคริต (2521) กาญจนา (2523) Maneewong (1987)		
	Fippinger and Fippinger (1974)	วิไลลักษณ์ (2530) กันทิมาและสุวัฒนา (2531) รสริน (2535) อรพันธ์ (2536) สุพัตรา และคณะ (2546)		
i u u	✓	✓		
i: u: u:	-	✓		
e ɤ o	✓	✓		
e: ɤ: o:	-	✓		
ɛ a ɔ	✓	✓		
	✓	✓		
ɛ: ɔ:	-	✓		

จากตารางจะเห็นว่าระบบสระในภาษาไทดำได้เปลี่ยนจากระบบสระมีลักษณะผสมในงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่บางหน่วยเสียงจะมีคู่สั้นยาว (/a/, /a:/) แต่บางสระความสั้นยาวไม่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ มาเป็นระบบสระที่มีทั้งสระสั้นและสระยาวคือความสั้นยาวของเสียงสระมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ซึ่งพบในงานวิจัยทั้งหมดที่ศึกษาภาษาไทดำในประเทศไทย

การอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบสระในภาษาไทดำจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยพบว่าจากงานของ L-Thongkum (2002) ที่สืบสร้างให้มีสระเดี่ยวเสียงยาวในสระสูงและสระต่ำได้แก่ *ii *uuw *uu *ee *aa *ɔw (ยกเว้นสระกลาง *e *ɤ *o ที่ไม่มีคู่สระเสียงยาว) นั้น สระ *ii *uuw *uu *ee *ɔw จะปรากฏเฉพาะหน้า *-k ยกเว้นใน *aa ที่สามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายในภาษาไทดำโบราณได้ทุกเสียง ทำให้ภายหลังเมื่อพยัญชนะท้ายในภาษาไทดำโบราณ *-k ที่ตามหลังสระเสียงยาว *C(C)Vvk เกิดการกร่อนเสียง (*-k > -ʔ / VV_) กลายเป็น CVʔ ที่มีพยัญชนะท้าย /-ʔ/ เป็นเสียงสำคัญในภาษาไทดำปัจจุบันทุกถิ่น ส่งผลให้คู่สระสั้นยาวของสระเดี่ยวมีเพียงคู่เดียวคือ /a/ และ/a:/ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่ระบบสระมีลักษณะผสมดังกล่าว ส่วนงานที่ศึกษาภาษาไทดำในประเทศไทยทั้งหมดพบว่าเป็นระบบสระที่มีทั้งสระสั้นและสระยาวนั้น เนื่องจากพบว่ามีคู่สระสั้นยาวอื่นๆ ที่ความสั้นยาวมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ด้วยกล่าวคือ ความสั้นยาวที่เกิดขึ้นนั้นไม่มีเงื่อนไขใน

การปรากฏแต่สามารถหาคำคู่เทียบเสียงเหมือนและคำคู่เทียบเสียงคล้ายได้จึงถือว่าเป็นคนละหน่วยเสียง จากคำอธิบายข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า ภาษาไทดำปัจจุบันในประเทศไทยนั้นได้พัฒนาเสียงสระยาวอื่นๆ ขึ้น ในภายหลังต่อจากคู่สระสั้นยาว /a/ และ /aː/

2.3.5 สระประสม

งานวิจัยที่ศึกษาภาษาไทดำในประเทศไทยทุกงาน ยกเว้นงานของชาคริต อนันทรวัณ (2521) และกาญจนา พันธุ์คำ (2523) พบหน่วยเสียงสระประสม 4 หน่วยเสียง คือ /ia, ua (ia), ua, au (ai)/⁷ ต่างจากงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ที่มีสระประสม 3 หน่วยเสียง คือ /ia, ia, ua/ เนื่องจากได้ตีความให้สระ /uu/ เป็นพยัญชนะท้าย /-y/

สังเกตได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ข้างต้นไม่พบคู่สระเสียงยาวของสระประสมในภาษาไทดำปัจจุบันซึ่งอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงระบบสระของสระเดี่ยวข้างต้นคือ สระประสมเสียงยาวในภาษาไทดำโบราณ *iiə *uuəə *uəə จะปรากฏเฉพาะหน้า *-k ซึ่งต่อมาได้กร่อนเสียงเป็นพยัญชนะท้าย /-ʔ/ ในภาษาไทดำปัจจุบันทุกถิ่น ทำให้การเปรียบเทียบระหว่างคู่สระสั้นยาวของสระประสมหายไป

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบสระประสมภาษาไทดำจากงานวิจัยที่เคยศึกษาระบบเสียงภาษาไทดำในประเทศไทยเวียดนามและประเทศไทย

หน่วยเสียงสระประสม ภาษาไทดำปัจจุบัน	ไทดำ ประเทศเวียดนาม		ไทดำ ประเทศไทย	
	Gedney (1964) Fippinger and Fippinger (1974)	ชาคริต (2521)	Manee Wong (1987) วิไลลักษณ์ (2530) ก้นทิมาและสุวัฒนา (2531) รสริน (2535) อรพันธ์ (2536) สุพิศราและคณะ (2546)	
ie ue ue	✓	✓	✓	
au	-	✓	✓	
ieː ueː ueː	-	✓	-	

จากตารางสังเกตได้ว่าจำนวนของสระประสมในงานวิจัยของชาคริต อนันทรวัณ (2521) แตกต่างจากงานอื่นตรงที่พบการเปรียบเทียบระหว่างเสียงสระสั้นยาวของสระประสม /ia, ia, ua/ ทำให้เกิดสระประสมทั้งหมด 7 หน่วยเสียง ดังได้เปรียบเทียบกับภาษาไทดำโบราณไว้ต่อไปนี้

⁷ Manee Wong (1987) ใช้สัญลักษณ์แทนสระประสมที่ต่างจากงานอื่น ๆ คือ /iɤ, iɤ, uɤ, uɤ/

สระประสมเสียงสั้นในภาษาไทยคำโบราณเปลี่ยนมาเป็นสระประสมเสียงยาวเฉพาะในงานวิจัยของชาคริต อนันทรามัน (2521) แต่ในงานอื่นๆ ได้จัดให้ความสั้นยาวที่เกิดขึ้นนั้นมีเงื่อนไขในการปรากฏคือจะให้ เป็นเสียงย่อย [i: a, u: a (i: a), u: a] ของหน่วยเสียง /ia, ua (ia), ua/ หรือในงานของวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) ให้หน่วยเสียงเป็น /i: a, u:a (i: a), u: a/ เช่น

*io	*khio B	>	*khio B1	>	khio ³⁵	(งานอื่นๆ)	‘เขี้ยว’
					> khi: a ²	(ชาคริต)	
*uo	*kuo A	>	*kuo A1	>	kuo ²²	(งานอื่นๆ)	‘เกลือ’
					> ki: a ¹	(ชาคริต)	
*uo	*nuo A	>	*nuo A2	>	nuo ⁵⁵	(งานอื่นๆ)	‘วัว’
					> nu: a ⁴	(ชาคริต)	
*au	*cau A	>	*cau A1	>	cau ²²	(งานอื่นๆ)	‘ใจ’
					> ca: i ¹	(ชาคริต)	

สำหรับงานวิจัยของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) ไม่ได้ตีความให้สระ /u, i/ เป็นพยัญชนะท้าย /-w, -y/ เหมือนในงานอื่น และไม่ได้ตีความให้สระ /u/ เป็นพยัญชนะท้าย /-y/ ดังเช่นในงานวิจัยของ Gedney (1964) และ Fippinger and Fippinger (1974) ทำให้พบสระประสมสองเสียงจำนวนมากถึง 15 หน่วยเสียง ได้แก่ /ui, xi, oi, vi, ai, ai:, au, iu, eu, eu, au, a:u, ia, ua, ua/ และสระประสมสามเสียงจำนวน 3 หน่วยเสียง คือ /iau, uai, uai/

เป็นที่น่าสังเกตว่า สระประสม /au (a:)/ ในงานวิจัยต่างๆ มักจะเกิดในคำที่ใช้รูปสระ “ไ” ของภาษาเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า /ca: i¹ / ‘ใจ’ /sa: i¹ / ‘ใจ’ /ha: i⁵ / ‘ให้’ เป็นต้น ในเรื่องนี้ ชาคริต อนันทรามัน (2521: 48) กล่าวไว้ว่า “คำที่ใช้สระ ไอ (ไม้มีวน) นี้ ในภาษาผู้ไทยมักออกเสียงเป็น [o:]... ในภาษาแสมมักออกเสียงเป็น [i:]”

2.3.6 วรรณยุกต์

ในการสังเคราะห์งานที่เกี่ยวกับวรรณยุกต์นี้ ผู้วิจัยจะรวมงานของ อัญชลี บุรณะสิงห์ (2531) สุนทรรัตน์ แสงงาม (2549) และ Plungsuwan (1981) ที่ได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยโคงไว้ด้วย จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมดสามารถแบ่งระบบวรรณยุกต์ออกได้เป็น 3 ระบบ ตามการแยกเสียงรวมเสียง ดังนี้

1) ระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง

ระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงนี้พบได้จากงานวิจัยส่วนใหญ่ทั้งหมดยกเว้นงานวิจัยของชาคริต อนันทรารวัน (2521) และ Plungsuwan (1981) ลักษณะวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จะมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ออกเป็นสองทาง (two-way splitting) เกิดเป็นวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง⁸ โดยวรรณยุกต์ D จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ B ซึ่งสอดคล้องกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณของ L-Thongkum (2002) ในงานนี้ ผู้วิจัยได้ปรับเลขที่ของวรรณยุกต์ให้เหมือนกันทั้งหมดคือ ABC 123 เป็นวรรณยุกต์ที่ 1, 3 และ 5 และ ABC 4 เป็นวรรณยุกต์ที่ 2, 4 และ 6 ตามลำดับ ดังภาพที่ 2.4

A	B	C	D
1	3	5	3
2	4	6	4

ภาพที่ 2.4 ระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำปัจจุบัน

ในเรื่องสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในแต่ละวรรณยุกต์นั้นมีรายละเอียดที่เหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละถิ่น ผลการสังเคราะห์แสดงในตารางที่ 2.4

⁸ งานวิจัยนี้ไม่ใช่ระบบวรรณยุกต์ ABCD123-4 (Gedney, 1972) แต่จะใช้ระบบวรรณยุกต์ตามลักษณะวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำที่มีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ออกเป็นสองทาง (two-way splitting) จากอิทธิพลของเสียงก้องและไม่ก้อง (voicing) ของพยัญชนะต้น

ตารางที่ 2.4 เปรียบเทียบสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่มีระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำ

งานวิจัย	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 5	ว. 6
1. Gedney (1964) Fippinger and Fippinger (1974) และ Burusphat (2011)	กลางต่ำ ระดับ	สูงระดับ	สูงขึ้น	กลางสูง ระดับ	ต่ำตก (ขึ้น) บีบเส้นเสียง	กลางสูง ตก
2. กาญจนา พันธุ์คำ (2523)	24	354	35	44	33	43
3. วิไลลักษณ์ เดชะ (2530)	14	343	35	33	22?	42
4. Orapin Maneewong (1987)	23	453	25	342	33?	32
5. อัญชุลี บุรณะสิงห์ (2531)	กลางตก ขึ้น	กลางขึ้น ตก	กลางต่ำ- ตกขึ้น	กลางสูง- ระดับ	กลางต่ำ-ตก บีบเส้นเสียง	กลางตก
6. กันทิมาและสุวัฒนา (2531)	24	354	35	44	33	43
7. กันทิมาและสุวัฒนา (2531)	34	45	24	33	32	452
8. กันทิมา และสุวัฒนา (2531) และรสริน เลือ่อสือทธิ (2535)	34	354	24	44	32	452
9. อรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์ (2536)	35	43	24	33	21	452
10. สุพัตรา, และคณะ (2546)	23	354	35	33	22	42
11. สุนทรรัตน์ แสงงาม (2549)	กลางขึ้น	ต่ำขึ้นตก	ต่ำขึ้น	กลางระดับ	ต่ำระดับ	กลางตก

จากตารางพบว่า งานที่มีระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงนี้มีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้สรุปสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์หลักที่ในแต่ละถิ่นส่วนใหญ่มีคล้ายกัน โดยดัดแปลงมาจาก สมทรง บุรุษพัฒน์ (2555) ดังนี้

A	B	C	D
1 กลาง-ต่ำ ระดับ	3 สูงขึ้น	5 ต่ำตก (ขึ้น) บีบเส้นเสียง	3 สูงขึ้น
2 สูงระดับ	4 กลาง-สูง ระดับ	6 กลาง-สูงตก บีบเส้นเสียง	4 กลาง-สูง ระดับ

A	B	C	D
1 กลาง-ต่ำขึ้น	3 สูงขึ้น	5 ต่ำตก/ระดับ (บีบเส้นเสียง)	3 สูงขึ้น
2 กลางขึ้นตก	4 กลาง-สูง ระดับ	6 กลาง-สูงตก	4 กลาง-สูง ระดับ

ภาพที่ 2.5 สรุปสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์หลัก
ถิ่นขอนแก่น ประเทศเวียดนาม
(Gedney 1964, Fippinger and Fippinger
1974 และ Burusphat, 2011)

ภาพที่ 2.6 สรุปสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์หลัก
ในประเทศไทย (งานวิจัยอื่นๆ)

จากการสรุปสัทลักษณะของวรรณยุกต์หลักถิ่นขอนแก่น ประเทศเวียดนาม ในภาพที่ 2.5 พบว่าสอดคล้องกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยโบราณของ L-Thongkum (2002) คือ วรรณยุกต์ *A1-*A2 จะเป็นเสียงต่ำระดับ-สูงระดับ และวรรณยุกต์ *C1-*C2 เป็นเสียงต่ำตก-สูงตก โดยที่วรรณยุกต์ *C1 มีลักษณะบีบเส้นเสียงร่วมด้วยซึ่งต่างกันเพียงในถิ่นขอนแก่นจะพบลักษณะบีบเส้นเสียงในวรรณยุกต์ C ทั้งหมด ส่วนวรรณยุกต์ *B1 เปลี่ยนจากเสียงต่ำขึ้นเป็นเสียงสูงขึ้นและ*B2 เปลี่ยนจากเสียงสูงขึ้นเป็นกลางระดับ สำหรับสัทลักษณะของวรรณยุกต์หลักในประเทศไทย ในภาพที่ 2.6 พบว่าได้เกิดความแตกต่างในเรื่องการเปลี่ยนระดับเสียง (contour) ขึ้นได้แก่ ในวรรณยุกต์ A มีการเปลี่ยนจากสัทลักษณะของวรรณยุกต์ระดับ คือ ต่ำระดับ (*A1) และสูงระดับ (*A2) มาเป็นวรรณยุกต์ต่างระดับคือ กลาง-ต่ำขึ้น (A1) และกลางขึ้นตก (A2) ยกเว้นถิ่นสมุทรสาครในงานวิจัยของกันทิมา วัฒนะประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2531) ที่วรรณยุกต์ A2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น [45] นอกจากนี้ในวรรณยุกต์ B2 จากงานวิจัยของ Maneewong (1987) มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นเสียงตก [342] แตกต่างไปจากถิ่นอื่นๆ ที่ยังคงเป็นวรรณยุกต์ระดับด้วย ส่วนวรรณยุกต์ C1 จะพบลักษณะบีบเส้นเสียงเฉพาะในบางถิ่น ได้แก่ งานวิจัยของวิไลลักษณ์ เดชะ (2530) Maneewong (1987) และอัญชุลี บุรณะสิงห์ (2531) แต่จะไม่พบลักษณะบีบเส้นเสียงนี้ในวรรณยุกต์ C2 ของทุกถิ่น

2) ระบบวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง

งานที่มีระบบวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ได้แก่ งานวิจัยของ ชาคริต อนันทรามัน (2521) และ Plungsuwan (1981) ในถิ่นอำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีการแยกเสียงรวมเสียงที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนี้

A	B	C	DS	DL
1	3	4	3	3
[214]	[45]	[21]	[44]	[45]
2	4	5		2
[453]	[21]	[31]		[43]

A	B	C	DS	DL
1	3	5		3
[324]	[15]	[21?]		[15]
2	4			1
[43]	[32]			[324]

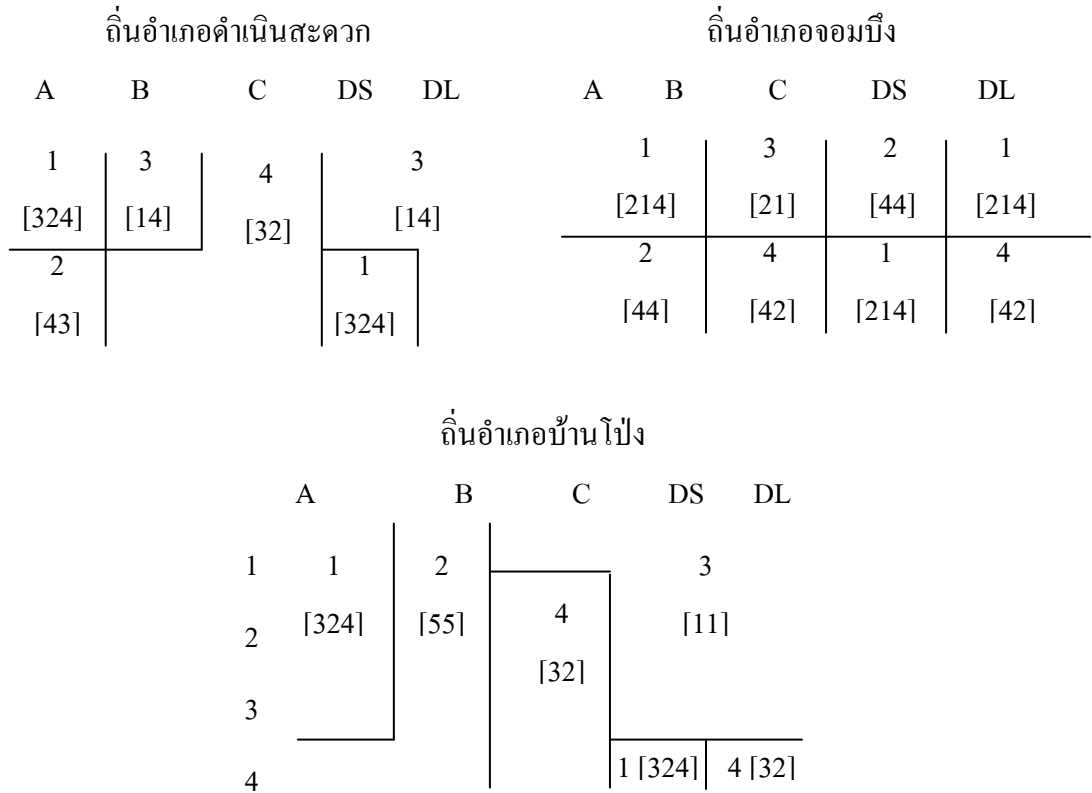
ภาพที่ 2.7 สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียง วรรณยุกต์ (ชาคริต อนันทรามัน, 2521)

ภาพที่ 2.8 สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียง วรรณยุกต์ (Plungsuwan, 1981)

ในเรื่องจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์พบว่า ทั้งสองงานมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แบบสองทางเช่นเดียวกับงานส่วนใหญ่ แต่ต่างกันตรงที่มีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ B2 เข้ากับวรรณยุกต์ C1 (ชาคริต อนันทรavan, 2521) และมีการรวมเสียงกันในวรรณยุกต์ C (Plungsuwan, 1981) จึงทำให้เกิดเป็นวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าวรรณยุกต์ D2 ของทั้งสองถิ่นไม่ได้รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ B2 ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างไปจากวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณและไทคำปัจจุบันถิ่นอื่นๆ ซึ่งในงานวิจัยของชาคริตพบว่าวรรณยุกต์ D2 [43] จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ A2 [453] และในงานวิจัยของ Plungsuwan (1981) พบว่าวรรณยุกต์ DS2 [324] จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ A1 วรรณยุกต์ DL2 [15] จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ B1 ในพยางค์เป็น ส่วนวรรณยุกต์ D1 ซึ่งอยู่ใน โครงสร้างพยางค์ตายนั้นพบว่ายังรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ B1 ในทั้งสองถิ่น แต่ในงานวิจัยของชาคริต วรรณยุกต์ D1 จะมีความแตกต่างด้านสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ขึ้นอยู่กับความสั้นยาวของสระด้วย คือ วรรณยุกต์ DL จะมีเสียงสูงขึ้น [45] และวรรณยุกต์ DS จะมีเสียงสูงระดับ ในเรื่องการเปลี่ยนระดับเสียงนั้นสังเกตได้ว่า วรรณยุกต์ A และ B2 ของสองถิ่นนี้ไม่มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์ระดับอย่างเช่นในภาษาไทยคำโบราณแล้ว ส่วนลักษณะบีบเส้นเสียงจะพบในวรรณยุกต์ C เฉพาะในงานวิจัยของ Plungsuwan (1981)

3) ระบบวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง

ระบบวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียงนี้พบเฉพาะในงานวิจัยของ Plungsuwan (1981) ที่ศึกษาภาษาไทยถิ่นอำเภอดำเนินสะดวก ถิ่นอำเภोजอมบึง และถิ่นอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีการแยกเสียงรวมเสียงที่แตกต่างจากงานอื่นมาก ดังนี้

ภาพที่ 2.9 สัทลักษณะและการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของ Plungsuwan (1981)

จากภาพที่ 2.9 แสดงให้เห็นว่าการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในภาษาไทยโฉบ่งถิ่นดำเนินสะดวกมีการรวมเสียงกันของวรรณยุกต์ C และ B2 ในถิ่นอำเภอจอมบึงวรรณยุกต์ A และ B ได้รวมเสียงกันโดยที่ A1 รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ B1 และวรรณยุกต์ A2 รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ B2 จึงเกิดเป็นวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียงขึ้น ในเรื่องการรวมเสียงของวรรณยุกต์ D เข้ากับวรรณยุกต์ B ของสองถิ่นนี้ในถิ่นอำเภอดำเนินสะดวกพบเฉพาะในวรรณยุกต์ D1 ที่รวมเข้ากับวรรณยุกต์ B1 และในถิ่นอำเภอจอมบึงพบเพียงวรรณยุกต์ DL1 ที่รวมเข้ากับวรรณยุกต์ B1

ส่วนถิ่นอำเภอบ้านโป่งพบว่าการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ออกเป็นสามทาง (three-way splitting) ซึ่งต่างไปจากงานวิจัยในถิ่นอื่นทั้งหมด โดย Plungsuwan (1981) ได้อธิบายว่าเกิดจากอิทธิพลของภาษาลาวใต้ที่มีผู้พูดอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบวรรณยุกต์ของถิ่นนี้มีลักษณะเหมือนภาษาในกลุ่มลาวที่วรรณยุกต์ DL จะไม่รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ B

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ A และ B2 ของถิ่นอำเภอดำเนินสะดวกเป็นวรรณยุกต์ต่างระดับ แต่ในถิ่นอำเภอจอมบึงและอำเภอบ้านโป่งนั้นเฉพาะวรรณยุกต์ A1 ที่มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์ต่างระดับ ในวรรณยุกต์ A2 และ B2 นั้นยังคงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ระดับไว้

จากการได้ทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษาจากภาษาไทยคำโบราณ L-Thongkum (2002) มาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันถิ่นต่างๆ มีทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไป โดยเฉพาะในงานของชาคริต อนันทรวิบูล (2521) ที่ผู้วิจัยเห็นว่าผลของการวิจัยมีลักษณะหลายประการที่ต่างไปจากงานอื่นทั้งระบบพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาใช้พิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้เพื่อดูว่าระบบเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้ผลจากการวิเคราะห์ระบบเสียงดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อจะนำไปสู่การศึกษาการแปรทางเสียงซึ่งจะเป็นตัวบอกได้ว่าภาษามีการแปรเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ตามแนวการศึกษาภาษาศาสตร์สังคม

งานวิจัยนี้ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาลักษณะของภาษาที่ปรากฏในปัจจุบัน โดยนำแนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมมาใช้ในการหาคำอธิบายเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 การศึกษาคำจำกัดความของการแปรภาษาตามปัจจัยทางสังคม

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2550) ได้กล่าวถึงการแปรของภาษา (linguistic variation) ไว้ว่าหมายถึง การที่รูปในภาษาตั้งแต่ 2 รูปขึ้นไปอาจใช้แทนที่กันได้โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นเปลี่ยน รูปภาษาจะเป็นหน่วยด้านใดก็ได้ เช่น การสะกดคำในภาษาอังกฤษคำว่า ‘สี’ มีการใช้รูป colour กับ color แปรกัน หรือกล่าวได้ว่าทั้ง 2 คำนี้เป็นรูปแปร 2 รูปของคำที่แปลว่า ‘สี’ เป็นต้น จากคำจำกัดความของอมรานี้ นักภาษาศาสตร์สังคมเห็นว่ารูปแปรที่ใช้แทนที่กันได้ไม่ใช่การแปรอิสระ (free variation) โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ซึ่งหมายความว่า การที่รูปภาษาตั้งแต่ 2 รูปขึ้นไปสามารถใช้แทนที่กันได้โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ภาษาไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นเอง การแปรของรูปภาษาเหล่านี้มีเงื่อนไขมาจากปัจจัยทางสังคม ดังนั้นในการวิเคราะห์การแปรของภาษานักภาษาศาสตร์สังคมจะพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร (variation) 2 ประเภท คือ ตัวแปรภาษา (linguistic variable) มักเป็นตัวแปรตาม (dependent variable) ซึ่งแปรตามปัจจัยต่างๆ ทางสังคม ตัวแปรภาษา 1 ตัว มีรูปแปรมากกว่า 1 รูปแปรขึ้นไป เช่น -ing ใน walking ออกเสียงได้ 2 อย่างคือ [ɪŋ] และ [ɪm] ซึ่งเป็น 2 รูปแปรของตัวแปร (ing) และตัวแปรอีกประเภทหนึ่งคือ ตัวแปรสังคม

(social variable) ได้แก่ ปัจจัยต่างๆ ทางสังคมซึ่งก็คือคุณสมบัติทางสังคมของผู้พูด เช่น อายุ เพศ ชาติพันธุ์ ฯลฯ และบริบทของการใช้ภาษา เช่น กาลเทศะ เรื่องที่พูด เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) ซึ่งเป็นตัวแปรที่กำหนดสิ่งอื่นให้มีการแปร แต่ตัวเองไม่ถูกกำหนดโดยสิ่งใด สำหรับในงานวิจัยนี้ได้กำหนดให้ปัจจัยทางสังคมคืออายุของผู้พูดและการสัมผัสภาษาที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางภาษา ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

โดยทั่วไปนักภาษาศาสตร์จะกล่าวถึงการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาว่ามีผลที่ต่อเนื่องกัน การแปรที่เกิดขึ้นในภาษาที่ยังมีผู้พูดอยู่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและมีหลายรูปแบบ คือเสียงๆ หนึ่งอาจแปรได้หลายรูป แต่เมื่อเวลาผ่านไปหากผู้พูดได้หันกลับไปใช้รูปเดิม การแปรนั้นก็จะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง แต่หากผู้พูดนิยมใช้รูปแปรใดรูปแปรหนึ่งแทนรูปเดิม และรูปเดิมค่อยๆ หายไปก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในภาษา

2.4.2 แนวทางการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางภาษาของนักภาษาศาสตร์สังคม

นักภาษาศาสตร์สังคม Labov (1972: 164) ได้ให้แนวคิดที่ว่า “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอสามารถสังเกตเห็นได้โดยกระบวนการเชิงประจักษ์หรือการสังเกตจากการแปรของภาษาในปัจจุบันนั่นเอง” และเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่กำลังดำเนินอยู่ (Linguistics change in progress)” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของรูปภาษาที่ยังไม่สิ้นสุดแต่ก็สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยสังเกตจากช่วงเวลาในปัจจุบันของคนที่มีอายุแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากอายุของผู้พูดเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลาภาษาพูดของคนที่มีอายุต่างกันก็เปรียบได้กับภาษาที่ต่างสมัยกัน คือ ภาษาของผู้พูดอายุมากเทียบได้กับภาษาในอดีต ภาษาของผู้พูดรุ่นกลางเทียบได้กับภาษาปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดอายุน้อยเทียบได้กับภาษาอนาคต จากแนวคิดดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า การศึกษาการแปรทางภาษาในผู้พูดต่างอายุกันแต่ในเวลาเดียวกันก็สามารถทำให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ได้ ดังนั้น กลุ่มอายุซึ่งเป็นตัวแปรของการใช้ภาษา (language use) ดังกล่าวจึงถูกจัดให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงขึ้น

ตัวอย่างงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าอายุของผู้พูดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรภาษาคืองานของเพ็ญพร ดันวัฒนานนท์ (2525) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักสติดิในภาษาถิ่นเชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคมบางประการ” ผลการวิเคราะห์พบว่าเสียงพยัญชนะต้นกักสติดิ /p-, t-, c-, k-/ ที่พัฒนามาจากเสียงโฆษะ *b-, *d-, *j-, *g- ในภาษาไทยดั้งเดิมกำลังมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการออกเสียงเป็นเสียงกักชนิด [ph-, th-, ch-, kh-] เพิ่มเข้ามา เช่น เสียง /p-/

ภาษาเข้านี้มีระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงในพยางค์เป็น โดยที่วรรณยุกต์ในพยางค์ตาย D1 และ D2 ได้รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ B1 และ C2 ตามลำดับ แต่ผลจากการวิจัยได้พบว่ามี ความแตกต่างทั้งทางด้านสัทศาสตร์และสัทวิทยาเกิดขึ้น คือ ผู้พูดที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไปมีการออกเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในขณะที่ผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีออกเสียงวรรณยุกต์เพียง 5 หน่วยเสียง ดังแผนภาพที่ 2.10

	อายุ 25 ปีขึ้นไป			อายุต่ำกว่า 25 ปี		
	*A	*B	*C	*A	*B	*C
วรรณยุกต์สูง	33	453	34	33	45	34
วรรณยุกต์ต่ำ	31	232	21	31	34	21

ภาพที่ 2.10 เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเข่าที่หมู่บ้านห้วยแม่ซ้ายของผู้พูดที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป กับผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า 1) เกิดการแปรตามอายุขึ้นในวรรณยุกต์ *B1 [453] กับวรรณยุกต์ *B1 [45] และ 2) เกิดการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์จาก *B2 [232] มาเป็น [34] ในกลุ่มผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จึงมีการรวมเสียงระหว่างวรรณยุกต์ *B2 กับวรรณยุกต์ *C1 เกิดเป็นวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงขึ้นดังกล่าว และเมื่อนำวรรณยุกต์ของกลุ่มผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีนี้มาเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยพบว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาเข่าที่แปรจากเสียง [453] เป็น [45] นั้นมีลักษณะทางสัทศาสตร์ที่คล้ายกับวรรณยุกต์ตรี [45] ในภาษาไทย และวรรณยุกต์ [34] ที่เปลี่ยนจาก [232] ก็มีสัทลักษณะคล้ายกับวรรณยุกต์จัตวาในภาษาไทย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงดังกล่าวเกิดจากการสัมผัสภาษาของผู้พูดภาษาเข่าที่มีอายุน้อยและสามารถพูดภาษาไทยได้ ทั้งนี้เนื่องจากได้มีโอกาสเรียนในโรงเรียนกับเด็กไทยทั่วไป

จากแนวคิดเรื่องการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษาอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคมภายนอกซึ่งได้แก่ กลุ่มอายุและการสัมผัสภาษาดังที่ได้กล่าวมานี้ ถือเป็นแนวคิดหนึ่งตามแนวการศึกษาภาษาศาสตร์สังคมที่มีความสำคัญ ที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์และตีความเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำที่ศึกษาในงานวิจัยนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

ในวิทยานิพนธ์มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาระบบเสียงภาษาไทยบ้านนาป่าหนาดโดยใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) ในการวิเคราะห์ระบบเสียง และแสดงกฎการกลายเสียงจากภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) มาเป็นเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบันซึ่งเป็นการศึกษาภาษาต่างสมัย (diachronic study) โดยเลือกตัวแทนผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลระบบเสียง 1 คนเป็นผู้บอกภาษาหลัก และผู้บอกภาษารองเพื่อตรวจสอบอีก 2 คน ในกลุ่มวัยสูงอายุ
 2. ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบัน แสดงปรากฏการณ์การแปรทางเสียงตามตัวแปรทางสังคมคือ กลุ่มอายุ โดยเลือกตัวแทนผู้บอกภาษา 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) กลุ่มวัยกลางคน (35-50 ปี) และกลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) กลุ่มละ 10 คน เพื่อเก็บข้อมูลการออกเสียงพยัญชนะและสระจากคำศัพท์ที่ครอบคลุมระบบเสียงในภาษาไทยคำ การศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในงานวิจัยนี้ จัดเป็นการศึกษาโดยมองภาษาในช่วงเวลาเดียวหรือในสมัยเดียวแล้วเห็นลักษณะที่แปรไปในภาษานั้นๆ เรียกได้ว่า การศึกษาภาษาร่วมสมัย (synchronic study)
- ในการคัดเลือกผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลระบบเสียงและการแปรเสียง ผู้บอกภาษาทุกคนจะต้องพูดภาษาไทยคำเป็นภาษาแม่ จะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ได้ ผู้บอกภาษากลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนในหมู่บ้าน สำหรับกลุ่มวัยกลางคน (35-50 ปี) มีประวัติจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพทำนาและทอผ้าในหมู่บ้าน ส่วนผู้บอกภาษากลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ทุกคนจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา บางคนไม่ได้ประกอบอาชีพแล้ว ทั้งนี้ผู้บอกภาษาทุกคนจะต้องมีอวัยวะในการออกเสียงอยู่ในสภาพครบถ้วนสมบูรณ์ ออกเสียงได้ชัดเจน และมีความเต็มใจที่จะสละเวลาให้ความร่วมมือ

3.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. คำศัพท์เพื่อวิเคราะห์ระบบเสียง

1.1 คำศัพท์เพื่อวิเคราะห์เสียงพยัญชนะและสระ คัดเลือกจากรายการคำศัพท์ภาษาไทยคำบางส่วนของ ชาคริต อนันทรามัน (2521) และคลังคำศัพท์ Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon ของ ริระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) คำเหล่านี้ประกอบด้วยคำคู่เทียบเสียงที่ครอบคลุมเสียงพยัญชนะและสระเพื่อตรวจสอบระบบเสียงของชาคริต รวมคำทั้งสิ้น 568 คำ (จากคำสำหรับวิเคราะห์พยัญชนะต้นเดี่ยว 242 คำ พยัญชนะต้นควบกล้ำ 26 คำ พยัญชนะท้าย 20 คำ สระเดี่ยว 233 คำ และสระประสมชนิดละ 47 คำ)

1.2 คำศัพท์เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ประกอบด้วย

1.2.1 รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ William J. Gedney (1972) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ด้วยการฟังเพื่อดูลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ (tonal mergers and splits) ประกอบด้วยรายการคำทั้งสิ้น 90 คำ ดังภาพที่ 3.1

Proto-Tai Tones

	A	B	C	DL (D-long)	DS (D-short)
Voiceless friction sounds: *s-, *h-, *hm-, *hn-, *ph-, *th-, *kh-	หุ ขา หัว สอง	ไซ่ ผ่า ข่า ถั่ว	ซ้าว เสื่อ หม้อ ห้า	ขาด หมวก ศอก สาก	ขัด ผัก หก สิบ
Voiceless unaspirated stops: *p-, *t-, *k-	ปุดา กิน กา	ไก่อ เป้า เต่า ป่า	เก้า ป้า ก้าง ตู	ปีก กอด ตอก ปาด	กบ เจ็ด ตะ กัด
Glottal sounds: *ʔ-, *ʔb-, *ʔd-	บิน แดง บาน ดาว	บ่า อึ้ง บ่าว ค่า	ด้าย อ้อย บ้า อ้า	แดด บีบ บาด ดีด	ดิบ ออก เด็ด บัตร
Voiced sounds: *b-, *d-, *j-, *g-, *m-, *n-, *l-, *r-	มือ คา นา งู	พี ว้าว เลื่อย ไร่ ม่าย ค่า แมน ลิ่น ทุง เน่า แซ่ นุง ง้อย รั่ว	ค้ำ น้ำ ลิ่น คิ้ว	พาด เลือด เขือก มอด	นก มด คัด เล็บ
	Smooth Syllables (Live Syllables)			Checked Syllables (Dead Syllables)	

ภาพที่ 3.1 รายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ (ดัดแปลงจากแนวคิดเกี่ยวกับกล่องวรรณยุกต์ ของ Gedney 1972: 434)

1.2.2 รายการคำชุดเทียบเสียง (minimal set) / คำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ของพินรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์เพื่อคุณลักษณะของวรรณยุกต์ (tonal characteristics) ที่มีความแม่นยำและช่วยยืนยันผลจากการวิเคราะห์ด้วยการฟัง ประกอบด้วยรายการคำทั้งสิ้น 60 คำ (20 คำ x 3 ครั้ง) ดังภาพที่ 3.2

Proto-Tai Tones				
	A	B	C	DL (D-long) DS (D-short)
Voiceless friction sounds: <i>*s-, *hm-, *hn-, *ph-, *th-, *kh-</i>	ชา	ช่า	ข้าว	ชาด ขัด
Voiceless unaspirated stops: <i>*p-, *t-, *k-</i>	กา	ป่า	ป้า	ปาด กัด
Glottal sounds: <i>*ʔ-, *ʔb-, *ʔd-</i>	บาน	บ่า	บ้า	บาด บัต
Voiced sounds: <i>*b-, *d-, *m-, *n-, *l-, *r-</i>	คา	ค่า	ค้ำ	พาด คัด

Smooth Syllables
(Live Syllables)

Checked Syllables
(Dead Syllables)

ภาพที่ 3.2 รายการคำชุดเทียบเสียง (minimal set) / คำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ดัดแปลงจาก พินรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546)

2. รายการคำศัพท์เพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและสระ

รายการคำศัพท์ประกอบด้วย รายการคำที่คัดเลือกมาจากคลังศัพท์ Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon ของ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำศัพท์ที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognate) กับคำภาษาไทย รวมทั้งใช้พจนานุกรมลาว-ไทย (วีระพงษ์ มีสถาน, 2543) และพจนานุกรม ภาคอีสาน - ภาคกลาง (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และคณะ, 2515) เป็นหลัก โดยเลือกคำที่ปรากฏตรงกันหรือเป็นเสียงปฏิภาคกันในภาษากลุ่มลาว ภาษาไทย และภาษาไทยคำ ตามที่ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) ได้สืบสร้างไว้ ทั้งนี้การศึกษาเสียงปฏิภาคจะเป็นตัวเทียบเพื่อดูว่าระบบเสียงภาษาไทยปัจจุบันมีการแปรไปด้วยอิทธิพลจากภาษาไทยและภาษากลุ่มลาวอย่างไร รวมคำศัพท์เพื่อเก็บข้อมูลการออกเสียงจำนวน 280 คำ (จากรายการคำที่ใช้ศึกษาพยัญชนะ 180 คำ และรายการคำที่ใช้ศึกษาสระ 100 คำ)

3.3 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจประวัติของผู้บอกภาษาเพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บอกภาษาทั้งสามกลุ่มอายุ ในการถามผู้วิจัยจะถามเป็นคำเดี่ยวสำหรับเก็บข้อมูลระบบเสียงและการแปรทางเสียงของพยัญชนะและสระ โดยผู้วิจัยจะพูดคำเดี่ยวเป็นภาษาไทยทีละคำและให้ผู้บอกภาษาพูดคำภาษาไทยคำที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกัน สำหรับการเก็บข้อมูลระบบเสียงและการแปรทางเสียงของวรรณยุกต์ผู้วิจัยจะใช้รูปภาพ อุปกรณ์ หรือแสดงท่าทางประกอบ แล้วให้ผู้บอกภาษาพูดคำนั้นๆ โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลคำด้วยการสุ่มถามแบบไม่เรียงคำตามช่องของกล่องเสียงวรรณยุกต์ เพื่อไม่ให้ผู้บอกภาษารู้ตัวว่าต้องการเสียงวรรณยุกต์ใด การจดบันทึกข้อมูลผู้วิจัยใช้สัทอักษร IPA พร้อมกับบันทึกเสียงลงในเครื่องบันทึกเสียง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ระบบเสียงโดยใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) ในการศึกษาเสียงสำคัญที่ใช้ในภาษาเพื่อหาระบบเสียง เช่น พยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำปัจจุบัน /-ʔ/ เมื่อใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) มาวิเคราะห์จะจัดให้เป็นหน่วยเสียง (phoneme) ขึ้น เนื่องจากมีลักษณะเปรียบเทียบ (contrast) จากหน่วยอื่นๆ ที่ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติมาอธิบายนั้นจะพบว่าเดิม [-ʔ] เป็นเพียงรูปแบบแปร (variant) ของ *-k เมื่อตามหลังเงื่อนไขของสระที่เป็นสระยาว (*-k > -ʔ / VV_) เท่านั้น

2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทยคำโบราณเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด โดยมุ่งไปที่ประเด็นการแยกเสียง (split) ที่หน่วยเสียงหนึ่งแยกออกไปเป็นอีกหน่วยเสียงหนึ่ง และการรวมหน่วยเสียง (merger) ที่หน่วยเสียงสองหน่วยเสียงหรือมากกว่ารวมกันกลายเป็นหน่วยเสียงเดียว เช่น การแยกเสียงของ *e ที่ยังคงกลายเป็น e และเป็น ie เมื่อตามหลังด้วย *-w ในขณะเดียวกันก็เกิดการรวมเสียงคือ *e กับ *ie รวมเสียงเป็น ie เป็นต้น

3. วิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในผู้พูด 3 กลุ่มอายุ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงตามแนวการศึกษาภาษาศาสตร์สังคมที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาษากับตัวแปรทางสังคมเพื่อดูว่าปัจจัยใดทางสังคมที่สัมพันธ์กับลักษณะการใช้ภาษา และอธิบายแนวโน้มการคงอยู่และการหมดไปของรูปแบบแปรจากกระบวนการแข่งขันกันของรูปแบบแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ของ Wang (1969)

การกำหนดให้มีการแปรของเสียงพยัญชนะและสระเกิดขึ้นนั้น พิจารณาได้จากลักษณะต่างๆ คือ 1) การออกเสียงพยัญชนะและสระของผู้บอกภาษาแตกต่างกันไปจากหน่วยเสียงพยัญชนะและสระที่มีพัฒนาการการกลายเสียงมาจากภาษาไทยคำโบราณเป็นภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเมื่อผู้บอกภาษามีการออกเสียงคำๆ ใดด้วยพยัญชนะและสระมากกว่า 1 เสียงอย่างสม่ำเสมอที่จะตัดสินใจให้มีการแปรเกิดขึ้น 2) การออกเสียงพยัญชนะและสระที่แตกต่างกันระหว่างผู้บอกภาษาทั้งสามกลุ่มอายุ ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดการแปรอาจพิจารณาได้จาก 1) หากมีการแปรของพยัญชนะและสระเกิดขึ้นกับกลุ่มอายุหนึ่งซึ่งทำให้แตกต่างไปจากกลุ่มอายุอื่น และการแปรที่เกิดขึ้นนั้นมีลักษณะไปตรงกันกับอีกภาษาหนึ่งได้แก่ภาษากลุ่มลาว (เลย หรือลาวเวียงจันทน์) รวมถึงภาษาไทยมาตรฐาน อาจทำให้เราสรุปได้ว่าการแปรดังกล่าวมีปัจจัยมาจากการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก (External factors) ของภาษา หรือ 2) หากไม่พบว่าปัจจัยการสัมผัสภาษามีส่วนทำให้เกิดการแปรทางเสียงขึ้นก็ทำให้สันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดจากปัจจัยภายใน (Internal factors) ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่พิจารณารองลงไปในงานวิจัยนี้ นอกจากนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลอื่นๆ เช่น โอกาสที่ผู้บอกภาษาจะได้สัมผัสกับผู้พูดภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานก็อาจจะต้องนำมาใช้พิจารณาด้วย

ยกตัวอย่างการวิเคราะห์เสียงพยัญชนะในคำว่า ‘พลู’ หากผู้บอกภาษาทั้งกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มวัยกลางคนต่างออกเสียงเป็น [pu³⁴] แต่กลุ่มเด็กออกเสียงเป็น [phu³⁴] สามารถสรุปได้ว่าเกิดการแปรของเสียงพยัญชนะต้นขึ้น เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางเสียงจะพบว่า ภาษาไทยคำจัดอยู่ในกลุ่ม P (Chamberlain 1975, Hartmann 1980) ที่จะต้องมีการกลายเสียงจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้อง (*b > p) ทำให้สันนิษฐานได้ว่ารูปแปร [ph] อาจยืมมาได้จากทั้งภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานที่มีคำร่วมเชื้อสายกันนั้น ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงโอกาสที่ผู้บอกภาษาจะสัมผัสกับภาษาที่มีอิทธิพลดังกล่าวพบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มเด็กมีโอกาสนำภาษาไทยมาตรฐานมากกว่ากลุ่มอายุอื่นเนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียน ดังนั้นรูปแปร [ph] น่าจะยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าภาษากลุ่มลาว อีกเหตุผลหนึ่งที่ใช้สนับสนุนคือกลุ่มคนไทยคำบ้านนาป่าหนาดได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ท่ามกลางกลุ่มผู้พูดภาษากลุ่มลาวมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว ก่อนที่ภาษาไทยมาตรฐานจะถูกนำไปใช้สอนในโรงเรียนหรือใช้สื่อสารผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ แต่ก็ไม่พบว่าเกิดการแปรขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มวัยกลางคน ทำให้สรุปการแปรที่เกิดขึ้นนี้ได้ว่ามาจากปัจจัยการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน เป็นต้น

3.5 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ในวิทยานิพนธ์ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์และอภิปรายในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระบบเสียงและรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นระบบเสียงภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด จะนำเสนอในบทที่ 4
2. ผลการวิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระในผู้พูด
- 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ 18-25 ปี 35-50 ปี และ 60 ปีขึ้นไป โดยแสดงปรากฏการณ์การแปรตามตัวแปรเสียงแต่ละเสียงและตัวแปรกลุ่มอายุ จะนำเสนอในบทที่ 5
3. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากอดีตสู่ปัจจุบันและปัจจุบันสู่อนาคต จะนำเสนอในบทที่ 6

บทที่ 4 ระบบเสียงในภาษาไทยคำ

การศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ในเบื้องต้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาระบบเสียงของภาษา ดังนั้นในบทนี้จึงกล่าวถึงระบบเสียงของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ รวมทั้งศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์จากภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) มาเป็นเสียงในภาษาไทยคำปัจจุบัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางเสียงจากอดีตมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

4.1 ระบบเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ระบบเสียงของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด มีดังต่อไปนี้

4.1.1 พยัญชนะ

พยัญชนะภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 20 หน่วยเสียง ทุกเสียงจะปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ มีเพียง 9 เสียงที่เกิดเป็นพยัญชนะท้ายเดี่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1.1 พยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะกัก	อ โฆษะ สิริถิล	p-	t-	c- [tc-]	k-	ʔ-
	อ โฆษะ ธนิต	ph-	th-		kh-	
	โฆษะ	b-	d-			
พยัญชนะเสียดแทรก	อ โฆษะ	f-	s-			h-
พยัญชนะก้องกังวาน	โฆษะ					
	นาสิก	m-	n-	ɲ-	ŋ-	
	ข้างลิ้น		l-			
	กึ่งสระ	w-	j-			

4.1.1.2 พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายมี 9 หน่วยเสียง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

พยัญชนะกัก	-p	-t	-k	-ʔ
พยัญชนะก้องกังวาน	-m	-n	-ŋ	-w -j

4.1.2 สระ

4.1.2.1 สระเดี่ยว

สระเดี่ยวประกอบด้วยสระสั้น 9 หน่วยเสียง และสระยาว 9 หน่วยเสียง มี

ดังนี้

สระสั้น			สระยาว		
i	u	u	i:	u:	u:
e	ɤ	o	e:	ɤ:	o:
ɛ	a	ɔ	ɛ:	a:	ɔ:

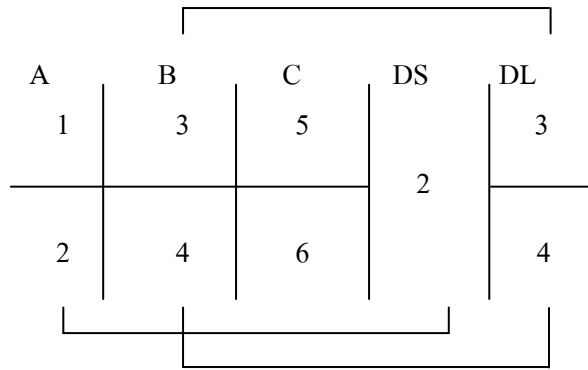
4.1.2.2 สระประสม

สระประสมมี 4 หน่วยเสียง ดังนี้

ie ue uo au

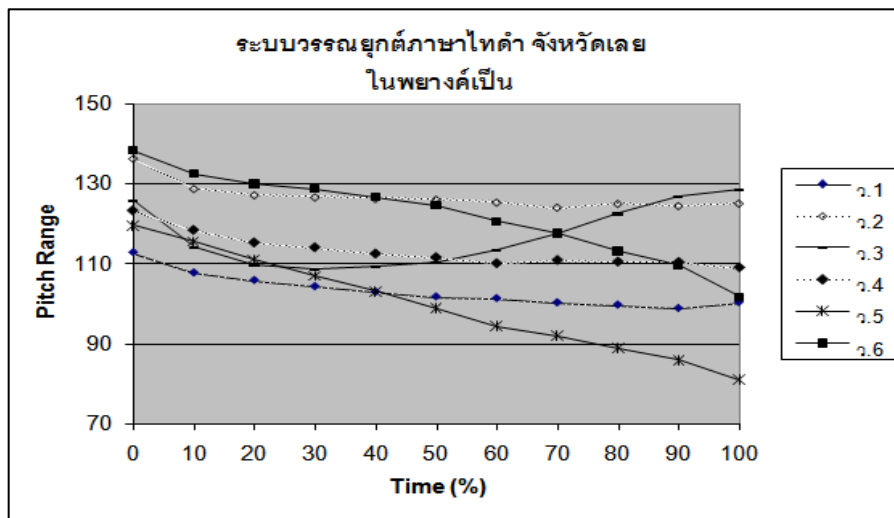
4.1.3 วรรณยุกต์

ผลการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดพบว่า ระบบวรรณยุกต์มี 6 หน่วยเสียง ซึ่งมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ สรุปได้ดังนี้ ABCDL 123-4 และ DS 1234 โดย B = DL และ A2 = DS ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ปรับเลขที่ของวรรณยุกต์ตามการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ออกเป็นสองทาง (two-way splitting) ในพยางค์เป็น คือ วรรณยุกต์ ABC 123 เป็นวรรณยุกต์ที่ 1, 3 และ 5 และ ABC 4 เป็นวรรณยุกต์ที่ 2, 4 และ 6 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.1

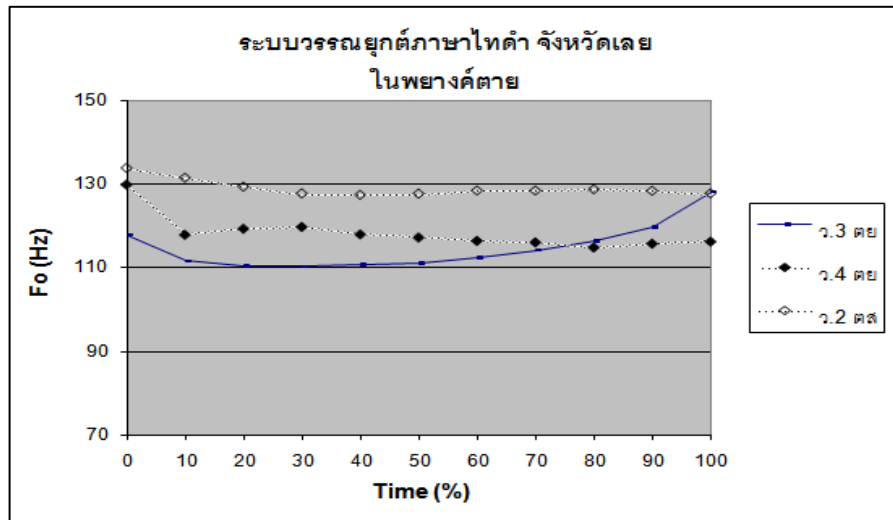

ภาพที่ 4.1 แผนภาพแสดงระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

จากแผนภาพข้างต้น แสดงระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ในพยางค์เป็นซึ่งมี สัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงดังนี้ วรรณยุกต์ที่ 1 วรรณยุกต์ที่ 2 และวรรณยุกต์ที่ 4 จัดเป็นวรรณยุกต์ระดับ (level tone) มีเสียงเป็นต่ำระดับ [22] สูงระดับ [44] และกลางระดับ [33] ตามลำดับ ส่วนวรรณยุกต์ที่ 3 วรรณยุกต์ที่ 5 และวรรณยุกต์ที่ 6 จัดเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) มีเสียงเป็นกลาง-ขึ้น [34] กลาง-ตก [31[?]] และสูง-ตก [42[?]] ตามลำดับ วรรณยุกต์ที่ 5 และวรรณยุกต์ที่ 6 นี้พบว่า มีลักษณะการบีบที่เส้นเสียง (glottalization) เฉพาะผู้พูดบางคนและพบ ในบางคำ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดทั้งในพยางค์เป็นและพยางค์ ตายจากตัวแทนผู้บอกภาษาในกลุ่มวัยสูงอายุ แสดงในภาพที่ 4.2-4.3 ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.2 แผนภาพแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบัน ในพยางค์เป็น

ภาพที่ 4.3 แผนภาพแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบัน ในพยางค์ตาย

4.2 การเปลี่ยนแปลงเสียงจากภาษาไทดำโบราณมาเป็นภาษาไทดำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย

4.2.1 การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ

4.2.1.1 พยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทดำโบราณบางเสียงยังคงเดิม แต่บางเสียงมีการเปลี่ยนแปลง พยัญชนะต้นเดี่ยวภาษาไทดำโบราณที่มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวภาษาไทดำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาดพบว่าการกลายเสียง ดังนี้ 1) การสูญเสียการเปรียบเทียบ (loss of contrast) ระหว่างเสียงก้องและไม่ก้องของพยัญชนะต้นกัก/เสียดแทรก (obstruents) และพยัญชนะต้นก้องกังวาน (sonorants) ได้แก่ พยัญชนะกักโฆมะ *b-, *d-, *j-, *g- กลายเสียงเป็นกักโฆมะ สติลิต p-, t-, c-, k- พยัญชนะเสียดแทรกโฆมะ *v-, *z-, *h- กลายเสียงเป็นเสียดแทรกโฆมะ f-, s-, h- พยัญชนะก้องกังวานโฆมะ *hm-, *hn-, *hɲ-, *hŋ-, *hw-, *hl- กลายเสียงเป็นก้องกังวานโฆมะ m-, n-, ɲ-, w-, l- การกลายเสียงของพยัญชนะต้นภาษาไทดำโบราณระหว่างเสียงก้องและไม่ก้องนี้ทำให้เกิดการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทดำโบราณ (ระยะที่ 1) *ABCD ออกเป็น 6 หน่วยเสียง ได้แก่ A1-A2, B1-B2 และ C1-C2 ในภาษาไทดำระยะที่ 2 และภาษาไทดำปัจจุบัน (โดยวรรณยุกต์ D1-D2 รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ B1-B2) 2) การสูญเสียของเสียงบีบเส้นเสียง (loss of pre-glottalized) ได้แก่ พยัญชนะกักบีบเส้นเสียงโฆมะ *ʔb-, *ʔd- กลายเสียงเป็นกักโฆมะ b-, d-

พยัญชนะก้องกังวานบิบบเสียง โฆษะ *ʔj- กลายเสียงเป็นก้องกังวาน โฆษะ j- ยกเว้น *ʔn-, *ʔŋ-, *ʔl- ในถิ่นบ้านนาป่าหนาดจะกลายเสียงเป็นกักเส้นเสียง ʔ- และ 3) พยัญชนะเสียดแทรกโฆษะ *x- กลายเสียงเป็น s- พยัญชนะเสียดแทรกโฆษะ *ɣ- กลายเสียงเป็นกักโฆษะชนิด kh- และ พยัญชนะก้องกังวาน *j- กลายเสียงเป็น ɲ- สรุปเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นเดี่ยวจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

ภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002)		ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด (Modern Tai Dam/ MTD: Na Panat village)
ระยะที่ 1 (Old Tai Dam 1/ OTD 1)	ระยะที่ 2 (Old Tai Dam 2/ OTD 2)	
พยัญชนะกัก		
*ph- *th- *kh- ABCD	→ *ph- *th- *kh- ABCD 1	→ ph- th- kh- ABCD 1
*p- *t- *c- *k- *ʔ- ABCD	→ *p- *t- *c- *k- *ʔ- ABCD 1	→ p- t- c- k- ʔ- ABCD 1
*ʔb- *ʔd- ABCD	→ *b- *d- ABCD 1	→ b- d- ABCD 1
*b- *d- *j- *g- ABCD	→ *p- *t- *c- *k- ABCD 2	→ p- t- c- k- ABCD 2
พยัญชนะเสียดแทรก		
*f- (*s- *x-) *h- ABCD	→ *f- *s- *h- ABCD 1	→ f- s- h- ABCD 1
*v- *z- *fi- ABCD	→ *f- *s- *h- ABCD 2	→ f- s- h- ABCD 2
*ɣ- ABCD	→ *kh- ABCD 2	→ kh- ABCD 2
พยัญชนะก้องกังวาน		
*m- *n- *ɲ- *ŋ- ABCD	→ *m- *n- *ɲ- *ŋ- ABCD 2	→ m- n- ɲ- ŋ- ABCD 2
*w- *l- *j-	*w- *l- *j-	w- l- (ɲ-)
*ʔj- ABCD	→ *j- ABCD 1	→ j- ABCD 1
*ʔl- *ʔŋ- *ʔɲ- ABCD	→ *ʔ- ABCD 1	→ ʔ- ABCD 1
*hm- *hn- *hɲ- *hŋ- ABCD	→ *m- *n- *ɲ- *ŋ- ABCD 1	→ m- n- ɲ- ŋ- ABCD 1
*hw- *hl-	*w- *l-	w- l-

4.2.1.2 พยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะต้นควบกล้ำภาษาไทยคำโบราณเปลี่ยนมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดทุกเสียง เนื่องจากพยัญชนะต้นควบกล้ำเสียงที่สอง *-w- กำลังจะสูญไป ดังนี้ *khw- กับ *ɣw- เปลี่ยนเป็น kh- *kw- กับ *ɣw- เปลี่ยนเป็น k- และ *hɲw- กับ *ŋw- เปลี่ยนเป็น ɲ- ตามลำดับ โดยเกิดร่วมกับสระ *e สระประสม *ie (เฉพาะพยัญชนะต้นควบกล้ำที่มาจาก *kw-) และสระ *a, *aa พยัญชนะต้นควบกล้ำภาษาไทยคำโบราณทุกเสียงหากเกิดกับสระกลางต่ำ *a, *aa จะเปลี่ยนไปเป็นสระประสม uo (diphthongisation) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

มีลักษณะเหมือนกับภาษากลุ่มลาว ได้แก่ ภาษาเลอ (Taengko, 1987) และภาษาลาวเวียงจันทน์ (Osatananda, 1997) ดังตัวอย่าง

ภาษาไทดำโบราณระยะที่ 1	ภาษาไทดำโบราณระยะที่ 2	ภาษาไทดำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	
*khwen A	> *khwen A1	> khem ²²	‘แขวน’
*kwaan A	> *kwaan A1	> kuon ²²	‘กว้าง’
*ɣwa A	> *ɣwa A2	> ɣuon ⁴⁴	‘(เมื่อ)วาน’

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นข้างต้น ทำให้ระบบพยัญชนะภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดมีลักษณะแตกต่างไปจากงานวิจัยของ ชาคริต อนันทรวัน (2521) ที่จัดให้ภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดมีพยัญชนะต้นควบกล้ำหนึ่งหน่วยเสียงคือ /kw-/ ที่มีสองเสียงย่อย ได้แก่ [kw-] กับ [khw-] แปรอิสระ (free variation) กัน แต่ในงานวิจัยนี้พบการแปรอิสระระหว่าง [k-] กับ [kw-] ในบางครั้ง และพบในคำเพียงคำเดียวคือคำว่า ‘ควาย’ ที่ผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น [kuon⁴⁴] แต่บางครั้งออกเสียงเป็น [kwaɣ⁴⁴] คูสรูปการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นควบกล้ำ ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นควบกล้ำจากภาษาไทดำโบราณมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวภาษาไทดำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

ภาษาไทดำโบราณ ระยะที่ 1 (Old Tai Dam 1/ OTD 1)	ภาษาไทดำโบราณ ระยะที่ 2 (Old Tai Dam 2/ OTD 2)	ภาษาไทดำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด (Modern Tai Dam/ MTD: Na Panat village)
*khw- ABCD	→ *khw- ABCD 1	→ kh- ABCD 1
*ɣw- ABCD	→ *khw- ABCD 2	→ kh- ABCD 2
*kw- ABCD	→ *kw- ABCD 1	→ k- ABCD 1
*g- ABCD	→ *kw- ABCD 2	→ k- ABCD 2
*hɣw- ABCD	→ *ɣw- ABCD 1	→ ɣ- ABCD 1
*ɣw- ABCD	→ *ɣw- ABCD 2	→ ɣ- ABCD 2

4.2.1.3 พยัญชนะท้าย

ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดยังคงรักษาพยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำโบราณไว้ได้ครบทุกเสียง มีเพียงพยัญชนะท้าย *-k ที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเงื่อนไขของสระ คือ *-k ยังคงเป็น -k ยกเว้นเมื่ออยู่หลังสระยาวในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) จะเปลี่ยนเป็น -ʔ เช่น

ภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1	ภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 2	ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด	
*phuuəkD	> *phuəkD 1	> phuuəʔ ^{44 9}	‘เผือก’
*piikD	> *pikD 1	> piʔ ⁴⁴	‘ปีก’

ดูสรุปการเปลี่ยนแปลงพยัญชนะท้าย ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะท้ายจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นพยัญชนะท้ายภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

ภาษาไทยคำโบราณ ระยะที่ 1 (Old Tai Dam 1/ OTD 1)	ภาษาไทยคำโบราณ ระยะที่ 2 (Old Tai Dam 2/ OTD 2)	ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด (Modern Tai Dam/ MTD: Na Panat village)
พยัญชนะกัก		
*-p *-t	→ *-p *-t	→ -p -t
*-k	→ *-k	→ -k
	หลังสระยาวใน OTD 1 (*ii *uuu *uu *εε *aa *oo *iiə *uuə *uuə)	→ -ʔ
พยัญชนะก้องกังวาน		
*-m *-n *-ŋ	→ *-m *-n *-ŋ	→ -m -n -ŋ
*-w *-j	→ *-w *-j	→ -w -j

⁹ สระประสม /uuə/ ของคำ ‘เผือก’ ในระดับสัทศาสตร์จะออกเป็นเสียงสระสั้น [phuuəʔ⁴⁴] เช่นเดียวกับสระประสมในคำอื่นๆ ที่ลงท้ายด้วย -ʔ คือ มีโครงสร้างพยางค์เป็น CVʔ ในขณะที่สระประสมที่ปรากฏกับพยัญชนะท้ายเสียงอื่นหรือที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย ในระดับสัทศาสตร์จะออกเป็นเสียงสระยาว เช่น [huuə:t⁴⁴] ‘เรือด’ หรือ [buuən²²] ‘เดือน’ เป็นต้น จึงมีโครงสร้างพยางค์เป็น CVVS และ CVV (N) ตามลำดับ (S = พยัญชนะท้ายเสียงกัก -p, -t) และ (N = พยัญชนะท้ายเสียงก้องกังวาน -m, -n, -ŋ, -w, -j) ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะไม่ใส่ตัวอักษรที่แทนเสียงยาว เนื่องจากสามารถกำหนดเงื่อนไขในการปรากฏได้

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงของสระ

การเปลี่ยนแปลงของสระจากภาษาไทดำโบราณมาเป็นภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาด มีลักษณะดังนี้

4.2.2.1 สระเดี่ยว

สระสั้น

สระหน้า *i และ *e ยังคงเป็น i และ e ส่วน *e ยังคงเป็น e ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-w ในคำส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเป็น io สระกลาง *u และ *ɤ ยังคงเป็น u และ ɤ ส่วน *a ยังคงเป็น a ยกเว้นเมื่ออยู่หลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ *cw- จะเปลี่ยนเป็น uo สำหรับสระหลัง *u *o และ *v ยังคงเป็น u o และ v

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการแยกเสียงคือสระหน้า *e แยกเสียงเป็น io สระกลาง *a แยกเสียงเป็น uo ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ทำให้สระเดี่ยวและสระประสมเกิดการรวมเสียงคือ *e กับ *io รวมเสียงเป็น io และ *a กับ *uo รวมเสียงเป็น uo

สำหรับสระสั้นทุกเสียงในภาษาไทดำโบราณมีการแยกเสียงมาเป็นสระยาวในภาษาไทดำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด โดยการยืดเสียงสระกลายเป็นสระเดี่ยวเสียงยาว (Vowel lengthening) ซึ่งพบในบางคำ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สระเดี่ยวในภาษาไทดำบ้านนาป่าหนาดมีการเปรียบเทียบระหว่างคู่สระสั้น-ยาว (length distinction) เกิดครบทุกเสียง ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

[mit ²²]	‘มีด’	[juɯt ⁴⁵]	‘ยัด’	[ɲuŋ ⁴⁴]	‘bung’
[mit ²²]	‘จอนผม’	[juɯt ⁴⁵]	‘ยัด’	[ɲuŋ ⁴⁴]	‘(นก) bung’
[ʔen ²²]	‘เอ็น’	[lɤk ³³]	‘ลือก’	[kon ⁴⁴]	‘คน’
[ʔen ²²]	‘เอน’	[lɤk ³³]	‘เล็ก, ฤกษ์’	[kon ⁴⁴]	‘โคน’
[keŋ ²²]	‘แกง’	[khat ⁴⁵]	‘ซัด’	[sɔj ³¹]	‘พิการ, ง่อย’
[keŋ ³³]	‘แข็ง’	[khat ⁴⁵]	‘ขาด’	[sɔj ³¹]	‘สร้อย’

สระยาว

สระยาวทุกเสียงยกเว้น *aa ได้แก่ *ii *ee *uu *uu และ *vv ที่ปรากฏเฉพาะหน้าพยัญชนะท้าย *-k ในภาษาไทดำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) จะรวมเสียงกับสระสั้น *i *e *u *u และ *v ในภาษาไทดำโบราณระยะที่ 2 (OTD 2) ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงของเสียงสระดังกล่าวเป็นเงื่อนไขที่ทำให้พยัญชนะท้าย *-k กลายมาเป็น -ʔ ในภาษาไทดำปัจจุบัน แสดงการกลายเสียงได้เป็น *VVk (OTD 1) > *Vk (OTD 2) > Vʔ (MTD)

ส่วนสระกลาง *aa ที่ปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำโบราณได้ทุกเสียงนั้น ยังคงเป็น aa ยกเว้นเมื่อ *aa อยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-k ในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) จะรวมเสียงกับสระสั้น *a ในภาษาไทยคำระยะที่ 2 (OTD 2) เช่นเดียวกัน และ *aa เมื่ออยู่หลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ *cw- จะเปลี่ยนเป็น uo

4.2.2.2 สระประสม

สระสั้น

สระสั้นทุกเสียง ได้แก่ *ie *uo *u และ *au ยังคงเป็น ie uo u และ au

สระยาว

สระยาวทุกเสียง ได้แก่ *ieo *uuuo และ *uuo ที่ปรากฏเฉพาะหน้าพยัญชนะท้าย *-k ในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) จะรวมเสียงกับสระสั้นในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 2 (OTD 2) กรณีเดียวกับที่เกิดในสระเดี่ยวเสียงยาวเป็น ie? uo? และ uo? ตามลำดับ ดูสรุปการเปลี่ยนแปลงของสระเดี่ยวเสียงสั้น-ยาวและสระประสม ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การเปลี่ยนแปลงของสระจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นสระในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

สระหน้า			สระกลาง			สระหลัง		
OTD 1	OTD 2	MTD	OTD 1	OTD 2	MTD	OTD 1	OTD 2	MTD
*iik			*uuk			*uuk		
*i	*i(k)	i :	*u	*u(k)	u :	*u	*u(k)	u :
		i(?)			u(?)			u(?)
*e	*e	e :	*ɤ	*ɤ	ɤ :	*o	*o	o :
		e			ɤ			o
*εεk			*aa	*aa	a :	*ววk		
*ε	*ε(k)	ε :	*a	*a(k)	a :	*ว	*ว(k)	ว :
		ε(?)			a(?)			ว(?)
		หน้า *-w			หลัง *Cw-			
*iiok			*uuok			*uuok		
*ie	*ie(k)	ie :	*uo	*uo(k)	uo :	*uo	*uo(k)	uo :
		ie(?)			uo(?)			uo(?)
			*au	*au	au			

จากตารางสามารถอธิบายทิศทางของการกลายเสียงได้ดังตัวอย่าง

สระหน้า *e ในภาษาไทยคำระยะที่ 1 (OTD 1) กลายเสียงเป็น *e ในภาษาไทยคำระยะที่สอง (OTD 2) และยังคงเป็น e ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด (MTD) ยกเว้น เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-w ในภาษาไทยคำระยะที่ 2 (OTD 2) ในคำส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเป็น io และมีบางคำที่มีการยืดยาวสระกลายเป็น e:

สระหน้า *eɛ ที่ปรากฏเฉพาะหน้าพยัญชนะท้าย *-k ในภาษาไทยคำระยะที่ 1 (OTD 1) จะรวมเสียงกับสระสั้น *e(k) ในภาษาไทยคำระยะที่ 2 (OTD 2) และยังคงเป็น e(?) ในภาษาไทยคำปัจจุบัน (MTD)

ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดแบ่งตามเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงเสียงแบบมีเงื่อนไขที่เกิดในคำทุกคำที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน

ตัวอย่าง พยัญชนะท้าย *-k จะเปลี่ยนเป็น -ʔ เมื่อตามหลังสระยาวในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) และเป็น -k ในที่อื่นๆ

สระกลางคำ *a และ *aa เมื่ออยู่หลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ *cw- จะเปลี่ยนเป็น uo แต่ในที่อื่นๆ ยังคงเป็น a และ a:

2. การเปลี่ยนแปลงเสียงแบบมีเงื่อนไขที่เกิดในคำส่วนใหญ่ แต่มีข้อยกเว้นในบางคำ ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงเสียงประเภทนี้ ได้แก่

2.1) สระหน้า *e ที่อยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-w จะเปลี่ยนเป็น io ในคำส่วนใหญ่ แต่ในบางคำยังรักษาเสียงเดิม e ไว้ เช่น ผู้บอกภาษาออกเสียงคำว่า ‘เหว’ เป็น [hew²²] เป็นต้น

2.2) พยัญชนะ *ph- ภาษาไทยคำโบราณจะยังคงเป็น ph- ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด ยกเว้น 1 คำที่เปลี่ยนเป็น f- คือคำว่า [fiŋ²²] ‘ผิง (ไฟ, แดค)’ โดยผู้บอกภาษาวัยสูงอายุท่านหนึ่งบอกว่า “แต่พ่อแต่แม่ได้ยินปู่ยามากี่ เฮ้าลูก มาผิง ไฟสิเอ้อ” การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ผลตรงกับงานวิจัยของ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2545) ที่พบว่าภาษาไทยคำถิ่นเขาฮ้อยในประเทศไทยยังคงรักษาพยัญชนะ *ph- ไว้ได้ และให้ข้อสังเกตว่าพยัญชนะ *ph- ที่อยู่หน้าสระ *i มักจะเปลี่ยนเป็น f- ในภาษาไทยคำทุกถิ่น อย่างเช่นถิ่นเขาฮ้อยพบ 1 คำที่เปลี่ยนเป็น f- คือคำว่า ‘ผิง’ เช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้น *ph- มาเป็น f- ที่พบเพียง 1 คำนี้มีลักษณะเหมือนกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของ *ph- มาเป็น f- ทุกคำในภาษาไทยคำที่ประเทศเวียดนามและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

ภาษาไทยคำโบราณ ระยะที่ 1-2 (OTD 1-2)	ภาษาไทยคำปัจจุบัน (MTD)	
	ประเทศเวียดนามและสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	ถิ่นเขาย้อยและบ้านนาป่าหนาด ประเทศไทย
*ph-	f-	ph- ([f-] 1 คำ)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในคำเพียงคำเดียวตามเงื่อนไขของปัจจัยทางภาษาแล้วนั้น หากพิจารณาจากปัจจัยภายนอกภาษาสามารถอธิบายได้ว่า ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดยังคงรักษาภาษาเดิมที่เป็น *ph- ไว้ได้จากการอธิบายโดยใช้ “ทฤษฎีคลื่น” ของ Hartmann (1998) กล่าวคือ กลุ่มคนที่อพยพออกจากถิ่นฐานเดิมจะยังคงรักษาภาษาเดิมไว้ได้ ต่างจากบริเวณถิ่นฐานเดิมที่มีการเปลี่ยนแปลงของภาษาเป็นอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงของเสียงจาก ph- ไปเป็น f- ที่พบดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการสัมผัสภาษา (language contact) กับภาษาเวียดนามก่อนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่งเริ่มเกิดขึ้น จึงทำให้พบรูปแปร [f-] ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดเพียงคำเดียว หรืออาจเป็นไปได้ว่าผู้พูดภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดเคยใช้ [f-] ในทุกคำ และรับเสียง [ph-] ที่เป็นเสียงปฏิกิริยาจากภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้

นอกจากการพิจารณาเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงดังกล่าวแล้ว ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดยังพบว่าบางพยัญชนะมีการแปรอิสระที่เกิดในบางคำด้วย ตัวอย่าง

1. พยัญชนะกักโฆมะ d- ที่มาจากภาษาไทยคำโบราณ *ʔd- เป็นเสียงที่เปลี่ยนมาจากรูปแปร [d-] ที่ได้รับความนิยมมากกว่ารูปแปร [l-] ของหน่วยเสียง /l-/ ในงานวิจัยของชาคริต อนันทรวัน (2521) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้รับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ดังได้แสดงเปรียบเทียบต่อไปนี้

ภาษาไทยคำโบราณ		ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด	
ระยะที่ 1 (OTD 1)	ระยะที่ 2 (OTD 2)	ชาคริต อนันทรวัน (2521)	ภาษาไทยคำปัจจุบัน (2555)
*ʔd-	*d-	l- ([l-] ~ [d-])	d- ([d-] ~ [l-]) [de:ŋ ²²] ~ [le:ŋ ²²] ‘แดง’ [dam ²²] ~ [lam ²²] ‘ดำ’

ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด หน่วยเสียง /d-/ มีสองคำที่พบว่ามี การแปร อิสระกัน ในบางครั้งระหว่างเสียง [d-] กับ [l-] ได้แก่ [deŋ²²] ~ [leŋ²²] ‘แดง’ และ [dam²²] ~ [lam²²] ‘ดำ’ นอกจากนั้นผู้บอกภาษาจะออกเสียงเป็น [d-] ทั้งหมด การเปลี่ยนจาก /l-/ มาเป็น /d-/ ของพยัญชนะ *ʔd- ในภาษาไทยคำโบราณนี้ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุต่างกล่าวว่า “คนเฒ่าคนแก่ไทยคำแต่ เดิมนี้ไม่มีเสียงนี้ จะออกเป็น /l-/ ทั้งหมด เช่น ในคำว่า ‘แดง’ ก็จะใช้เป็น /leŋ²²/ หรือคำว่า ‘ดำ’ ก็ใช้เป็น /lam²²/ ฯลฯ แต่สมัยนี้เขาไม่พูดกันแล้ว จะใช้เป็น /d-/ แทนทั้งหมด... โดยเฉพาะผู้พูดกลุ่ม วัยสูงอายุบางคนให้เหตุผลว่าที่ตนเลือกพูดเสียง /d-/ ก็เพราะใครๆ ก็พูดกันหมด ทำให้ต่อไปเสียง /l-/ นี้ก็คงจะไม่มีผู้พูดไทยคำใช้กันแล้ว”

2. ในงานวิจัยนี้ไม่พบการแปรอิสระระหว่างเสียง [b-] กับ [v-] ที่มาจากพยัญชนะ *ʔb- และพยัญชนะ *hw- ที่รวมเสียงกับ *w- ในภาษาไทยคำโบราณ อย่างเช่นภาษาไทยคำที่ประเทศ เวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และภาษาไทยคำถิ่นเขาฮ้อยในประเทศไทย (L-Thongkum, 2002) ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในแต่ละถิ่น ดังต่อไปนี้

ภาษาไทยคำโบราณ		ภาษาไทยคำปัจจุบัน (MTD)	
ระยะที่ 1 (OTD 1)	ระยะที่ 2 (OTD 2)	ประเทศเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตย- ประชาชนลาว และถิ่นเขาฮ้อยในประเทศไทย	บ้านนา ป่าหนาด
*ʔb- ABCD	*b- ABCD 1	b-/ v- ABCD 1	b- ABCD 1
*hw- ABCD	*w- ABCD 1	b-/ v- (ถิ่นเขาฮ้อย) ABCD 1	w- ABCD 1
*W- ABCD	*w- ABCD 2	b-/ v- (ถิ่นเขาฮ้อย) ABCD 2	w- ABCD 2

จากข้างต้น พยัญชนะ *hw- ที่รวมเสียงกับ *w- ในภาษาไทยคำระยะที่ 2 (OTD 2) ผู้บอกภาษาจะออกเสียงเป็น /w-/ ทั้งหมดในภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด ยกเว้นในบางคำ จะออกเสียงแปรระหว่าง [w-] ~ [v-] เช่นเดียวกับภาษาไทยคำถิ่นเขาฮ้อยในประเทศไทย ได้แก่ คำว่า [wi:²² ~ vi:²²] ‘หวิ’ และ [wa:n²² ~ va:n²²] ‘หวาน’ ทำให้พิจารณาได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของเสียง พยัญชนะจาก *w- มาเป็น w- ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดนี้น่าจะเกิดจากการสัมผัสภาษา (language contact) กับภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวมากกว่าการรักษาเสียงเดิมไว้ ส่วน พยัญชนะ *ʔb- ที่กลายเสียงเป็น b- ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ผู้บอกภาษายังคงออกเสียงเป็น /b-/ ทั้งหมด และไม่พบการแปรอิสระระหว่างเสียง [b-] กับ [v-]

3. พยัญชนะ *kh- ยังคงเป็น kh- ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด แต่พบว่าผู้บอกภาษาจะออกเสียงเป็น [kh-]~[x-] ในบางคำ ได้แก่ คำว่า [kha:²² ~ xa:²²] ‘ขา’ คำว่า [kha:³⁴ ~ xa:³⁴] ‘ข้า’ และคำว่า [kha:w³¹ ~ xa:w³¹] ‘ข้าว’ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Fippinger and Fippinger (1974) ที่ใช้พยัญชนะ x- เช่น คำว่า /xaa¹/ ‘ขา’ คำว่า /xi²/ ‘จี’ และคำว่า /xaan¹/ ‘ขาน’ เป็นต้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าพยัญชนะ *kh- เดิม กลายเสียงเป็น x- ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด และเปลี่ยนมาเป็น kh- ในปัจจุบันเนื่องจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว

4.2.3 การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดมีพัฒนาการมาจากวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) โดยมีการกลายเสียง ดังนี้ 1) การแตกตัวของวรรณยุกต์แบบสองทาง (Splitting stage) จากอิทธิพลของการสูญเสียการเปรียบเทียบระหว่างเสียงก้องและไม่ก้องของพยัญชนะต้นดั้งเดิม ทำให้ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยคำโบราณ (Old stage) 3 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ระดับ (*A) วรรณยุกต์ขึ้น (*B) และวรรณยุกต์ตก (*C) กลายมาเป็นระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์สูงระดับ-ต่ำระดับ (*A1-*A2) วรรณยุกต์สูงขึ้น-ต่ำขึ้น (*B1-*B2) และวรรณยุกต์สูงตก-ต่ำตก (*C1-*C2) ในพยางค์เป็น (โดยวรรณยุกต์ *D1-*D2 ในพยางค์ตาย รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ *B1-*B2 ตามลำดับ) 2) การเปลี่ยนกลับของวรรณยุกต์ (Shifting/ Flip-flop stage) ในระยะที่สอง วรรณยุกต์สูงทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์ต่ำและวรรณยุกต์ต่ำทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์สูง 3) วรรณยุกต์สูงขึ้น (*B2) กลายเสียงเป็นกลางระดับ (B2) และวรรณยุกต์ DS ในพยางค์ตาย รวมเสียงกับวรรณยุกต์ A2 ในพยางค์เป็น สรุปเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์จากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด

วรรณยุกต์ภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002)		วรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบัน บ้านนาป่าหนาด
ระยะที่ 1 (Old stage > Splitting stage)	ระยะที่ 2 (Shifting/ Flip-flop stage)	
(Old stage) *A = MM *B = MH *C = ML	*A1 = LL *B1 = LH *C1 = ML	A1 = LL B1 = MH C1 = ML
(Splitting stage) *A1 = HH *B1 = MH *C1 = HL *A2 = LL *B2 = LH *C2 = ML	*A2 = HH *B2 = MH *C2 = HL	A2 = HH B2 = MM C2 = HL

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดมีพัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ที่มีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ออกเป็นสองทาง ทำให้เกิดเป็นระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง สอดคล้องกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณของ L-Thongkum (2002) และงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยคำถิ่นอื่นๆ (Gedney 1964, Fippinger and Fippinger 1974, Burusphat 2011, กาญจนา พันธุ์คำ 2523, วิไลลักษณ์ เดชะ 2530, Maneewong 1987, อัญชุลี นูระณะสิงห์ 2531, กันทิมาและสุวัฒนา 2531, รสริน เสือส่อสิทธิ์ 2535, อรพันธ์ อุนากรสวัสดิ์ 2536, สุพัตรา, และคณะ 2546 และสุนทรรัตน์ แสงงาม 2549) โดยวรรณยุกต์ DS และ DL จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ B ยกเว้น ในภาษาไทยคำถิ่นบ้านนาป่าหนาด วรรณยุกต์ DS จะรวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ A2

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ส่วนใหญ่ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดพบว่ายังคง สอดคล้องกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 2 ของ L-Thongkum (2002) กล่าวคือ วรรณยุกต์ *A1-*A2 จะเป็นเสียงต่ำระดับ-สูงระดับ เช่นเดียวกับงานที่ศึกษาวรรณยุกต์ใน ภาษาไทยคำถิ่นขอนแก่น ประเทศเวียดนาม (Gedney 1964, Fippinger and Fippinger 1974, และ Burusphat 2011) วรรณยุกต์ *C1-*C2 เป็นเสียงต่ำตก-สูงตก โดยที่วรรณยุกต์ *C1 มีลักษณะบีบที่ เส้นเสียงร่วมด้วยซึ่งต่างกันเพียงในถิ่นบ้านนาป่าหนาดจะพบลักษณะบีบที่เส้นเสียงของวรรณยุกต์ C เฉพาะผู้พูดบางคน และในบางคำ ส่วนวรรณยุกต์ *B1 เปลี่ยนจากเสียงต่ำขึ้นเป็นเสียงกลางขึ้น และวรรณยุกต์ *B2 เปลี่ยนจากเสียงสูงขึ้นเป็นเสียงกลางระดับ

เป็นที่น่าสนใจว่า ผลการวิเคราะห์การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของ วรรณยุกต์ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดแตกต่างไปจากผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยของ ชาคริต อนันทรวัน (2521) ที่เคยศึกษาวรรณยุกต์ในถิ่นเดียวกันไว้ ดังแสดงเปรียบเทียบในภาพที่ 4.4-4.5

1	3	4	3	3
[214]	[45]	[21]	[44]	[45]
2	4	5	2	
[453]	[21]	[31]	[43]	

ภาพที่ 4.4 การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะ ของวรรณยุกต์ (ชาคริต อนันทรวัน, 2521)

1	3	5		3
[22]	[34]	[31(?)]	2	[34]
2	4	6	[44]	4
[44]	[33]	[42(?)]		[33]

ภาพที่ 4.5 การแยกเสียงรวมเสียงและ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ใน ปัจจุบัน

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า ทั้งสองงานมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกัน ในงานวิจัยของชาคริต อนันทรำวัน (2521) การแยกเสียงรวมเสียงทำให้เกิดระบบวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง เนื่องจากการรวมเสียงของวรรณยุกต์ B2 เข้ากับวรรณยุกต์ C1 ในพยางค์เป็น ซึ่งต่างไปจากงานที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในปัจจุบัน ส่วนพยางค์ตายพบเฉพาะวรรณยุกต์ DS2 และ DL1 ที่เป็นวรรณยุกต์ย่อยของ A2 และ B2 เหมือนกันตามลำดับ

ความแตกต่างเรื่องสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในสองงานนี้ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1, 2 และ 4 ในงานวิจัยของชาคริต มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นเสียงเปลี่ยนระดับต่างจากงานของผู้วิจัยที่ยังคงเสียงระดับไว้ นอกจากนี้ในงานวิจัยของชาคริต วรรณยุกต์ C ไม่พบลักษณะบีบเส้นเสียง แต่ในงานของผู้วิจัยจะพบลักษณะดังกล่าวในผู้พูดบางคนและพบบางคำเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์การแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันในงานดังกล่าวอาจเป็นเพราะ 1) จำนวนคำในงานของชาคริต จะใช้เพียงคำเดียวในแต่ละช่องของกล่องวรรณยุกต์ เช่น คำว่า ‘หมา’ ในช่อง A1 คำว่า ‘ปี’ ในช่อง A2 คำว่า ‘บิน’ ในช่อง A3 คำว่า ‘นา’ ในช่อง A4 และคำว่า ‘ค่า’ ในช่อง B4 เป็นต้น โดยผู้พูดจะออกเสียงคำละ 3-5 ครั้ง ซึ่งเป็นไปได้ว่าการออกเสียงในบางคำดังกล่าวอาจเกิดการแปรของเสียงวรรณยุกต์ขึ้น โดยเฉพาะคำในช่อง B4 2) ผู้บอกภาษาในงานของชาคริตพบที่ใช้ผู้บอกภาษาจำนวนหนึ่งคนเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่าการแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของวรรณยุกต์จะเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล (idiolect) 3) ปัจจัยอื่นๆ เช่น การใช้เครื่องมือวิจัยเพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน คำที่เลือกใช้ ตลอดจนเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษา (อายุ เพศ การศึกษา โอกาสการใช้ภาษาฯ) ต่างกัน เป็นต้น

บทที่ 5

การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

ในบทนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อแสดงการแปรและการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะและสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ดังนั้นจึงใช้การบรรยายเพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาษากับตัวแปรทางสังคมซึ่งก็คือกลุ่มอายุของผู้พูด ดังต่อไปนี้

5.1 การแปรของพยัญชนะในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

การแปรของพยัญชนะแยกพิจารณาเป็นการแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวและการแปรของพยัญชนะท้าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 20 หน่วยเสียง เสียงที่มีการแปร มีดังนี้

1) พยัญชนะ **ph-** ที่มาจากพยัญชนะต้น *ph- ในภาษาไทยคำโบราณ พบว่ามีการแปรแบบเดียวกันในทุกคำและทุกกลุ่มอายุ โดยผู้พูดยังรักษาเสียง [ph-] ได้ทั้งหมด ยกเว้น 1 คำที่ออกเสียงเป็น [f-] คือคำว่า [fiŋ²²] ‘ผิง (ไฟ, แดด)’ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจอธิบายได้ว่ามีเงื่อนไขมาจากปัจจัยทางภาษาตามที่ ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2545) ให้ข้อสังเกตว่าพยัญชนะต้น *ph- ในภาษาไทยคำโบราณที่อยู่หน้าสระ *i มักจะเปลี่ยนเป็น f- ในภาษาไทยคำทุกถิ่น หรืออาจเกิดจากปัจจัยภายนอกภาษาที่รับอิทธิพลมาจากภาษาเวียดนามก่อนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งน่าจะอยู่ในระยะเริ่มแรกของการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ดังตัวอย่าง

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของทุกกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/ph-/		[ph-], [f-]		
	พม	phom ²²		
	ฝัว	phuə ²²		
	ฝา	pha ⁴⁴		
	ฝิง (ไฟ, แคน)	fiŋ ²²		

2) พยัญชนะ **b-** ที่มาจากพยัญชนะต้น *ʔb- ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [b-] และ [d-] พบในทุกกลุ่มอายุ แตกต่างกันไปตามคำ ดังนี้

บางคำไม่มีการแปรในทุกกลุ่มอายุ ในขณะที่บางคำไม่มีการแปรในบางกลุ่มอายุเท่านั้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยสูงอายุส่วนใหญ่ยังคงรักษาเสียง [b-] ไว้อยู่ เช่น [bɯ:²²] ‘(สะ) คือ’

บางคำมีการแปรของทั้งสองเสียงคือ [b-] และ [d-] พบมากในกลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) ส่วนกลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) และวัยกลางคน (35-50 ปี) พบเพียงคำเดียวคือ [bɔ:²², dɔ:²²] ‘ดอง’ และ [bɯ:²², dɯ:²²] ‘(สะ) คือ’ ตามลำดับ

บางคำมีการใช้รูปแปร [d-] อย่างเดียวซึ่งพบมากในกลุ่มวัยรุ่นและวัยกลางคน แต่มี 1 คำคือ [dɔŋ⁴⁴] ‘ดอก’ ที่มีการแปรแบบเดียวกันในทุกกลุ่มอายุ ตัวอย่างของคำเหล่านี้ ได้แก่

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/b-/		[b-], [d-]		
	บิน	bin ²²	bin ²²	bin ²²
	ป่า	ba: ³⁴	ba: ³⁴	ba: ³⁴
	เดือน	bɯəŋ ²²	bɯəŋ ²² , ʔi: ²² kɤ: ³¹	bɯəŋ ²² , dɯəŋ ²² , ʔi: ²² kɤ: ³¹
	ดาบ (หญ้า)	ba: ²² sap ⁴⁴	ba: ²² sap ⁴⁴	ba: ²² da: ²² sap ⁴⁴
	(สะ) คือ	bɯ: ²²	bɯ: ²² , dɯ: ²²	bɯ: ²² , dɯ: ²²
	ดอง	bɔ: ²² , dɔ: ²²	dɔ: ²²	dɔ: ²²
	ดอก	dɔŋ ⁴⁴ , dɔk ⁴⁴	dɔŋ ⁴⁴ , dɔk ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴	dɔŋ ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴

3) พยัญชนะ d- และ l- ที่มาจากพยัญชนะต้น *ʔd- และ *l- ในภาษาไทยคำโบราณ มีการแปร ดังนี้

พยัญชนะ d- มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [d-] และ [l-] ในคำส่วนใหญ่ไม่พบว่ามี การแปรเกิดขึ้น ยกเว้น 2 คำ ที่มีการแปรอิสระระหว่าง [d-] กับ [l-] ได้แก่ [de:ŋ²² ~ le:ŋ²²] ‘แดง’ และ [dam²² ~ lam²²] ‘ดำ’ พบเฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนเท่านั้น กลุ่มวัยรุ่นจะใช้รูปแปร [d-] ทั้งหมด

พยัญชนะ l- มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [l-] กับ [d-] แปรอิสระกันและรูปแปร [h-] การแปรที่เกิดขึ้นนี้พบเฉพาะผู้พูดคนที่ 5 ในกลุ่มวัยสูงอายุ โดยออกเสียงคำว่า /lu:m⁴⁴/ ‘ลิม’ เป็น [du:m⁴⁴] ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ที่ผู้พูดใช้เสียง [d-] เพราะไปสับสนกับ /d-/ ที่มาจาก *ʔd- ส่วนรูปแปร [h-] พบในคำเพียงคำเดียวคือ [le:ŋ⁴², he:ŋ⁴²] ‘แล้ง’ นอกจากนั้นในคำอื่นๆ ของทุกกลุ่มอายุจะใช้รูปแปรเดิม [l-] ทั้งหมด

รูปแปร [h-] นี้เกิดจากที่ผู้พูดนำเสียงในภาษาไทยคำ /l-/ ไปเทียบกับ /r-/ ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏกับ /h-/ ในภาษาไทยคำ จึงออกเสียงเป็น [h-] ตาม เช่น /ruon¹/ ‘เรื่อน’ ในภาษาไทยมาตรฐาน จะออกเสียงเป็น /huon⁴⁴/ ในภาษาไทยคำ ฯลฯ ทำให้ผู้พูดออกเสียงคำว่า ‘แล้ง’ ที่ควรจะออกเสียง [le:ŋ⁴²] ไปออกเป็นเสียง [he:ŋ⁴²] แทน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้พูดต้องตอบเป็นคำพูดเดียวซึ่งเป็นการออกเสียงในวัจนลีลาที่มีการใช้ภาษาแบบรู้ตัว ผู้พูดจึงระมัดระวังและออกเสียงที่ตนคิดว่าถูกต้องโดยนำรูปแปรใหม่เข้ามาใช้แทนรูปแปรเดิม กระบวนการที่ผู้พูดออกเสียง [l-] ไปเป็น [h-] ตาม [r-] ที่เป็นเสียงปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นการแก้ไขเกินเหตุ (hypercorrection) ของผู้พูด ดังแสดงตัวอย่างคำต่อไปนี้

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/d-/		[d-], [l-]		[d-]
	ดี	di. ²²		di. ²²
	ดาว	da:w ²²		da:w ²²
	(กระ) ดูก	duʔ ⁴⁴		duʔ ⁴⁴
	แดง	de:ŋ ²² ~ le:ŋ ²²		de:ŋ ²²
	ดำ	dam ²² ~ lam ²²		dam ²²

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/l-/		[l-], [d-], [h-]	[l-]	
	ลิง	(to ²²) liŋ ⁴⁴	(to ²²) liŋ ⁴⁴	
	ลม	lom ⁴⁴	lom ⁴⁴	
	เลือด	luət ⁴⁴	luət ⁴⁴	
	ลีม	lu:m ⁴⁴ ~ du:m ⁴⁴ (คนที่ 5)	lu:m ⁴⁴	
	เลี้ยง	le:ŋ ⁴² , he:ŋ ⁴² (คนที่ 5)	le:ŋ ⁴²	

4) พยัญชนะ p-, t- และ k- ที่มาจากพยัญชนะต้นกักโฆษะ *b-, *d- และ *g- ตามลำดับในภาษาไทยโบราณ มีการแปรระหว่างเสียงแบบไม่พ่นลม (สติดิล) [p-], [t-], [k-] และเสียงแบบพ่นลม (ชนิด) [ph-], [th-], [kh-] ตามลำดับที่เกิดในบางคำ รูปแปร [ph-] และ [th-] มีการแปรเกิดขึ้นในทุกกลุ่มอายุซึ่งพบมากในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น โดยรูปแปร [th-] นี้พบ 2 คำที่มีการแปรแบบเดียวกันในทุกกลุ่มอายุคือ คำว่า [tho:³³] ‘ท่อ’ และ [thoŋ³³] ‘ทุ่ง (นา)’ ส่วนรูปแปร [kh-] พบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่น ในกลุ่มวัยสูงอายวยังคงรักษาเสียงดั้งเดิม [k-] ไว้ได้ทุกคำ ดังตัวอย่าง

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/p-/		[p-], [ph-]		
	พี (ฮ้วน)	pi: ⁴⁴	pi: ⁴⁴	pi: ⁴⁴
	พี	pi: ³³ , ʔa:j ³¹	pi: ³³ , ʔa:j ³¹ , kho: ²²	pi: ³³
	พร้า	pa: ⁴²	pa: ⁴²	pa: ⁴²
	แพ	pe: ⁴⁴	pe: ⁴⁴ , phe: ⁴⁴	pe: ⁴⁴ , phe: ⁴⁴
	พลู	pu: ⁴⁴ , phu: ⁴⁴	pu: ⁴⁴ , phu: ⁴⁴	pu: ⁴⁴ , phu: ⁴⁴
	พัด	pat ⁴⁴ , phat ⁴⁴ , wi: ⁴⁴	pat ⁴⁴ , phat ⁴⁴ , wi: ⁴⁴	pat ⁴⁴ , phat ⁴⁴ , wi: ⁴⁴
	พับ	pap ⁴⁴ , phap ⁴⁴	pap ⁴⁴	phap ⁴⁴
	พราน	pa:n ⁴⁴ , pha:n ⁴⁴	pa:n ⁴⁴ , pha:n ⁴⁴	pha:n ⁴⁴

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/t-/		[t-], [th-]		
	แทง	te:ŋ ⁴⁴	te:ŋ ⁴⁴	te:ŋ ⁴⁴
	(จี้) เต้า	taw ³³	taw ³³	taw ³³
	เทียน	tiəŋ ⁴⁴	tiəŋ ⁴⁴	tiəŋ ⁴⁴ , thiəŋ ⁴⁴
	ท่า (น้ำ)	ta: ³³	ta: ³³ , tha: ³³	ta: ³³ , tha: ³³
	ท้อง	pum ²²	tə:ŋ ⁴² , pum ²²	tə:ŋ ⁴² , thə:ŋ ⁴²
	ทุ่ง (นา)	thoŋ ³³ , ka:ŋ ²² (na: ⁴⁴)	thoŋ ³³ , ka:ŋ ²² (na: ⁴⁴)	thoŋ ³³
	ท่อ	thə: ³³	thə: ³³	thə: ³³
/k-/		[k-], [kh-]		
	เค็ม	kem ⁴⁴	kem ⁴⁴	kem ⁴⁴
	คีน	ku:n ⁴⁴	ku:n ⁴⁴	ku:n ⁴⁴
	แคน	ke:n ⁴⁴	ke:n ⁴⁴ , khe:n ⁴⁴	ke:n ⁴⁴
	แข็ง	ke:ŋ ³³	ke:ŋ ³³	ke:ŋ ³³ , khe:ŋ ³³
	คาง	ka:ŋ ⁴⁴	ka:ŋ ⁴⁴	kha:ŋ ⁴⁴
	คน	kon ⁴⁴	kon ⁴⁴	khon ⁴⁴

5) พยัญชนะ c- ที่มาจากพยัญชนะต้น *j- ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 4 รูป ได้แก่ [c-], [ch-], [s-] และ [kh-] รูปแปร [s-] พบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยรุ่น โดยผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุ (ในผู้พูดคนที่ 5) พบ 1 คำ คือ [cɯ:³³, sɯ:³³] ‘ชื่อ’ กลุ่มวัยรุ่นพบเฉพาะผู้พูดคนที่ 1 เท่านั้นที่ใช้รูปแปร [s-] รูปแปร [ch-] พบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่น ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน (ในผู้พูดคนที่ 1) พบเพียงคำเดียวเช่นกันคือ คำว่า [ce:³³, che:³³] ‘แซ่’ ส่วนรูปแปร [kh-] พบบางคำในทุกกลุ่มอายุ ในกลุ่มวัยสูงอายุพบ 1 คำซึ่งเป็นคำที่มีการแปรแบบเดียวกันทั้งสามกลุ่มอายุ คือ คำว่า [khuə⁴⁴] ‘คร้วเรื้อน’ ส่วนกลุ่มวัยกลางคน (ในผู้พูดคนที่ 8) พบเพิ่มอีก 1 คำคือ คำว่า [kha:ŋ⁴⁴] ‘คราง’ รูปแปร [kh-] ที่เกิดขึ้นนี้พบในคำที่มาจากพยัญชนะ *gl/r- ในภาษาไทยดั้งเดิม (Proto Tai/PT) ที่ Li (1977) ได้สืบสร้างไว้ ดังจะยกตัวอย่างแยกตามรูปแปรที่เกิดขึ้น ได้แก่

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/c-/ (<*j- ในภาษา ไทดำโบราณ ที่มาจาก*j- ในภาษาไทย ดั้งเดิม)		[c-], [s-]	[c-], [ch-]	[c-], [ch-], [s-]
	ชิม	cim ⁴⁴	cim ⁴⁴	cim ⁴⁴
	ช่วย	co:j ³³	co:j ³³	co:j ³³
	ข้าง	ca:ŋ ⁴²	ca:ŋ ⁴²	ca:ŋ ⁴² , cha:ŋ ⁴²
	เขือก	cwoŋ ⁴⁴	cwoŋ ⁴⁴	cwoŋ ⁴⁴ , chwoŋ ⁴⁴ , swoŋ ⁴⁴ (คนที่ 1)
	แซ่	ce: ³³	ce: ³³ , che: ³³ (คนที่ 1)	ce: ³³ , che: ³³ , se: ³³ (คนที่ 1)
ชื้อ	cw: ³³ , sw: ³³ (คนที่ 5)	cw: ³³	cw: ³³ , chw: ³³ , sw: ³³ (คนที่ 1)	
/c-/ (<*j- ในภาษา ไทดำโบราณ ที่มาจาก *gl/r- ในภาษาไทย ดั้งเดิม)		[c-], [kh-]		
	เกียจคร้าน	ca:n ⁴²	ca:n ⁴²	ca:n ⁴²
	เครื่องของ สิ่งของ	cwoŋ ³³	cwoŋ ³³	cwoŋ ³³
	คราง	ca:ŋ ⁴⁴	ca:ŋ ⁴⁴ , kha:ŋ ⁴⁴ (คนที่ 8)	ca:ŋ ⁴⁴ , kha:ŋ ⁴⁴
	ครก	cok ⁴⁴	cok ⁴⁴	cok ⁴⁴ , khok ⁴⁴
	คร้าวเรือน	khuo ⁴⁴	khuo ⁴⁴	khuo ⁴⁴

6) พยัญชนะ *j-* ที่มาจากพยัญชนะต้น **hp-* รวมเสียงกับ **j-* และที่มาจาก **j-* ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [j-] และ [j-] แตกต่างกันไปตามคำและกลุ่มอายุ ดังนี้ รูปแปร [j-] ที่มาจากพยัญชนะต้น **hp-* รวมเสียงกับ **j-* จะพบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น ส่วนรูปแปร [j-] ที่มาจากพยัญชนะต้น **j-* พบทุกคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและพบบางคำในกลุ่มวัยกลางคน ในกลุ่มวัยสูงอายุพบรูปแปร [j-] เพียงคำเดียว คือ คำว่า [ja? ⁴⁴ ~ ja? ⁴⁴] ‘ยาก’ นอกนั้น ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุทุกคนจะออกเสียงด้วยรูปแปรเดิม [j-] ทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/ɲ-/ (<*hɲ-, *ɲ-)		[ɲ-]		[ɲ-, [j-]
	ซ้อม	ɲom ⁴²	ɲom ⁴²	ɲom ⁴²
	หญ้า	ɲa. ³¹	ɲa. ³¹	ɲa. ³¹ , ja. ³¹
	ยุ่ง	ɲuŋ ⁴⁴	ɲuŋ ⁴⁴	ɲuŋ ⁴⁴ , juŋ ⁴⁴
/ɲ-/ (<*j-)		[ɲ-, [j-]		[j-]
	ยาก	jaʔ ⁴⁴ , ɲaʔ ⁴⁴	jaʔ ⁴⁴ , ɲaʔ ⁴⁴	jaʔ ⁴⁴
	(นก) ยุ่ง	ɲu:ŋ ⁴⁴	ju:ŋ ⁴⁴ , ɲu:ŋ ⁴⁴	ju:ŋ ⁴⁴
	โย	ɲau ⁴⁴	jaʊ ⁴⁴ , ɲau ⁴⁴	jai ⁴⁴

7) พยัญชนะ **kh-** และ **k-** ที่มาจากพยัญชนะต้นควบกล้ำ *khw- และ *kw-, *gw- ตามลำดับ ในภาษาไทยคำโบราณซึ่งกำลังจะสูญไปในภาษาไทยปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด มีการแปรระหว่างพยัญชนะต้นเดี่ยวและพยัญชนะต้นควบกล้ำที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

พยัญชนะ kh- ที่มาจากพยัญชนะต้นควบกล้ำ *khw- มีรูปแปร 4 รูป ได้แก่ รูปแปรพยัญชนะต้นเดี่ยว [kh-] และ [k-] และรูปแปรพยัญชนะต้นควบกล้ำ [khw-] และ [kw-] แตกต่างกันไปในแต่ละคำ คือ รูปแปร [k-] พบในคำ [kuəʔ⁴⁴] ‘ขวาก’ [kuəj³⁴] ‘ไขว่ (ห้าง)’ และ [kuəj³⁴] ‘ไขว้’ เฉพาะผู้พูดคนที่ 5 ของวัยกลางคน รูปแปรพยัญชนะต้นควบกล้ำ [kw-] พบ 1 คำ คือ [kwaʔ⁴⁴] ‘ขวาก’ ในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น ส่วนรูปแปร [kh-] กับ [khw-] มีการแปรอิสระกันในบางคำ เช่น [khe:n²² ~ khwe:n²²] ‘แวน’ หรือ [khuəm³¹ ~ khwam³¹] ‘คว่ำ’ ซึ่งพบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเช่นเดียวกัน

รูปแปร [k-] ที่พบในคำว่า /khuəʔ⁴⁴/ ‘ขวาก’, ‘ไขว่ (ห้าง)’ และ ‘ไขว้’ ดังกล่าว เกิดจากผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนนำการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะในภาษาไทยคำ ภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวมาใช้ กล่าวคือพยัญชนะที่มาจาก *g- จะกลายเป็นเสียงไม่พ่นลม (สลิล) /k-/ ในภาษาไทยคำที่ปฏิภาคกับเสียงพ่นลม (ชนิด) /kh-/ ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว โดยผู้พูดได้ปรับพยัญชนะ /kh-/ ในคำว่า /khuəʔ⁴⁴/ ‘ขวาก’ /khuəj³⁴/ ‘ไขว่ (ห้าง)’ และ /khuəj³⁴/ ‘ไขว้’ ที่มาจากภาษาไทยคำโบราณ *khw- ตาม /kh-/ ที่มาจาก *g- คือปรับไปเป็น /k-/ ตามเสียงปฏิภาค ทั้งนี้เห็นได้จากการออกเสียงของผู้พูดที่ควรออกเสียงด้วยรูปแปรเดิมคือเสียงพ่นลม (ชนิด) [kh-] ที่มา

จากพยัญชนะ *khw- ในภาษาไทยคำโบราณ คือ [khuəʔ⁴⁴], [khuəj³⁴] และ [khuəj³⁴] แต่กลับออกเป็นเสียงไม่พ่นลม (ลิดิล) คือ [kuəʔ⁴⁴], [kuəj³⁴] และ [kuəj³⁴] ตามการปฏิภาณของพยัญชนะที่มาจาก *g- แทน การที่ผู้พูดปรับพยัญชนะ /kh-/ ที่มาจาก *khw- ตาม /kh-/ ที่มาจาก *g- โดยปรับเป็น [k-] นั้นจัดเป็นกระบวนการแก้ไขเกินเหตุ (hypercorrection) ของผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน ลักษณะดังกล่าวนี้พบเช่นเดียวกันในงานวิจัยของ สมทรง นุรุษพัฒน์ (2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้พูดคิดว่าการใช้รูปแปรใหม่ดังกล่าวเป็นการออกเสียงที่ถูกต้องมากกว่ารูปแปรเดิมที่ตนใช้เป็นปกติ เพราะฉะนั้นการออกเสียงเป็นเสียงไม่พ่นลม (ลิดิล) จึงน่าจะถูกต้องตามเสียงปฏิภาณดังกล่าว

ส่วนรูปแปร [kw-] ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นปรับ /khw-/ ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานให้เป็นเสียงไม่พ่นลม [kwaʔ⁴⁴] ตามเสียงปฏิภาณในภาษาไทยคำแทน แต่ยังคงเสียงวรรณยุกต์เดิมของภาษาไทยคำไว้ ซึ่งจัดเป็นกระบวนการแก้ไขเกินเหตุของผู้พูดเช่นเดียวกัน

พยัญชนะ k- ที่มาจากพยัญชนะต้นควบกล้ำ *kw- และ *gw- ในบางคำไม่พบการแปรทั้งสามกลุ่มอายุ แต่ในคำที่มีการแปรพบรูปแปร 4 รูป ได้แก่ [k-], [kh-], [kw-] และ [khw-] แตกต่างกันไปตามคำ คือ บางคำพบ 2 รูปแปร ได้แก่ [k-] และ [kw-] โดยพบ 1 คำในกลุ่มวัยสูงอายุที่มีลักษณะแปรอิสระกัน คือ คำว่า [kuəj⁴⁴ ~ kwa:j⁴⁴] ‘ควาย’ บางคำมีรูปแปร [k-] และ [kh-] ที่พบเฉพาะกลุ่มผู้พูดวัยกลางคนและวัยรุ่น โดยผู้พูดในกลุ่มวัยกลางคนพบเพียงคำเดียว คือ คำว่า [kuəŋ³³, khuəŋ³³] ‘ขว้าง’ และบางคำพบรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [k-], [kw-] และ [khw-] หรือรูปแปร [k-], [kh-] และ [khw-] แปรอิสระกัน โดยพบเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น ตัวอย่างคำมีดังนี้

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/kh-/ (<*khw-)		[kh-]	[kh-], [k-]	[kh-], [khw-], [kw-]
	แขวน	khe:n ²² , hoj ³¹	khe:n ²² , hoj ³¹	khe:n ²² , khwe:n ²² , hoj ³¹
	ไขว่ (ห้าง)	khuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , kuəj ³⁴ (คนที่ 5), ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , khwa:j ³⁴ , ka:j ³⁴
	ไขว้	khuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , kuəj ³⁴ (คนที่ 5), ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , khwa:j ³⁴ , ka:j ³⁴
	ขวา	khuə ²²	khuə ²²	khwa: ²²
	คว่า	khuəm ³¹	khuəm ³¹	khuəm ³¹ , khwam ³¹
	ขวาก	khuəʔ ⁴⁴	khuəʔ ⁴⁴ , kuəʔ ⁴⁴ (คนที่ 5)	khwaʔ ⁴⁴ , kwaʔ ⁴⁴

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/k-/ (<*kw-)		[k-]		[k-], [kw]
	แกว่ง	keŋ ³⁴	keŋ ³⁴	keŋ ³⁴ , kweŋ ³⁴
	กวาด	phiəw ³¹	kuət ⁴⁴ phiəw ³¹	kuət ⁴⁴ , kwa:t ⁴⁴ , phiəw ³¹
	กว้าง	kuəŋ ³¹	kuəŋ ³¹	kwa:ŋ ³¹
	เกวียน	kiən ³¹	kiən ³¹	kwien ³¹
/k-/ (<*gw-)		[k-], [kw-]	[k-], [kh-]	[k-], [kh-], [kw], [khw-]
	ความ คำพูด	kuəm ⁴⁴	kuəm ⁴⁴	kuəm ⁴⁴
	ข้าง	kuəŋ ³³	kuəŋ ³³ , khuəŋ ³³	kuəŋ ³³ , khuəŋ ³³
	คว้น	kuən ⁴⁴	kuən ⁴⁴	kuən ⁴⁴ , kwan ⁴⁴ , khwan ⁴⁴
	ควาย	(to ²²) kuəj ⁴⁴ , kwa:j ⁴⁴	(to ²²) kuəj ⁴⁴	(to ²²) kuəj ⁴⁴ , (to ²²) khuəj ⁴⁴ , khwa:j ⁴⁴

8) พยัญชนะ s- ที่มาจากพยัญชนะต้นควบกล้ำ *x- ในภาษาไทยคำโบราณ บางคำไม่พบการแปรทั้งสามกลุ่มอายุ ส่วนคำที่มีการแปร พบรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [s-] และ [kh-] แตกต่างกันไปตามคำ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปร [kh-] มากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ ได้แก่

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/s-/		[s-], [kh-]		
	ขอ	so: ²²	so: ²²	so: ²²
	ไซ้	na:w ²²	saj ³¹ , na:w ²²	saj ³¹ , khaj ³¹
	ข้าง	sa:ŋ ³¹ , kha:ŋ ³¹	sa:ŋ ³¹ , kha:ŋ ³¹	sa:ŋ ³¹ , kha:ŋ ³¹
	ไซ้	saj ³⁴ , khaj ³⁴	saj ³⁴ , khaj ³⁴	saj ³⁴ , sau: ³⁴ , khaj ³⁴

9) พยัญชนะ **h-** ที่มาจากพยัญชนะต้นควบกล้ำ *h- รวมเสียงกับ *h- ในภาษาไทยคำโบราณ บางคำไม่มีการแปรในทุกกลุ่มอายุ แต่ในคำที่มีการแปรจะพบรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [h-], [ŋ-] และ [l-] แตกต่างกันไปตามคำ คือ บางคำมีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [h-] และ [ŋ-] พบเฉพาะในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่น และบางคำมีรูปแปรระหว่าง [h-] และ [l-] พบทั้งสามกลุ่มอายุ กลุ่มวัยรุ่นพบบางคำใช้รูปแปร [ŋ-] และ [l-] ทั้งหมด รูปแปร [ŋ-] นี้จะพบในคำที่มาจากพยัญชนะ *hŋ- ในภาษาไทยดั้งเดิม (Li, 1977) ยกตัวอย่างแยกตามรูปแปรที่เกิดขึ้นต่อไปนี้

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/h-/ (<*h- ที่มาจาก ภาษาไทยดั้งเดิม *hŋ-)		[h-]	[h-], [ŋ-]	
	หงอน	hɔn ²²	hɔn ²²	hɔn ²² , ŋɔn ²²
	เหงือก	hwəŋ ⁴⁴	hwəŋ ⁴⁴	hwəŋ ⁴⁴ , ŋwəŋ ⁴⁴ , ŋwək ⁴⁴
	เหงื่อ	hwə ³⁴	hwə ³⁴ , ŋwə ³⁴	hwə ³⁴ , ŋwə ³⁴
	หงาย แบ (มือ)	ha:j ²²	ha:j ²² , ŋa:j ²²	ŋa:j ²²
/h-/ (<*h-)		[h-], [l-]		
	ริม	him ⁴⁴	him ⁴⁴	him ⁴⁴
	ไร่	haj ³³	haj ³³	haj ³³
	ราก	haŋ ⁴⁴ , laŋ ⁴⁴	haŋ ⁴⁴	haŋ ⁴⁴ , ha:k ⁴⁴ , laŋ ⁴⁴
	กระรอก	(to ²²) hɔŋ ⁴⁴ , (to ²²) lɔŋ ⁴⁴	(to ²²) hɔŋ ⁴⁴ , (to ²²) lɔŋ ⁴⁴	(to ²²) lɔŋ ⁴⁴ , (ka ²²) lɔ:k ⁴⁴
	เรือด	hwət ⁴⁴ , lwət ⁴⁴	hwət ⁴⁴ , lwət ⁴⁴	lwət ⁴⁴
	แรด	(to ²²) het ⁴⁴ , (to ²²) let ⁴⁴	(to ²²) let ⁴⁴	(to ²²) let ⁴⁴

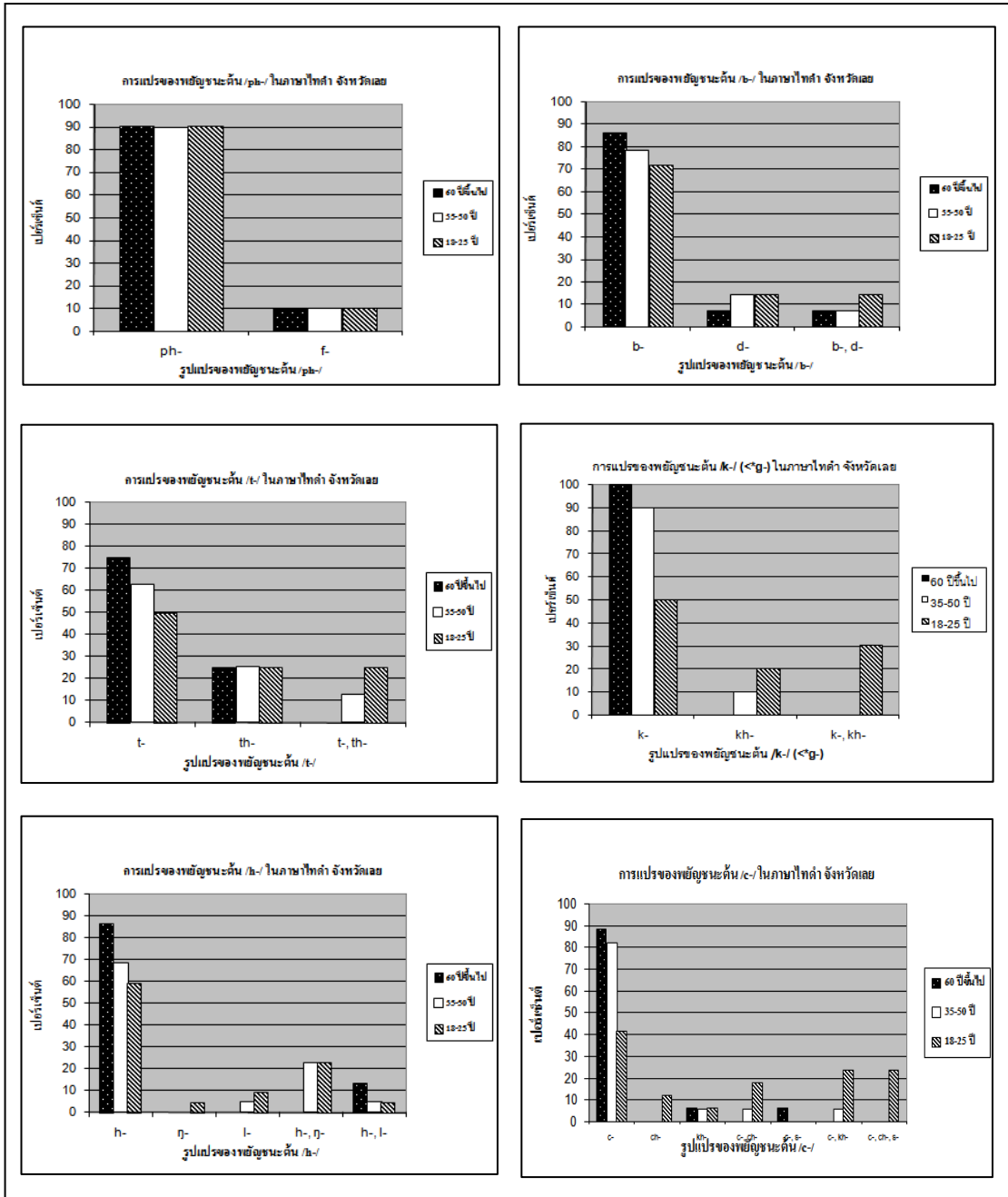
5.1.2 การแปรของพยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w และ -j เสียงที่มีการแปรมีเพียงเสียงเดียวคือ -ʔ

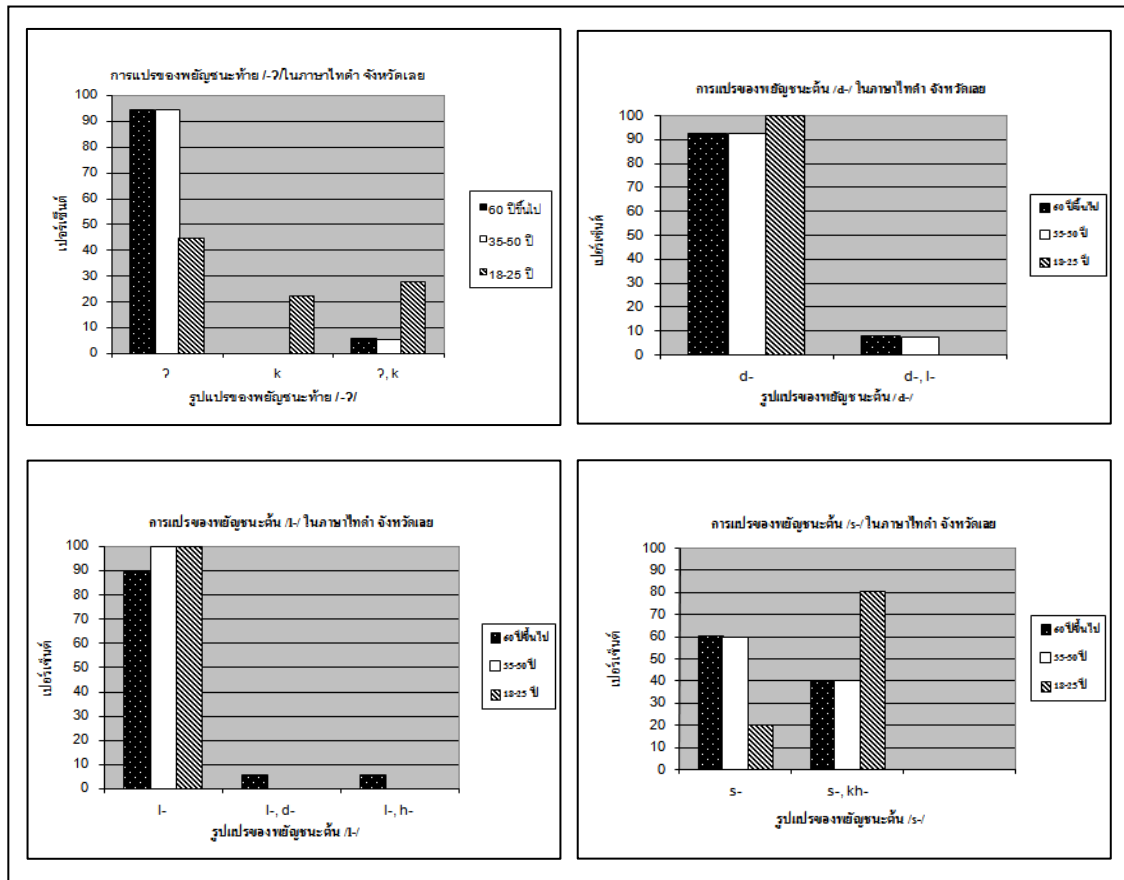
พยัญชนะ -ʔ เฉพาะที่มาจาก *VVk ในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [-ʔ] และ [-k] พบในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นพบบางคำที่ใช้รูปแปร [-k] ทั้งหมด แต่ในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนพบ 1 คำคือ [dɔʔ⁴⁴, dɔ:k⁴⁴] ‘ดอก’ การแปรดังกล่าวทำให้โครงสร้างพยางค์จากเดิมที่มี [-ʔ] ตามด้วยสระสั้น CVʔ เปลี่ยนเป็น CV:k ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ไม่มีในระบบเสียงของภาษาไทยคำ ดังตัวอย่าง

พยัญชนะ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/ʔ/		[-ʔ], [-k]		
	เฟือก	phwəʔ ⁴⁴	phwəʔ ⁴⁴	phwəʔ ⁴⁴
	ปีก	piʔ ⁴⁴	piʔ ⁴⁴	piʔ ⁴⁴
	สาก	saʔ ⁴⁴	saʔ ⁴⁴	saʔ ⁴⁴ , sa:k ⁴⁴
	กลาก	kaʔ ⁴⁴	kaʔ ⁴⁴	kaʔ ⁴⁴ , ka:k ⁴⁴
	เห็งอ็อก	hwəʔ ⁴⁴	hwəʔ ⁴⁴	hwəʔ ⁴⁴ , ɲwəʔ ⁴⁴ , ɲwək ⁴⁴
	กระรอก	(to ²²) hɔʔ ⁴⁴ , (to ²²) lɔʔ ⁴⁴	(to ²²) hɔʔ ⁴⁴ , (to ²²) lɔʔ ⁴⁴	(to ²²) lɔʔ ⁴⁴ , (ka ²²) lɔ:k ⁴⁴
	ดอก	dɔʔ ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴	dɔʔ ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴	dɔ:k ⁴⁴
	หมอก	mɔʔ ⁴⁴	mɔʔ ⁴⁴	mɔ:k ⁴⁴
	แบก	bɛʔ ⁴⁴	bɛʔ ⁴⁴	bɛ:k ⁴⁴
	ลาวก	luəʔ ⁴⁴	luəʔ ⁴⁴	luək ⁴⁴

การแปรของพยัญชนะในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดสามารถแสดงการใช้รูปแปรของแต่ละพยัญชนะในทุกกลุ่มอายุ ดังภาพที่ 5.1-5.2 ต่อไปนี้

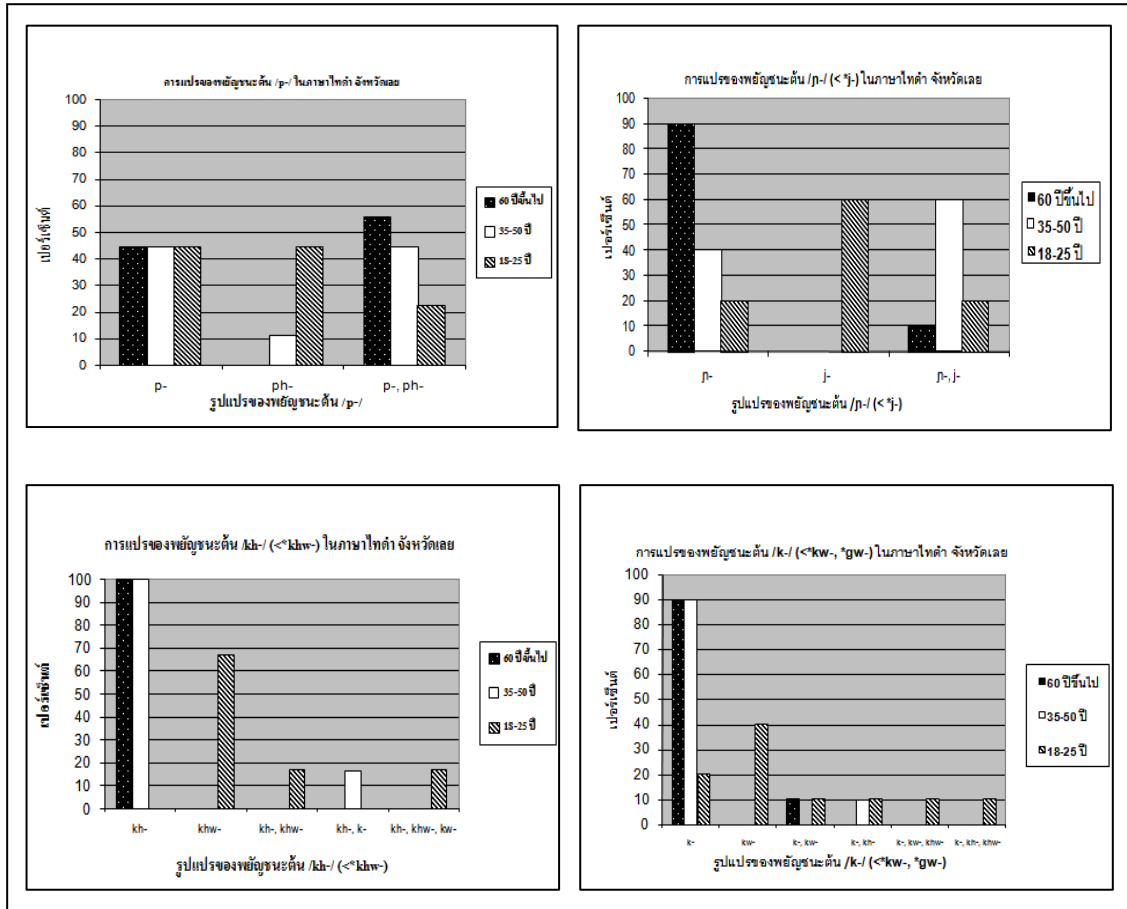

ภาพที่ 5.1 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะ /ph-/ ,/b-/ ,/t-/ ,/k-/ (< *g-) ,/h-/ ,/c-/ ,/l-/ ,/d-/ ,/l-/ และ /s-/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ

ภาพที่ 5.1 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะ /ph-/ , /b-/ , /t-/ , /k-/ (< *g-) , /h-/ , /c-/ , /-ʔ/ , /d-/ , /l-/ และ /s-/ ในผู้พูดภาษาไทยดำแต่ละกลุ่มอายุ (ต่อ)

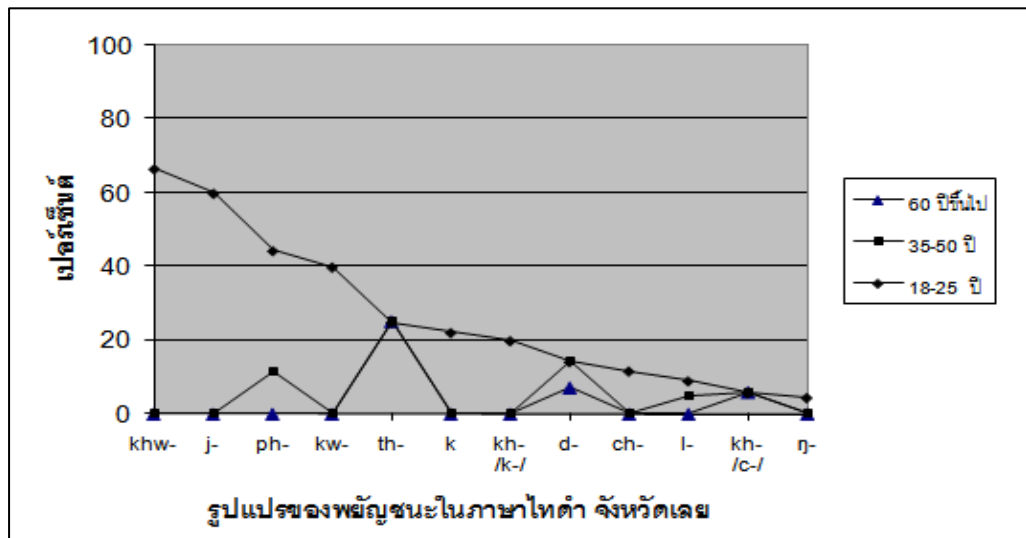
จากแผนภาพที่ 5.1 แสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้พูดภาษาไทยดำทั้งสามกลุ่มอายุยังคงใช้รูปแปรเดิมในระดับที่สูงกว่ารูปแปรใหม่อยู่ทุกพยัญชนะ เฉพาะรูปแปร [f-] ของพยัญชนะ /ph-/ ที่มีร้อยละของการใช้รูปแปรเท่ากันกับผู้พูดทุกกลุ่มอายุ เนื่องจากพบการแปรในคำเพียงคำเดียว นอกจากนั้น รูปแปรของพยัญชนะอื่นๆ จะมีร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่ที่ปรากฏเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียวและที่ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิมแตกต่างกันไป

ภาพที่ 5.2 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะ /p-/, /j-/, /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ

จากภาพที่ 5.2 แสดงให้เห็นร้อยละของการใช้รูปแปร [j-], [khw-] และ [kw-] ของพยัญชนะ /j-/ (<*hp-, *j- และ *j-), /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ตามลำดับ ในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นที่มีการใช้รูปแปรใหม่ในระดับที่สูงกว่ารูปแปรเดิม และเมื่อเปรียบเทียบร้อยละของการใช้รูปแปร [ph-] ของพยัญชนะ /p-/ ที่ปรากฏเดี่ยวๆ พบว่า ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปรใหม่ในระดับสูงกว่าผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน และเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นสังเกตได้ว่าร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่ [ph-] มีระดับเดียวกันกับรูปแปรเดิม [p-]

เมื่อเปรียบเทียบระดับการใช้เฉพาะของแต่ละรูปแปรใหม่ของทุกพยัญชนะที่ปรากฏในคำเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียวได้ มีดังนี้ รูปแปร [d-], [ph-], [th-], [kh-], [ch-, kh-], [j-], [khw-], [kw-], [ŋ-, l-] ของพยัญชนะต้น /b-/ ,/p-/ ,/t-/ ,/k-/ ,/c-/ ,/ŋ-/ ,/kh-/ ,/k-/ ,/h-/ และรูปแปร [-k] พยัญชนะท้าย /-ʔ/ ตามลำดับ พบว่า รูปแปร [khw-] ที่พบเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นมีระดับการใช้มากที่สุด ขณะที่รูปแปร [j-], [ph-], [kw-], [th-], [-k], [kh-] (/k-/), [d-], [ch-], [l-], [kh-] (/c-/) และ [ŋ-] พบรองลงมาตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.3 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้ของแต่ละรูปแปรใหม่ของพยัญชนะในภาษาไทยคำ จังหวัดเลย

จากแผนภาพเปรียบเทียบร้อยละของการใช้รูปแปรของพยัญชนะในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดพบว่าผู้พูดทุกกลุ่มอายุมีการใช้รูปแปรใหม่ โดยเฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปรใหม่ทุกรูป และมีระดับการใช้รูปแปรสูงกว่าในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนที่ไม่พบการใช้รูปแปรใหม่ในบางพยัญชนะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลให้เกิดการใช้รูปแปรใหม่ของพยัญชนะในทุกกลุ่มอายุอาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจากการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกภาษาที่มีอิทธิพลทั้งจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน เนื่องมาจากผู้พูดชาวไทคำบ้านนาป่าหนาดจัดเป็นผู้พูดสองภาษา (bilingual) หรือหลายภาษา (multilingual) ซึ่งนอกจากจะใช้ภาษาไทยคำเป็นภาษาแม่ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังสามารถพูดภาษากลุ่มลาวและ/หรือภาษาไทยมาตรฐานเมื่อติดต่อสื่อสารกับผู้คนภายนอก ทำให้มีโอกาสรับคำยืม (borrow) และปรับเสียงตามคำยืมโดยเฉพาะเสียงในภาษา

ไทยคำที่ปฏิภาคกับเสียงที่มาจากคำยืมในภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน ดังได้แสดงการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่มีการแปรทางเสียงเปรียบเทียบกับภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน ในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การปฏิภาคของเสียงพยัญชนะที่มีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็นภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยดั้งเดิม (Li, 1977)	ภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002)	ภาษาไทยคำ ปัจจุบัน บ้านนาป่าหนาด	ภาษากลุ่มลาว (วิระพงศ์ มีสถาน 2543, สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ และ คณะ 2515, Taengko 1987, Osatananda 1997)	ภาษาไทยมาตรฐาน
*ʔbl/r-	*ʔb-	b-	b-, d-	b-, d- (ป-, ด-)
*b-	*b-	p-	ph-	ph- (พ-)
*d-	*d-	t-	th-	th- (ท-)
*g-	*g-	k-	kh-	kh- (ก-)
*j-	*j-	c- [tɕ-]	s-	ch- [tɕh-] (ช-)
*gl/r-	*j-	c- [tɕ-]	kh-	khl-/r- (คล-, คร-)
*gw-, *kw-	*gw-, *kw-	k-	k-	kw- (กว-, คว-)
*khw-	*khw-	kh-	kh-	khw- (คว-, ขว-)
*hɲ-	*h-	h-	ɲ-	ɲ- (หฺง-)
*r-	*ɦ-	h-	h-, l-	r- (หฺร-, ร-)
*khl-/r-	*x-	s-	kh-	kh- (ข-)
*hn-, *ɲn- และ *j-	*hn-, *ɲn- และ *j-	ɲn-	ɲn-, j- (Osatananda, 1997)	j- (หฺญ-, ย-)
*-k	*-k	-ʔ	-k	-k (-ก)

การสัมผัสภาษานับได้ว่าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการแปรทางเสียงซึ่งในงานวิจัยนี้จะเห็นได้จากการใช้รูปแปรใหม่ของผู้พูดในแต่ละกลุ่มอายุ ดังจะได้อธิบายตามระดับของการใช้รูปแปรของพยัญชนะในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดต่อไปนี้

1. รูปแปรที่มีระดับการใช้สูงเมื่อเทียบกับรูปแปรของพยัญชนะอื่น ได้แก่ รูปแปร [khw-], [j-], [ph-] และ [kw-] ของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-), /ŋ-/ (<*hŋ-, *ŋ- และ *j-), /p-/ และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ตามลำดับ

รูปแปร [khw-] และ [kw-] ของพยัญชนะ /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) เนื่องจากมีการใช้รูปแปรของพยัญชนะควบกล้ำทั้งสองรูปนี้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะรูปแปร [khw-] ของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-) ที่พบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนยังใช้รูปแปรที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว ยกเว้นในคำว่า ‘ควาย’ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุจะออกเสียงแปรอิสระกันระหว่าง [(to²²) kuəj⁴⁴ ~ kwa:j⁴⁴] จึงทำให้พิจารณาได้ว่าการใช้รูปแปรดังกล่าวของผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่น่าเป็นการรักษาเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยคำโบราณและพยัญชนะควบกล้ำ /kw-/ ที่พบจากงานวิจัยของชาคริต อนันทราวัน (2521) ไว้แต่อย่างใด แต่น่าจะเป็นเพราะรับอิทธิพลจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้เป็นสื่อการสอนในโรงเรียนซึ่งผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีโอกาสได้เรียนภาษาไทยมาตรฐานอย่างเด็กไทยและสามารถพูดภาษาไทยมาตรฐานได้ ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมีโอกาสสัมผัสกับภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงและการแปรของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดควรจะมีทิศทางดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 5.4

	*cw-	>	cw- (/kw-/)	>	c-	>	[cw-]
			(ชาคริต อนันทราวัน, 2521)		(ภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด)		
‘ขวา’	*khwa A1	>	[khu:a ¹]	>	khuə ²²	>	[khwɑ: ²²]
‘คว่ำ’	*khwa:m C1	>	[khu:am ³]	>	khuəm ³¹	>	[khuəm ³¹ ~ kwam ³¹]
‘กว้าง’	*kwa:ŋ A1	>	[kwa:ŋ ¹ ~ ku:aŋ ¹]	>	kuəŋ ²²	>	[kuəŋ ²² ~ kwa:ŋ ²²]
‘กว้าง’	*kwa:ŋ C1	>	[kwa:ŋ ³ ~ ku:aŋ ³]	>	kuəŋ ³¹	>	[kwa:ŋ ³¹]

 ภาษากลุ่มลาว/ปัจจุบันภายในภาษา ภาษาไทยมาตรฐาน

ภาพที่ 5.4 แผนภาพแสดงทิศทางการเปลี่ยนแปลงและการแปรของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

จากตัวอย่างแสดงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยคำโบราณ จะเห็นได้ว่าในงานวิจัยของ ชาคริต อนันทราวัน (2521) ผู้พูดภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดยังคงรักษาเสียงควบกล้ำไว้ได้ 1 หน่วยเสียง คือ /kw-/ แต่เริ่มมีการแปรอิสระกับรูปแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว

เกิดขึ้นแล้ว ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าอาจรับอิทธิพลมาจากภาษากลุ่มลาวซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกภาษา หรืออาจเกิดจากปัจจัยภายในภาษาที่มีการลดเสียงพยัญชนะควบกล้ำ *-w- เมื่อตามหลังด้วยสระกลางต่ำ *a, *aa มาเป็นพยัญชนะเดี่ยวเพื่อให้ออกเสียงง่ายขึ้น (simplification)

จากการศึกษาการแปรทางเสียงในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดที่มีทิศทางของเสียงพยัญชนะกักเป็น [c- > cw-] พบว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปรที่เป็นเสียงควบกล้ำทั้งรูปแปร [khw-] ของพยัญชนะ /kh-/ (<*khw-) และรูปแปร [kw-] ของพยัญชนะ /k-/ (<*kw-, *gw-) ในระดับสูงเมื่อเทียบกับรูปแปรอื่นๆ ยกตัวอย่าง บางคำมีการแปรอิสระกันคือ ‘คว่ำ’ ในบางครั้งผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นยังคงออกเสียงด้วยรูปแปรเดิม [khuə^{m31}] แต่บางครั้งจะออกเสียงเป็น [khwam³¹] หรือคำว่า ‘คว้น’ ที่บางครั้งยังคงออกเสียง [kuəⁿ⁴⁴] แต่บางครั้งก็ออกเสียงเป็น [khwan⁴⁴] นอกจากนี้ในบางคำยังพบว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมักใช้คำที่ต่างไปจากผู้พูดส่วนใหญ่ในวัยสูงอายุและวัยกลางคน โดยเฉพาะใช้คำศัพท์ในภาษาไทยคำที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยมาตรฐาน ทำให้ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นรับเสียงแปรเข้ามาใช้มากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ เช่น คำว่า ‘กวาด’ กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็น [kwa:t⁴⁴] ตามเสียงปฏิภาคในภาษาไทยมาตรฐาน ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นทุกคนและวัยกลางคนส่วนมากจะใช้คำอื่นคือ [phiəw³¹] ที่มาจาก *phew C > *phew C1 (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, ต้นฉบับ 2545) แต่มีส่วนน้อยในวัยกลางคนที่หากใช้คำว่า ‘กวาด’ ก็จะออกเสียงคำนี้ด้วยรูปแปรเดิมคือ [kuat⁴⁴] อยู่ทั้งหมด เช่นเดียวกับคำว่า ‘แขวน, ไหว (ห้าง), ไหวว’ กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่จะออกเสียงตามเสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยมาตรฐานเป็น [khwɛ:n²²], [khwaj³⁴] และ [khwaj³⁴] ตามลำดับ ในขณะที่ผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุมักจะใช้คำอื่นคือ ‘ห้อย’ [hɔ:j³¹] ที่มาจากภาษาไทยคำโบราณ *hɔj C > *hɔj C1 (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, ต้นฉบับ 2545) แทนคำว่า ‘แขวน’ และใช้คำว่า ‘ก่าย’ [ka:j³⁴] ที่มาจาก *kaaj B > *kaaj B1 (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, ต้นฉบับ 2545) แทนคำว่า ‘ไหว (ห้าง)’ คือผู้พูดจะพูดว่า “เอามา กายกัน” และคำว่า ‘ไหวว’ ผู้พูดก็จะใช้ว่า “เอา (แขวน) มา กายกัน หรือ กายกัน” นอกจากนี้พบส่วนน้อยที่ยังคงใช้รูปแปรเดิม [khe:n²²] และ [khuəj³⁴, kuəj³⁴] (คนที่ 5 กลุ่มวัยกลางคน) เป็นต้น จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นรับเสียงจากคำยืมภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้มากกว่าภาษากลุ่มลาวหรือจากการเปลี่ยนแปลงภายในภาษาที่ยังคงใช้พูดอยู่มากในผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุ การใช้รูปแปรพยัญชนะกัก [cw-] ในกลุ่มวัยรุ่นนี้ หากต่อไปยังรับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานเป็นระยะเวลาอันยาวนานมากขึ้นและมีการใช้มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลับไปเป็นพยัญชนะควบกล้ำอย่างเดิมในระบบพยัญชนะภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดในอนาคตได้

รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ /ɲ-/ (<*hɲ-, *ɲ- และ *j-) เป็นรูปแปรที่พบการใช้ในระดับสูง แยกพิจารณา ดังนี้ รูปแปร [j-] ที่มาจากพยัญชนะต้น *j- พบทุกคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เช่น

คำว่า /ɲuːŋ⁴⁴/ ‘ยุง (นก)’ และ /ɲau⁴⁴/ ‘โย’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นทุกคนออกเสียงเป็น [ɲuːŋ⁴⁴] และ [ɲau⁴⁴] ตามลำดับ ในผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนพบว่าออกเสียงแปรอิสระกันระหว่างรูปแปรเดิมและรูปแปรใหม่ทุกคำ ส่วนกลุ่มวัยสูงอายุทุกคนยังคงใช้รูปแปรเดิมทั้งหมด ยกเว้นหนึ่งคำ คือ คำว่า /ɲaː⁴⁴/ ‘ยาก’ ผู้พูดบางคนของกลุ่มวัยสูงอายุจะออกเสียงเป็น [ɲaː⁴⁴ ~ jaː⁴⁴] พยัญชนะ /ɲ-/ ที่มาจาก *j- นี้ เมื่อศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Li, 1977) พบว่า *j- ในภาษาไทยดั้งเดิมยังคงถูกรักษาเสียง j- ไว้ได้ในภาษาไทยมาตรฐาน ในขณะที่ภาษาลาวปัจจุบันจะเป็น ɲ- ดังนี้ /tʰoo/ ‘cobweb’ /nʉŋ/ ‘peacock’ และ /nʉak/ ‘difficult, bad’ เช่นเดียวกับที่พบในภาษาเลย (Taengko, 1987) คือคำว่า /ɲaːk⁵/ ‘difficult’ เป็นต้น ในเรื่องนี้ Li (1977: 181) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาษาลาวยังคงรักษาความแตกต่างของ *j- และ *ɲj- ไว้ได้โดยการมีพยัญชนะ ɲ- ที่กลายเสียงมาจาก *j- และพยัญชนะ j- ที่กลายเสียงมาจาก *ɲj- นอกจากความแตกต่างกันในเรื่องของวรรณยุกต์” ด้วยเหตุนี้จึงอาจพิจารณาได้ว่าพยัญชนะ *j- ได้กลายเสียงเป็น ɲ- ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดเนื่องมาจากอิทธิพลของภาษากลุ่มลาว เป็นที่น่าสังเกตว่าเสียง ɲ- ที่พบเฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและกลุ่มวัยกลางคนแต่ไม่พบในกลุ่มวัยรุ่นนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่น่าจะรักษาสีเสียงดั้งเดิม j- ไว้ แต่น่าจะเกิดจากการรับอิทธิพลมาจากภาษาไทยมาตรฐานเช่นเดียวกับรูปแปร [khw-] และ [kw-] ของพยัญชนะ /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเดิมภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะ *j- ในภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็น ɲ- ตามภาษากลุ่มลาวอยู่ก่อน แล้วมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนกลับมาเป็น j- ในปัจจุบันตามภาษาไทยมาตรฐาน ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ ɲ- (< *j-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดจึงสันนิษฐานได้ว่าจะเปลี่ยนแปลงเสียงเป็น *j- > ɲ- > j- ในอนาคต

ส่วนรูปแปร [j-] ที่มาจากพยัญชนะต้น *hɲ- รวมเสียงกับ *ɲ- เป็นรูปแปรที่ไม่ปรากฏในคำเพียงเดียวๆ แต่จะปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม [ɲ-] และพบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น เช่น คำว่า /ɲaː³¹/ ‘หญ้า’ และ /ɲuŋ⁴⁴/ ‘ยุง’ เฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงเป็น [ɲaː³¹ ~ jaː³¹] และ [ɲuŋ⁴⁴ ~ juŋ⁴⁴] เป็นต้น รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ /ɲ-/ นี้มีลักษณะที่น่าสนใจเนื่องจากในภาษาลาวเวียงจันทน์ (Osatananda, 1997) พบคำจำนวนมากที่พยัญชนะ /ɲ-/ มีแนวโน้มว่ากำลังจะกลายมาเป็น /j-/ ตามการออกเสียงในภาษาไทยมาตรฐาน จึงทำให้รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ /ɲ-/ ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดอาจรับเสียงแปรมาจากภาษาไทยมาตรฐานโดยตรงหรือรับมาจากภาษาไทยมาตรฐานโดยผ่านภาษากลุ่มลาว (ลาวเวียงจันทน์)

รูปแปร [ph-] ของพยัญชนะ /p-/ พบในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ โดยรับเสียงมาจากคำยืมของภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า ‘พับ’ ขณะผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนยังออกเสียงด้วยรูปแปรเดิม [pap⁴⁴] และผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุออกเสียงด้วยรูปแปรเดิมกับ

รูปแปรใหม่เป็น [pap⁴⁴ ~ phap⁴⁴] แต่กลุ่มวัยรุ่นจะใช้รูปแปรใหม่ [phap⁴⁴] ทั้งหมด หรือในคำว่า ‘พราน’ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนออกเสียงเป็น [pa:m⁴⁴ ~ pha:m⁴⁴] แต่กลุ่มวัยรุ่นออกเสียงคำนี้เป็นเสียงพยัญชนะพ่นลม (ชนิด) [pha:m⁴⁴] ทั้งหมด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม รูปแปรใหม่ที่เกิดขึ้นนี้มีระดับของการใช้โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่น่าสนใจ เนื่องจากมีการใช้รูปแปรเดิม [p-] เมื่อเทียบกับรูปแปรใหม่ [ph-] อยู่ในระดับเดียวกัน (ดังแสดงในภาพที่ 5.3) จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่าระดับการใช้พยัญชนะ /p-/ และรูปแปร [ph-] กำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่มีการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ตามที่ Wang (1969: 15) ได้เสนอการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ไว้ว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงสองเสียงใดๆ ดำเนินอยู่ จะมีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญที่รูปแปรของเสียงทั้งสองนั้นจะเกิดการแข่งขันซึ่งกันและกันอย่างมีรูปแบบ...การเปลี่ยนแปลงของเสียงดังกล่าวจะพิจารณาถึงระยะเวลาด้วย ยิ่งการเปลี่ยนแปลงของเสียงมีระยะเวลานานก็จะยิ่งเป็นไปได้มากที่รูปแปรทั้งสองจะมีการใช้จนถึงจุดเดียวกัน จนทำให้เกิดการแข่งขันกัน และทิ้งรูปแปรที่เลือกแล้วไว้” จากกระบวนการแข่งขันกันของรูปแปรที่ส่งผลให้เกิดการเลือกรูปแปรอย่างมีรูปแบบและมีการใช้อย่างสม่ำเสมอ นั้น ทำให้พิจารณาพยัญชนะต้น /p-/ และรูปแปร [ph-] ได้ว่าขณะที่พยัญชนะต้น /p-/ เกิดการแปรระหว่าง [p-] และ [ph-] ของผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนในระดับสูง แต่ในกลุ่มวัยรุ่นกลับใช้รูปแปร [ph-] ในระดับสูงเช่นเดียวกับรูปแปรเดิม แสดงว่าในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดกำลังเกิดการแข่งขันกันของรูปแปร [p-] และ [ph-] ในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น และต่อไปหากผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นยังใช้รูปแปรที่เป็นเสียงพ่นลม (ชนิด) [ph-] ในระดับที่มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ รูปแปรนี้อาจถูกนำมาใช้แทนที่พยัญชนะไม่พ่นลม (ชนิด) /p-/ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยคำ ตามที่ Chamberlain (1975) และ Hartmann (1980) ได้จัดให้ภาษาไทยคำอยู่ในกลุ่มที่มีการกลายเสียงจากเสียงพยัญชนะต้นกักดั้งเดิมเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม (ชนิด) *b > p ได้

เนื่องจากพบการใช้รูปแปร [khw-], [kw-], [j-] และ [ph-] ของพยัญชนะ /kh-/ (<*khw-), /k-/ (<*kw-, *gw-), /ŋ-/ (<*hŋ-, *jŋ- และ *j-) และ /p-/ อยู่มากโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและบางรูปแปรใช้มากกว่ารูปแปรเดิม รูปแปรดังกล่าวนี้จึงเป็นรูปแปรที่มีแนวโน้มสูงกว่ารูปแปรของพยัญชนะอื่นๆ ที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงขึ้นได้ในอนาคต

2. รูปแปรที่มีระดับการใช้ต่ำเมื่อเทียบกับรูปแปรในข้อที่ 1 มีดังนี้ รูปแปร [-k] ของพยัญชนะท้าย /-ʔ/ และรูปแปร [kh-], [ch-, s-], [l-, ŋ-] และ [kh-] ของพยัญชนะต้น /k-, /c-/ (<*j- ในภาษาไทยดั้งเดิม), /h-/ และ /s-/ ตามลำดับ

รูปแปร [-k] ของพยัญชนะท้าย /-ʔ/ และรูปแปร [kh-] และ [ŋ-] ของพยัญชนะต้น /k-, /h-/ เป็นรูปแปรที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า ‘เหือก’ ที่

ควรออกเสียงเป็น [hwoʔ⁴⁴] แต่เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงเป็น [hwoʔ⁴⁴ ~ ɥwoʔ⁴⁴ ~ ɥwok⁴⁴] จะเห็นได้ว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นนอกจากจะนำรูปแปรใหม่ [-k] เข้ามาใช้แล้ว ยังนำรูปแปร [ɥ-] มาใช้แทนรูปแปรของพยัญชนะต้นดั้งเดิม [h-] ด้วย อย่างไรก็ตาม แม้จะพบการใช้รูปแปรดังกล่าวค่อนข้างน้อยอย่างเช่นรูปแปร [-k] ของหน่วยเสียง /-ʔ/ ที่ทุกกลุ่มอายุยังคงรักษาโครงสร้างดั้งเดิม (CVʔ) ไว้ได้ แต่เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นพบว่าเริ่มมีการรับรูปแปร [-k] ที่เกิดตามหลังสระยาวเข้ามาพร้อมกับปรับให้เข้ากับคำที่ยืมมาด้วย เช่น /(to²²) hoʔ⁴⁴/ ‘กระรอก’ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนออกเสียงเป็น [(to²²) hoʔ⁴⁴ ~ (to²²) loʔ⁴⁴] แต่กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็น [(ka²²) lo:k⁴⁴] ตามคำที่ยืมมาทั้งคำ เป็นต้น

รูปแปร [ch-, s-] ของพยัญชนะ /c-/ (<*ɟ- ในภาษาไทยดั้งเดิม) รูปแปร [ch-] พบส่วนมากในกลุ่มวัยรุ่น โดยรับรูปแปรมาจากคำที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษาไทยมาตรฐาน พยัญชนะ /c-/ (<*ɟ-) นี้พบอีกรูปแปรหนึ่งคือ รูปแปร [s-] ซึ่งพบส่วนน้อยและพบเฉพาะในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยรุ่น โดยรับรูปแปรมาจากคำที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษากลุ่มลาว รูปแปร [s-] พบว่าเป็นอีกรูปแปรหนึ่งที่ไม่ปรากฏการใช้ในคำเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียว แต่จะพบในคำที่เกิดร่วมกับรูปแปรเดิม [c-] หรือรูปแปร [ch-] ซึ่งพบเพียงบางคำเท่านั้น ได้แก่ ผู้พูดคนที่ 5 ของวัยสูงอายุจะออกเสียงคำว่า ‘ชื่อ’ เป็น [su:³³] ขณะที่ผู้พูดคนอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกันยังคงใช้รูปแปรเดิม [cu:³³] อยู่ ส่วนผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นจะใช้รูปแปร [ch-] ร่วมอยู่ด้วยเป็น [cu:³³ ~ su:³³ (คนที่ 1) ~ chu:³³] นอกจากนี้ในกลุ่มวัยรุ่นยังพบรูปแปรใหม่ในคำอื่นๆ อีก เช่น คำว่า ‘เข็อก, แซ่, ชี่’ ผู้พูดคนที่ 1 ของกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงเป็น [suwoʔ⁴⁴, se:³³, si:⁴²] ตามลำดับ ขณะที่ผู้พูดคนอื่นๆ ออกเสียงด้วยรูปแปรเดิม [cuwoʔ⁴⁴, ce:³³, ci:⁴²] และรูปแปรใหม่ [chwoʔ⁴⁴, che:³³, chi:⁴²] หรือในคำว่า ‘ช้าง’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงแปรอิสระกันระหว่างรูปแปรเดิม [c-] กับรูปแปรใหม่ [ch-] เป็น [ca:ŋ⁴² ~ cha:ŋ⁴²] เป็นต้น จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่ารูปแปรใหม่ [s-] ของพยัญชนะ /c-/ (<*ɟ- ในภาษาไทยดั้งเดิม) ที่รับมาจากภาษากลุ่มลาวมีการใช้ในระดับน้อยและจำกัดกว่ารูปแปร [ch-] ที่รับมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งไม่น่าแปลกใจที่มีการใช้รูปแปร [ch-] ดังกล่าวค่อนข้างมากในกลุ่มวัยรุ่น

รูปแปร [l-] ของพยัญชนะ /h-/ พบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ ยกตัวอย่างบางคำดังนี้ คำว่า /hwoʔ⁴⁴/ ‘เรือด’ หรือในคำว่า /(to²²) hoʔ⁴⁴/ ‘กระรอก’ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนใช้ทั้งรูปแปรเดิมและรูปแปรใหม่เป็น [hwoʔ⁴⁴ ~ lwoʔ⁴⁴] และ [(to²²) hoʔ⁴⁴ ~ (to²²) loʔ⁴⁴] แต่กลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปรใหม่ [lwoʔ⁴⁴] และ [(to²²) loʔ⁴⁴ ~ (ka²²) loʔ⁴⁴] ทั้งหมด นอกจากนี้ในบางคำ เช่น คำว่า /(to²²) het⁴⁴/ ‘แรด’ เฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุที่ยังคงออกเสียงด้วยรูปแปรเดิม [h-] อยู่คือ [(to²²) het⁴⁴ ~ (to²²) let⁴⁴] ส่วนผู้พูดในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นใช้รูปแปรใหม่ [l-] ทั้งหมดคือ [(to²²) let⁴⁴] เป็นต้น รูปแปร [l-] ของพยัญชนะ /h-/ นี้ เมื่ออธิบายทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ *r- ในภาษา

ไทดั้งเดิมจะกลายเสียงเป็น h- ในภาษากลุ่มลาวปัจจุบัน ขณะที่ในภาษาไทยมาตรฐานยังคงรักษาเสียง r- ไว้ได้ แต่อย่างไรก็ตามภาษากลุ่มลาวปัจจุบัน ทั้งภาษาเลย (Taengko, 1987: 38) และภาษาลาวเวียงจันทน์ (Osatananda, 1997) ได้แสดงให้เห็นว่า หน่วยเสียง /h-/ มีแนวโน้มกำลังจะถูกแทนที่ด้วย /l-/ เนื่องจากรับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน ในคำที่ /r-/ ของภาษาไทยมาตรฐานปฏิภาคกับ /h-/ ในภาษากลุ่มลาว เช่นเดียวกับหน่วยเสียง /ŋ-/ ที่กำลังจะถูกแทนที่ด้วย /j-/ ดังได้กล่าวไปข้างต้น Osatananda (1997: 87-88) ได้กล่าวว่า “เนื่องจาก /r-/ ไม่มีในระบบพยัญชนะของภาษาลาวเวียงจันทน์ ดังนั้นหน่วยเสียง /l-/ ซึ่งจัดเป็นเสียงที่ใกล้ชิดที่สุดที่มีแนวโน้มว่ากำลังจะมาแทนที่เสียงดั้งเดิม /h-/ ยกตัวอย่าง ผู้รายงานข่าวทางโทรทัศน์จะพูดคำว่า /hóvɔj/ ‘hundred’ ในครั้งหนึ่ง และเลือกพูดเป็น /lɔvɔj/ ในครั้งอื่นๆ (/rɔvɔj/ ในภาษาไทยมาตรฐาน) หรือออกเสียงแปรอิสระกัน ได้แก่ /háp-hóvɔj/ ~ /láp-lóvɔj/ ‘confirm’ (/ráp-rɔvɔj/ ในภาษาไทยมาตรฐาน) /húam/ ~ /lúam/ ‘total’ (/ruam/ ในภาษาไทยมาตรฐาน)” ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแปร [l-] ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่พบในบางคำนั้น ผู้พูดชาวไทยคำอาจรับมาจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานที่เป็นเสียงปฏิภาคกันโดยตรง หรืออาจเป็นไปได้ว่ารับเสียงแปรมาจากคำยืมภาษาไทยมาตรฐานโดยผ่านภาษากลุ่มลาว

รูปแปร [kh-] ของพยัญชนะ /s-/ เป็นรูปแปรที่จะต้องปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม [s-] รูปแปรนี้อาจได้รับอิทธิพลทั้งจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยคำ รูปแปร [kh-] พบในผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุ ในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนพบเพียงสองคำ ได้แก่ คำว่า /sa:ŋ³¹/ ‘ข้าง’ และ /saj³⁴/ ‘ใจ’ โดยผู้พูดทั้งสองกลุ่มอายุออกเสียงเป็น [sa:ŋ³¹ ~ kha:ŋ³¹] และ [saj³⁴ ~ khaj³⁴] ตามลำดับ ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะใช้รูปแปร [kh-] มากกว่าอีกสองกลุ่มอายุโดยจะใช้ในคำอื่นๆ ด้วย อย่างไรก็ตามแม้จะพบการแปรของพยัญชนะ /s-/ แต่รูปแปรใหม่ [kh-] ยังพบอยู่จำนวนน้อยและมีจำกัดในบางคำเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้รูปแปร [-k] ของพยัญชนะท้าย /-ʔ/ และรูปแปร [kh-], [ch-], [s-], [l-, ŋ-] และ [kh-] ของพยัญชนะต้น /k-, /c-/ (<*j- ในภาษาไทดั้งเดิม), /h-/ และ /s-/ เหล่านี้จะอยู่ในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางเสียง (The process of sound change) แต่อย่างไรก็ตามระดับการใช้รูปแปรดังกล่าวยังจัดได้ว่าอยู่ในระดับต่ำกล่าวคือรูปแปรเดิมของพยัญชนะเหล่านี้ยังรักษาไว้ได้มากเมื่อเทียบกับพยัญชนะอื่น

3. รูปแปร [d-], [th-] และ [kh-] ของพยัญชนะ /b-, /t-/ และ /c-/ (<*gl/r- ในภาษาไทดั้งเดิม) รูปแปรที่พบดังกล่าวนี้เกิดจากการรับคำยืมที่เป็นเสียงปฏิภาคทั้งจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว จากสมมติฐานที่ว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นน่าจะมีแนวโน้มการใช้รูปแปรใหม่จากคำยืมมากกว่ากลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนนั้น จากระดับการใช้รูปแปร [d-], [th-] และ [kh-] กลับพบว่า

ผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุมีการใช้รูปแปรดังกล่าวในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะรูปแปร [th-] และ [kh-] พบว่ามีการแปรเท่ากันในทุกกลุ่มอายุ โดยรับคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวเข้ามาแทนที่ ตัวอย่างคำที่มีการแปรแบบเดียวกันในทุกกลุ่มอายุ ได้แก่ รูปแปร [d-] ในคำว่า /bɔʔ⁴⁴/ ‘ดอก’ ผู้พูดทุกกลุ่มอายุออกเสียงเป็น [dɔʔ⁴⁴ ~ dɔk⁴⁴ ~ dɔ:k⁴⁴] ทั้งหมด หรือการรับรูปแปรที่เป็นเสียงพ่นลม [th-, kh-] ในคำว่า /tɔ:³³/ ‘ท่อ’ /toŋ³³/ ‘ทุ่ง’ และ /cuə⁴⁴/ ‘ครีว (เรือน)’ ผู้พูดทุกคนทั้งสามกลุ่มอายุจะออกเสียงเป็น [thɔ:³³], [thoŋ³³] และ [khuə⁴⁴] ในคำว่า [khuə⁴⁴] นี้ ผู้พูดจะออกเสียงโดยไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ -r- ตามภาษาไทยมาตรฐานเนื่องจากปรับให้เข้ากับระบบเสียงของภาษาไทยคำที่ไม่มีพยัญชนะควบกล้ำเช่นเดียวกับภาษากลุ่มลาว เมื่อพิจารณารูปแปรที่พบดังกล่าวนี้เป็นไปได้ว่าในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนอาจได้รับรูปแปรส่วนใหญ่มาจากภาษากลุ่มลาว เนื่องจากผู้พูดกลุ่มนี้มีการสัมผัสกับผู้พูดภาษากลุ่มลาวซึ่งเป็นภาษาที่มีผู้พูดอยู่รอบๆ หมู่บ้านบ้านนาป่าหนาดมาเป็นระยะเวลาอันแล้ว ก่อนที่ภาษาไทยมาตรฐานจะเข้ามามีบทบาทโดยใช้เป็นสื่อการสอนในโรงเรียนหรือในระบบสื่อมวลชน ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นน่าจะได้รับเสียงแปรมาจากภาษาไทยมาตรฐานมากกว่า

นอกจากคำที่พบรูปแปรแบบเดียวกันในทุกกลุ่มอายุแล้ว ในคำอื่นๆ ยังพบว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีการใช้รูปแปรใหม่ตามเสียงในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษาไทยคำเกิดขึ้น ในขณะที่อีกสองกลุ่มอายุจะใช้คำอื่นที่ต่างออกไป ดังนี้ ในบางคำที่น่าจะรับเสียงแปรมาจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานเนื่องจากพบมากเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เช่น คำว่า /baj²²/ ‘คาย (หญ้า)’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงเป็น [daj²²] ตามเสียงปฏิภาคในภาษาไทยมาตรฐาน ส่วนผู้พูดไทยคำกลุ่มผู้สูงอายุและวัยกลางคนแทบทุกคนยังใช้คำว่า /sap⁴⁴/ ‘คาย (หญ้า)’ เช่นเดียวกับรูปแปร [th-] ในคำว่า /tɔ:ŋ⁴²/ ‘ห้อง’ เฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงเป็น [thɔ:ŋ⁴²] ขณะที่วัยกลางคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะวัยสูงอายุทุกคนยังใช้คำว่า /pum²²/ อยู่ นอกจากการรับเสียงจากคำยืมแล้วยังพบว่ามีการรับทั้งรูปศัพท์เข้ามาใช้ เช่น คำว่า /bɔwɔn²²/ ‘เดือน’ นอกจากผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะรับเสียงแปร [d-] ที่เป็นเสียงปฏิภาคจากภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษากลุ่มลาวแล้ว ในผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นยังรับรูปศัพท์ [ɿ:²² kɿ:³¹] ‘(อี) เก็ง’ ของภาษากลุ่มลาวเข้ามาใช้ด้วย เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ แม้จะมีการใช้รูปแปร [d-], [th-] และ [kh-] ของพยัญชนะ /b-/ , /t-/ และ /c-/ (<*gl/r- ในภาษาไทยดั้งเดิม) ในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งมีการยืมรูปศัพท์จากภาษากลุ่มลาวเข้ามาใช้ด้วย แต่การใช้รูปแปรดังกล่าวยังพบน้อย เนื่องจากพบการใช้ในคำเพียงบางคำเท่านั้น

จากข้างต้น สามารถอธิบายปรากฏการณ์การแปรของเสียงพยัญชนะโดยรวมได้ว่า หน่วยเสียงบางหน่วยเสียงไม่มีการแปร บางหน่วยเสียงเกิดการแปรทางเสียงซึ่งมีทั้งการแปรกระจายในหลายกลุ่มอายุและการแปรของผู้พูดในกลุ่มอายุเดียวกัน โดยเฉพาะในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นที่พบว่าใช้

รูปแปรใหม่มากที่สุดโดยใช้ทุกรูปแปร และเป็นระดับที่สูงกว่าผู้พูดในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคน และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางสังคมก็กล่าวได้ว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีการแปรที่เกิดจากการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งส่งผลให้เกิดการรับรูปแปรใหม่ของพยัญชนะจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐาน ที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยคำเข้ามาใช้มากกว่าภาษากลุ่มลาว

5.1.3 สรุปการแปรของพยัญชนะ

การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวและพยัญชนะท้าย สรุปได้ดังนี้ พยัญชนะต้นเดี่ยว 20 หน่วยเสียง และพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด เสียงที่ไม่พบการแปร ได้แก่

พยัญชนะกัอก โฆษะ ธนิต th-, kh- (< *th-, *kh- *y-)

พยัญชนะกัอก โฆษะ สนิท p-, t-, c-, k-, ?- (< *p-, *t-, *c-, *k-, *?- และ *?l-, *?n-, *?ŋ-)

พยัญชนะเสียดแทรก f-, s- (< *f- *v-, *s- *z-)

พยัญชนะก้องกังวาน m-, n-, ŋ-, w-, l-, j- (< *hm- *m-, *hn- *n-, *hŋ- *ŋ-, *hw- *w-, *hl-, *?j-)

พยัญชนะท้าย -p, -t, -k, -m, -n-, -ŋ, -w, -j (< *-p, *-t, *-k, *-m, *-n-, *-ŋ, *-w, *-j)

ส่วนเสียงที่พบการแปร ได้แก่

พยัญชนะกัอก โฆษะ ธนิต kh-, ph- (< *khw-, *ph-)

พยัญชนะกัอก โฆษะ สนิท k- (< *kw- *gw-) และ p-, t-, c-, k- (< *b- *d- *j- *g-)

พยัญชนะกัอก โฆษะ b-, d- (< *?b-, *?d-)

พยัญชนะเสียดแทรก s-, h- (< *x-, *h- *fi-)

พยัญชนะก้องกังวาน ŋ-, l- (< *hŋ- *ŋ- และ *j-, *l-)

พยัญชนะท้าย -? (< *k หลังสระยาวใน OTD 1)

พยัญชนะที่มีการแปรพบว่ามีรูปแปรดังต่อไปนี้

(kh-) [kh- ~ khw- ~ kw- ~ k-]

(ph-) [ph- ~ f-]

(k-) (< *kw- *gw-) [k- ~ kh- ~ kw- ~ khw-]

(p-) [p- ~ ph-]

(t-) [t- ~ th-]

(c-) [c- ~ ch- ~ s- ~ kh-]

(k-) (< *g-)	[k- ~ kh-]
(b-)	[b- ~ d-]
(d-)	[d- ~ l-]
(s-)	[s- ~ kh-]
(h-)	[h- ~ η- ~ l-]
(ŋ-)	[ŋ- ~ j-]
(l-)	[l- ~ d- ~ h-]
(-ʔ)	[-ʔ ~ -k]

สรุปการแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวและพยัญชนะท้ายทั้งที่มีการแปรและไม่มีการแปร
 ดังแสดงในตารางที่ 5.2 - 5.6

ตารางที่ 5.2 การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะกัก) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

พยัญชนะต้นกักที่ไม่มีการแปรและพยัญชนะต้นกักที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา		
ภาษาไทยคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*th- *kh > *th- *kh- ABCD 1	th- kh- ABCD 1	th- kh- ABCD 1
*p- *t- *c- *k- > *p- *t- *c- *k- ABCD 1	p- t- c- k- ABCD 1	p- t- c- k- ABCD 1
*ʔ- และ *ʔl- *ʔn- *ʔŋ- > *ʔ- ABCD 1	ʔ- ABCD 1	ʔ- ABCD 1
*ʔb- > b- ABCD 1	b- ABCD 1	b- ABCD 1 d- ABCD 1
*b- *d- *g- > *p- *t- *k- ABCD 2	p- t- k- ABCD 2	p- t- k- ABCD 2 ph- th- kh- ABCD 2
*j- > *c- ABCD 2	c- ABCD 2	c- ABCD 2 ch- ABCD 2 s- ABCD 2
*ɣ- > *kh- ABCD 2	kh- ABCD 2	kh- ABCD 2
พยัญชนะต้นกักที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายในภาษา		
ภาษาไทยคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*ph- > *ph- ABCD 1	ph- ABCD 1	ph- ABCD 1 f- ABCD 1
	ph- หน้า i (พบ 1 คำ)	
พยัญชนะต้นกักที่มีการแปรจากปัจจัยภายในภาษา		
ภาษาไทยคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*ʔd- > d- ABCD 1	d- ABCD 1	d- ABCD 1 l- ABCD 1
	d- ~ l-	

ตารางที่ 5.3 การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะเสียดแทรก) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

พยัญชนะต้นเสียดแทรกที่ไม่มีการแปรและพยัญชนะต้นเสียดแทรกที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา		
ภาษาไทยโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*f- *s- > *f- *s- ABCD 1	f- s- ABCD 1	f- s- ABCD 1
*x- > *s- ABCD 1	s- ABCD 1	s- ABCD 1 kh- ABCD 1
*h- > *h- ABCD 1	h- ABCD 1	h- ABCD 1 ŋ- ABCD 2
*v- *z- > *f- *s- ABCD 2	f- s- ABCD 2	f- s- ABCD 2
*fi- > *h- ABCD 2	h- ABCD 2	h- ABCD 2 l- ABCD 2

ตารางที่ 5.4 การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยว (พยัญชนะก้องกังวาน) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

พยัญชนะต้นก้องกังวานที่ไม่มีการแปรและพยัญชนะต้นก้องกังวานที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา		
ภาษาไทยโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*m- *n- *ŋ- *w- > *m- *n- *ŋ- *w- ABCD 2	m- n- ŋ- w- ABCD 2	m- n- ŋ- w- ABCD 2
*l- > *l- ABCD 2	l- ABCD 2	l- ABCD 2 h- ABCD 2
*hŋ- *ŋ- > *ŋ- ABCD 2, *j- > *j- ABCD 2	ŋ- ABCD 2	ŋ- ABCD 2 j- ABCD 2
*ʔj- > *j- ABCD 1	j- ABCD 1	j- ABCD 1
*hm- *hn- *hŋ- *hw- *hl- > *m- *n- ŋ- *w- *l- ABCD 1	m- n- ŋ- w- l- ABCD 1	m- n- ŋ- w- l- ABCD 1
พยัญชนะต้นก้องกังวานที่มีการแปรจากปัจจัยภายในภาษา		
ภาษาไทยโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*l- > *l- ABCD 2	l- ABCD 2 l- ~ d-	l- ABCD 2 d- ABCD 2

ตารางที่ 5.5 การแปรของพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่มาจากพยัญชนะควบกล้ำภาษาไทยคำโบราณ

พยัญชนะต้นควบกล้ำที่ไม่มีการแปรและพยัญชนะต้นควบกล้ำที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา		
ภาษาไทยคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*gw- > *k- ABCD 2	k- ABCD 2	k- ABCD 2 kw- ABCD 2 khw- ABCD 2 kh- ABCD 2
*kw- > *k- ABCD 1	k- ABCD 1	k- ABCD 1 kw- ABCD 1
*khw- > *kh- ABCD 1	kh- ABCD 1	kh- ABCD 1 khw- ABCD 1
*yw- > *kh- ABCD 2	kh- ABCD 2	kh- ABCD 2
*hŋw- > *ŋ- ABCD 1	ŋ- ABCD 1	ŋ- ABCD 1
*ŋw- > *ŋ- ABCD 2	ŋ- ABCD 2	ŋ- ABCD 2

ตารางที่ 5.6 การแปรของพยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

พยัญชนะท้ายที่ไม่มีการแปรและพยัญชนะท้ายที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา		
ภาษาไทยคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*-p *-t > *-p *-t	-p -t	-p -t
*-k > *-k	-k	-k
> *-k หลังสระยาวใน OTD 1	-ŋ	-ŋ
*-m *-n *-ŋ *-w *-j > *-m *-n *-ŋ *-w *-j	-m -n -ŋ -w -j	-m -n -ŋ -w -j

5.2 การแปรของสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

สระเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 18 หน่วยเสียง สระประสมมี 4 หน่วยเสียง เสียงที่มีการแปรแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การแปรที่เกิดเฉพาะกับสระบางหน่วยเสียง และการแปรที่เกิดกับสระทั้งระบบ ดังนี้

5.2.1 การแปรที่เกิดกับสระบางหน่วยเสียง

สระเดี่ยวเฉพาะเสียงสั้นและสระประสมทุกหน่วยเสียงมีการแปร ดังต่อไปนี้

1) สระ **-i-** ที่มาจากสระหน้า *i ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [i] และ [e] ซึ่งมีการแปรในผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุ ตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/i-/		[i], [e]		
	เหม็น	min ²²	min ²²	min ²² , men ²²
	เข็บ	nip ⁴⁴	nip ⁴⁴ , nep ⁴⁴	nip ⁴⁴ , nep ⁴⁴
	เมล็ด (ข้าว, ถั่ว)	mit ⁴⁴ , met ⁴⁴	met ⁴⁴	met ⁴⁴

2) สระ **-e-** ที่มาจากสระหน้า *e ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [e] และ [ɤ] ซึ่งพบการแปรในคำเพียงคำเดียวและพบว่าเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยสูงอายุที่ยังรักษารูปแปรเดิมไว้คือ คำว่า ‘หมด สิ้น’ โดยออกเสียงเป็น [met⁴⁴ ~ mɤt⁴⁴] ดังนี้

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/e-/		[e], [ɤ]		
	หมด สิ้น	met ⁴⁴ , mɤt ⁴⁴ , bɤt ⁴⁴	bɤt ⁴⁴	bɤt ⁴⁴

3) สระ **-e-** ที่มาจากสระหน้า *e ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [e] และ [ɤ] ซึ่งพบการแปรในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มวัยรุ่นพบว่าใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ [khep⁴⁴] และ [hew²²] ของคำว่า /khep⁴⁴/ ‘สาบ ตะเข็บ (เสื้อ)’ และ /hew²²/ ‘เหว’ ตามลำดับ ยกเว้น ผู้พูดคนที่ 1 ในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้นที่ยังใช้รูปแปรเดิม [hew²²] ดังนี้

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/ɛ-/ (< *ɛ)		[ɛ], [e]		
	สาบ ตะเข็บ (เสื้อ)	khep ⁴⁴ , khep ⁴⁴ , sa:p ⁴⁴ , luʔ ⁴⁴ (suə ³¹)	khep ⁴⁴	khep ⁴⁴
/ɛ-/ (< *ɛ หน้า *-w)	เหว	hew ²² , hew ²²	hew ²²	hew ²² (คนที่ 1), hew ²²

4) สระ **-๗-** ที่มาจาก *๗ ในภาษาไทยโบราณ มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [๗], [จ] และ [๗] รูปแปร [๗] นี้พบในคำเพียงคำเดียว คือ /kum²²/ ‘กุ่ม (มือ)’ ซึ่งพบว่าเฉพาะผู้พูดบางคนในกลุ่มวัยสูงอายุที่ยังคงใช้รูปแปรเดิม ส่วนผู้พูดในอีกสองกลุ่มอายุใช้รูปแปรใหม่คือ [kum²²] ทุกคน นอกจากนี้ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นยังพบบางคำที่ใช้รูปแปร [จ] ทุกคน คือ คำว่า [pɔt⁴⁴] ‘เปิด (ผ้า)’ และ [dɔk⁴⁴] ‘ดึก’ ตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/๗-/		[๗], [จ], [๗]		
	เติม เพิ่ม แถม	tum ³⁴ , tɔm ³⁴	tum ³⁴ , tɔm ³⁴	tum ³⁴ , tɔm ³⁴
	เปิด (ผ้า)	puɔt ⁴⁴ , pɔt ⁴⁴	puɔt ⁴⁴ , pɔt ⁴⁴	pɔt ⁴⁴
	ดึก	duɔk ⁴⁴ , dɔk ⁴⁴	duɔk ⁴⁴ , dɔk ⁴⁴	dɔk ⁴⁴
	กุ่ม (มือ)	kum ²² , kum ²²	kum ²²	kum ²²

5) สระ **-๘-** ที่มาจาก *๘ ในภาษาไทยโบราณ มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [จ], [๗] และ [๗] การใช้รูปแปรใหม่นี้พบเฉพาะในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น ยกเว้นหนึ่งคำ คือ [mɔk⁴⁴] ‘หมึก’ ที่พบทุกกลุ่มอายุ ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/-ɰ-/		[ɰ], [ɰ]		[ɰ], [ɰ], [o]
	ฝั่ง	phɰŋ ³¹	phɰŋ ³¹	phɰŋ ³¹ , phɰŋ ³¹
	ลึก	lɰk ⁴⁴	lɰk ⁴⁴	lɰk ⁴⁴ , luuk ⁴⁴
	สะอึก	sa-ɰk ⁴⁴	sa-ɰk ⁴⁴	sa-ɰk ⁴⁴ , sa-ɰuk ⁴⁴
	ถึก (สัตว์ใหญ่ เช่น ควาย)	thɰɰ ⁴⁴	thɰɰ ⁴⁴	thɰɰ ⁴⁴ , thɰk ⁴⁴ , thuk ⁴⁴
	หมึก	mɰk ⁴⁴ , muuk ⁴⁴	mɰk ⁴⁴ , muuk ⁴⁴	mɰk ⁴⁴ , muuk ⁴⁴
	อก	ɰk ⁴⁴	ɰk ⁴⁴	ɰk ⁴⁴ , ɰok ⁴⁴

6) สระ -a- ที่มาจาก *a ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [a], [i] และ [au] รูปแปร [i] จะพบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ ส่วนรูปแปร [au] พบในคำที่มีพยัญชนะท้ายเป็น -aj เช่น คำว่า /saj³⁴/ ‘ไข่’ เฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงแปรระหว่าง [saj³⁴ ~ khaj³⁴ ~ sau³⁴] การใช้รูปแปร [au] ในคำดังกล่าวเกิดจากผู้พูดนำเสียง -aj ในภาษาไทยคำที่มาจาก *oi ในภาษาไทยดั้งเดิมไปเทียบกับ /aj/ ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวที่มาจาก *oi ซึ่งปฏิบัติการกับ /au/ ในภาษาไทยคำ จึงออกเสียงเป็น [au] ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะ -aj ในภาษาไทยคำ จะออกเสียง [aj] ตรงกับคำที่ใช้ ‘ไ’ (<*oi) และ ‘ใ’ (<*oi) ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ดังนั้นการออกเสียงแปรจาก /-aj/ ที่มาจาก *oi เป็น [au] ตาม /au/ ที่มาจาก *au ในคำว่า /saj³⁴/ ‘ไข่’ นี้ จึงจัดว่าเป็นการแก้ไขเกินเหตุ (Hypercorrection) ของผู้พูดบางคนในกลุ่มวัยรุ่น ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/-a-/		[a], [i]		[a], [i], [au]
	จิม (แจ่ว)	cam ³¹ , cim ³¹	cam ³¹ , cim ³¹	cam ³¹ , cim ³¹
	ไข่	saj ³⁴ , khaj ³⁴	saj ³⁴ , khaj ³⁴	saj ³⁴ , khaj ³⁴ , sau ³⁴

7) สระ **-u-** ที่มาจากสระหลัง *u ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [u] และ [o] การใช้รูปแปรใหม่นี้พบในคำเพียงคำเดียว คือ /fuŋ⁴²/ ‘ฟุ้ง’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงแปรไปเป็น [foŋ⁴²] เฉพาะผู้พูดคนที่ 1 ในกลุ่มวัยรุ่นที่ยังใช้รูปแปรเดิม ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/u-/		[u]		[u], [o]
	ฟุ้ง	fuŋ ⁴² , ŋaj ²²	fuŋ ⁴² , ŋau ²² , phon ²²	fuŋ ⁴² (คนที่ 1), foŋ ⁴²

8) สระ **-o-** ที่มาจากสระหลัง *o ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ [o] และ [u] คำที่มีการแปรพบส่วนใหญ่ในกลุ่มวัยรุ่น โดยในคำว่า /ʔot⁴⁴/ ‘อุด’ พบว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงแปรไปเป็น [ʔut⁴⁴] ทุกคน ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/o-/		[o]	[o], [u]	
	บุ้ง	boŋ ³¹	boŋ ³¹	boŋ ³¹ , buŋ ³¹
	ถุง	thoŋ ²²	thoŋ ²²	thoŋ ²² , thuŋ ²²
	อุด	ʔot ⁴⁴	ʔot ⁴⁴ , ʔut ⁴⁴	ʔut ⁴⁵

9) สระ **-v-** ที่มาจากสระหลัง *v ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 4 รูป ได้แก่ [v], [u], [a:] และ [uə] พบการแปรในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นพบว่าในคำที่มีการแปรผู้พูดทุกคนจะใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ ตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/ɔ-ɔ/		[ɔ], [u], [a:], [uə]		[u], [a:], [uə]
	ยุบ	ɲup ⁴⁴	ɲop ⁴⁴ , ɲup ⁴⁴	ɲup ⁴⁴
	ล่าน	lon ³¹ , la:n ³¹	la:n ³¹	la:n ³¹
/ɔ-ɔ/		[ɔ], [u], [a:], [uə]		[u], [a:], [uə]
	หนวก	noʔ ⁴⁴ , nuoʔ ⁴⁴	nuoʔ ⁴⁴	nuoʔ ⁴⁴

10) สระ **-iə-** เฉพาะที่มาจากสระหน้า *ɛ นำหน้า *-w ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 4 รูป ได้แก่ [iə], [ɛ], [ɛ:] และ [e:] ซึ่งมีการแปรแตกต่างกันไปตามคำ รูปแปร [ɛ] และ [ɛ:] จะพบการแปรส่วนมากในกลุ่มวัยกลางคน โดยพบเฉพาะในผู้พูดคนที่ 7 และคนที่ 10 ผู้พูดในกลุ่มวัยสูงอายุพบสองคำ คือ [pɛw²²] ‘เปลว (ไฟ)’ กับ [lɛw⁴²] ‘แล้ว เสร็จ’ ส่วนรูปแปร [e:] พบมากในกลุ่มวัยรุ่น ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุพบการแปรเพียงคำเดียว คือ คำว่า [lɛ:w²²] ‘เหลว’ ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/iə-/		[iə], [ɛ], [ɛ:] และ [e:]		
	แมว	miəw ²²	miəw ²² , mɛ:w ²² (คนที่ 7)	miəw ²²
	เอว	ʔiəw ²²	ʔiəw ²² , ʔɛw ²² (คนที่ 10)	ʔiəw ²² , ʔɛw ²² , ʔɛ:w ²²
	เปลว (ไฟ)	piəw ²² , pɛw ²²	piəw ²² , pɛw ²² , pɛ:w ²²	piəw ²² , pɛ:w ²²
	เหลว	liəw ²² , lɛ:w ²²	lɛw ²² , lɛ:w ²² (คนที่ 7)	lɛ:w ²²
	แล้ว เสร็จ	liəw ⁴² , lɛ:w ⁴²	lɛ:w ⁴²	liəw ⁴² , lɛ:w ⁴²
	เขียว ฟิน	khiəw ³¹	khiəw ³¹ , khew ³¹	khiəw ³¹
	เขียว	ɲiəw ³³	ɲiəw ³³	ɲiəw ³³
	เขียว	khiəw ²²	khiəw ²²	khiəw ²²
	เขียว	kiəw ⁴²	kiəw ⁴²	kiəw ⁴²
	เขียว เฉา	hiəw ³⁴	hiəw ³⁴	hiəw ³⁴ , hɛw ³⁴

11) สระ **-๓อ-** ที่มาจากสระประสม *๓๓๓k¹⁰ รวมเสียงกับ *๓อ ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [๓อ], [๓:] และ [a:] ซึ่งพบการแปรในคำเพียงสองคำ โดยผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่น ออกเสียงแปรไปทุกคน ดังนี้

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/-๓อ-/		[๓อ], [๓:]		[๓:], [a:]
	เคย (จีน)	khɛ:j ⁴⁴	khuej ⁴⁴ , khɛ:j ⁴⁴	khɛ:j ⁴⁴
	ฟาง	fiueŋ ⁴⁴	fiueŋ ⁴⁴	fa:ŋ ⁴⁴

12) สระ **-๓อ-** เฉพาะที่มาจากสระกลางต่ำ *a, a: ตามหลัง *cw- ในภาษาไทยคำโบราณ จะมีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [๓อ], [a] และ [a:] คำที่มีการแปรจะพบรูปแปร [a] และ [a:] ตามหลังเสียงพยัญชนะควบกล้ำ [khw-] และ [kw-] ดังนี้

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/-๓อ- (< *a, a: ที่ ตามหลัง *cw-)		[๓อ], [a:]	[๓อ]	[๓อ], [a], [a:]
	คว่ำ	khuəm ³¹	khuəm ³¹	khuəm ³¹ , khwam ³¹
	ขวาก	khuəŋ ⁴⁴	khuəŋ ⁴⁴ , kuəŋ ⁴⁴	khwaŋ ⁴⁴ , kwaŋ ⁴⁴
	ควั่น	kuən ⁴⁴	kuən ⁴⁴	kuən ⁴⁴ , kwan ⁴⁴ , khwan ⁴⁴
	ไขว่ (ห้าง)	khuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , kuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , khwa:j ³⁴ , ka:j ³⁴
	ไขว้	khuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , kuəj ³⁴ , ka:j ³⁴	khuəj ³⁴ , khwa:j ³⁴ , ka:j ³⁴
	ขวา	khuə ²²	khuə ²²	khwa: ²²
	คว้าง	kuəŋ ³¹	kuəŋ ³¹	kwa:ŋ ³¹
	ควาย	(to ²²) kuəj ⁴⁴ , kwa:j ⁴⁴	(to ²²) kuəj ⁴⁴	(to ²²) kuəj ⁴⁴ , (to ²²) khwa:j ⁴⁴ , khwa:j ⁴⁴

¹⁰ ผู้วิจัยใช้ *๓๓๓๓ เนื่องจากสระประสมเสียงยาว *iiə *๓๓๓ *๓๓๓ ในภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) จะปรากฏเฉพาะหน้าพยัญชนะท้าย *k

13) สระ **-au-** ที่มาจากสระประสม *au ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 3 รูป ได้แก่ [au], [aj] และ [ɤ:] ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนพบว่าใช้รูปแปร [aj] อย่างละคำเท่านั้น คือ คำว่า /cau²²/ ‘ใจ’ ผู้พูดคนที่ 7 ในกลุ่มวัยสูงอายุออกเสียงเป็น [caj²²] และคำว่า /ɲau⁴⁴/ ‘โย’ ผู้พูดคนที่ 5 ในกลุ่มวัยกลางคนออกเสียงเป็น [ɲaj⁴⁴] ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นพบว่าใช้ทั้งรูปแปร [aj] และ [ɤ:] เป็นจำนวนมากและบ่อยครั้ง ดังตัวอย่าง

สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/au-/		[au], [aj]		[au], [aj], [ɤ:]
	ใจ	cau ²²	cau ²²	cau ²² , caj ²²
	ใหม่	mau ³⁴	mau ³⁴	mau ³⁴ , maj ³⁴
	โย (ไม้)	bau ²²	bau ²²	bau ²² , baj ²²
	สะไก่	pau ⁴²	pau ⁴²	paj ⁴²
	ใจ	cau ⁴² , caj ⁴² (คนที่ 7)	cau ⁴²	caj ⁴² , saj ⁴²
	โย	ɲau ⁴⁴	ɲau ⁴⁴ , ɲaj ⁴⁴ (คนที่ 5)	ɲaj ⁴⁴ , ɲɤ: ⁴⁴
	ให้	hau ³¹	hau ³¹	hau ³¹ , haj ³¹ , hɤ: ³¹
	ใส่	sau ³⁴	sau ³⁴	sau ³⁴ , saj ³⁴ , sɤ: ³⁴
	ใหญ่	ɲau ³⁴	ɲau ³⁴	ɲaj ³⁴ , ɲɤ: ³⁴

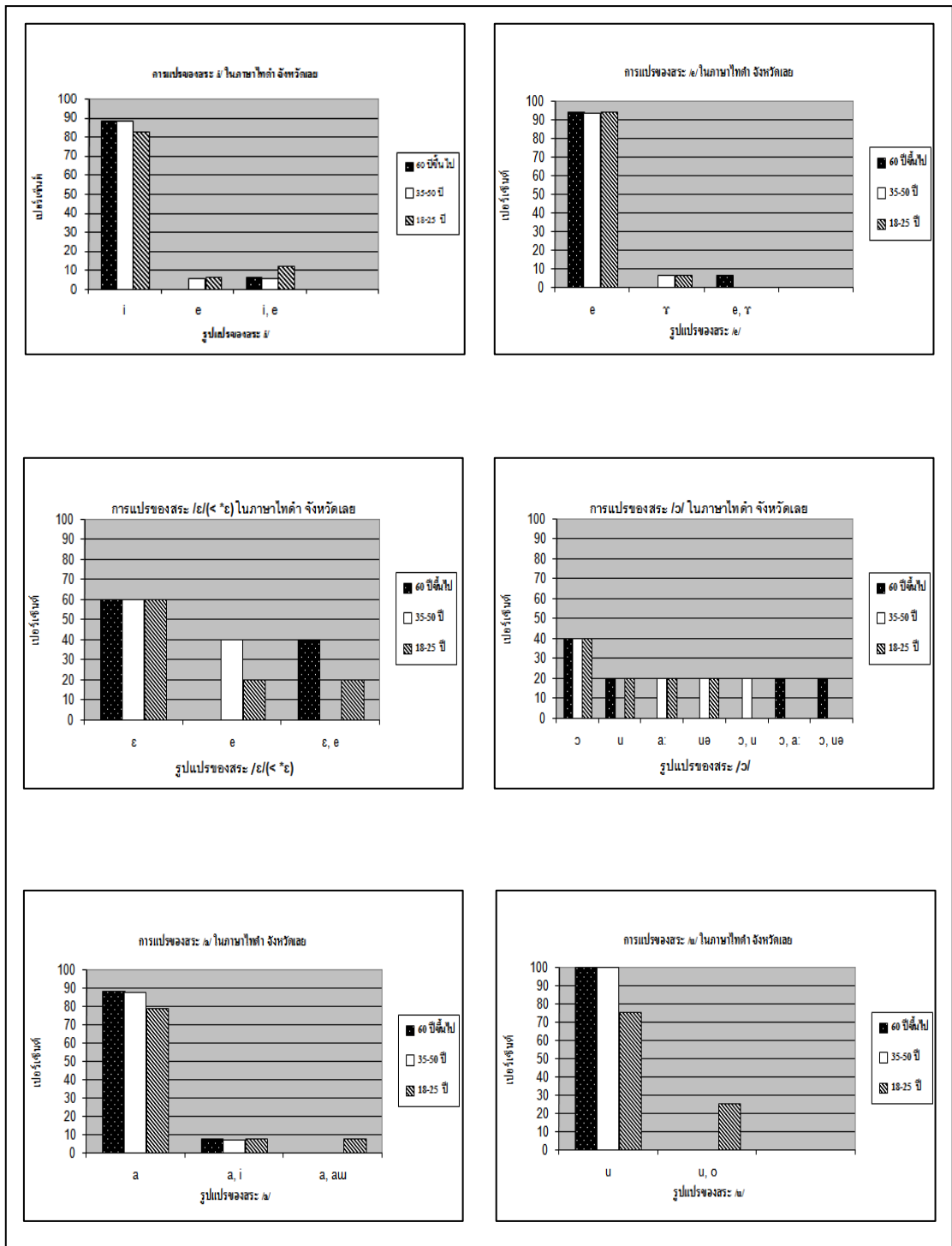
5.2.2 การแปรที่เกิดกับสระทั้งระบบ

สระเดี่ยวเสียงสั้น V¹¹ ทุกหน่วยเสียงที่มาจากสระยาว *ii, *uu, *uu, *ee, *aa และ *oo (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k) ในภาษาไทยคำโบราณ มีรูปแปร 2 รูป คือ รูปแปรสระสั้น [V] กับ รูปแปรสระยาว [V:] การแปรของสระสั้นดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับพยัญชนะท้าย กล่าวคือ สระสั้นที่ตามด้วยพยัญชนะท้าย -ʔ ซึ่งเป็นโครงสร้างเฉพาะในระบบเสียงของภาษาไทยคำ เมื่อเกิดการแปรเป็นสระยาวจะตามด้วยพยัญชนะท้าย -k การแปรของสระสั้นพบมากในกลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่กลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนพบเพียงคำเดียวคือ [dɔʔ⁴⁴, dɔ:k⁴⁴] ‘ดอก’ ในสระประสมไม่มีความแตกต่างของเสียงสั้นยาวดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

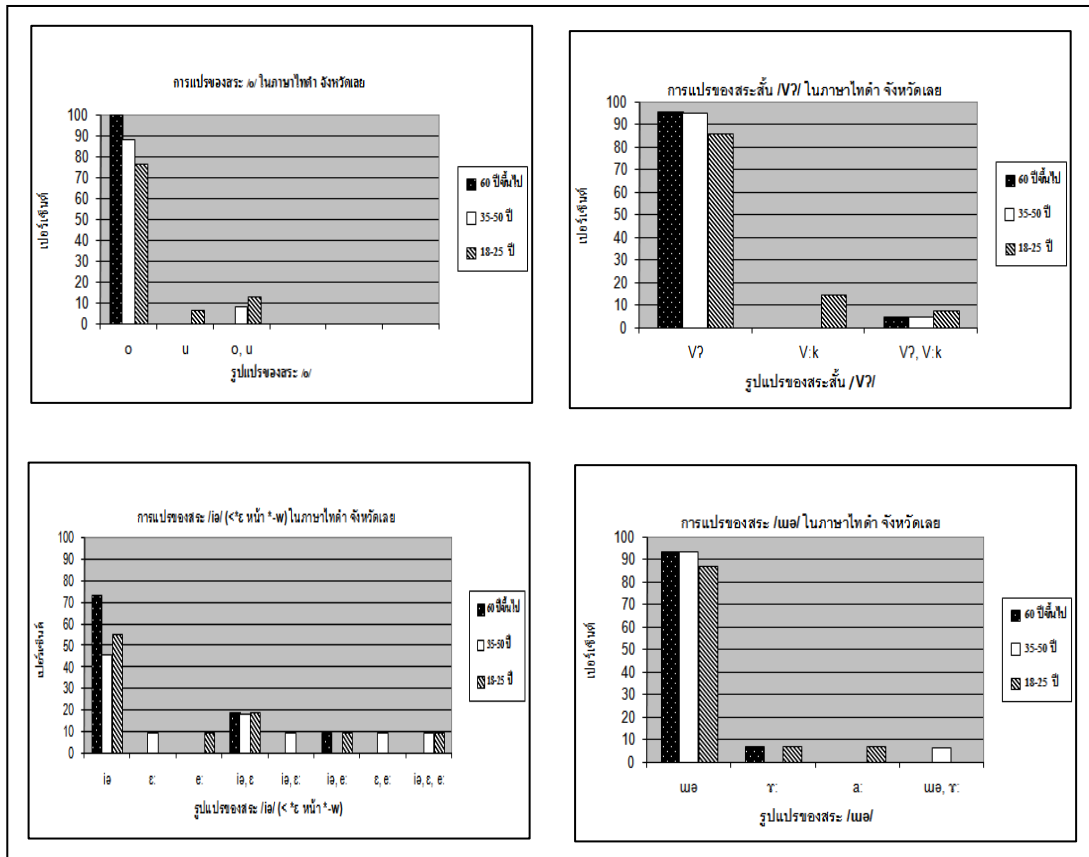
สระ	คำศัพท์	รูปแปรของกลุ่มอายุ		
		60 ปีขึ้นไป	35-50 ปี	18-25 ปี
/V/		[V], [V:]		
	แฝก (หญ้า)	fɛʔ ⁴⁴	fɛʔ ⁴⁴	fɛʔ ⁴⁴ , fɛ:k ⁴⁴
	แลก	lɛʔ ⁴⁴	lɛʔ ⁴⁴	lɛʔ ⁴⁴ , lɛ:k ⁴⁴
	แขก	kheʔ ⁴⁴	kheʔ ⁴⁴	kheʔ ⁴⁴ , khe:k ⁴⁴
	แบก	bɛʔ ⁴⁴	bɛʔ ⁴⁴	bɛ:k ⁴⁴
	สาก	saʔ ⁴⁴	saʔ ⁴⁴	saʔ ⁴⁴ , sa:k ⁴⁴
	กลาก	kaʔ ⁴⁴	kaʔ ⁴⁴	kaʔ ⁴⁴ , ka:k ⁴⁴
	กระรอก	(to ²²) hoʔ ⁴⁴ , (to ²²) loʔ ⁴⁴	(to ²²) hoʔ ⁴⁴ , (to ²²) loʔ ⁴⁴	(to ²²) loʔ ⁴⁴ , (ka ²²) lo:k ⁴⁴
	ดอก	dɔʔ ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴	dɔʔ ⁴⁴ , dɔ:k ⁴⁴	dɔ:k ⁴⁴
	หมอก	mɔʔ ⁴⁴	mɔʔ ⁴⁴	mɔ:k ⁴⁴

การแปรของสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดสามารถแสดงการใช้รูปแปรของแต่ละสระในทุกกลุ่มอายุ ดังภาพที่ 5.5-5.6 ต่อไปนี้

¹¹ ยกเว้น สระ e, x และ o เนื่องจากสระดังกล่าวไม่มีคู่สระยาวที่ปรากฏหน้า *-k ในภาษาไทยคำโบราณ จึงไม่มีคำที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว

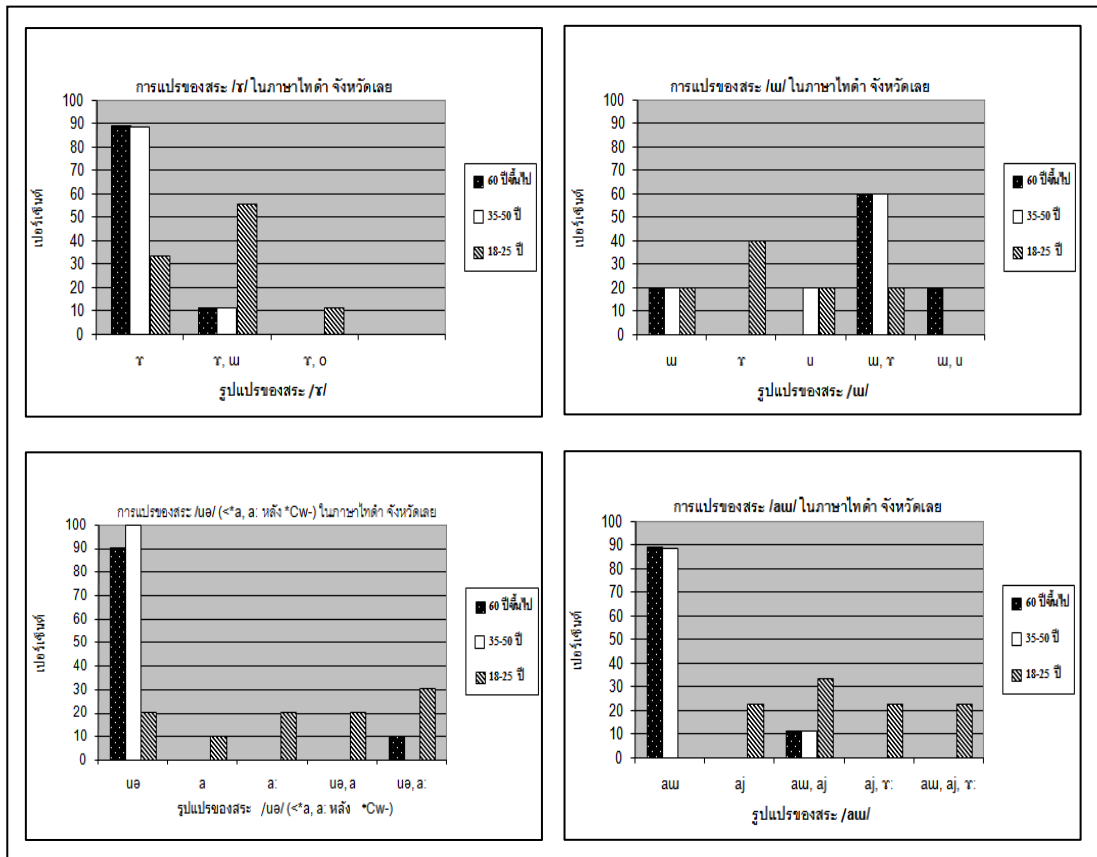

ภาพที่ 5.5 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /i/, /e/, /e/, /a/, /u/, /o/, /o/, /o/, /o/, /u/, /u/ และ /V?/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ

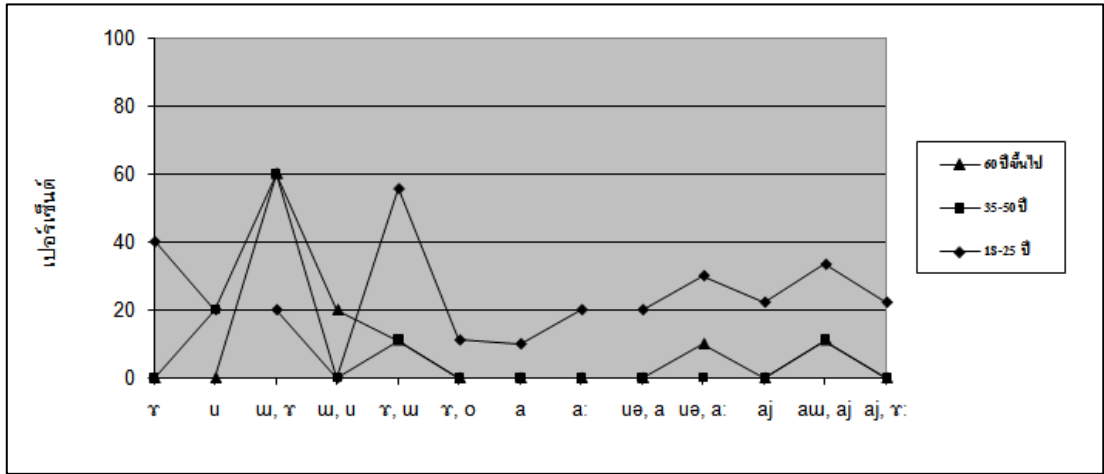
ภาพที่ 5.5 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /i/, /e/, /ε/, /a/, /u/, /o/, /v/, /io/, /uo/ และ /V?/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ (ต่อ)

ในภาพที่ 5.5 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาไทยคำทั้งสามกลุ่มอายุมีร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่ที่ปรากฏเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียวและที่ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิม (รูปแปร [i, au] ของสระ /a/ และรูปแปร [o] ของสระ /u/) ในระดับที่ต่ำกว่ารูปแปรเดิมอยู่ทุกสระ ส่วนสระ /u/ พบว่ามีการใช้รูปแปรใหม่ [o] เฉพาะผู้พูดในกลุ่มอายุวัยรุ่น นอกจากนั้น รูปแปรของสระอื่นๆ จะมีร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่ในระดับที่แตกต่างกันไป

ภาพที่ 5.6 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /ฃ/, /ร/, /uə/ (<*a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และ /aw/ ในผู้พูดภาษาไทยคำแต่ละกลุ่มอายุ

จากแผนภาพข้างต้น พบว่าสระบางเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ได้แก่ สระ /ฃ/ และ /ร/ ที่มาจาก *ฃ และ *ร ในภาษาไทยคำดั้งเดิม สระ /uə/ (<*a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และสระ /aw/ (<*aw) ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่ [ร], [ฃ], [a, a:] และ [aj] ตามลำดับในระดับที่สูงกว่ารูปแปรเดิม แต่เฉพาะรูปแปร [ร] ของสระ /ฃ/ ที่พบว่าผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนมีร้อยละของการใช้รูปแปรใหม่สูงกว่ารูปแปรเดิมอยู่ด้วย ภาพที่ 5.7 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้ของแต่ละรูปแปรใหม่ของสระทั้ง 4 หน่วยเสียงดังกล่าว ต่อไปนี้

ภาพที่ 5.7 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้ของแต่ละรูปแปรใหม่เฉพาะของสระ /ɯ/, /ɿ/, /uə/ (<*a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และ /au/ (<*au) ในภาษาไทยคำ จังหวัดเลย

จากแผนภาพเปรียบเทียบร้อยละของการใช้รูปแปรของสระ /ɯ/, /ɿ/, /uə/ และ /au/ ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด พบว่า สระ /ɯ/ และ /ɿ/ มีระดับการใช้รูปแปรสูงกว่าสระประสม /uə/ และ /au/ ทั้งนี้ผู้พูดทุกกลุ่มอายุมีการใช้รูปแปรใหม่ โดยเฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีระดับการใช้รูปแปรสูงกว่าผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคน ยกเว้น รูปแปร [ɿ] ของสระ /ɯ/ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลให้เกิดการใช้รูปแปรใหม่ของสระส่วนใหญ่กล่าวได้ว่ามีปัจจัยมาจากการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกภาษา ตารางที่ 5.7 ได้แสดงการปฏิภาณของเสียงสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่มีการแปรทางเสียงเปรียบเทียบกับภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 5.7 การปฏิภาคของเสียงสระที่มีพัฒนาการจากภาษาไทดั้งเดิมมาเป็นภาษาไทดำบ้านนา ป่าหนาด ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทดั้งเดิม (Li, 1977)	ภาษาไทดำโบราณ (L-Thongkum, 2002)	ภาษาไทดำ ปัจจุบันบ้านนา ป่าหนาด	ภาษากลุ่มลาว (วิระพงษ์ มีสถาน 2543, สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ และคณะ 2515, Taengko 1987, Osatananda 1997)	ภาษาไทยมาตรฐาน
*i	*i	i	i	i (อี)
*e	*e	e	e	e (เอะ)
*ɛ	*ɛ	ɛ	ɛ:	ɛ: (แอ)
*ɯ	*ɯ	ɯ	ɯ, ɯ	ɯ (อี)
*ɯ	*ɯ	ɯ	ɯ, ɯ	ɯ (อี)
*ə	*a	a	a	a (อะ)
*u	*u	u	u	u (อุ)
*o	*o	o	o	o (โอะ)
*ɔ	*ɔ	ɔ	ɔ:	ɔ: (ออ)
*iau, *ɛu	*ɛ หน้า *-w	iəw	iəw, ɛ:w	iəw, ɛ:w (เอี้ยว, แอ)
*ie	*ɯɯək, *ɯə	ɯə	ɯə	ɯə (เอื่อ)
*ue	*uɯək, *uə	uə	uə	uə (อัว)
*ə	*a, a: หลัง *cw-	uə	uə	a, a: (อะ, อา)
*əi, *ei/*ɛi, *oi	*aɯ	aɯ	aj	aj (ไอ)
*iə, *iə, *uə, *ɛ, *a/*ia, *ɔ/*uɔ	*Vɯk (ยกเว้น e, ɯ, o)	Vʔ	V:k	V:k

จากระดับการใช้รูปแปรของสระ /ɯ/, /ɯ/, /uə/ และ /aɯ/ ของผู้พูดทุกกลุ่มอายุ รวมถึงรูปแปรของสระอื่นๆ สามารถอธิบายตามปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภาษาได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รูปแปรที่มีระดับการใช้สูงเมื่อเทียบกับรูปแปรของสระอื่น ได้แก่ รูปแปร [ɯ] และ [ɯ] ของสระ /ɯ/ (<*ɯ) และ /ɯ/ (<*ɯ) รูปแปร [a, a:] และ [aj, ɯ:] ของสระ /uə/ (<*a, *a:) และ /aɯ/ (<*aɯ)

รูปแปร [ɕ] ของสระ /uu/ (<*uu) เป็นรูปแปรที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากคำในภาษากลุ่มลาว ที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษาไทยคำ และจากภาษาไทยมาตรฐานเฉพาะบางคำที่มีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างออกไป เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่เฉพาะแต่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นที่มีการใช้รูปแปร [ɕ] แต่ยังพบการใช้รูปแปร [ɕ] เป็นส่วนใหญ่ในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนอีกด้วย โดยรูปแปร [ɕ] จะปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม [uu] กล่าวคือ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนจะออกเสียงแปรระหว่างรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่เกือบทุกคำ เช่น [tuum³⁴ ~ tɕm³⁴] ‘เดิม’ [puut⁴⁴ ~ pɕt⁴⁴] ‘เปิด (ผ้า)’ และ [duuk⁴⁴ ~ dɕk⁴⁴] ‘ดึก’ เป็นต้น ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นพบคำที่ใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ คือ คำว่า [pɕt⁴⁴] ‘เปิด (ผ้า)’ และคำที่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นรับอิทธิพลเฉพาะจากภาษากลุ่มลาวในคำว่า [dɕk⁴⁴] ‘ดึก’ ซึ่งผู้พูดจะออกเสียงแปรไปทุกคน นอกจากนี้ ยังพบรูปแปร [u] ของสระ /uu/ ที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากคำในภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน โดยพบในคำเพียงคำเดียว คือ /kuum²²/ ‘กุม (มือ)’ เฉพาะผู้พูดบางคนในกลุ่มวัยสูงอายุยังคงใช้รูปแปรเดิม ส่วนผู้พูดในอีกสองกลุ่มอายุใช้รูปแปรใหม่เป็น [kum²²] ทุกคน จากตัวอย่าง แม้ว่ารูปแปร [ɕ] จะไม่ปรากฏการใช้ในคำใดๆ เพียงรูปแปรเดียวในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคน แต่ก็พบว่ามีการใช้รูปแปรนี้ร่วมกับรูปแปรเดิมอยู่เกือบทุกคำ รวมทั้งบางคำในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการใช้เฉพาะรูปแปรใหม่เข้ามาแทนที่รูปแปรเดิม ซึ่งส่วนมากพบว่าเป็นรูปแปรที่รับเสียงมาจากภาษากลุ่มลาว ด้วยเหตุนี้รูปแปร [ɕ] ของสระ /uu/ จึงเป็นรูปแปรที่มีระดับการใช้สูงเมื่อเทียบกับรูปแปรของสระอื่น

รูปแปร [ɕ] ของสระ /ɤ/ (<*ɤ) เป็นรูปแปรที่ปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม พบส่วนใหญ่ในกลุ่มวัยรุ่น เช่น ในคำว่า [phɤŋ³¹ ~ phuŋ³¹] ‘ฝั่ง’ [lɤk⁴⁴ ~ luɕk⁴⁴] ‘ลึกลง’ [sa-ɤɕk⁴⁴ ~ sa-luɕk⁴⁴] ‘สะอึก’ และ [thɤɤ⁴⁴ ~ thɕk⁴⁴ ~ thuɕk⁴⁴] ‘ถึก (สัตว์ใหญ่ เช่น ควาย)’ เป็นต้น รูปแปรที่พบจากคำส่วนใหญ่เมื่ออธิบายพัฒนาการของเสียงสระกล่าวได้ว่า สระ /ɤ/ ในภาษาไทยคำ มีพัฒนาการมาจากสระ *uu ในภาษาไทยดั้งเดิม (Li, 1977) โดยยังคงรักษาเสียง uu ไว้ในภาษาไทยปัจจุบัน และกลายเสียงเป็น uu, ɤ ในภาษากลุ่มลาว ซึ่งจากคำในตัวอย่างพบว่าภาษากลุ่มลาวใช้เป็น ɤ เช่นเดียวกับภาษาไทยคำ ทำให้กล่าวได้ว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นรับเสียงแปรดังกล่าวมาจากอิทธิพลของคำในภาษาไทยมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ยังพบรูปแปรอื่นของสระ /ɤ/ คือ รูปแปร [o] ที่รับอิทธิพลมาจากคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวที่มีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างไปจากภาษาไทยคำ โดยพบในคำเพียงคำเดียว คือ คำว่า /ɤɕk⁴⁴/ ‘อก’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงแปรกันระหว่าง [ɤɕk⁴⁴ ~ ɤok⁴⁴]

รูปแปร [a, a:] ของสระ /uo/ (<*a, *a: ที่ตามหลัง *cw-) ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นใช้รูปแปร [a, a:] ของสระ /uo/ ค่อนข้างสูงทั้งที่ปรากฏในคำเพียงรูปแปรเดียวและที่ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิม โดยเฉพาะรูปแปร [a] ที่พบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนยังคงใช้รูปแปรเดิม

[uə] อยู่ทุกคน ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุพบหนึ่งคำที่ออกเสียงแปรระหว่างรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่ คือ คำว่า [(to²²) kuəj⁴⁴ ~ kwaj⁴⁴] ‘ควาย’ จึงทำให้พิจารณาได้ว่าการใช้รูปแปรดังกล่าวของผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่น่ารักษาเสียงสระในภาษาไทยคำโบราณไว้ แต่เป็นเพราะรับอิทธิพลจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงและการแปรของพยัญชนะต้น /kh-/ (<*khw-) และ /k-/ (<*kw-, *gw-) โดยคำที่มีการแปรจะพบรูปแปร [a, ə:] ตามหลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ [khw-, kw-] ดังนั้นการแปรของสระ /uə/ (<*a, *a: ที่ตามหลัง *cw-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดควรจะมีทิศทางเป็น *a, *a: > [uə > a, ə:] ในอนาคต

รูปแปร [aj] และ [ɤ:] ของสระ /au/ (<*au) เมื่ออธิบายทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ กล่าวได้ว่า สระ *əi ในภาษาไทยดั้งเดิม (Li, 1977) จะกลายเสียงเป็น aj ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวปัจจุบัน ขณะที่ในภาษาไทยคำยังคงรักษาเสียง au ไว้ได้ อย่างไรก็ตาม สระดังกล่าวพบที่มีการแปรเกิดขึ้นโดยรับรูปแปร [aj] มาจากทั้งในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ซึ่งพบมากในกลุ่มวัยรุ่นทั้งที่ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิมและที่ใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ในผู้พูดทุกคน ได้แก่ คำว่า [paj⁴¹] ‘สะใภ้’ และคำว่า [caj⁴¹ ~ saj⁴¹] ‘ใช้’ ส่วนผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุพบการใช้รูปแปรใหม่ที่ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิมอย่างละคำเท่านั้น ได้แก่ คำว่า [caj⁴² (คนที่ 7)] ‘ใช้’ ในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุ และคำว่า [ɤaj⁴⁴ (คนที่ 5)] ‘โย’ ในผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน

สระประสม /au/ ยังมีอีกรูปแปรหนึ่งที่น่าสนใจและพบว่ามีใช้เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น คือ รูปแปร [ɤ:] ซึ่งจะปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม [au] หรือรูปแปรใหม่ [aj] ได้แก่ คำว่า [ɤaj⁴⁴ ~ jɤ:⁴⁴] ‘โย’ คำว่า [ɤaj³⁴ ~ jɤ:³⁴] ‘ใหญ่’ คำว่า [hau³¹ ~ haj³¹ ~ hɤ:³¹] ‘ให้’ และในคำว่า [sau³⁴ ~ saj³⁴ ~ sɤ:³⁴] ‘ใส่’ เนื่องจากไม่พบสระ /ɤ:/ ในภาษาเวดล้อมที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่ารูปแปร [ɤ:]¹² ของสระ /au/ น่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายในภาษา (internal factors) โดยผู้พูดจะออกเสียงสระให้สั้นลงจากสระประสมกลายเสียงเป็นสระเดี่ยว (monophthongization) เพราะออกเสียงสะดวกกว่า ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการแปรทางเสียงที่เกิดจากความพยายามออกเสียงให้ง่ายขึ้น (simplification) ของผู้พูด จากการพบรูปแปร [aj] และ [ɤ:] นี้ชี้ให้เห็นว่าสระประสม /au/ กำลังอยู่ในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงโดยเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นไม่พบการใช้รูปแปรเดิมที่ปรากฏในคำเพียงเดี๋ยวนั้น หากต่อไปผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นยังใช้รูปแปร [aj] และ [ɤ:] ในระดับที่มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ รูปแปร

¹² จากการเก็บข้อมูลด้วยตนเองของผู้วิจัย พบว่า ภาษาไทดำ ที่หมู่บ้านน้ำกุ่ม แขวงเวียงจันทน์ มีการใช้รูปแปร [ɤ:] ของสระ /au/ เช่นเดียวกัน โดยพบส่วนใหญ่ในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น (อายุ 18-25 ปี) จำนวน 8 คน ยกตัวอย่างคำที่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงแปรไปทั้งคำ คือ คำว่า /hau³¹/ ‘ให้’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นทุกคนออกเสียงเป็น [hɤ:³¹] นอกจากนี้ยังพบการแปรของผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน (อายุ 35-50 ปี) จำนวน 6 คน โดยพบการแปรอิสระในคำว่า ‘ใจ’ ผู้พูดจะออกเสียงแปรกันเป็น [cau²² ~ cɤ:²²] เป็นต้น

ดังกล่าวอาจถูกนำมาใช้แทนที่สระ /au/ ในภาษาไทยคำที่ยังคงรักษาสระประสมในภาษาไทยดั้งเดิม *ie *uo *uo *au > iə uə uə au ไว้ได้ (Kullavanijaya and L-Thongkum, 1998)

2. รูปแปรของสระอื่นๆ ที่มีระดับการใช้ต่ำเมื่อเทียบกับรูปแปรของสระในข้อที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 2.1 รูปแปรของสระที่แปรตามเสียงปฏิภาคทั่วไปในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว และ 2.2 รูปแปรของสระที่ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยคำมีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างกันเฉพาะในบางคำ ดังนี้

2.1 รูปแปรของสระที่แปรตามเสียงปฏิภาคทั่วไปในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว จัดเป็นการแปรของเสียงที่มีระบบคือ เมื่อทราบว่าในภาษาไทยคำใช้เสียงหนึ่งก็สามารถเทียบหาเสียงในอีกสองภาษาได้ รูปแบบของการแปรนี้พบในรูปแปร [v:k] ของสระ /V/ โดยสระสั้นในภาษาไทยคำที่ตามด้วยพยัญชนะท้าย -v จะปฏิภาคกับสระยาวตามด้วยพยัญชนะท้าย -k ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว จึงทำให้พบรูปแปร [V:k] ของสระ /V/ ขึ้นในภาษาไทยคำ การแปรของสระสั้นพบส่วนมากในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น ส่วนผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุพบเพียงคำเดียวคือ [dɔʔ⁴⁵, dɔ:k⁴⁵] ‘ดอก’

2.2 รูปแปรของสระที่ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษากลุ่มลาว และภาษาไทยคำมีพัฒนาการจากภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างกันเฉพาะในบางคำ ซึ่งจัดเป็นการแปรของเสียงที่ไม่มีระบบคือ แม้จะทราบว่าในภาษาไทยคำใช้เสียงหนึ่งแต่ก็ไม่อาจเทียบหาได้ว่าในอีกสองภาษาใช้เสียงใด รูปแบบของการแปรนี้พบในสระส่วนใหญ่ ได้แก่

รูปแปร [e] ของสระ /i/ (< *i) โดยทั่วไปสระ *i ในภาษาไทยดั้งเดิมจะกลายเสียงเป็น [i] เช่นเดียวกันทั้งในภาษาไทยคำ ภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว แต่เฉพาะบางคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวที่มีพัฒนาการแตกต่างออกไป จึงส่งผลให้เกิดการใช้รูปแปรของผู้พูดภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดขึ้น ดังนี้ รูปแปร [e] ปรากฏในคำที่มีพัฒนาการมาจากสระ *ie ในภาษาไทยดั้งเดิมที่กลายเสียงเป็น [i] ทั้งในภาษาไทยคำและภาษากลุ่มลาว แต่จะกลายเสียงเป็น [e] ในภาษาไทยมาตรฐาน พบในคำว่า /nip⁴⁴/ ‘เห็บ’ ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นออกเสียงแปรระหว่างรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่เป็น [nip⁴⁴ ~ nep⁴⁴] คำดังกล่าวจึงเป็นคำที่รับรูปแปรมาจากภาษาไทยมาตรฐาน นอกจากนี้ในคำอื่นๆ ยังพบรูปแปร [e] ที่รับเสียงแปรมาจากทั้งในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ได้แก่ คำว่า /min²²/ ‘เหม็น’ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงแปรกันระหว่าง [min²² ~ men²²] และในคำว่า /mit⁴⁴/ ‘เมสึด (ข้าว, ถั่ว)’ คำนี้พบว่ามีการใช้รูปแปรทุกกลุ่มอายุ โดยผู้พูดในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นทุกคนจะใช้เฉพาะรูปแปรใหม่เป็น [met⁴⁴]

รูปแปร [x] ของสระ /e/ (<*e) คำที่พบว่ามีการแปร คือคำว่า /met⁴⁴/ ‘หมด ลีน’ ผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุใช้รูปแปร [x] ตามเสียงในภาษากลุ่มลาว ผู้พูดในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นใช้เฉพาะรูปแปรใหม่รวมทั้งมีการออกเสียงพยัญชนะต้นแปรไปเป็น [bxt⁴⁴] ตามคำในภาษากลุ่มลาวด้วย ในคำอื่นๆ ไม่พบการแปรเนื่องจากเป็นคำส่วนใหญ่ที่มีการกลายเสียงจาก *e ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็น [e] เช่นเดียวกันทั้งในภาษาไทยคำ ภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว

รูปแปร [o] ของสระ /u/ (<*u) พบการแปรในคำเพียงคำเดียวและพบเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่น ได้แก่ คำว่า /fɯŋ⁴²/ ‘ฟุ้ง’ เฉพาะผู้พูดคนที่ 1 ในกลุ่มวัยรุ่นที่ยังใช้รูปแปรเดิม ส่วนคนอื่นๆ ใช้รูปแปรใหม่ [foŋ⁴²] ที่รับอิทธิพลมาจากภาษากลุ่มลาว ส่วนผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุแม้ยังคงใช้รูปแปรเดิม แต่พบว่ามีการยืมคำในภาษากลุ่มลาวที่มีความหมายเดียวกันเข้าไปใช้ คือ คำว่า /ŋaj²²/ ‘ฟุ้ง การฟุ้งของฝุ่นผงหรือละออง’

รูปแปร [u] ของสระ /o/ (<*o) รูปแปร [u] ที่พบในคำว่า /thoŋ²²/ ‘ตุง’ และคำว่า /ʔot⁴⁴/ ‘อูด’ เป็นรูปแปรที่รับมาจากคำในภาษาไทยมาตรฐาน เนื่องจากสองคำนี้ในภาษากลุ่มลาวใช้เสียงสระเดียวกันกับภาษาไทยคำ เฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงแปรไปเป็น [thuŋ²²] และ [ʔut⁴⁴] ตามลำดับ ส่วนรูปแปร [u] ในคำว่า /boŋ³¹/ ‘บุง’ ที่พบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากภาษากลุ่มลาวออกเสียงคำนี้ได้ทั้ง o และ u คำดังกล่าวจึงรับอิทธิพลได้ทั้งจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว

รูปแปร [ɛ], [e:] และ [e:] ของสระ /iə/ (<*e หน้า *-w) สระ *iau ในภาษาไทยดั้งเดิม โดยทั่วไปจะกลายเสียงเป็น [iə] เช่นเดียวกันทั้งในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษากลุ่มลาว รวมถึงภาษาไทยคำถิ่นบ้านนาป่าหนาด เพราะฉะนั้นคำที่พบการแปรจึงเกิดเฉพาะในบางคำที่ภาษาดังกล่าวมีพัฒนาการแตกต่างกันออกไป ได้แก่ รูปแปร [e:] พบในคำที่มีพัฒนาการมาจากสระ *eɯ ในภาษาไทยดั้งเดิมที่กลายเสียงเป็น e:w ทั้งในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว พบสองคำ คือ คำว่า /miəw²²/ ‘แมว’ เฉพาะผู้พูดคนที่ 7 ในกลุ่มวัยกลางคนที่ออกเสียงแปรเป็น [me:w²²] ส่วนผู้พูดคนอื่นๆ ในทุกกลุ่มอายุยังคงใช้รูปแปรเดิมทั้งหมด และในคำว่า /liəw⁴²/ ‘แล้ว เสรีจ’ คำนี้พบการแปรในผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยกลางคนใช้รูปแปรใหม่ [le:w⁴²] ทุกคน

นอกจากนี้ในคำอื่นๆ ยังพบรูปแปร [ɛ] และ [e:] ของสระ /iə/ ได้แก่ รูปแปร [ɛ] ที่รับอิทธิพลมาจากภาษากลุ่มลาว เช่น คำว่า /khiəw³¹/ ‘เขี้ยว ฟัน’ /ʔiəw²²/ ‘เอว’ /piəw²²/ ‘เปลว (ไฟ)’ และ /liəw²²/ ‘เหลว’ โดยพบการแปรส่วนใหญ่ในผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน อย่างไรก็ตาม รูปแปรดังกล่าวยังพบการใช้ในคำร่วมกับรูปแปรเดิมอยู่ทุกคำ ทั้งนี้ในคำว่า /ʔiəw²²/ ‘เอว’ คำว่า /piəw²²/ ‘เปลว’ และคำว่า /liəw²²/ ‘เหลว’ ยังพบการใช้รูปแปร [e:] ที่รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยมาตรฐานโดยผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ในคำว่า ‘เหลว’ แปรไปเป็น [le:w²²] จากการใช้รูปแปรใหม่ของสระ /iə/ (<*e หน้า *-w) ทั้งหมดพบว่า ผู้พูดในกลุ่มวัยสูงอายุยังคงรักษารูปแปรเดิมไว้ได้

มากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ โดยพบการแปรระหว่างรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่เพียง 3 คำ ได้แก่ คำว่า [liəw⁴² ~ lɛ:w⁴²] ‘แล้ว เสร็จ’ [piəw²² ~ pew²²] ‘เปลว (ไฟ)’ และ [liəw²² ~ lɛ:w²²] ‘เหลว’

รูปแปร [ɕ:] และ [a:] ของสระ /uə/ (<*uuək, *uə) พบคำที่มีการแปร 2 คำ ได้แก่ คำว่า /khuəj⁴⁴/ ‘เคย (จีน)’ ผู้พูดทุกกลุ่มอายุใช้รูปแปรใหม่ [kɕɰj⁴⁴] ที่รับมาจากคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ส่วนในคำว่า /fuəŋ⁴⁴/ ‘ฟาง’ ผู้พูดทุกคนในกลุ่มวัยรุ่นนอกเสียงแปรไปเป็น [fa:ŋ⁴⁴] โดยรับเสียงแปรมาจากคำในภาษาไทยมาตรฐาน

รูปแปร [e] ของสระ /ɛ/ (<*ɛ) รูปแปร [i] ของสระ /a/ (<*a) และรูปแปร [u], [a:] และ [uə] ของสระ /ɔ/ (<*ɔ)

รูปแปรของสระดังกล่าวเป็นรูปแปรที่รับอิทธิพลทั้งจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว โดยรูปแปร [e] ของสระ /ɛ/ (<*ɛ) พบเฉพาะในคำที่ภาษาดังกล่าวมีพัฒนาการของสระจากภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างออกไปจากภาษาไทยคำ ได้แก่ คำว่า /khep⁴⁴/ ‘สาบ ตะเข็บ (เสื้อ)’ ผู้พูดทุกกลุ่มอายุใช้รูปแปรใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยกลางคนและวัยรุ่นที่ออกเสียงแปรไปเป็น [khep⁴⁴] ทุกคน เช่นเดียวกับคำว่า /hew²²/ ‘เหว’ ที่พบการแปรในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ โดยผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนจะใช้รูปแปรใหม่ [hew²²] ทุกคน

รูปแปร [i] ของสระ /a/ (<*a) พบในคำว่า /cam³¹/ ‘จิ้ม จ้ำ’ โดยพบการใช้รูปแปรใหม่ [cim³¹] ปรากฏร่วมกับรูปแปรเดิมในผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุ

รูปแปร [u], [a:] และ [uə] ของสระ /ɔ/ (<*ɔ) พบในคำว่า /ɲɔp⁴⁴/ ‘ยุบ’ /lon³¹/ ‘ลั่น’ และ /nɔɽ⁴⁴/ ‘หนวก’ รูปแปรดังกล่าวพบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นจะออกเสียงคำดังกล่าวแปรไปทุกคน ในผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนทุกคนจะใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ในคำว่า [la:n³¹] กับคำว่า [nɔɽ⁴⁴] ส่วนผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุทุกคนจะใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ในคำว่า [ɲɔp⁴⁴]

จากปรากฏการณ์การแปรของสระ โดยทั่วไปพบว่ามีการใช้รูปแปรของผู้พูดทุกกลุ่มอายุ โดยผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นพบการใช้เฉพาะรูปแปรใหม่อยู่มาก ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนพบเฉพาะการใช้รูปแปร [ɕ] ของสระ /uə/ ในระดับที่สูงกว่ารูปแปรเดิม ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงปรากฏใช้ร่วมกับรูปแปรเดิมทุกคำ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางสังคมกล่าวได้ว่าสาเหตุของการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงส่วนใหญ่มาจากปัจจัยการสัมผัสภาษา โดยพบว่าผู้พูดทุกกลุ่มอายุใช้ทั้งรูปแปรที่รับมาจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว ทั้งนี้รูปแปรที่รับมาจากภาษาไทยมาตรฐานยังคงพบในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมากกว่าอีกสองกลุ่มอายุเช่นเดียวกับที่พบในพยัญชนะ ตัวอย่างรูปแปรที่เห็นได้ชัด คือ รูปแปร [a, a:] ของสระ /uə/ (<*a, *a: หลัง *cw-) ส่วนการแปรทางเสียงที่มาจากปัจจัยภายในภาษา พบในรูปแปร [ɕ:] ของสระประสม /au/ ที่มีการใช้รูปแปรเฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่น

อย่างไรก็ตาม รูปแปรของสระที่พบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแปรที่พบเฉพาะในคำบางคำที่แต่ละภาษามีพัฒนาการจากภาษาไทดั้งเดิมแตกต่างกัน ส่วนในคำอื่นๆ ที่มีเสียงปฏิภาคกันโดยทั่วไปจะพบการแปรอยู่น้อย ทั้งนี้รูปแปรที่พบจะแตกต่างกันไปตามแต่ละคำ

5.2.3 สรุปรูปการแปรของสระ

สระเดี่ยวทั้งหมด 18 หน่วยเสียง เฉพาะสระเดี่ยวเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง และสระประสม 4 หน่วยเสียงที่พบการแปร โดยมีรูปแปรดังต่อไปนี้

(i)	[i ~ e]
(e)	[e ~ ɤ]
(ɛ) (< *ɛ)	[ɛ ~ e]
(u)	[u ~ ɤ ~ u]
(ɔ)	[ɔ ~ u ~ o]
(a)	[a ~ i ~ au]
(u)	[u ~ o]
(o)	[o ~ u]
(ɔ)	[ɔ ~ u ~ a: ~ uə]
(iə) (< *ɛ หน้า *-w)	[iə ~ ɛ ~ e: ~ e:]
(uə)	[uə ~ ɤ: ~ a:]
(uə) (< *a, *a: หลัง *cw-)	[uə ~ a ~ a:]
(au)	[au ~ aj ~ ɤ:]
(Vʔ)	[Vʔ ~ V:k]

สรุปรูปการแปรของสระเดี่ยวเสียงสั้นและสระประสม ดังแสดงในตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 การแปรของสระเดี่ยวเสียงสั้นและสระประสมในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด

สระที่ไม่มีการแปรและสระที่มีการแปรจากปัจจัยภายนอกภาษา								
สระหน้า			สระกลาง			สระหลัง		
ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร	ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร	ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
*i	→ i	→ i → e	*u	→ u	→ u → ʉ → u	*u	→ u	→ u → o
*iik	→ i?	→ i? → i:k	*uuk	→ u?	→ u? → u:k	*uuk	→ u?	→ u? → u:k
*e	→ e	→ e → ʉ	*ʉ	→ ʉ	→ ʉ → u → o	*o	→ o	→ o → u
*ɛ	→ ɛ	→ ɛ → e	*a	→ a(-j)	→ a → i → au	*o	→ o	→ o → u → a: → uo
*eek	→ ɛ?	→ ɛ? → ɛ:k	*aak	→ a?	→ a? → a:k	*o	→ o	→ o → u → a: → uo
*ɛ (หน้า *-w)	→ iə	→ iə → ɛ → ɛ: → e:	*uə, *uək	→ uə	→ uə → ʉ: → a:	*a, *a: (หลัง *Cw-)	→ uə	→ uə → a → a:
			*au	→ au	→ au → aj			
สระที่มีการแปรจากปัจจัยภายในภาษา								
ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร	ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร	ไทคำโบราณ	ตัวแปร	รูปแปร
			*au	→ au	→ au → ʉ: monophthongization			

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) สรุปผล 2) อภิปรายผล และ 3) ข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 สรุปผล

ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด รวมทั้งการแปรทางเสียง มีดังนี้

6.1.1 พัฒนาการของระบบเสียงจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หนึ่งเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1.1.1 พัฒนาการของพยัญชนะ

พยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 20 หน่วยเสียง คือ พยัญชนะ p- t- c- k- ?- ph- th- kh- b- d- f- s- h- m- n- ɲ- ɳ- l- w- j- และพยัญชนะท้ายมี 9 หน่วยเสียง คือ -p -t -k -? -m -n -ɳ -w -j โดยมีพัฒนาการทางเสียง ดังต่อไปนี้

พยัญชนะต้นกักอโฆชะ ชนิด *ph- *th- *kh- กักอโฆชะ สนิท *p- *t- *c- *k- *?- และพยัญชนะเสียดแทรกอโฆชะ *f- *s- *h- ยังคงเป็นเสียงกักอโฆชะและเสียดแทรกอโฆชะ ph- th- kh- p- t- c- k- ?- และ f- s- h- เช่นเดิมในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด ยกเว้น *x- จะเปลี่ยนเป็นเสียดแทรกอโฆชะ s-

พยัญชนะต้นกักบีบเส้นเสียงโฆชะ *ʔb- ในภาษาไทยคำโบราณ เปลี่ยนเป็นกักโฆชะ b- ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด ส่วน *ʔd- กลายเสียงเป็น l- (ชาคริต อนันทรวิเชียร, 2521) และต่อมาเปลี่ยนเป็นกักโฆชะ d- ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด เนื่องมาจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาว

พยัญชนะต้นกักโฆมะ *b- *d- *j- *g- เปลี่ยนเป็นกักโฆมะ สิลิล p- t- c- k- และพยัญชนะเสียดแทรกโฆมะ *v- *z- *h- เปลี่ยนเป็นเสียดแทรกโฆมะ f- s- h- ยกเว้น *y- จะเปลี่ยนเป็นกักโฆมะ ธนิต kh- การเปลี่ยนแปลงจากเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้องของพยัญชนะกัก/ เสียดแทรก นับเป็นลักษณะทั่วไปของภาษาไทย พยัญชนะที่มีพัฒนาการมาจากพยัญชนะต้นโฆมะเดิมนี้อาจแสดงวรรณยุกต์ ABCD 2

พัฒนาการของพยัญชนะต้นกักโฆมะ *b- *d- *j- *g- มาเป็นกักโฆมะ สิลิล p- t- c- k- เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยตามที่ Chamberlain (1975) และ Hartmann (1980) ได้จัดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มที่มีการกลายจากเสียงพยัญชนะต้นกักดั้งเดิมเสียงก้อง (กักโฆมะสิลิล) เป็นเสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม (กักโฆมะสิลิล) *b > p

พยัญชนะต้นก้องกั้วานโฆมะ *m- *n- *ŋ- *w- *l- ในภาษาไทยคำโบราณ ยังคงเป็นพยัญชนะต้นก้องกั้วานโฆมะ m- n- ŋ- w- l- ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดเช่นเดิม ยกเว้น *j- จะเปลี่ยนเป็น ŋ- ส่วนการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ *w- มาเป็น w- น่าจะมาจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐานและภาษากลุ่มลาวมากกว่าการรักษาเสียงเดิมไว้ เนื่องจากภาษาไทยคำในถิ่นเขาย้อย (L-Thongkum, 2002) พยัญชนะ *w- มีการกลายเสียงเป็น v- รวมถึงในภาษาไทยคำถิ่นบ้านนาป่าหนาดยังพบบางคำที่ออกเสียงเป็น [w-] ~ [v-] อยู่

พยัญชนะก้องกั้วานบิบบเสียงโฆมะ *ʃj- เปลี่ยนเป็นก้องกั้วานโฆมะ j- ส่วน *ʃl- *ʃŋ- *ʃw- จะเปลี่ยนเป็นกักโฆมะ ʃ-

พยัญชนะต้นก้องกั้วานอโฆมะ *hm- *hn- *hŋ- *hw- *hl- เปลี่ยนเป็นพยัญชนะต้นก้องกั้วานโฆมะ m- n- ŋ- w- l- ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะก้องกั้วานจากเสียงไม่ก้องเป็นเสียงก้องตามลักษณะทั่วไปของภาษาไทย และจะแสดงวรรณยุกต์เป็น ABCD 1 ตามพัฒนาการที่มาจากพยัญชนะก้องกั้วานอโฆมะ

พยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาไทยคำโบราณเปลี่ยนมาเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด คือ *khw- กับ *yw- เปลี่ยนเป็น kh- *kw- กับ *gw- เปลี่ยนเป็น k- และ *hŋw- กับ *ŋw- เปลี่ยนเป็น ŋ- โดยพยัญชนะต้นควบกล้ำทุกเสียงจะเกิดร่วมกับสระ *e และสระ *a, *aa แต่เฉพาะพยัญชนะต้นควบกล้ำ *kw- ที่สามารถเกิดร่วมกับสระประสม *ie ได้ด้วยพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาไทยคำโบราณทุกเสียงเมื่อเกิดกับสระกลางคำ *a, *aa จะเปลี่ยนไปเป็นสระประสม ua (diphthongisation)

พยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำโบราณ *-p *-t *-k *-m *-n *-ŋ *-w *-j ยังคงเป็น -p -t -k -m -n -ŋ -w -j ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ยกเว้น *-k เมื่ออยู่หลังสระยาวในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) จะเปลี่ยนเป็น -ʔ

6.1.1.2 พัฒนาการของสระ

สระเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 18 หน่วยเสียง คือ สระสั้น i e ε uu xa uo o และคู่สระยาวที่เปรียบต่างกัน สระประสมมี 4 หน่วยเสียง คือ สระ iə uə uə au โดยมีพัฒนาการทางเสียง ดังต่อไปนี้

สระเดี่ยวเสียงสั้น *i *e *ε *uu *x *a *u *o *o และสระประสมเสียงสั้น *iə *uə *uə *au ในภาษาไทยคำโบราณทุกเสียงยังคงอยู่ในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาด ยกเว้น *ε เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-w ในคำส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเป็น iə และสระ *a เมื่ออยู่หลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ *cw- จะเปลี่ยนเป็น uə สระสั้นทุกเสียงในภาษาไทยคำโบราณมีการแยกเสียงเป็นสระยาวในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดโดยการยืดเสียงสระ ซึ่งพบในบางคำ

สระเดี่ยวเสียงยาว *ii *εε *uuu *aa *uu *oo และสระประสมเสียงยาว *iio *uuuə *uuə ในภาษาไทยคำโบราณเฉพาะหน้าพยัญชนะท้าย *-k คือ /*VVk/ จะกลายเสียงเป็นสระสั้นหน้าพยัญชนะท้าย -ʔ คือ /Vʔ/ ในภาษาไทยคำปัจจุบัน ได้แก่ iʔ εʔ uuʔ aʔ uʔ oʔ และ iəʔ uəʔ uəʔ ตามลำดับ เฉพาะสระ *aa ที่ปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำโบราณได้ทุกเสียง นั้นยังคงเป็น aa ในภาษาไทยคำปัจจุบัน ยกเว้นเมื่ออยู่หลังพยัญชนะต้นควบกล้ำ *cw- จะเปลี่ยนเป็นสระประสม uə

6.1.1.3 พัฒนาการของวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ในภาษาไทยคำโบราณซึ่งมีเพียง 3 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ระดับ (*A) วรรณยุกต์ขึ้น (*B) และวรรณยุกต์ตก (*C) ในพยางค์เป็น ได้พัฒนามาเป็น 6 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์สูงระดับ-ต่ำระดับ (*A1-*A2) วรรณยุกต์สูงขึ้น-ต่ำขึ้น (*B1-*B2) และวรรณยุกต์สูงตก-ต่ำตก (*C1-*C2) ในพยางค์เป็น (วรรณยุกต์ *D1-*D2 ในพยางค์ตาย รวมเป็นวรรณยุกต์เดียวกับ *B1-*B2) จากอิทธิพลของการสูญเสียการเปรียบเทียบระหว่างเสียงก้องและไม่ก้องของพยัญชนะต้นกัก/เสียดแทรก (obstruents) และพยัญชนะต้นก้องกังวาน (sonorants) ในภาษาไทยคำโบราณระยะแรก และเกิดการเปลี่ยนกลับของวรรณยุกต์ (Shifting/ Flip-flop stage) ที่วรรณยุกต์สูงทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์ต่ำและวรรณยุกต์ต่ำทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์สูง ในระยะที่สอง

การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์จากภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 2 (Shifting/ Flip-flop stage) มาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดพบว่า วรรณยุกต์ที่มาจาก *A1-*A2 ยังคงเป็นวรรณยุกต์ต่ำระดับ-สูงระดับ และวรรณยุกต์ที่มาจาก *C1-*C2 ยังคงเป็นวรรณยุกต์ต่ำตก-สูงตกในภาษาไทยคำปัจจุบัน และพบว่ามัลักษณะการบีบที่เส้นเสียงเพิ่มขึ้นในวรรณยุกต์ C เฉพาะผู้พูดบางคนและในบางคำ ส่วนวรรณยุกต์ที่มาจาก *B1 จะเปลี่ยนจากเสียงต่ำขึ้น

เป็นเสียงกลางขึ้น วรรณยุกต์ที่มาจาก *B2 จะเปลี่ยนจากเสียงสูงขึ้นเป็นเสียงกลางระดับ และวรรณยุกต์ DS จะรวมเสียงกับวรรณยุกต์ A2 ในพยางค์เป็น

6.1.2 การแปรทางเสียง: แนวโน้มจากปัจจุบันสู่ออนาคต

การแปรทางเสียงซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาการแปรเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดของผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) สามารถแสดงให้เห็นปรากฏการณ์การแปรเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และมีแนวโน้มของ การเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ ดังนี้

6.1.2.1 แนวโน้มของพยัญชนะ

พยัญชนะต้นก้องกังวาน $j-$ ($< *j-$) ปัจจุบันถึงแม้จะยังคงมีพยัญชนะต้น $j-$ ที่ได้รับอิทธิพลของภาษากลุ่มลาว แต่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะเปลี่ยนเป็น $j-$ ตามอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน

พยัญชนะต้น $kh-$ และ $k-$ ($< *khw-$ และ $*kw-, *gw-$) ในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนกลับไปเป็นพยัญชนะควบกล้ำ $khw-$ และ $kw-$ เพราะอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน

พยัญชนะต้นกักอิมยะ $p-$ ($< *b-$) มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นพยัญชนะมีลม $ph-$ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน

พยัญชนะท้าย $-ʔ$ เฉพาะที่มาจาก $*VVk$ ในภาษาไทยคำโบราณระยะที่ 1 (OTD 1) ซึ่งมีเสียงเป็นลักษณะเด่นของภาษาไทยคำ พยัญชนะดังกล่าวมีแนวโน้มจะยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต

6.1.2.2 แนวโน้มของสระ

สระประสม uo เฉพาะที่มาจาก $*a, *a:$ ตามหลัง $*cw-$ มีแนวโน้มว่าเสียงนี้จะเปลี่ยนเป็น a และ $a:$ ในอนาคต ทั้งนี้เพราะอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดยังคงมีสระประสม au ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยคำที่ยังรักษาสระในภาษาไทยดั้งเดิมไว้ได้อยู่ แต่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนไปในอนาคต เนื่องจากผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) ไม่พบการใช้สระนี้ปรากฏในคำเพียงเดียวๆ แต่พบว่ามีแปรไปเป็น aj และแปรจากสระประสมเป็นสระเดี่ยว $ɤ:$ แทนหรือร่วมอยู่ด้วย หากต่อไปผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นเลิกใช้แต่รูปแปรดังกล่าว จนเกิดการเปลี่ยนแปลงของสระ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากสระประสมเป็นสระเดี่ยว อาจทำให้ออนาคตเกิดการรวมเสียงกับสระ $ɤ:$ ที่มีมาแต่เดิม และทำให้หน่วยเสียงสระภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมีแนวโน้มลดลงได้

สระ ๓ (<*๓) ที่ปรากฏการใช้รูปแปรสระ ๔ ค่อนข้างมาก เนื่องจากได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากภาษากลุ่มลาว จะยังคงอยู่ในภาษาไทยปัจจุบัน

สระสั้นตามด้วยพยัญชนะท้าย -ʔ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในภาษาไทยคำมีแนวโน้มจะยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต เนื่องจากมีการแปรเป็นสระยาวตามด้วยพยัญชนะท้าย -k จากอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานที่เกิดเฉพาะในผู้พูดบางคนและในบางคำ

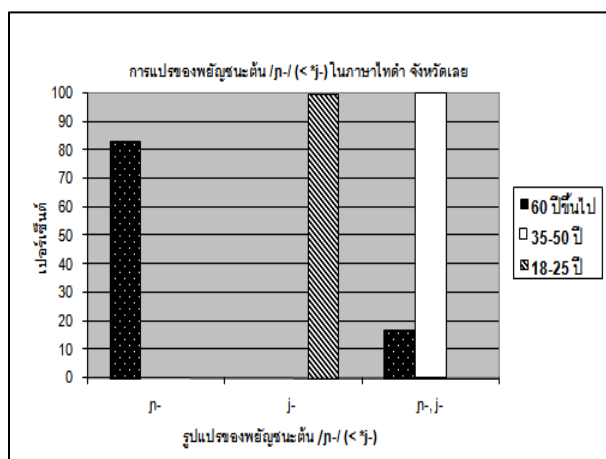
6.2 อภิปรายผล

6.2.1 ปรากฏการณ์จากการแปรทางเสียงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียง

นักภาษาศาสตร์สังคมนิยมเชื่อว่า การแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ก็คือการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ ถึงแม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่สิ้นสุด แต่ก็สามารถคาดการณ์อนาคตของเสียงได้โดยใช้การสังเกตในเวลาเสมือนจริง กล่าวคือ ใช้การสังเกตการแปรในปัจจุบันของคนที่มีอายุแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบภาษาของผู้ที่มีอายุมากเป็นภาษาที่กำลังจะเป็นอดีตภาษาของผู้พูดรุ่นอายุกลางคนเป็นภาษาในปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดที่มีอายุน้อยเปรียบกับภาษาในอนาคต

ผลจากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักภาษาศาสตร์สังคมนิยม โดยแสดงให้เห็นการแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงใดๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปหากรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่ถูกใช้จนถึงจุดเดียวกันและทำให้เกิดการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป จนถึง ณ อีกจุดเวลาหนึ่งในอนาคต รูปแปรใหม่ชนะและรูปแปรเก่าหายไป การเลือกรูปแปรดังกล่าวก็จะเสร็จสมบูรณ์ และเมื่อมีการใช้รูปแปรที่เลือกแล้วนั้นอย่างสม่ำเสมอ การเปลี่ยนแปลงของระบบก็เกิดขึ้น ปรากฏการณ์จากการแปรทางเสียงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยบ้านนาป่าหนาด ยกตัวอย่าง

พยัญชนะต้น [ŋ-] ที่มาจาก *j- ในภาษาไทยดั้งเดิม ขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคน (35-50 ปี) ทุกคนและวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) บางคนออกเสียงแปรระหว่าง [ŋ-] และ [j-] แต่กลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) กลับใช้เฉพาะรูปแปร [j-] เมื่อพิจารณากระบวนการเกิดการแข่งขันของรูปแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ตามที่ Wang (1969) ได้เสนอไว้ กล่าวได้ว่าการแข่งขันของรูปแปร [ŋ-] และ [j-] ในภาษาไทยบ้านนาป่าหนาดกำลังจะสิ้นสุด และมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนเป็นรูปแปร [j-] เพราะมีการใช้รูปแปรอย่างสม่ำเสมอในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย ดังภาพที่ 6.1

ภาพที่ 6.1 แผนภาพแสดงร้อยละของการใช้รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ/ก-/ (< *j-) ในผู้พูดภาษาไทยดำแต่ละกลุ่มอายุ

ในอนาคต เมื่อผู้พูดรุ่นอายุ 35 ปีขึ้นไป ในปัจจุบันหมดสิ้นไป ยังคงมีอยู่เฉพาะรูปแปร [j-] ของผู้พูดรุ่นใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์ก็จะเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเสียง j- เมื่อวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) แม้จะไม่มีผลกับการเพิ่มหรือลดจำนวนพยัญชนะในระบบเสียงภาษาไทยดำบ้านนาป่าหนาด แต่เมื่ออธิบายทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติกล่าวได้ว่า ในภาษาไทยดำบ้านนาป่าหนาดจะไม่พบพยัญชนะ /ก- ในคำที่มีพยัญชนะต้นดั้งเดิม *j- (*j- ในภาษาไทยดั้งเดิมไม่ได้รวมเสียงกับ *hp-, *p- เป็น /ก- ตามอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวเช่นเดิมแล้ว) แต่จะกลายเสียงเป็น j- แทน เนื่องจากได้รับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน

เช่นเดียวกับพยัญชนะ kh- (< *khw-) ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้นที่ใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ [khw-] และมีเพียงบางคำที่เกิดการแปรระหว่าง [kh-] และ [khw-] ต่างกันที่ในผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุยังคงใช้เฉพาะรูปแปรเดิม [kh-] แสดงว่าการแข่งขันของรูปแปร [kh-] และ [khw-] ในภาษาไทยดำบ้านนาป่าหนาดกำลังเกิดขึ้นภายในกลุ่มอายุหนึ่งเท่านั้นคือผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น และมีแนวโน้มว่ารูปแปรพยัญชนะควบกล้ำ [khw-] จะชนะ เพราะมีการใช้รูปแปรดังกล่าวค่อนข้างสม่ำเสมอในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย ยกเว้นในบางคำเท่านั้น ในอนาคตหากผู้พูดกลุ่มอายุน้อยมีการเลือกใช้เฉพาะรูปแปรใหม่เข้ามาแทนที่ การเลือกรูปแปรก็นับว่าเสร็จสมบูรณ์ และมีผลต่อระบบเสียงภาษาไทยดำบ้านนาป่าหนาดที่จะมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ khw- จากการรับอิทธิพลในภาษาไทยมาตรฐานขึ้น

จากข้างต้น การแปรของเสียงพยัญชนะที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งที่บ่งบอกว่ามีการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ ซึ่งสามารถใช้คาดการณ์ได้ว่าระบบเสียงภาษาไทยดำบ้านนาป่าหนาดจะแตกต่างไปอย่างไรในอนาคต

6.2.2 สาเหตุของการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง

สาเหตุของการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ มาจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสัมผัสภาษาและอายุ ดังนี้

การสัมผัสภาษา

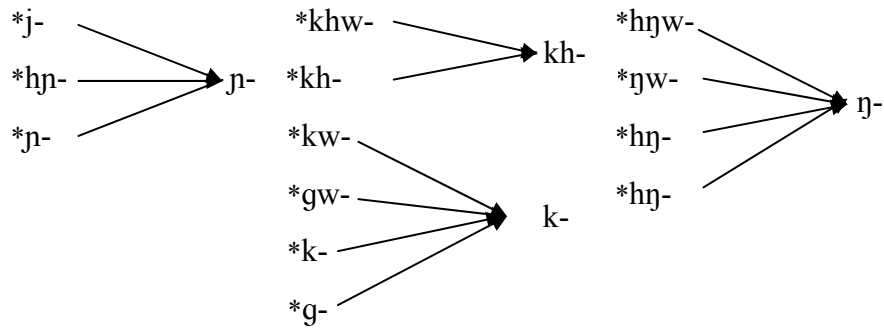
ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมีการสัมผัสภาษากับภาษากลุ่มลาวมาเป็นระยะเวลานาน เพราะเป็นภาษาที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน จึงทำให้คนไทยคำสามารถพูดภาษากลุ่มลาวได้ นอกจากนี้ ในระยะหลังภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาราชการได้ถูกนำมาใช้เป็นการสอนในโรงเรียนและเป็นภาษาของสื่อสารมวลชนต่างๆ ชาวไทคำโดยเฉพาะผู้พูดที่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในโรงเรียนจึงได้รับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานเข้ามา อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่แตกต่างไปจากผู้ที่ไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในโรงเรียนที่น่าจะได้รับอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวอยู่มากกว่า

อายุ

ผู้พูดอายุน้อยจะใช้รูปแปรที่แตกต่างจากผู้พูดอายุมาก โดยผู้พูดอายุน้อยส่วนมากจะเลือกใช้รูปแปรที่มีลักษณะทางเสียงคล้ายคลึงกับภาษาที่ได้รับจากการศึกษา หรือจากสื่อสารมวลชน หรืออาจจะเป็นภาษาที่ตัวผู้พูดเองต้องการปรับเสียงพูดให้เหมือนเพราะถือว่าเป็นภาษาที่มีศักดิ์ศรีมากกว่า ดังนั้น เมื่อผู้พูดออกเสียงเป็นคำพูดเดี่ยวที่ผู้พูดรู้ตัวหรือพูดอย่างตั้งใจ ผู้พูดจะเลือกใช้รูปแปรที่ใกล้เคียงกับภาษาที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่า

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอายุของผู้พูดสัมพันธ์กับการสัมผัสภาษา กล่าวคือ ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในโรงเรียน จึงมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐานและซึมเสียงจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้มากกว่าผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนที่ไม่ได้อยู่ในวัยเรียนจึงไม่ได้ใช้ภาษาไทยในโรงเรียน ดังนั้นน่าจะรับอิทธิพลจากภาษากลุ่มลาวที่มีการสัมผัสภาษากันมาเป็นระยะเวลานานมากกว่า ดังแสดงตัวอย่างการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงตามอายุอันเนื่องมาจากการสัมผัสภาษา เช่น

1. พยัญชนะต้น *j- กลายเสียงเป็น ɲ- (ทำให้เกิดการรวมเสียงกับ ɲ- ที่มาจาก *hɲ-, *ɲ- เดิม) พยัญชนะควบกล้ำ *khw- *kw- *gw- และ *hɲw- *ɲw- กลายเสียงเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว kh-, k- และ ɲ- (ทำให้เกิดการรวมเสียงกับพยัญชนะที่มาจาก *kh- *k- *g- และ *hɲ- *ɲ- เดิม) และสระ *a, *a: เฉพาะที่ตามหลัง *cw- กลายเสียงเป็นสระประสม ua ดังแสดงการกลายเสียงของพยัญชนะต้นต่อไปนี้

การกลายเสียงของพยัญชนะและสระดังกล่าวน่าจะมาจากอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งนี้เพราะ *j- ในภาษาไทยดั้งเดิมจะกลายเสียงเป็น ɲ- เฉพาะภาษากลุ่มลาว แต่ยังคงรักษาเสียง j- ในภาษาไทยมาตรฐาน (Li, 1977) และภาษาไทยคำ (L-Thongkum, 2002) ส่วนพยัญชนะต้นเดี่ยว kh-, k-, η- และสระประสม uo อาจได้รับอิทธิพลมาจากภาษากลุ่มลาวที่เป็นปัจจัยภายนอกภาษา หรืออาจเกิดจากปัจจัยภายในภาษาที่พยายามทำให้การออกเสียงง่ายขึ้น โดยเริ่มจากกระบวนการลดเสียงพยัญชนะควบกล้ำ (cw-) เป็นพยัญชนะเดี่ยว (Consonant cluster simplification) ดังรายละเอียดในงานของ Osatananda (1997) ปัจจุบันพยัญชนะ ɲ-, kh-, k- และสระ uo ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยดังกล่าวและพบส่วนมากในผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) และวัยกลางคน (35-50 ปี) มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนกลับไปเป็น j-, khw-, kw- และสระ a, a: เนื่องจากมีการแปรอย่างสม่ำเสมอในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) ตามอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน

พยัญชนะ c- (<*ɲ- ในภาษาไทยดั้งเดิม) มีรูปแปร 2 รูป ได้แก่ รูปแปร [s-] และ [ch-] รูปแปร [s-] พบส่วนน้อยเฉพาะในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยรุ่น โดยรับรูปแปรมาจากคำที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษากลุ่มลาว ส่วนรูปแปร [ch-] จะพบส่วนมากในกลุ่มวัยรุ่น โดยรับรูปแปรมาจากคำที่มีเสียงปฏิภาคกับภาษาไทยมาตรฐาน ทั้งนี้รูปแปร [s-] จะไม่ปรากฏการใช้ในคำเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียว แต่จะพบในคำที่เกิดร่วมกับรูปแปรเดิม [c-] หรือรูปแปร [ch-] ซึ่งพบเพียงบางคำเท่านั้น คือ มีการใช้ในระดับที่น้อยและจำกัดกว่ารูปแปร [ch-] ที่รับมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งไม่น่าแปลกใจที่มีการใช้รูปแปร [ch-] ดังกล่าวค่อนข้างมากในกลุ่มวัยรุ่น จากตัวอย่างดังกล่าวสังเกตได้ว่า พยัญชนะ c- (<*ɲ-) นี้ กำลังเกิดการแปรที่รูปแปรแต่ละรูปจะเกิดกับผู้พูดเฉพาะบางคนหรือบางกลุ่มอายุ ยังไม่สามารถทำนายได้ว่ารูปใดจะชนะและรูปใดจะหายไป เนื่องจากยังเริ่มต้นเกิดการแปรในคำบางคำเท่านั้น

2. พยัญชนะต้น h- (<*ɦ-) และ ɲ- (< *hɲ-, *ɲ-) มีรูปแปรใหม่ คือ [l-] และ [j-] ตามลำดับ รูปแปร [l-] พบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนใช้ทั้งรูปแปรเดิมและรูปแปรใหม่ แต่กลุ่มวัยรุ่นจะใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ ส่วนรูปแปร [j-] พบบางคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น รูปแปรทั้งสองรูปมีลักษณะที่น่าสนใจ เนื่องจากในภาษาลาวเวียงจันทน์ (Osatananda,

1997) ในคำบางคำได้แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าหน่วยเสียง /h-/ และ /ŋ-/ กำลังจะถูกแทนที่ด้วย /l-/ และ /j-/ ตามการออกเสียงในภาษาไทยมาตรฐาน จึงทำให้รูปแปรดังกล่าวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดอาจรับเสียงแปรมาจากภาษาไทยมาตรฐานที่เป็นเสียงปฏิภาคกันโดยตรงหรือเป็นไปได้ว่ารับเสียงแปรมาจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐาน โดยผ่านภาษากลุ่มลาว (ลาวเวียงจันทน์)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าหากในคำที่พยัญชนะของภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานมีเสียงปฏิภาคแตกต่างกัน ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนมักรับอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น ขณะที่ผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นจะเลือกรับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานมากกว่า อย่างไรก็ตาม แม้กรณีที่พยัญชนะบางเสียงในภาษากลุ่มลาว (ลาวเวียงจันทน์) กำลังมีแนวโน้มว่าจะถูกแทนที่ด้วยพยัญชนะตามเสียงที่ปฏิภาคในภาษาไทยมาตรฐานที่พบในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ แต่จะพบว่าผู้พูดอายุน้อยจะใช้รูปแปรที่มีอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าผู้พูดอายุมาก ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยจึงยืนยัน สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้พูดยังมีอายุน้อยลงจะยังใช้รูปแปรทางเสียงที่เป็นรูปแปรที่เกิดขึ้นใหม่ในถิ่นของตนหรือรูปแปรของเสียงในภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าผู้พูดอายุมาก

6.3 ข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและยังต้องการคำตอบต่อจากงานวิจัยนี้ ได้แก่

1. ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของสระในภาษาไทยคำทั้งในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียงจันทน์ เพื่อคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลกับการรักษาสระในภาษาไทยดั้งเดิม
2. ศึกษาการแปรทางเสียงตามวัจนลีลาในภาษาไทยคำ
3. ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำถิ่นต่างๆ โดยเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในคำพูดเดี่ยวกับวรรณยุกต์ในคำพูดต่อเนื่อง ตามแนวกลศาสตร์
4. ศึกษาเรื่องการยืม ทั้งการยืมเสียงและยืมคำจากภาษากลุ่มลาวมาใช้ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด เนื่องจากพบคำศัพท์ในภาษากลุ่มลาวอยู่มาก

การแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาไทยคำ

PHONOLOGICAL VARIATION AND CHANGE IN TAI DAM

โสภิตา ถาวร 5337516 LCLG/M

ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สมทรง นुरुชพัฒน์, Ph.D., สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, Ph.D.,
ปัทมา พัฒพงษ์, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไทดำบ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย เป็นไทดำกลุ่มเดียวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีกลุ่มผู้พูดภาษาไทยคำอยู่เพียงหมู่บ้านเดียวและตั้งบ้านเรือนอยู่ปะปนกับคนไทยอีสานถิ่นเลย ทำให้ออกจากภาษาไทยมาตรฐานที่เป็นภาษาราชการแล้ว จึงอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาแวดล้อมอันเป็นภาษาของชนกลุ่มใหญ่คือ ภาษาเลย ลาวเลยหรือไทเลย รวมถึงภาษาของชนกลุ่มน้อยที่เป็นภาษาลาวอพยพ (เวียงจันทน์, หลวงพระบาง) ภาษาทั้งหมดนี้พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ได้จัดให้อยู่ในภาษากลุ่มลาว ซึ่งคนไทดำบ้านนาป่าหนาดสามารถพูดและฟังได้เข้าใจหมดทุกคน

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียง (Phonological change) จากภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) ที่ทำให้เกิดภาษาไทยคำปัจจุบันถิ่นต่างๆ พบว่า ระบบเสียงพยัญชนะและสระของภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด (ชาคริต อนันทรารวัน, 2521) มีการเปลี่ยนแปลงจากภาษาไทยคำโบราณแตกต่างไปจากภาษาไทยคำถิ่นอื่นๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้ทั้งในประเทศเวียดนามและประเทศไทย คือพบจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ (cw-) ที่มีเพียงหน่วยเสียงเดียวคือ /kw-/ ขณะที่ถิ่นอื่นส่วนใหญ่มี 3 หน่วยเสียง แต่พบจำนวนหน่วยเสียงสระประสมมากกว่าถิ่นอื่นเนื่องจากความสั้นยาวของสระประสมมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลทางเสียงเบื้องต้นพบว่าภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดในปัจจุบันมีการออกเสียงพยัญชนะและสระที่แตกต่างกันในผู้พูดที่มีอายุลดหลั่นกันไป จึงน่าสนใจศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระใน

ภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบัน โดยเลือกผู้พูดที่มีอายุแตกต่างกันซึ่งจะทำให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงจากอดีตว่ามาสู่ปัจจุบันได้อย่างไร การแปรในปัจจุบันจะสามารถอธิบายสาเหตุและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะและสระตามกลุ่มอายุในภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทยคำโบราณมาเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ระเบียบวิธีวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาระบบเสียงและแสดงกฎการกลายเสียงจากภาษาไทยคำโบราณ (L-Thongkum, 2002) มาเป็นเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบันซึ่งเป็นการศึกษาภาษาต่างสมัย (diachronic study) โดยเลือกตัวแทนผู้บอกภาษาเพื่อเก็บข้อมูลระบบเสียง 1 คนเป็นผู้บอกภาษาหลัก และผู้บอกภาษารองเพื่อตรวจสอบอีก 2 คน ในกลุ่มวัยสูงอายุ การศึกษาระบบเสียงในภาษาไทยคำที่บ้านนาป่าหนาดนี้จะเน้นศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยระบบเสียงในงานของ ชาคริต อนันทราวิน (2521) ที่ได้ศึกษาไว้นานมากกว่า 30 ปีมาแล้วเท่านั้น ระบบเสียงภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาดนี้จะสามารถนำไปใช้เพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะและสระระหว่างผู้พูดภาษาไทยคำสามกลุ่มอายุว่ามีการแปรและการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างไร 2) ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดปัจจุบัน แสดงปรากฏการณ์การแปรทางเสียงตามตัวแปรทางสังคมคือ กลุ่มอายุ โดยเลือกตัวแทนผู้บอกภาษา 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) กลุ่มวัยกลางคน (35-50 ปี) และกลุ่มวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) กลุ่มละ 10 คน การศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในงานวิจัยนี้จัดเป็นการศึกษาโดยมองภาษาในช่วงเวลาเดียวหรือในสมัยเดียวแล้วเห็นลักษณะที่แปรไปในภาษานั้นๆ เรียกได้ว่า การศึกษาภาษาร่วมสมัย (synchronic study)

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยคำศัพท์เพื่อวิเคราะห์ระบบเสียงและรายการคำศัพท์เพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและสระ ดังนี้ 1) คำศัพท์เพื่อวิเคราะห์เสียงพยัญชนะและสระ คัดเลือกจากรายการคำศัพท์ภาษาไทยคำบางส่วนของ ชาคริต อนันทราวัน (2521) และคลังคำศัพท์ Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon ของ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) คำเหล่านี้ประกอบด้วยคำคู่เทียบเสียงที่ครอบคลุมเสียงพยัญชนะและสระเพื่อตรวจสอบระบบเสียงของชาคริต รวมคำทั้งสิ้น 568 คำ ส่วนคำศัพท์เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ประกอบด้วยรายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ William J. Gedney (1972) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ด้วยการฟัง เพื่อคุณลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ (tonal mergers and splits) ประกอบด้วยรายการคำทั้งสิ้น 90 คำ และรายการคำชุดเทียบเสียง (minimal set)/ คำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์เพื่อคุณลักษณะของวรรณยุกต์ (tonal characteristics) ที่มีความแม่นยำและช่วยยืนยันผลจากการวิเคราะห์ด้วยการฟัง ประกอบด้วยรายการคำทั้งสิ้น 60 คำ (20 คำ x 3 ครั้ง) 2) รายการคำศัพท์เพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและสระ คัดเลือกมาจากคลังคำศัพท์ Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon ของ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำศัพท์ที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognate) กับคำภาษาไทย และใช้พจนานุกรมลาว-ไทย (วีระพงษ์ มีสถาน, 2543) พจนานุกรมภาคอีสาน - ภาคกลาง (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และคณะ, 2515) เป็นหลัก โดยเลือกคำที่ปรากฏตรงกันหรือเป็นเสียงปฏิภาคกันในภาษากลุ่มลาว ภาษาไทย และภาษาไทยคำ ตามที่ ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ (ต้นฉบับ 2545) ได้สืบสร้างไว้ ทั้งนี้การศึกษาเสียงปฏิภาคจะเป็นตัวเทียบเพื่อดูว่าระบบเสียงภาษาไทยปัจจุบันมีการแปรไปด้วยอิทธิพลจากภาษาไทยและภาษากลุ่มลาวอย่างไร รวมคำศัพท์เพื่อเก็บข้อมูลการออกเสียงจำนวน 280 คำ (จากรายการคำที่ใช้ศึกษาพยัญชนะ 180 คำ และรายการคำที่ใช้ศึกษาสระ 100 คำ)

3. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจประวัติของผู้บอกภาษาเพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้บอกภาษาทั้งสามกลุ่มอายุ ในการถามผู้วิจัยจะถามเป็นคำเดี่ยวสำหรับเก็บข้อมูลระบบเสียงและการแปรทางเสียงของพยัญชนะและสระ โดยผู้วิจัยจะพูดคำเดี่ยวเป็นภาษาไทยทีละคำและให้ผู้บอกภาษาพูดคำภาษาไทยคำที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกัน สำหรับการเก็บข้อมูลระบบเสียงและการแปรทางเสียงของวรรณยุกต์ผู้วิจัยจะใช้รูปภาพ อุปกรณ์ หรือแสดงท่าทางประกอบ แล้วให้ผู้บอกภาษาพูดคำนั้นๆ โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลคำด้วยการสุ่มถามแบบไม่เรียงคำตามช่องของกล่องเสียงวรรณยุกต์ เพื่อไม่ให้ผู้บอกภาษารู้ตัวว่าต้องการเสียงวรรณยุกต์ใด การจดบันทึกข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ IPA พร้อมกับบันทึกเสียงลงในเครื่องบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ระบบเสียงโดยใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) ในการศึกษาเสียงสำคัญที่ใช้ในภาษาเพื่อหาระบบเสียง เช่น พยัญชนะท้ายในภาษาไทยคำปัจจุบัน /-ʔ/ เมื่อใช้ทฤษฎีหน่วยเสียง (Phonemics) มาวิเคราะห์ก็จะจัดให้เป็นหน่วยเสียง (phoneme) ขึ้น เนื่องจากมีลักษณะเปรียบเทียบต่าง (contrast) จากหน่วยอื่นๆ ที่ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติมาอธิบายนั้นจะพบว่า เดิม [-ʔ] เป็นเพียงรูปแปรของ *-k เมื่อตามหลังเงื่อนไขของสระที่เป็นสระยาว (*-k > -ʔ / VV_) เท่านั้น 2) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาไทดำโบราณเป็นภาษาไทยคำปัจจุบันที่บ้านนาป่าหนาด โดยมุ่งไปที่ประเด็นการแยกเสียง (split) ที่หน่วยเสียงหนึ่งแยกออกไปเป็นอีกหน่วยเสียงหนึ่ง และการรวมหน่วยเสียง (merger) ที่หน่วยเสียงสองหน่วยเสียงหรือมากกว่ารวมกันกลายเป็นหน่วยเสียงเดียว เช่น การแยกเสียงของ *ɛ ที่ยังคงกลายเป็น ɛ และเป็น iə เมื่อตามหลังด้วย *-w ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการรวมเสียงคือ *ɛ กับ *iə รวมเสียงเป็น iə เป็นต้น และ 3) วิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในผู้พูด 3 กลุ่มอายุ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงตามแนวการศึกษาภาษาศาสตร์สังคมที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาษากับตัวแปรทางสังคมเพื่อดูว่าปัจจัยใดทางสังคมที่สัมพันธ์กับลักษณะการใช้ภาษา และอธิบายแนวโน้มการคงอยู่และการหมดไปของรูปแปรจากกระบวนการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ของ Wang (1969)

4. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

พยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด 20 หน่วยเสียง ได้แก่ /p- t- c- k- ʔ- ph- th- kh- b- d- f- s- h- m- n- ɲ- ɳ- l- w- j-/ และพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /-p -t -k -ʔ -m -n -ɲ -w -j/ สระเดี่ยวในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมี 18 หน่วยเสียง ได้แก่ /i e ɛ u ɤ a u o ɔ/ และคู่สระยาวที่เปรียบเทียบกัน สระประสมมี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ /iə uə uə au/

เสียงพยัญชนะที่มีการแปร มีดังนี้ พยัญชนะต้น ph- b- d- l- (< *l-) p- t- c- k- (< *b- *d- *ʃ- *g-) ɲ- (< *hɲ- *ɲ-, *j-) kh- k- (< *khw-, *kw- *gw-) s- (< *x-) h- (< *fi- *h-) และพยัญชนะท้าย -ʔ (< *VVk ในภาษาไทดำโบราณระยะที่ 1) ส่วนเสียงสระที่มีการแปร ได้แก่ สระเดี่ยวเสียงสั้นและสระประสมทุกหน่วยเสียง รวมถึงสระเดี่ยวเสียงสั้นทุกหน่วยเสียงที่มาจากสระยาว *ii, *uuu, *uu, *ɛɛ, *aa และ *ɔɔ (ปรากฏเฉพาะหน้า *-k) ในภาษาไทดำโบราณ

เสียงพยัญชนะและสระส่วนใหญ่ที่มีการแปรในผู้พูดทุกกลุ่มอายุ ยกเว้น รูปแปร [จ:] ของสระประสม /au/ พบว่า มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกภาษาคือ การสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งรับอิทธิพลทั้งจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้พูดชาวไทยบ้านนาป่าหนาดจัดเป็นผู้พูดสองภาษา (bilingual) หรือหลายภาษา (multilingual) ทำให้มีโอกาสรับคำยืม (borrow) และปรับเสียงตามคำยืมโดยเฉพาะเสียงในภาษาไทยคำที่พ้องกับเสียงที่มาจากคำยืมในภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน โดยผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นพบว่ามีการใช้รูปแปรใหม่ทุกรูปและมีการใช้รูปแปรเฉพาะที่ปรากฏเดี่ยวๆ เพียงรูปแปรเดียวได้สูงกว่าผู้พูดในกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคน ในขณะที่ผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุไม่พบการใช้รูปแปรใหม่ในบางพยัญชนะและบางสระ

รูปแปรของพยัญชนะและสระในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่มีระดับร้อยละของการใช้รูปแปรสูงเมื่อเทียบกับรูปแปรของพยัญชนะและสระอื่น และมีแนวโน้มว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงในอนาคต ได้แก่ รูปแปรพยัญชนะควบกล้ำ [khw-], [kw-] ของพยัญชนะต้น /kh-/ (< *khw-), /k-/ (< *kw-, *gw-) รูปแปร [j-] ของพยัญชนะ /ŋ-/ (< *j-) และรูปแปร [ph-] ของพยัญชนะ /p-/ ตามลำดับ รวมถึงรูปแปร [a, a:] ของสระประสม /uə/ (< *a, a: ที่ตามหลัง *cw-) และรูปแปร [aj, ɔ:] ของสระประสม /au/ (< *au) ดังนี้

1. พยัญชนะต้นกัก kh-, k- (< *khw-, *kw- *gw-) พยัญชนะต้นก้องกังวาน ŋ- (< *j-) และสระประสม uə (< *a, a: ที่ตามหลัง *cw-) ในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนกลับไปเป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำ khw-, kw- พยัญชนะต้น j- และสระ a, a: เพราะอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน

เนื่องจากการใช้รูปแปรของพยัญชนะและสระดังกล่าวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะรูปแปร [khw-] ของพยัญชนะต้น /kh-/ (< *khw-) รูปแปร [a] ของสระ /uə/ (< *a, a: ที่ตามหลัง *cw-) ที่พบเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนยังใช้รูปแปรเดิม ยกเว้นในคำว่า ‘ควาย’ ผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุจะออกเสียงแปรอิสระกันระหว่าง [(to²²) kuəj⁴⁴ ~ kwa:j⁴⁴] จึงทำให้พิจารณาได้ว่า การใช้รูปแปรดังกล่าวของผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่น่าเป็นการรักษาเสียงพยัญชนะควบกล้ำและสระกลางต่ำ a, a: ในภาษาไทยคำโบราณและพยัญชนะควบกล้ำ /kw-/ ที่พบในงานวิจัยของชาคริต อนันทรวัณ (2521) จากการรับอิทธิพลของภาษากลุ่มลาวหรือจากการเปลี่ยนแปลงภายในภาษาที่มีการออกเสียงให้ง่ายขึ้น (simplification) ไว้แต่อย่างใด แต่น่าจะเป็นเพราะรับอิทธิพลจากคำยืมในภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้เป็นสื่อการสอนในโรงเรียนซึ่งผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมีโอกาสได้เรียนภาษาไทยมาตรฐานอย่างเต็มที่ไทยและสามารถพูดภาษาไทยมาตรฐานได้ ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมีโอกาสสัมผัสกับภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ เพราะฉะนั้นการแปรทางเสียงในภาษาไทยคำ

ปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดจึงมีทิศทางของเสียงพยัญชนะกักและสระประสม /uə/ (<*a, *a: ที่ตามหลัง *cw-) เป็น *cw- > [c- > cw-] และ *a, *a: > [uə > a, a:] ในอนาคต

เช่นเดียวกับรูปแปร [j-] ของพยัญชนะ /ŋ-/ (< *j-) พบทุกคำเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มวัยกลางคนพบว่าออกเสียงแปรอิสระกันระหว่างรูปแปรเดิมและรูปแปรใหม่ทุกคำ ส่วนกลุ่มวัยสูงอายุทุกคนยังคงใช้รูปแปรเดิมทั้งหมด ยกเว้นหนึ่งคำ คือ คำว่า /ŋa? ³³/ ‘ยาก’ ผู้พูดบางคนของกลุ่มวัยสูงอายุจะออกเสียงเป็น [ŋa? ³³ ~ ja? ³³] พยัญชนะ /ŋ-/ ที่มาจาก *j- ในภาษาไทยคำถิ่นบ้านนาป่าหนาดนี้ อาจพิจารณาได้ว่ารับอิทธิพลมาจากของภาษากลุ่มลาวที่มีการกลายเสียงจาก *j- > ŋ- ในภาษาไทยดั้งเดิม (Li, 1977) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าเสียง ŋ- ที่พบเฉพาะผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและกลุ่มวัยกลางคนแต่ไม่พบในกลุ่มวัยรุ่นนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นไม่น่าจะรักษาเสียงดั้งเดิม j- ไว้ แต่น่าจะเกิดจากการรับอิทธิพลมาจากภาษาไทยมาตรฐาน จึงอาจกล่าวได้ว่าเดิมภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะ *j- ในภาษาไทยดั้งเดิมมาเป็น ŋ- ตามภาษากลุ่มลาวอยู่ก่อน แล้วมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนกลับมาเป็น j- ในปัจจุบันตามภาษาไทยมาตรฐาน ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะ ŋ- (< *j-) ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดจึงสันนิษฐานได้ว่าจะเปลี่ยนแปลงเสียงเป็น *j- > ŋ- > j- ในอนาคต

จากข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางสังคมซึ่งก็คือ การสัมผัสภาษา (language contact) กล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอายุของผู้พูด กล่าวคือ หากในคำที่พยัญชนะของภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐานมีเสียงปรากฏแตกต่างกัน ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในโรงเรียนและมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน จะยืมเสียงจากอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาใช้มากกว่าผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนที่ไม่ได้อยู่ในวัยเรียนจึงไม่ได้ใช้ภาษาไทยในโรงเรียน ดังนั้นน่าจะรับอิทธิพลจากภาษากลุ่มลาวที่มีการสัมผัสภาษากันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหรือจากการเปลี่ยนแปลงภายในภาษาที่ยังคงใช้พูดส่วนใหญ่มากกว่า

2. พยัญชนะต้นกักอิมยะ p- (< *b-) มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นพยัญชนะมิลม ph- เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน

รูปแปร [ph-] ของพยัญชนะ /p-/ (< *b-) พบในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นมากกว่าอีกสองกลุ่มอายุ รูปแปรใหม่ที่เกิดขึ้นนี้มีระดับของการใช้โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่น่าสนใจ เนื่องจากมีการใช้รูปแปรเดิม [p-] เมื่อเทียบกับรูปแปรใหม่ [ph-] อยู่ในระดับเดียวกัน จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่าระดับการใช้พยัญชนะ /p-/ และรูปแปร [ph-] กำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่มีการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ของ Wang (1969: 15) จากกระบวนการแข่งขันกันของรูปแปรที่ส่งผลให้เกิดการเลือกรูปแปรอย่างมีรูปแบบและมีการใช้อย่างสม่ำเสมอ นั้น ทำให้พิจารณาพยัญชนะต้น /p-/ และรูปแปร [ph-] ได้ว่าขณะที่พยัญชนะต้น /p-/ เกิดการแปร

ระหว่าง [p-] และ [ph-] ของผู้พูดกลุ่มวัยสูงอายุและวัยกลางคนในระดับสูง แต่ในกลุ่มวัยรุ่นกลับใช้รูปแปร [ph-] ในระดับสูงเช่นเดียวกับรูปแปรเดิม แสดงว่าในภาษาไทยคำปัจจุบันบ้านนาป่าหนาดกำลังเกิดการแข่งขันกันของรูปแปร [p-] และ [ph-] ในผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น และต่อไปหากผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นยังใช้รูปแปรที่เป็นเสียงพ่นลม (ชนิด) [ph-] ในระดับที่มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ รูปแปรนี้อาจถูกนำมาใช้แทนที่พยัญชนะไม่พ่นลม (ชนิด) /p-/ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยคำตามที่ Chamberlain (1975) และ Hartmann (1980) ได้จัดให้ภาษาไทยคำอยู่ในกลุ่มที่มีการกลายเสียงจากเสียงพยัญชนะต้นกักต้งเดิมเสียงก้องเป็นเสียงไม่ก้อง ไม่พ่นลม (ชนิด) *b > p ได้

3. สระประสม /au/ (<*au) มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น aj เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษากลุ่มลาวและภาษาไทยมาตรฐาน และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นสระเดี่ยว [ɜ:] เนื่องมาจากปัจจัยภายในภาษา

เนื่องจากไม่พบการใช้สระประสม /au/ ปรากฏในคำเพียงเดียวๆ ของผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่น แต่จะพบว่ามีการแปรไปเป็น [aj] และแปรจากสระประสมเป็นสระเดี่ยว [ɜ:] แทนหรือร่วมอยู่ด้วย โดยเฉพาะรูปแปร [ɜ:] พบว่ามีใช้เฉพาะผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นและจะปรากฏในคำร่วมกับรูปแปรเดิม [au] หรือรูปแปรใหม่ [aj] เช่น คำว่า [hau²¹ ~ haj²¹ ~ hɜ:²¹] ‘ให้’ คำว่า [ɲaj⁴⁴ ~ jɜ:⁴⁴] ‘ใย’ ฯ เมื่อพิจารณาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเสียงพบว่า ภาษาเวดล้อมไม่พบการใช้สระ /ɜ:/ ที่มีเสียงปฏิภาคกับคำในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่ารูปแปร [ɜ:] ของสระ /au/ น่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายในภาษา (internal factors) โดยการออกเสียงสระให้ง่ายขึ้น (simplification) หากต่อไปผู้พูดในกลุ่มวัยรุ่นยังใช้รูปแปร [aj] และ [ɜ:] ในระดับที่มากขึ้นเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอ รูปแปรดังกล่าวอาจถูกนำมาใช้แทนที่สระ /au/ ในภาษาไทยคำที่ยังคงรักษาสระประสมในภาษาไทยดั้งเดิม *iə *uə *uə *au > iə uə uə au ไว้ได้ (Kullavanijaya and L-Thongkum, 1998)

5. อภิปรายผล

ปรากฏการณ์จากการแปรทางเสียงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียง

นักภาษาศาสตร์สังคมเชื่อว่า การแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ก็คือการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ ถึงแม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่สิ้นสุด แต่ก็สามารถคาดการณ์อนาคตของเสียงได้โดยใช้การสังเกตในเวลาเสมือนจริง กล่าวคือ ใช้การสังเกตการแปรในปัจจุบันของคนที่มีอายุแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบภาษาของผู้ที่มีอายุมากเป็นภาษาที่กำลังจะเป็นอดีต

ภาษาของผู้พูดรุ่นอายุกลางคนเป็นภาษาในปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดที่มีอายุน้อยเปรียบกับภาษาในอดีต

ผลจากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักภาษาศาสตร์สังคม โดยแสดงให้เห็นการแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงใดๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปหากรูปแปรเดิมกับรูปแปรใหม่ถูกใช้จนถึงจุดเดียวกันและทำให้เกิดการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป จนถึง ณ อีกจุดเวลาหนึ่งในอนาคต รูปแปรใหม่ชนะและรูปแปรเก่าหายไป การเลือกรูปแปรดังกล่าวก็จะเสร็จสมบูรณ์ และเมื่อมีการใช้รูปแปรที่เลือกแล้วนั้นอย่างสม่ำเสมอ การเปลี่ยนแปลงของระบบก็เกิดขึ้น ปรากฏการณ์จากการแปรทางเสียงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาด ตัวอย่าง

พยัญชนะ kh- (< *khw-) ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้นที่ใช้เฉพาะรูปแปรใหม่ [khw-] และมีเพียงบางคำที่เกิดการแปรระหว่าง [kh-] และ [khw-] ในขณะที่ผู้พูดอีกสองกลุ่มอายุยังคงใช้เฉพาะรูปแปรเดิม [kh-] เมื่อพิจารณากระบวนการเกิดการแข่งขันของรูปแปรแต่ละรูป (Competing sound change) ตามที่ Wang (1969) ได้เสนอไว้ กล่าวได้ว่าการแข่งขันของรูปแปร [kh-] และ [khw-] ในภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดกำลังเกิดขึ้นภายในกลุ่มอายุหนึ่งเท่านั้นคือผู้พูดกลุ่มวัยรุ่น และมีแนวโน้มว่ารูปแปรพยัญชนะควบกล้ำ [khw-] จะชนะ เพราะมีการใช้รูปแปรดังกล่าวค่อนข้างสม่ำเสมอในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย ยกเว้นในบางคำเท่านั้น ในอนาคตหากผู้พูดกลุ่มอายุน้อยมีการเลือกใช้เฉพาะรูปแปรใหม่เข้ามาแทนที่ การเลือกรูปแปรก็นับว่าเสร็จสมบูรณ์ และมีผลต่อระบบเสียงภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดที่จะมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ khw- จากการรับอิทธิพลในภาษาไทยมาตรฐานขึ้น

จากข้างต้น การแปรของเสียงพยัญชนะที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งที่บ่งบอกว่ามีการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ ซึ่งสามารถใช้คาดการณ์ได้ว่าระบบเสียงภาษาไทยคำบ้านนาป่าหนาดจะแตกต่างไปอย่างไรในอนาคต

PHONOLOGICAL VARIATION AND CHANGE IN TAI DAM

SOPITA THAVORN 5337516 LCLG/M

M.A. (LINGUISTICS)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOMSONGE BURUSPHAT, Ph.D.,
SUJARITLAK DEEPADUNG, Ph.D., PATTAMA PATPONG, Ph.D.**EXTENDED SUMMARY****1. Background of the study**

The Tai Dam at Na Panad Village in Loei Province are the only Tai Dam group having settled in the northeastern region of Thailand. The village is the only Tai Dam village located amid those of Loei dialect speakers. In addition to official Standard Thai, the language of the ethnic group may be influenced by the mainstream dialect, the Loei Lao or Tai Loei, and the minor dialect of Lao migrants (Vientiane, Luang Prabang). These dialects are categorized in the Lao group (Akharawathanakul, 2003), which are intelligible to the Tai Dam villagers.

From the study of proto Tai Dam phonological change by L.Thongkum (2002) and the study of Tai Dam at Na Panad Village by Anantharawan (1978), it was found that changes of consonant and vowel systems were different from other Tai Dam dialects in both Thailand and Vietnam. There was only one consonant cluster (cw-), that is /kw-/, found in the village while there were three such consonant clusters elsewhere. Nevertheless, the number of diphthongs was more than elsewhere, because vowel length of the diphthongs was phonetically significant. From the preliminary data analysis of this investigation, it is revealed that villagers of different age groups pronounce their consonants and vowels differently. It is thus interesting to examine consonantal and vocalic variation and change of the ethnic group in the present contexts. Collecting the data from different age groups would enable to see how the

changes have occurred from the past to the present and whether current variation would be able to explain causes and changes of the language that may occur in the future.

2. Objectives of the study

1. To analyze consonantal and vocalic variation and change among Tai Dam speakers of different age groups at Na Panad Village, Chiang Khan District, Loei Province, and

2. To analyze phonological change from proto Tai Dam to present Tai Dam as spoken at the village.

3. Methodology

This section includes research methods, construction of the research instruments, data collection, and data analysis.

1. The research methods are: 1) to examine the phonological systems and sound change rules from proto Tai Dam (L-Thongkum, 2002) to current Tai Dam as spoken at the village. The data for this diachronic study were collected from one major informant and two minor informants for cross check and verification. The informants were in the elderly group. The focus of this study was to compare with the systems found in Anantharawan (1978), which was over 30 years ago. The current phonological systems were used to investigate consonantal and vocalic variation and change among speakers of three age groups in order to find out how the variation and change have been taking place. 2) The investigation would reveal the phonological variation phenomenon in accordance with the social variable: age. Ten representatives from each of the three groups were selected, which included 18-25 years old, 35-50 years old, and 60 years old and over. The investigation on phonological variation and change of the Tai Dam language is a synchronic study, viewing the variation and change in one particular period of time

2. Construction of the research instruments. The instruments included lexical items for analyzing the phonological systems and a wordlist to examine the consonantal and vocalic variation and change of the language. A total of 568 words were utilized to analyze the consonant and vowel systems. The lexical items were selected partly from Anantharawan's 1978 work and from the Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon in L-Thongkum's 2002 manuscript. These words were minimal pairs covering the consonants and vowels in the phonological system. Regarding lexical items for tonal analysis, a total of 90 words from Gedney's 1972 work were used to differentiate tone mergers and tone splits. Additionally, a 60 wordlist of minimal and/or analogous sets from Akharawathanakul's 2003 work was used for acoustic analysis in order to examine tonal characteristics in addition to auditory analysis. The wordlist for the investigation of the variation and change was from the Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon. The selection criterion was that they were cognates of Thai words based on the Thai-Lao Dictionary (Meesathan, 2000) and the Central Thai-Isan Dictionary (Somdej Phra Maha Weerawong and others, 1972). The selected words must be correspondences with those in Lao, Thai and Tai Dam language groups as reconstructed by L-Thongkum (2002). The correspondences were used to compare how present Tai Dam sound systems varied due to the influences of Thai and Lao dialect groups. The total lexical items for the investigation of consonants and vowels were 280, divided into 180 words for the study of consonants and 100 words for the study of vowels.

3. Data collection. A survey form was used to collect the data on general information of the informants in the three age groups. For the data on the phonological systems and variation of the consonants and vowels, monosyllabic words were used by having the informants pronounce Tai Dam words with the same or similar meanings to the Standard Thai words they heard. Regarding the data on the phonological systems and variation of tones, pictures, relevant equipment, or gestures were used. The words were randomly asked from the wordlist in the tone boxes in order to avoid prediction of desired tones. The International Phonetic Alphabet was used to transcribe in addition to a recorder.

4. Data analysis. The Phonemics Theory was employed to analyze phonemes in the sound systems. For instance, the final consonant /-ʔ/ in present Tai

Dam is regarded as a phoneme, because it contrasts with other phonemes and changes word meanings. In a historical perspective, it is found that in the past [-ʔ] was a variant of *-k when it was preceded by a long vowel (*-k > -ʔ / VV_). The analysis of sound change from Proto Tai Dam to present Tai Dam at the village focused on sound splits, when a phoneme split into another phoneme, and sound mergers, when two or more phonemes became one phoneme. For instance, *ε split into ε and iə when the latter is followed by *-w, and at the same time, *ε and *iə merged to become iə. With regard to phonological variation and change among speakers in the three age groups, sociolinguistic principles were implemented in order to find out which social variables are related to language use and to explain the maintenance and deletion of phonological variants, due to competing sound change (Wang, 1969).

4. Summary of the research findings

The research findings are summarized as follows.

There are 20 initial consonantal phonemes, /p- t- c- k- ʔ- ph- th- kh- b- d- f- s- h- m- n- ɲ- ɳ- l- w- j-/, and nine final consonantal phonemes, /-p -t -k -ʔ -m -n -ŋ -w -j/. There are 18 monophthongs, /i e ε u ɤ a u o ɔ/, and vowel length is a phonemic feature, and four diphthongs, /iə uə uə au/.

As for variation of the consonants, initial consonant variation includes ph- b- d- l- (< *l-) p- t- c- k- (< *b- *d- *t- *g-) ɲ- (< *hɲ- *ɲ-, *j-) kh- k- (< *khw-, *kw- *gw-) s- (< *x-) h- (< *h- *h-), and final consonant variation includes -ʔ (< *VVk in the first phase of Proto Tai Dam). Variation of vowels includes all short monophthongs and diphthongs as well as all short monophthongs that were derived from Proto Tai Dam *ii, *uuu, *uu, *εε, *aa, and *ɔ (when preceding *-k).

Variation of consonants and vowels occurred in speakers of all age groups, except the variant [ɤ:] of the diphthong /au/. This is due to an external factor: language contact, which is influenced by other Lao language groups and Standard Thai. Since the Tai Dam villagers are bilinguals and/or multilinguals, it is very likely

that loanwords are prevalent and speakers adopt the sounds of loanwords, especially those with sound correspondences to Lao and Standard Thai loanwords. It is found that the young group used all the new variants, particularly those occurring singly and alone, more than the older two groups. Some new consonantal and vocalic variants were not used in the older two groups.

Percentage of use of consonantal and vocalic variants at Na Panad village was higher than that of Tai Dam elsewhere, and phonological change is likely to occur in the future. These variants include initial clusters [khw-], [kw-] of the phonemes /kh-/ (< *khw-), /k-/ (< *kw-, *gw-), the variant [j-] of the phoneme /ɲ-/ (< *j-), and the variant [ph-] of the phoneme /p-/ respectively. The vocalic variants include [a, a:] of the diphthong /uə/ (*a, *a: preceded by *cw-) and the variants [aj, ɤ:] of the diphthong /au/ (< *au).

1. Stops /kh-/ , /k-/ (< *khw-, *kw-, *gw-), nasal /ɲ-/ (< *j-), and diphthong /uə/ (< *a, *a: preceded by *cw-) are likely to change to cluster stops /khw-/ , /kw-/ , initial consonant /j-/ , and vowels /a, a:/ in the future due to the influence of Standard Thai.

The variants are used more frequently by speakers in the young age group than those in the older age groups, particularly the variants [khw-] of the phoneme /kh-/ (< *khw-) and [a] of the phoneme /uə/ (< *a, *a: preceded by *cw-). Speakers of the older age groups used the original variants, except in the word for ‘buffalo’, where the free variants [(to²²) kuəj⁴⁴ ~ kwa:j⁴⁴] are used interchangeably. It can be regarded that the use of the variants among younger speakers might not be an attempt to maintain the proto consonant clusters and the proto low central vowels /a, a:/, and the consonant cluster /kw-/ found in Anantharawan (1978) due to the influence of the Lao language group or the internal change for simplification. However, it may be due to the influence of Standard Thai from school where young speakers are exposed to and are able to speak it. Consequently, the future trend of the variation of the stop consonants and the diphthong /uə/ of Tai Dam at the village would be from (*a, *a: preceded by *cw-) to *cw- > [c- > cw-] and *a, *a: > [uə > a, a:].

Likewise, the variant [j-] of the phoneme /ɲ-/ (< *j-) is found among younger speakers whereas middle-aged speakers use the free variation between the old and the new variants, but old-aged speakers use only the old variant, except /ɲa?³³/

‘difficult’, which is pronounced either /ɲaʔ³³/ or /jaʔ³³/ by some older speakers. The consonant /ɲ-/ derived from /*j-/ might be the influence of the Lao group with the sound change from /*j-/ to /ɲ-/ in proto-Tai (Li, 1977). It is noted that /ɲ-/ was found only in the two older groups, not in the young group, indicating that the latter might not maintain the proto /*j-/, but it might be the influence of Standard Thai. Thus, it can be stated that the proto consonant /*j-/ of Tai Dam at the village initially changed to /ɲ-/ due to the influence of the Lao group, and there is a tendency to change to /j-/ at present, due to the influence of Standard Thai. In the future, the change of /ɲ-/ (<*j-) is likely to become *j- > ɲ- > j.

When social factors are taken into consideration, it can be stated that language contact is related to age of speakers. When consonantal correspondences of the Lao group and Standard Thai are different, young speakers are more likely to adopt those of Standard Thai than older speakers are, due to more exposure to and contact with Standard Thai in school. Older speakers are more influenced by the Lao group due to long language contact or internal changes.

2. The voiceless unaspirated stop /p-/ (<*b-) is likely to change to the voiceless aspirated stop /ph-/ due to the influence of the Lao group and Standard Thai. The variant [ph-] of the phoneme /p-/ (<*b-) is used more frequently by young speakers than by the two older groups. What is interesting is that frequency of use of both [p-] and [ph-] among young speakers is relatively the same. Therefore, it can be hypothesized that the phoneme /p-/ and its variant [ph-] are in the process of competing sound change (Wang, 1969: 15). The competing process results in systematic and regular selection of the variants. Variation of [p-] and [ph-] is relatively high among speakers in the two older groups, and young speakers use the new variant [ph-] at a high frequency as the old variant, indicating that the two variants are competing in young speakers. If young speakers use the aspirated variant [ph-] on a regular basis, it is likely that the variant will replace the unaspirated phoneme /p-/, which is a unique characteristic of Tai Dam. Chamberlain (1975) and Hartmann (1980) classified Tai Dam in the group where the proto voiced stop /*b-/ changed to the unaspirated voiceless stop /p-/.

3. The diphthong /au/ in single words is not found in young speakers, but the diphthong varies to [aj] and to the monophthong [ɤ:] instead. The monophthong variant is found only in young speakers and co-occurs with the original variant [au] or the new variant [aj], as in [hau²¹ ~ haj²¹ ~ hɤ:²¹] ‘give’ or [ɲaj⁴⁴ ~ jɤ:⁴⁴] ‘web’. When sound change factors are considered in surrounding languages, there is no use of /ɤ:/ in correspondence with Tai Dam words at the village. It is thus hypothesized that derivation of the variant [ɤ:] of the diphthong /au/ might be due to an internal factor: simplification of pronunciation. If the variants [aj] and [ɤ:] are used on a regular basis by young speakers, the variants may replace the diphthong /au/ in the language where proto diphthongs *iə *uə *uə *au > iə uə uə au have been maintained (Kullavanijaya and L-Thongkum, 1998).

5. Discussion

From a phonological variation phenomenon to a sound change.

Sociolinguists believe that regular phonological variation is a continuing changing process. Although the change has not completed yet, predictions on the change can be made through an observation in real time, that is, to observe current variation in speakers of different age groups by comparing language use of older speakers, which is going to be the past, with language use of middle-aged speakers, which is today’s language, and language use of young speakers, which is the future scenario of the language.

The findings of this investigation are in line with the sociolinguistic concept in that phonological variation takes place on a regular basis. When a sound is in the process of change at a particular point in time, as time passes and the old and the new variants are used to the same point in time, the two are competing to a certain point in the future. When the new variant wins and the old variant disappears, the process of change is complete. When the selected variant is used on a regular basis, a change in the sound system has taken place, as shown in the following instance of Tai Dam at the village.

For the phoneme /kh-/ (<*khw-), only young speakers use the new variant [khw-] and, in certain words, the variant [kh-] and [khw-] are used interchangeably. However, older speakers use only the old variant [kh-]. When the competing sound change according to Wang (1969) is taken into consideration, competition between [kh-] and [khw-] are occurring only among young speakers at the village and the cluster variant [khw-] is likely to win because it is used on a regular basis, except in some words by young speakers. In the future, if the new variant is used exclusively instead of the old one, selection of the variants is considered complete, affecting the sound system of the Na Panad Tai Dam, with the existence of the initial cluster /khw-/ as the influence of Standard Thai.

Regular consonantal variation shown above is an instance to indicate that the change process is taking place, enabling us to predict how the sound system of Tai Dam at the village would be like in the future.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กันทิมา วัฒนะประเสริฐและสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2531). รายงานการวิจัยระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำท่าจีน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา พันธุ์คำ. (2523). ลักษณะเฉพาะด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาคริต อนันทรวัน. (2521). ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยคำ หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. (2545). คลังศัพท์ไทคำดั้งเดิม. (ต้นฉบับ)
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2527). ภาษาไทยเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรม ภาคอีสาน-ภาคกลาง. (2515). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พจนานุกรมลาว-ไทย. (2543). กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธชาติ ธัญชยานนท์. (2536). การเกิดความต่างด้านความสั้นยาวของสระกลางและสระต่ำในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรตะบอง ไพศุณย์. (2553). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทคำในกระแสการเปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบไทคำในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ การพัฒนาภูมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพชรตะบอง สิงห์หล่อคำ. (2548). หมู่บ้านไทคำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. เมืองเลยการพิมพ์: เลย.

- เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์. (2525). *การเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นกักสิทธิ์ในภาษาถิ่นเชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคมบางประการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสริน เสือต่อสิทธิ์. (2535). *ระบบเสียงภาษาลาวโซ่ง หมู่บ้านคอนเตาอิฐ ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลลักษณ์ เดชะ. (2530). *ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาไทย 6 ภาษาที่พูดในอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2554). ระบบเสียงภาษาไทยดำ/ไทยโซ่ง. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 30(1), 141-167.
- _____. (2555). *การแปรพยัญชนะและสระ*. (ต้นฉบับ)
- สุพัตรา จิรนนทนากรณ์, อัญชลี สิงห์น้อย และศิริพร มณีชู. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องระบบไวยากรณ์ในภาษาไทยโซ่ง*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ภาษาศาสตร์สังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). *ภาษาในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพันธ์ อุณากรสวัสดิ์. (2536). *ศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาผู้ไทกับภาษาลาวโซ่ง*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัญชลี บุรณะสิงห์. (2531). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ถ้อยคำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์และภาษาเอเชียอาคเนย์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, Marvin J. (1965). *From Ancient Thai to Modern Dialects*. Bangkok: Social Science Association Press of Thailand.
- Burusphat, Somsong. (2011). *Tone variation of Thai Song Dam*. Paper presented at the 21st Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society, May 11-13, 2011. Kasetsart University, Bangkok Thailand.

- Chamberlain, James R. (1975). A new look at the history and classification of the Tai languages, *in Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney*, (pp. 49-66). Bangkok: Central Institute of English Language Office of State Universities.
- Fippinger, Jay and Dorothy. (1974). Black Tai Phonemes, with Reference to White Tai. *Anthropological Linguistics* 12.3: 83-95.
- Gedney, William J. (1964). A Comparative sketch of White, Black and Red Tai. *The Social Review*. Special Number 14: 1-47.
- _____. (1972). A Checklist for Determining Tones in Thai Dialects, *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. The Hague: Moulton.
- Hartmann, John. (1998). A Linguistic Geography and History of Tai Meuang-Fai (Ditch-Dike) Techno-Culture. *Journal of Language and Linguistics*, 16(2), 67-100.
- Kullavanijaya, Pranee and L-Thongkum, Theraphan. (1998). Linguistic criteria for determining Tai ethnic groups: Case studies on central and south-western Tais. *In Proceedings: The International Conference on Tai Studies* (pp. 264-273), July 29-31, 1998. Mahidol University, Bangkok Thailand.
- L-Thongkum, T. (1977). Tone change and language contact: A case study of Yao and Thai. In A.S. Abramson (Eds), *Southeast Asian Linguistic Studies in Honor of Vichin Panupong*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- _____. (2002). Old Tai Dam (Black Tai) and the Meanings of Ambiguous Words in Modern Thai Elaborate Expressions. Paper presented at the 12th Annual Conference of the Southeast Asian Linguistics Society (SEALS XII), May 15-17, 2002. Northern Illinois University, DeKalb.
- Li, Fang – kwei. (1960). A Tentative Classifications of Tai Dialects. *Culture in History Essay in Hornor of Paul Radin*, (pp. 951-959). New York: Columbia University Press.
- _____. (1977). *A handbook of Comparative Tai*. Hawii: The University Press of Hawii.
- Labov, William A. (1972). *Sociolinguistic Patterns*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- _____. (1986). *The social origins of sound change*. Florida: Academic Press.
- Orapin, Maneewong. (1987). *A Comparative Phonological Study of Lao Song in Pechburi and Nakhorn Pathom Provinces*. MA Thesis, Mahidol University.

Osatananda, Varisa. (1997). *Tone in Vientiane Lao*. Ph.D. dissertation, University of Hawaii.

Plungsuwan, Wipawan . (1981). *A Tonal Comparison of Tai Dialects in Ratchaburi*. MA Thesis in Linguistics Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.

Taengko, Jiraphon. (1987). *A Tonal Comparison of Tai Dialects in Loei Province*. MA Thesis, Mahidol University.

Wang, William S-Y. (1969). Competing Changes as a Cause of Residue. *Language*, 45, 9-25.

เว็บไซต์

สำนักงานเทศบาลตำบลเขาแก้ว. (2555). *ผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน*. (Online). Available: <http://www.ksm.go.th/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=21> สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2555.

ภาคผนวก

รายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลการแปรเสียงพยัญชนะในภาษาไทยดำ จังหวัดเลย

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/ Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
						[ph-]	[f-]		
(1)	*ph-	*ph-	f-	ph-		[ph-]	[f-]		
1.				phiŋ ²²	ผิง				
2.				phuə ²²	ฟัว				
3.				phit ⁴⁴	ฟิด				
4.				phet ⁴⁴	เฟ็ด				
5.				phe: ³⁴	เฟ่				
6.				phen ³⁴	เฟ่น				
7.				phɰŋ ³¹	ฝั้ง				
8.				pha: ³⁴	ฟา				
9.				phom ²²	หม				
10.				phuəŋ ⁴⁴	เฟือก				
(2)	*ʔb-	*b-	b-/ v-	b-	บางคำ	[b-]	[d-]		
11.				boŋ ⁴⁴	ดอ				
12.				buən ²²	เดียน				
13.				ba:j ²²	คย (หญู่)				
14.			b-	bu: ²²	สะคือ				
15.				bo:ŋ ²²	ดอง				
(3)	*b-	*p-	p-	p-		[p-]	[ph-]		
16.				pu: ⁴⁴	พู				
17.				pi: ⁴⁴	พี อ้วน				
18.				pi: ³³	พี				
19.				pɰŋ ³³	ฟั้ง				
20.				pa: ⁴²	พัว				
21.				pa: ⁴⁴	พัต				
22.				pe: ⁴⁴	แพ				
23.				pap ⁴⁴	พับ				
24.				pa:n ⁴⁴	พราน				
25.				pa:j ³³	โพร์				
(4)	*ʔd-	*d-	d-/ l-	d-		[d-]	[l-]		
26.			d-/l- (Lao)	di: ²²	ดี				
27.				dip ⁴⁴	ดิบ				

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/ Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
28.				di: ³⁴	ดีด กระโดด				
29.			d-/l-	din ²²	ดิน				
30.			d-/l- (Lao)	din ³¹	คีน				
31.				det ⁴⁴	เค็ด				
32.			d-/l-	dek ⁴⁴	เค็ก				
33.				de:ŋ ²²	แดง				
34.				duk ⁴⁴	คึก				
35.				dap ⁴⁴	คั๊ป				
36.				da:p ³⁴	คาบ				
37.				dam ²²	ค้ำ				
38.			d-/l- (Lao)	da:m ³¹	ค้ำม				
39.				daj ²²	คัจ				
40.			d-/l- (Lao)	da:w ²²	คาว				
41.				daj ³¹	ค้ำ				
42.				duk ⁴⁴	(ปลา) คูก				
43.			d-/l- (VN)	duŋ ⁴⁴	กระคูก				
44.			l-	dom ²²	คม				
45.			d-/l- (Lao)	doŋ ²²	คง (ป่า)				
46.				do:n ²²	(ที่) ดอน				
47.			l- (VN)	do:ŋ ²²	(เกี่ยว) คอง				
48.			d-/l-	diəw ²²	เคียว เคียว				
49.				duəŋ ²²	ควง				
(5)	*d-	*d-	t-	t-		[t-]	[th-]		
50.				te:ŋ ⁴⁴	แทง				
51.				tiəŋ ⁴⁴	เทียน				
52.				ta: ⁴⁴	ทา				
53.				ta: ³³	ท่า (น้ำ)				
54.				ta:ŋ ⁴⁴	ทาง				
55.				taw ³³	(จี) เต้า				
56.				toŋ ³³	ทุง (นา)				
57.				to: ³³	ท้อ				
58.				to:ŋ ⁴²	ท้อง				
(6)	*l-	*l-	l-/ d-	l-		[l-]	[d-]		

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/ Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
59.			l-	lin ⁴²	ลึน				
60.			l-/d- (VN)	lin ⁴⁴	ลิง				
61.			l-	lep ⁴⁴	เล็บ				
62.				le:ŋ ⁴²	แล้ง				
63.			l-/d- (VN)	lew ⁴²	แล้ว เสร็จ				
64.			l-	lu:m ⁴⁴	ลุ่ม				
65.			l-/d- (VN)	lɔk ⁴⁴	ลือก				
66.			l-	laɾ ⁴⁴	ลาก				
67.				la:ŋ ⁴²	ล้าง				
68.				la:w ⁴⁴	ลาว				
69.				luʔ ⁴⁴	ลูก				
70.				luŋ ⁴⁴	ลุง				
71.				lom ⁴⁴	ลม				
72.			l-/d- (VN)	loŋ ⁴⁴	ลง				
73.			d- (Kway)	liə ⁴⁴	เลีย				
74.			l-/d- (VN)	liəp ⁴⁴	เลียบ (ฝั่ง)				
75.				liəŋ ⁴²	เลี้ยง				
76.				luət ⁴⁴	เลือด				
77.				luəʔ ⁴⁴	ลวก				
(7.1)	*ɟ	*ɟ	c-	c-		[c-]	[ch-]	[s-]	
78.				ca:ŋ ⁴²	ข้าง				
79.				ci: ⁴²	ชี้				
80.				cim ⁴⁴	ชิม				
81.				cet ⁴⁴	เข็ด				
82.				ce: ³³	แช่				
83.				cu: ³³	ชื้อ				
84.				ca:j ³³	ชาย				
85.				co:j ³³	ช่วย				
86.				cuəʔ ⁴⁴	เชือก				
87.				cau ⁴²	ไช้				
(7.2)	*gl/r-	*ɟ	c-	c-		[c-]	[kh-]		
88.				ca:p ³³	คราบ				
89.				cam ⁴⁴	ค้ำ				

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
90.				ca:n ⁴⁴	กลาน				
91.				ca:ŋ ⁴⁴	คราง				
92.				ca:n ⁴²	เก็ยจคร้าน				
93.				cok ⁴⁴	ครก				
94.				cuo ⁴⁴	เคเรือ เถา				
95.				cuoŋ ³³	เครื่องของ สิ่งของ				
96.				cuo ⁴⁴	ควี่วรีอน				
(8.1)	*hp-, * p-	*hp-, * p-	p-	p-		[p-]	[j-]		
97.				pa:u ³⁴	ใหญ่				
98.				pa: ³¹	หญ้า				
99.				puŋ ⁴⁴	ยุ่ง				
100.				pa:m ⁴²	ข้อม				
(8.2)	*j-	*j-	z- (VN) / j-	p-		[p-]	[j-]		
101.				paʔ ⁴⁴	ชาก				
102.				pu:ŋ ⁴⁴	ยุ่ง (นก)				
103.				pa:u ⁴⁴	โย				
104.				pa: ³³	ย่า				
105.				paŋ ⁴²	ยั้ง ยั้งยั้ง				
106.				pa:ŋ ⁴⁴	ชาน				
107.				pa:j ⁴²	ช้อย				
(9)	*khw-	*khw-	khw-/ kh-	kh-		[kh-]	[khw-]		
108.				khɛ:n ²²	แขวน				
109.			kh-	khɔ ²²	ขวา				
110.				khɔʔ ⁴⁴	ขวาก				
111.				khɔm ³¹	คว่ำ				
112.				khɔn ²²	ขวัญ				
113.				khɔn ²²	ขวาน				
114.				khɔj ⁴⁴	ไขว่ (ห้าง)				
115.				khɔj ⁴⁴	ไขว้				
(10)	*kw-	*kw-	kw-/k-	k-		[k-]	[kw-]		
116.				kɛ: ³⁴	แคว				
117.				kɛ:ŋ ³⁴	แคว้ง				

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/ Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
118.			kw-	kuət ⁴⁴	กวาด				
119.				kuəŋ ²²	กวาง				
120.				kuəŋ ³¹	กว้าง				
121.				kiən ³¹	เกวียน				
(11)	*g-	*k-	k-	k-		[k-]	[kh-]		
122.				kem ⁴⁴	เค็ม				
123.				kɛ:p ³³	แคบ				
124.				kɛ:n ⁴⁴	แคณ				
125.				kɛ:ŋ ³³	แข็ง				
126.				ku:n ⁴⁴	คีน				
127.				kam ³³	ค้ำ				
128.				kan ⁴⁴	คั่น				
129.				ka:ŋ ⁴⁴	คาง				
130.				kon ⁴⁴	คน				
131.				ko:n ⁴²	ค้อน				
(12)	*gw-	*kw-	kw-/ k-	k-		[k-]	[kw-]	[kh-]	[khw-]
132.				kuəm ⁴⁴	ความ คำพูด				
133.				kuən ⁴⁴	ควั่น				
134.				kuən ⁴⁴	ควีน				
135.				kuəŋ ³³	คว้าง				
136.				kuəj ⁴⁴	ควาย				
(13)	*x-	*s-	s-	s-		[s-]	[kh-]		
137.				saj ²²	ซัง				
138.				sa:ŋ ³¹	ซ้าง				
139.				saj ³⁴	ไซ่				
140.				saj ³¹	ไซ้				
141.				so: ²²	ซอ				
(14.1)	*hŋ-	*h-	h-	h-		[h-]	[ŋ-]		
142.				hen ²²	แหงน				
143.				ha:j ²²	หงาย แบน (มือ)				
144.				hoɿ ⁴⁴	(ผม) หงอก				
145.				hon ²²	หงอน				
146.				huə ³⁴	เหงื่อ				
147.				huəʔ ⁴⁴	เหงือก				

No.	PT Tai	OTD	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
(14.2)	*f-	*h-	h-	h-		[h-]	[l-]		
148.				him ⁴⁴	ริม				
149.				het ⁴⁴	แรด				
150.				he:ŋ ⁴⁴	แรง เร็วแรง				
151.				hak ⁴⁴	รัก				
152.				haŋ ⁴⁴	ราก				
153.				ham ⁴⁴	รำ (น.)				
154.				haj ³³	ไร่				
155.				haw ⁴⁴	เรา				
156.				hu. ⁴⁴	รู้				
157.				hoŋ ⁴⁴	กระรอก				
158.				hon ⁴¹	ร้อน				
159.				huət ⁴⁴	เหือด				
(15)	*-k	*-k	-ʔ	-ʔ		[-ʔ]	[-k]		
160.				phwəŋ ⁴⁴	เฟือก				
161.				piŋ ⁴⁴	ปีก				
162.				piəŋ ⁴⁴	ปีก				
163.				bəŋ ⁴⁴	แบก				
164.				bəŋ ⁴⁴	ดอก				
165.				məŋ ⁴⁴	หมอก				
166.				muŋ ⁴⁴	(ขี้) มูล				
167.				faŋ ⁴⁴	ฝาก				
168.		*CVkD	CVʔ	thvŋ ⁴⁴	ถึก				
169.				duŋ ⁴⁴	กระดุก				
170.				saŋ ⁴⁴	สาก				
171.				laŋ ⁴⁴	ลาก				
172.				luŋ ⁴⁴	ลูก				
173.				luəŋ ⁴⁴	ลาว				
174.				cuəŋ ⁴⁴	เชือก				
175.				jaŋ ⁴⁴	ยาก				
176.				kaŋ ⁴⁴	กลาก				
177.				hoŋ ⁴⁴	(ผม) หงอก				
178.				huəŋ ⁴⁴	เหงือก				
179.				haŋ ⁴⁴	ราก				
180.				hoŋ ⁴⁴	กระรอก				

รายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลการแปรเสียงสระในภาษาไทยคำ จังหวัดเลย

No.	OTD 1	OTD 2	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
						[i]	[e]	[iə]	
(1.1)	*i	*i	-i-	-i-		[i]	[e]	[iə]	
1.	*hmin A	*min A1		min ²²	เหม็น				
2.	*mit D	*mit D2		mit ⁴⁴	มิด				
3.	*mit D	*mit D2		mit ⁴⁴	เม็ล็ด (ข้าว, ถั่ว)				
4.	*nip D	*nip D2		nip ⁴⁴	เข็บ				
5.	*khiw A	*khiw A1		khiw ²²	เหม็นเขียว				
(1.2)	*iik	*ik	-i?	-i?		[i]	[iː]		
6.	*piik D	*pik D1		piɿ ⁴⁴	ปี้ก				
7.	*ciik D	*cik D1		ciɿ ⁴⁴	จี้ก				
(2)	*e	*e	-e-	-e-		[e]	[ɛ]	[aː]	
8.	*hmet D	*met D1		met ⁴⁴	หมด ลิ่น				
9.	*geŋ B	*keŋ B2		keŋ ³³	กาง				
10.	*_khep D	*_khepD1		khep ³⁴	ตะขาน				
(3.1)	*ɛ	*ɛ	-e-	-e-		[e]	[e]	[eː]	
11.	*khep D	*khep D 1		khep ⁴⁴	สาว/ตะเข็บ(เสื้อ)				
12.	*hew A	*hew A1		hew ²²	เหว				
13.	*ʔen B	*ʔen B1		ʔen ³⁴	เอ๋น				
(3.2)	*ɛ	*ɛ	-e-/ -iə-	[iə]	เฉพาะ __w	[iə]	[e]	[eː]	[eː]
14.	*new B	*new B2		new ³³	เขี้ยว				
15.	*khew A	*khew A1		khew ²²	เขี้ยว				
16.	*khew C	*khew C1		khew ³¹	เขี้ยว ฟัน				
17.	*gew C	*kew C2		kew ⁴²	เคี้ยว				
18.	*hew B	*hew B1		hew ³⁴	เหี้ยว เฒ่า				
19.	*pew A	*pew A1		pew ²²	เปลว (ไฟ)				
20.	*hlew A	*lew A1		lew ²²	เหลว				
21.	*hlew C	*lew C2		lew ⁴²	แล้ว เสร็จ				
22.	*ʔew A	*ʔew A1		ʔew ²²	เอว				
23.	*mew A	*mew A2		mew ²²	แมว				
24.	*cew B	*cew B1		cew ³⁴	น้ำพริก น้ำจิ้ม แจ่ว				
(3.3)	*ɛk	*ek	-e?	-e?		[e]	[eː]		
25.	*ʔbeek D	*bek D1		bɛɿ ⁴⁴	แบก				
26.	*feek D	*fek D1		fɛɿ ⁴⁴	แฝก (หญ้า)				
27.	*teek D	*tek D1		tɛɿ ⁴⁴	แตก				
28.	*leek D	*lek D2		lɛɿ ⁴⁴	แลก				

No.	OTD 1	OTD 2	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants				
29.	*kheek D	*khek D1		khɛʔ ⁴⁴	แขก, เร็ย (เสียงคัง)					
(4.1)	*๓	*๓	-๓-	-๓-		[๓]	[๓]	[๓]		
30.	*put D	*put D1		put ⁴⁵	เปิด (ค้ำ)					
31.	*tum B	*tum B1		tum ⁴⁵	เติม เพิ่ม แถม					
32.	*ʔduk D	*duk D1		duk ⁴⁵	คึก					
33.	*kum A	*kum A1		kum ²²	กุ่ม (มือ)					
(4.2)	*๓๓๓	*๓๓	-๓๓-	-๓๓-		[๓๓]	[๓๓]			
34.	*thuwukD	*thuwukD1		thuw ⁴⁴	ถูก โดน					
(5)	*๓	*๓	-๓-	-๓-		[๓]	[๓]	[๓]	[i:]	[๓๓]
35.	*myk D	*myk D2		myk ⁴⁴	หมึก					
36.	*phɤŋ C	*phɤŋ C1		phɤŋ ³¹	ผึ่ง					
37.	*thyk D	*thyk D1		thy ⁴⁴	ลึก (สัตว์ใหญ่ เช่น ควาย)					
38.	*sa-ʔyk D	*sa-ʔyk D1		sa-ʔyk ⁴⁴	สะอึก					
39.	*lyk D	*lyk D2		lyk ⁴⁴	ลึก					
40.	*ʔyk D	*ʔyk D1		ʔyk ⁴⁴	อก					
41.	*ny C	*ny C2		ny ⁴²	หนึ่					
42.	*tɤn A	*tɤn A1		tɤn ²²	เตื่อน					
(6.1)	*a	*a	-a-	-a-		[a]	[i]	[u]		
43.	*cam C	*cam C1		cam ³¹	จุ่ม (แก้ว)					
44.	*xaj B	*saj B1		saj ³⁴	จ้ำ					
45.	*dap D	*tap D2		tap ³³	ทุบ ตี					
(6.2)	*aak	*ak	-aʔ-	-aʔ-		[a]	[aʔ]			
46.	*faak D	*fak D1		faʔ ⁴⁴	ฝาก					
47.	*saak D	*sak D1		saʔ ⁴⁴	ฝาก					
48.	*laak D	*lak D2		laʔ ⁴⁴	ลาก					
49.	*jaak D	*jak D2		jaʔ ⁴⁴	ยาก					
50.	*kaak D	*kak D1		kaʔ ⁴⁴	กลาก					
(6.3)	*a	*a	-a-, -aʔ-	[uə]	*Cw__ (condi)	[uə]	[a]	[aʔ]		
51.	*khwa A	*khwa A1		khwa ²²	ขวา					
52.	*khwaak D	*khwak D1		khwaʔ ⁴⁴	ขวาก					
53.	*khwam C	*khwam C1		khwam ³¹	คว่ำ					
54.	*khwan A	*khwan A1		khwan ²²	ขวัญ					
55.	*khwaan A	*khwaan A1		khwan ²²	ขวาน					
56.	*khwaj B	*khwaj B1		khwaj ³⁴	ขว้าง (ข้าง)					
57.	*khwaj B	*khwaj B1		khwaj ³⁴	ขว้าง					

No.	OTD 1	OTD 2	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants			
58.	*kwaat D	*kwaat D1		kuət ⁴⁴	กวาด				
59.	*kwaaj A	*kwaaj A1		kuəj ²²	กวาง				
60.	*kwaaj C	*kwaaj C1		kuəj ³¹	กว้าง				
61.	*gwaam A	*kwaam A2		kuəm ⁴⁴	ความ คำพูด				
62.	*gwan A	*kwan A2		kuən ⁴⁴	คว้น				
63.	*gwaaj B	*kwaaj B2		kuəj ³³	ขว้าง				
64.	*gwaaj A	*kwaaj A2		kuəj ⁴⁴	ควาย				
(7.1)	*u	*u	-u-	-u-		[u]	[o]	[a]	[ai]
65.	*vuŋ C *fi B	*fuŋ C2 *fiB1		fuŋ ⁴²	ฟุ้ง				
66.	*mup D	*mup D2		mup ⁴⁴	(คว่ำ) มับ				
67.	*suj A	*suj A1		suj ²²	(ผลัก) ไส				
68.	*khun C	*khun C1		khun ³¹	แกง (ขุ่น)				
(7.2)	*uuk	*uk	-uʔ-	-uʔ-		[u]	[uʔ]		
69.	*muuk D	*muk D2		muʔ ⁴⁴	(จี้) มุก				
70.	*ʔduuk D	*duk D1		duʔ ⁴⁴	กระตุก				
71.	*luuk D	*luk D2		luʔ ⁴⁴	ลูก				
72.	*phuuk D	*phuk D1		phuʔ ⁴⁴	ผูก				
(8)	*o	*o	-o-	-o-		[o]	[u]	[oː]	
73.	*ʔot D	*ʔot D1		ʔot ⁴⁵	อุค				
74.	*ʔboŋ C	*boŋ C1		boŋ ²¹	บุ้ง				
75.	*thoŋ A	*thoŋ A1		thoŋ ²²	ลุง ย่อม กรเป้า				
76.	*ʔoŋ C	*ʔoŋ C1		ʔoŋ ²¹	อึ้ง (ตื่น)				
77.	*doŋ B	*toŋ B2		toŋ ³³	ทุ้ง (นา)				
78.	*koŋ B	*koŋ B1		koŋ ⁴⁵	กลอง				
79.	*to A	*to A1		to ²²	ตัว				
80.	*jon A	*con A2		con ⁴⁴	ช้อน ทับ				
(9.1)	*ɔ	*ɔ	-ɔ-	-ɔ-		[ɔ]	[u]	[aː]	[uə]
81.	*hɔp D	*ɔp D1		ɔp ⁴⁴	ชูป				
82.	*hlɔn C	*loŋ C1		loŋ ³¹	ลิ้น				
83.	*hnɔk D	*nɔk D1		nɔʔ ⁴⁴	หนวก				
(9.2)	*ɔk	*ɔk	-ɔʔ-	-ɔʔ-		[ɔ]	[ɔʔ]		
84.	*ʔbɔk D	*ʔbɔk D1		bɔʔ ⁴⁴	คอก				
85.	*hmɔk D	*mɔk D1		mɔʔ ⁴⁴	หมอก				
86.	*hɔk D	*hɔk D1		hɔʔ ⁴⁴	(ผม) หงอก				
(10)	*ɛə	*ɛə	-ɛə-	-ɛə-		[ɛə]	[ɛː]	[aː]	
87.	*ɣwəj A	*khwəj A2		khwəj ⁴⁴	เคย (จีน)				

No.	OTD 1	OTD 2	TD (VN/Lao)	TD (Loei)	Glosses	Variants				
88.	*vuəŋ A	*fiuəŋ A2		fiuəŋ ⁴⁴	ฟ้าง					
(11)	*uə	*uə	-uə-	-uə-		[uə]	[u]	[ɤ]		
89.	*ɡuət D	*kuət D2		kuət ³³	ชุก คร้าน					
90.	*zuən B	*suən B2		suən ³³	เร้น ซ่อนเร้น ฮวบ					
(12)	*aɯ	*aɯ	-aɯ-	-aɯ-		[aɯ]	[aj]	[ɣː]		
91.	*phaɯ A	*phaɯ A1		phaɯ ²²	ผู้ใด ใคร					
92.	*ɣbau A	*bau A1		bau ²²	ใบ (ไม้)					
93.	*bau C	*pau C2		pau ⁴²	สะกั้					
94.	*hau C	*hau C1		hau ³¹	ให้					
95.	*hmau B	*mau B1		mau ³⁴	ใหม่					
96.	*sau B	*sau B1		sau ³⁴	ใส่					
97.	*cau A	*cau A1		cau ²²	ใจ					
98.	*jau C	*cau C2		cau ⁴²	ใช้					
99.	*hpau B	*ɲau B1		ɲau ³⁴	ใหญ่					
100.	*jau A	*jau A2		jau ⁴⁴	โย					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	โสภิตา ถาวร
วัน เดือน ปีเกิด	20 สิงหาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2548-2552 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2553-2556 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
ทุนการศึกษา/ทุนวิจัย/รางวัลที่ได้	ทุนเมธีวิจัยอาวุโส สกว. (TRF: Senior Research Scholar) จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 3 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 299/22 ม. 5 ถ. เศรษฐกิจ ต. บ้านสวน อ. เมือง จ. ชลบุรี 20000 โทรศัพท์ 085-0612848 E-mail: jinarmu@gmail.com